KOCA KURT

AHMET SAY

KOR

KOR

Ahmet Say'ın ustalığı, Türkiye'nin ekonomik-toplumsal yapısı hakkındaki bilgisini bilgiçliğe kaçmadan vermesinde. Bunu yaparken mizah yeteneğini de ortaya koymuş oluyor. Nice önemli doğruları kısa bir cümle içinde verebiliyor; gereksiz açıklamalara girmiyor, okurun anlayışına güveniyor.

Fethi Naci (1976)

Ahmet Say'ın yenilerde yayımlanan ilk romanı Kocakurt'la ayrı bir ilgi uyandıracağı kanısındayım. 1950 kuşağı, 1960 kuşağı öykücülerinde pek rastlanmayan bir humor'la, eğleniyle dolup taşan bir anlatımı var Ahmet say'ın. Argoyu da çok güzel kullanıyor, öyle 20-30 sözcüğün içine sıkışıp kalmıyor; şiirsel bir gerilim, içeriğe uygun bir anlatım kıvamı tutturuyor. Bu niteliğiyle Kocakurt'u bir solukta okuyup bitiriveriyorsunuz. Üstelik Ahmet Say'ın romanının gerisinde Türkiye'ye özgü bir tarihsel şema da var. Ahmet Say bir yerde bir Brecht esprisiyle yaklaşıyor insanlara. Kocakurt'un serüveniyle Türkiye'nin son çeyrek yüzyılda uğradığı tarihsel değişmeler arasında bağlar kuruyor.

Cemal Süreya (1976)

20₺

AHMET SAY

Matematik öğretmeni Fazıl Say'ın oğlu olan Ahmet Say, 1935'te İstanbul'da doğdu. Küçük yaşta özel dersler alarak piyanoya başladı, 1945'te İstanbul Belediye Konservatuvarı'na girdi, 1950'de bu okuldan ayrıldı. İstanbul Erkek Lisesi'ni bitirdikten sonra Almanya'da basın ve yayın öğrenimi yaptı (1954-60). Bu yıllarda Kurt Köhler'in özendirmesiyle müzikolojiye ilgi gösterdi. Yurda dönünce Bingöl'de öğretmen, halk eğitimcisi ve folklorcu olarak çalıştı. Türkü, ağıt, masal ve destanlar derledi. İzlenimlerini edebiyat alanında değerlendirdi, roman ve öyküleriyle ödüller aldı: TRT Hikâye Yarışması (1970), Sabahattin Ali Öykü Ödülü (1973), Milliyet Roman Yarışması (1975), Antalya Film Festivali Hikâye Yarışması (1976). 1964'te Ankara'ya yerleşti. 1968'de haftalık "Türk Solu" dergisinin yazı işleri müdürlüğünü, 1970'te "Türkiye Solu" dergisinin sahipliğini üstlendi. 1977-82 yılları arasında aylık edebiyat dergisi "Türkiye Yazıları"nı yayımladı. 1974'ten başlayarak müzik eleştirmenliği ve müzik yayıncılığına da yönelen Ahmet Say'ın, Güneşin Savrulduğu Yerden, İpek Halıya Ters Binen Kedi, İnsanoğlu İnsanlar, Ağaçlar Çiçekteydi adlı eserleri de bulunmaktadır.

KOR KİTAP - 42

KOCAKURT - AHMET SAY

KAPAK ve İÇ TASARIM • **DEVRİM KOÇLAN**

ISBN 978-605-2283-22-6
Birinci Basım Mart 2018

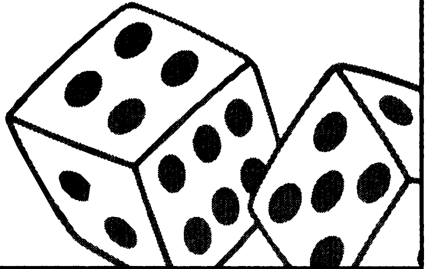
BASKI: Ezgi Matbaacılık Tekstil Pors. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Sanayi Cd. Altay Sk. No. 14 Yenibosna / İstanbul • Sertifika No. 12142
T: 0212 452 23 02 • www.ezgimatbaa.net

Ginko Kitap: Osmanağa Mah. Ali Suavi Sk. No: 10 D. 3 Kadıköy / İstanbul
T: 0216 449 20 99 • **F**: 0216 449 21 00
www.korkitap.com • info@korkitap.com
Sertifika No: 35054

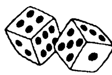
KOR KITAP

AHMET SAY

KOCAKURT

ROMAN

ÇORBA

Kana kuvvet, göze fer, batna cilâdır çorba
İllet-i cûa deva, mahz-ı gıdadır çorba
Sağlara, hastalara ayn-ı şifadır çorba
Ağniya dostu, muhib-i fukaradır çorba
Hasılı hahiş ile ekle sezâdır çorba

Ahmet Rasim (1864-1932)

Bir karafatma böceği, postalın topuğu altında nasıl ezilir ağbi, nasıl ezilir? İşte o biçim pırtlayıp kalmışım! Lakin ben karafatma değilim, beniâdemim! Elimin ayağımın da beniâdemin el ve ayaklarına benzemesini istiyorum. Belim tutsun istiyorum. Boynumu az buçuk dönderebileyim istiyorum. Lakin nerdeeeeee? Bedenimin hiçbi tarafı halk edildiği gibi değil! Yattığım yerde deprenemiyorum. Azcık kımıldasam kemiklerim dökülecek, toplayamayacam. Azcık kımıldasam, etlerim yağlıboya gibi aşşağı akıverecek!

Ben mafolmuşum! Bana inildemek bile haram! Derinden soluk alınca, içimdeki sakatat malzemesi hadi bakalım sancıyor! Azrail Hazretleri göğsüme çöküyor!

Ya tabanlarım? Taban maban kalmadı bende! Oralarda et ve kemik veya akacak kan kalmadı.

Mütiş efkârlanıyorum. Yavu n'olacak bu halim? Tedavisi mümkünsüz bi' vaziyette bu azaba nasıl katlanacam?

Bazı bazı moral veriyorum kendime:

– Hayatta bunu atlatırsan Kocakurt, sana ölüm yok demektir! Nalları dikmeycen demektir! Çünkü dokuz canlısın demektir! Kardiyan falakası sebebiyle ruhunu teslim etmeycen demektir!

İşte böyle diyorum ve kuru ranzanın üstünde kıvranıp duruyorum. Derdime derman olacak hiçbi kimse yok, iyi mi? Sadece kardiyan geliyor höcreme. Günde üç öğün gelip katıksız ekmek getiriyor. O içeri dalınca iniltiyi kesiyorum. Mevta gibi uzanıyorum o zaman.

Kardiyan meraklanıyor: Olur'a ölmüşümdür!

– Şişşşşt Kocakurt! Nomra yapma len!

Soluğumu tutup iyice bi' ceset nomrası geçiyorum.

– Alsana len Kocakurt! Aha ekmek getirdim! Yi!

Ben çoktan Niyazi olmuşum hemşerim! Haberin yok: Dün gece kakırdayıp rahmetlik olmuşum da, tekmil kardiyanların başına bela kalmışım!

İşte ona göre susuyorum.

– Şişşşt! Bak hele! Ekmek, ekmek...

Çıt bilem çıkarmıyorum.

Kardiyan iyice meraklanıyor, düşünüyor, başucumda dinelip duruyor. Baka baka ağaç oluyor. Sonunda dayanamayıp dürtüklüyor.

Dürtüğü yeyince şarlıyorum. Hayvanat bahçesindeki vahşi urankutanlar gibi hiyaeee hiyaeee bağırıyorum. Çünkü neden? Annasın kardiyan! Annasın ki nasıl canım yanıyor!

– Bilmez miyim nomra yaptığını? Seni gidi Kocakurt seniii! Korkuttun len! Öldü sandım da meraklandım.

Nomraya devam ediyorum: N'olmuş? Başucuma kardiyan mı gelmiş? Kafamı kaldırıp onu aramaya başlıyorum. Kardiyanı kör ışıkta seçemeyip masuscuktan ters taraflara bakıyorum.

Acep ola, herif merhamete gelir mi? Beni bu perperişan durumlarda görünce azcık şefaat eder mi?

Zebani milleti bu, nerdeeeee?

Merhamete gelsin diye, aynı Kerbela vakasındaki gibi yakarıyorum:

– Suuuuu, suuuuuuuu!

Destiyi getiriyor:

– Al len! Hadi gene hızmatını dahi gördük, tamam mı?

Kana kana su içiyorum. Destiyi kaldırmakla ağzımdan burnumdan sular taşıyor, sular çenemden aşşağı, göbeğime doğu akıyor.

Sonra itiyorum destiyi. O biçim itiyorum ki, "sattır ol git" demek istediğimi annasın kardiyan.

İkinci öğün bi' daha geliyor. Getirdiği gene kuru ekmek. Lakin ölü olmadığımı gari biliyor. Çünkü cıvık:

– Len Kocakurt, nassın len? Di kalk gari! Yeter len, kes nomrayı!

Devam ediyor:

– Azcık ezildinse n'olmuş yani? Gebermedin ya?

Deve! Lan, Allah tarafından gebereydim de, şu heriflerin başına kalaydım, iyi mi?

Kardiyanların bu sulantı vaziyetleri haybeye değil. Sebebi şu: İstiyorlar ki, yediğim marizler geçmişe mazi ossun! Her bi' şey o saat unutulsun... Yani ben kendilerine kin tutmayım...

Demek öyle? Lan o marizleri unutur muyum?

Mevta gibi yatıyorum...

Her nöbetçi kardiyana rol kesiyorum. Bidayette höcrenin anahtar şakırtısını duyunca, ölüler gibi kolumu ve bacağımı ranzadan aşşağı sarkıtıyorum.

Kuşkuyla bakıyor bu yenisi. Ciddi ciddi bakıyor. El fenerini yüzümde dolaştırıyor. Yüzümde ölü yüzü arıyor. Çakmıyor nomrayı. Patırtı vesayire yapıp ayaklarını yere sürtüyor.

– Bana bak Kocakurt! Uzatma len...

Ben ölüyüm, cesedim, konuşur muyum?

– Namısıza bak! Nasıl rol kesiyor, hele bak...

Herifi merakta bıraktıkça zevkleniyorum. Neticede, ben bu nomradan sıkılıp tek gözümü aralayınca, kardiyan ferahlıyor:

– Hah! Ben de seni baygın sanmıştım! Nomracı seniiii!

Deral yeni mevzulara geçiyor:

– Bak ne diycem Kocakurt, iyi dinne! Sen olmayıp da başkası olaydı, yirdik onu be! Bitirirdik, tamam mı? Senin yaptığını başkası yapmış olsa, valla yirdik! Getirip şu münferidin tavanına asardık!

Dalıma basıp da cevap almak istiyor. Yer miyim? Asacak adam asardı hemşerim! Sonra biz asılacak n'apmışız bakim?

Lakin herif boyna konuşuyor:

– Astıktan sonra zabıt tutardık... Kendini şu çengele astı derdik, işbu zaptı tutardık, tamam mı? Sen ucuz kurtardın, tamam mı?

Yok deve! Sahipli birini asmak kolaydı, di mi? Sanki hayatta kimsem yok, di mi? Kimse çıkıp da hesap soramaz, "Kocakurt'u neden astınız lan?" diye yakana yapışmaz, di mi?

Ah lan ah! Kardiyan milletinin eylencesi olduk!

Düşünüp kuruyorum. Boyna düşünüyorum:

– Bu vaziyetlere neden düştün Kocakurt?

Ben mi? Neden mi düştüm?

Hep Arabın yüzünden!

Arap aklıma geldikçe illet oluyorum! Hırsımdan duvarları yiycem, fıttıracam valla!

Hırsım geçtikten sonra, hakki sebepleri arıyorum. Bu vaziyetlere neden düştüm?

Neden mi? Çekememezlik yüzünden! Zati bizim milletin başına ne gelirse, hep bu sebepten gelir, tamam mı? Biz neden kalkınamayız?

Boyna düşünüyorum. Santral boyna çalışıyor. Lan ben bu durumlara düşecek bi' adam mıydım?

Tavandaki lekelere, küf lekelerine bakıyorum. Lekeler terliyor. Boyna terleyen lekelere bakıyorum. Sıkıntıdan patlıycam! Bitlerim eşşek olacak...

Şimdik birkaç kat yorgan olmalıydı ki, hakkıyla bi' terleseydim! Lakin nerde o yorganlar? O döşşekler, o çifter kat battaniyeler?

Lekelere bakıyorum, bakıp daldıkça, kafamın içinde vakalar boyna dönüyor dolaşıyor. İkide bi' ceton düşüyor. Her seferinde başka filim, başka mevzu!

Tavan lekeleriyle konuşuyorum. Lekeler bana soruyor:

– Yok muydu çaresi Kocakurt? Kardiyan öksesine düşmeden, şöyle tereyağdan kıl çeker gibisine durumları idare etmenin yolu yok muydu?

Cevap:

– Yoktu! Arap marap bahanesi! Kendim ettim, kendim buldum!

Ha bire düşünüp santralı çalıştırıyorum. Durumları bi' daha hatırlamaya çalışıyorum. Tekmil hadisat, kafamda canlanıyor. Sanki bi' filim seyrediyorum. Sanki burada, bu münferid hücresinde değilim de, sanki bizim maallenin bahçe sinemasındayım! Lakin bu filimde ben başroldeyim. Kendimi seyrediyorum. İkinci rolde ise Arap! Yani maavinim...

Lekeler kıpırdaşıyor, canlanıyor, şahıs suretine dönüyor ve muzikle karışık, filim başlıyor.

Önce muzik...

Sonra, beyaz perdemizin meşur artizlerinden kulunuz Kocakurt gözüküyor...

* * *

Ben n'apayım, o günlerde, koğuşumuzu fena bi' esrar iptilası sarmıştı. Koğuşumuzun binde bin beş yüzü püfçülüğe başlamıştı...

Püfün pilakası dışarda on kâat, bizim içerde ise yirmi kâattı. Demek ki bu işte biraz döviz vardı!

Baş artiz Kocakurt n'aptı? Kocakurt, yakın arkadaşı Arap'a şunu dedi:

– Arap! Gel bu işi biz çevirelim Arap!

Bidayette Arap yanaşmadı.

– Gel lan Arap! Bu işde çok avanta var! Gel lan, koğuşa esrarı biz sokalım!

Arap dediğimiz arkadaş, bu işten ürktü:

– Yürümez ağbi, bize ekmek yedirmezler! Bilmez misin ağbi, bu iş kardiyanların işi! Bize bırakırlar mı ağbi?

– Lan oğlum, kardiyan kadar ticaretten biz de annarız! Gel etme eyleme, seni ortak yapayım, içeri esrarı biz sokalım!

Arap düşünür gibi yapar, aslında korkudan osuruğu düğümlenirdi.

– Yavu şu bizim koğuşun haline bak Arap!

Yüz altmış kişilik koğuşumuzda, ben diyeyim yüz elli kişi, Arap desin yüz otuz kişi, esrara müptelaydı. Azcık esrar kıtlığı başgösterecek olsa, bütün bu püfçüler harman olurdu.

Hızlı püfçülerden bi' Kafti Himmet vardı, bu çocuk esrarı bulamayınca valla lodos vurmuş istavrite dönerdi.

– Harman oldum be Kocakurt! Ayağını öpeyim, n'olur bana iki onluk ver abicim, pilaka parasını tamamlayayım be abicim...

Bazen de çok mühim bi' şey söyliyecek gibi yapardı:

– Abicim, şöyle kenara gidelim mi abicim?

– Gidelim, ne var?

– Sana sırrımı söylicem abicim!

Kenef aralığında baş başa kalınca, iki onluk isterdi:

– İnsanlık namına be ağbicim... N'olur, insanlık namına!

Ben de Arap'a aynı şeyleri söylerdim:

– Arap, gel lan, insanlık namına şunlara yardım edelim... Arap yan çizerdi...

Filim icabı, Arap hususunda bu kadar asılmamın sebebi, birincisi, Arap açıkgöz çocuktu. İkincisi, bünyesi dayanıklıydı, kardiyan falakasında kolay çözülmezdi. Üçüncüsü, eski çakallardandı, tecrübeli, yani kaşardı. Dördüncüsü, numaracı, yaldızcıydı. Hülasa, tam ortaklık edilecek adamdı.

Ben Arap'ı severdim. Ardından dahi şöyle derdim:

– Arap sağlam çocuktur ve şendir. Dışarda olsa, asıl mesleği yankesicilik arpacılığından başka, "şen işkembeci", "şen manav" veya "şen torbacı" babında millete hizmet ederdi...

Arap bu sözlerimin altında kalmazdı. O da bana yağ çeker, sırtıma şaplaklar atarak koğuşun içinde beni överdi. Arap sık sık şöyle derdi:

– Ah lan ahhhh! Kocakurt, yaz bilem geldi! Şimdik İstanbul'u düşün abicim! O pilacları, tazeleri, mayolu bıldırcınları, fıstıkları düşün...

Bu sözleri duyunca, birden neşemi bulurdum:

– Ada vapurlarını düşün Arap! Çay bahçelerini, yaz mezelerini, çınarların gölgeliklerini düşün...

Hülasa, Arap şen çocuktu, acardı, benim adamımdı. Ortaklığa en münasip arkadaştı. Ayriyeten, Arap'ın mahkemelerde kıyamet gibi davası vardı. Haftada üç kerre adliyeye gönderilirdi...

– Arap, her seferinde yirmi pilaka getirsen...

Susardı Arap, yanaşmazdı.

Lakin, zamanla esrar iptilası koğuşu öyle sardı ki, durumlar Arap gibi ciyersizlerin dahi gözünden kaçmadı: Tekmil koğuş püfçü kesildi.

– Lan Arap, durumları görmüyor musun lan? Tırafik suçundan yirmi gün kodese düşmüş şoforlar bile esrara müptela oluyor... Bu işde çok döviz var, baksana lan...

Netice, Arap yumuşar gibi oldu. Bi' gün bana sordu:

– Abicim, püfü nerden bulup getirecez?

– Mahkemeye gidiyorsun ya oğlum!

– Mahkemede esrarı yerden mi toplayacam ağbi?

– Buluruz yolunu Arap! Sen "he" de, ötesi demiryolu...

– Nasıl yani buluruz?

– Bizim arkadaşlardan Uyanık var ya hani! Ona söyleriz, esrarı getirir, koridorda zuladan sana verir, tamam mı?

– Yok ağbi, sakat iş...

– Neden lan?

– Abicim, Kocakurtum, dönüşte ya üstümü ararlarsa?

– O zamana kadar biz karun gibi zengin oluruz Arap!

Netice, Arap razı oldu ve biz böylece ticarete başladık...

Lakin iki hafta sonra, koğuşta işkillenenler oldu. İspiyoncular erketeye yattı. Çünkü esrar mütiş bollaştı. Fiyatlar düştü. Kardiyanlarla bizim takım arasında rekabete girildi.

Kardiyanlar bu duruma mütiş bozuldu!

Bilseler, vay bi' bilseler, kendilerinden maada kimin esrar soktuğunu?

Öyle kolay bilemezlerdi! Çünkü malı biz satmıyorduk. Bitakım garibanlar eliyle dağıttırıp hesap tutuyorduk.

Fekaaaaaat... Fekat sonra n'oldu?

Bomba patladı!

Kimin elinde patladı?

Dur ki annatayım:

O gün, filim çocuğu Kocakurt mahkemeciydi. Bizim Arap zaten mahkemeciydi... Arap, mahkeme koridorunda Uyanık'tan pilakaları aldı, zulaya attı.

Dönüşte, cezaevi arabasında bu Arap sızlanmaya başladı:

– Ağbi, sol gözüm seğiriyor! Acep nedendir ağbi?

– Arap, söyle gözüne, seğirmesin!

– Abicim, bugün nedense içim kararıyor. Başımıza bi' bela gelmesin ağbi?

– Korkma lan! Bi' şeycik olmaz!

– Korkudan değil Kocakurt, valla gözüm seğiriyor!

– Ver öyleyse pilakaları!

Malı aldım, zulaya, çorabın içine soktum.

Sonra arabamız cezaevi önüne geldi. İndik baktık ki, Arap'ın gözü boşuna seğirmiyor!

Kapıaltına gelince annadık ki, arama yapılacaktı!

Lan bu arama ayakları da nerden çıktı lan? Sakın bizi birisi ispiyonlamış olmasın?

Arap'a fısladım:

– Sen hiç kasavet çekme Arap! Ben bu işin üstesinden gelirim!

Kardiyanlara yaklaştım. Kimseye çaktırmadan, aynı ispiyoncular gibi yapıp yengeçvari yanaştım, mırıldanarak şunu dedim:

– Bu Arap, malum hızlı arpacı! Lakin babası tarafından mesleği aslen torbacı! Sakın mahkemeden esrar getirmiş olmasın?

Kardiyan bu sözleri tabii duymadı. Ufaktan bikaç adım attı, öteki kardiyanlara Arap'ı işmar etti.

Şimdik biz mahkemeden dönen sekiz kişiydik. Giriş avlusunda toplanmıştık. Bizi sıraya dizdiler, önce bi' gözden geçirdiler.

İspiyon uçurduğum kardiyan, işte bu sırada bana göz kırparak selektör yaptı.

Ben tabii bunu görmedim.

Sonra arama başladı.

Kardiyanlar önce beni gözüne kestirdi:

– Üstünde, ceplerinde ne varsa, hepsini çıkar, şuraya koy!

Paramı, kipritimi, foturafları, duruşma zabıt kâatları vesayireyi yerdeki betona koydum.

– Bitti mi?

– Bomboş oldum ağbi! Buyur ara!

Yüreğim küp küp atıyordu. Lakin hiç renk vermedim. Kardiyan, koltuk altlarından başlayarak bedenimin her noktasını sıvazladı. Çorap felan aklına gelmediği için bi' şeycik bulamadı. Gözlerimin içine baktı kardiyan. Gözlerimde bi' mana aradı, onu da okuyamadı.

– Geç!

Filim çocuğu Kocakurt için aranma faslı bitmişti.

Şimdik bulunduğum yerden, öteki arananları iyice görüyordum. Bilakis Arap'ın aranması uzun sürmekteydi.

İspiyon var! Esrarı bulamadan bırakır mı kardiyanlar?

– Çıkar lan pantulu!

Arap pantulu çıkardı, Arap don gömlek kaldı. Urbasının astarlarını söktüler, bildikleri gibi kumaşı ciletlediler. Caket yakalarında sert bi' şeyler bulabilmek için, caket yakalarını parmaklar arasında ufaladılar.

– Çıkar lan pabuçları!

Arap çoraplarını dahi çıkardı.

Kardiyanlar pabucun astarlarına, kösele aralarına, kıvrımlara iyice baktılar. Çakıyla kurcaladılarsa da bulamadılar. İllet oldu kardiyanlar...

Arap'ı itip kakmaya başladılar:

– Sen ha? Yedi sülaleni görürsün sen!

Arap, kendiden emin vaziyetlerde soruyordu:

– N'olmuş ağbi? N'aptım?

– Det! Hele bi' bulalım...

Fekat bulamadılar.

Yavu bu Arap neresine saklamıştı esrarı?

– Çıkar lan donu fanilayı!

– Estaaafullah ağbi? Ayıp değil mi milletin içinde?

– Det! Çıkar dedim!

Arap cılcıbık kaldı, Adem baba gibi durup elleriyle önünü kapattı, beklemeye başladı.

Kardiyanlar donu fanilayı çitilediler. Yok! Yok da yok!

Son bi' ihtimal vardı, son bi' ihtimal...

Bu ihtimal, kardiyanların aklına geldi:

– Hıh! Bilmez miyiz nereye sakladığını? Ne bakıyon lan? Domal!

Arap domaldı.

– Güzelce domal!

Arap güzel domalmayı bilemeyince, kardiyanlardan biri Arap'ın ensesine çöktü ve güzelce domalttı. Öteki kardiyan ise orta parmağını tükrükleyip ver yansın etti.

Arap'ın suratını göremiyordum. Kardiyanı görüyordum. Kardiyanın bileğine bakarak, parmağını içerde nasıl kıvırıp oynattığını annıyordum. Yüzü ekşimişti kardiyanın. Parmağının ucuyla aranıyordu. Parmağının ucuna pilatin madeni deyecekmiş gibi, gözlerini kırpıştırıp merakla, parmağıyla aranıyordu.

Neden sonra kardiyan elini geri çekti. Parmağına sıvaşmış pislikleri betona sürüp temizliği tamam ettikten sonra öteki kardiyana şunu dedi:

– Bırak bırak! Bi' şey yok!

Böylece vartayı atlattık. Lakin o günden sonra Arap bana küstü. Neymiş? Kardiyan Arap'a parmak atmış. Neymiş? Bunu görenler olmuş. Neymiş? Ben sebep olmuşum...

– Lan Arap! Çocukluğu bırak! Başka çaresi var mıydı?

Her bi' hususu izah ettimse de Arap benimle barışmıyordu.

– Lan Arap, n'olmuş yani? Kardiyan dediğin bi' herif, o kadarcık yapamaz mı yani?

Arap cevap vermiyordu. Arap fena bozulmuştu.

Avcuna bi' el aynası alıp ranzaya uzanaraktan bütün gün aynaya bakıyordu Arap. "Ben ben miyim?" diye... Kardiyan parmağını yedikten sonra "acep ben aynı Arap mıyım?" diye...

Bu duruma bi' çare bulunmalı, Arap'ın göynü alınmalıydı.

Acep n'apabilirdim?

Bunun bi' tek çaresi vardı, o da Arap'la yeni bi' iş hususunda ortaklık kurmaktı...

Ne işi? Ne gibi bi' zenat?

İşte o günlerde, aslen Adapazarlı, lakin "Ada" diye çağrılan bi' delikanlı bana yeni fikirler verdi...

ŞİMDİK FİLİMİN İKİNCİ YARISI

Ada gençten bi' çocuktu, lakin bitirim kumarcıydı. Ada koğuşumuza geldikten sonra kumar illeti azdı.

Avluda ossun, koğuşta ossun, ha bire yazı tura atıyordu bu Ada. Parayı havaya attığı meyanda, önüne kim rastlarsa soruyordu:

– Yazı mı, tura mı?

Artık herkes havaya para atmaya başladı. Bilakis bu Ada, milleti kızıştırıyordu. Kendisi pek şanslıydı, veya tekliği havaya usturuplu atmasından mıdır nedir, tekmil koğuş Ada'nın ardından koşar olmuştu:

– Adaaaaa! Ada hoooop!

– Yazıya on kayme!

– Adaaaa!

– Turaya iki onluk!

Ada, sesin geldiği yere, hızlı tabanca çeken kovboylar gibisine seyirtip hemen kulak deliyordu:

– Beş kâadına tura!

Netice, biçok mahkûm sakata geldi, tersoya düştü. Açlık-

tan nefesi kokanlar çoğaldı. Bunlar koğuşun başına hem dert hem bela oldu. Hırsızlık arttı. Koğuşun kıdemli takımı, Ada'ya bozulmaya başladı:

– Lan ufaklık! Bi' daha havaya para attığını görürsem, işte o kadar!

Lakin kumar illeti bi' kerre alevlenmiş, milleti sarmıştı. Mangırı olmayanlar, şimdi yassı taşları tükrükleyip yaş mı kuru mu oynuyordu:

– Bi' avuç leplebisine kuru!

– Bi' çift çorabına yaş!

Ayriyeten kumar illetinin harlayıp alevlenmesi yüzünden, esrarına veleybol maçları hızlandı. Şimdik kıdemli veya ağa takımı bile veleybolda şeytan arayıp esrarına tutuşuyordu.

O günlerde müdür bey, yani babamız, durumlardan pek memnundu. Bi' kere ben duydum, müdür bey infaz savcısına şöyle dedi:

– Cezaevimizde sıpora pek önem verilmektedir. Mahkûmlar sıpor yaparak fevkalade vakit geçirip sıhhat korurlar...

Tamam da, veleybol maçları artık kördüğüm vaziyetlerdeydi. Esrarına veleybol oynanırkene, oyuncular ve seyirciler, herkes birbiriyle tutuşuyordu. Seyirciler bazen karşı taraf oyuncularını satın alıyordu. Oyuncular matesüf pek müşkil vaziyetteydi: Mesela yenerse bi' pilaka, yenilirse üç pilaka kazanma durumları çıkabiliyordu! Derken seyircilerden dört pilakalık yeni bi' teklif geliyordu. Pekiy, bu durumda bi' oyuncu n'etsin? Yenerse bi' pilaka zait dört pilaka, yenilirse üç pilaka derken, beş pilakalık bi' teklif daha geliyordu...

Maçın sonlarında tekmil hesaplar çorbaya dönüyordu. On dört ve on beşinci sayılarda, bilakis seyirciler arasında kısmen kavgalar baş gösteriyordu. Kavgada kimin kime vurması icap ettiği katiyen annaşılamıyordu. Bu kördüğümü hiçbi felsefeci çözemezdi!

Birincisi, haakem meselesi hallolmamıştı. Dayak yemesi icap eden garibanlar haakem yapılıyordu. Top desek, ikide bi' koğuş damına kaçıyor, kayboluyor veya patlatılıyordu.

Yavu bu ne biçim bi' sıpordu?

Dayak yiyenlerin içinde en başta sıporcu oyuncular vardı. Lakin bu çocuklar n'apsın? Hangi bir teklife kulak assın?

Bence sıporcuların hakkı yeniyordu? Çünkü neden? Çünkü onlar mütiş atlet cambazı heriflerdi. Çünkü en sıkı veleybolcular, "dizo" dediğimiz gözü kara hırsızlar arasındaydı. Dizolar, apartımanların üst katlarına pis su borularından tırmanan, balkondan balkona Tarzan gibi atlayan hızlı çocuklardı. Hele "Sarı" diye çağırdığımız bir dizo vardı ki, en büyük futbol takımlarında kalecilik yapmıştı. Futbol idarecileri şimdik Sarı'yı hapisten kurtarıp memleket sıporuna hediye etmek hususunda yırtınıyordu. Lakin Sarı, aslen tam bi' pırofosyenel olduğundan, avanta icabı içerdeki veleybolculuğu kalecilik yapmaya tercih ediyordu.

Netice, veleybol maçları hiçbi zaman hakkıyla oynanamıyordu...

Bi gün, maç sırasında gene kavgalar çıktı. Kimileri, "Hariç lan, hariç diyorum!" diye şarladı, kimileri de "Hop dedik, yavaş gel! Ben gördüm, dahildi!" diye yumruğunu gösterdi.

Derken top kayboldu.

Münakaşacılar hızlandı:

– Nerde lan top?

– Hangi pezevenk götürdü?

– Saklayanın yedi sülalesini, tamam mı?

Top bulundu, lakin patlamıştı. Netice, maç yarıda kaldı!

Ben deral ortaya atıldım, bu duruma bi' çare söyledim:

– Ey millet! Kardaşlar, dinneyin! Bu iş böyle yürümez! Bu oyuna bi' manocu lazım, tamam mı? Yani arzu ederseniz, ben ve Arap, veleybolu kaidesine göre oynatırız! Bundan böyle veleybol maçlarından biz mesulüz!

Bu teklife herkes sevindi. Bana tam selahiyet verildi. Demek ki artık hakkıyla veleybol oynanacaktı!

Arap'a dedim ki:

– Oğlum Arap! Sayemde yeni bi' ortaklığa girdin. Bundan böyle her sabah tezgâh başına geçeceksin, veleybol sahasını her sabah sulayıp düzleyecek, sonra da çizgileri çekeceksin! Tümsekler düzlenecek, çukurlar dolacak, tamam mı Arap? Tezgâhın kıymetini bilelim!

Arap, haakem mavini selahiyetiyle bu dediklerimi yaptı, ben de haakemliğe başladım. Maç sırasında tutuşma kabul etmedim. Tarafların pilakalarını maçtan önce cebime koydum, neticeye göre esrarı dağıttım. Hülâsa, namusuyla harbi veleybol oynattım... Bütün bu hizmetlere karşılık, yüzde on beş mano aldım. Yüzde ikisini Arap'a verdim.

Şimdik Arap'la aramız iyiydi. Arap'ın göynünü almıştım. İşler ise gıcırında gidiyordu. Lakin bi' gün bak n'oldu?

Bi gün maçta haakemlik yapar iken, cebimde pilakalar, paralar ve ağzımda düdük, "hariçtir, dahildir" diyemeden ispiyonculuğa kurban gittim!

Arap'la biz ikimiz, doğruca münferid koridoruna götürüldük.

– Kim lan? Kimmiş kumar tezgâhını kurup da manoculuk yapan?

– Yok ağbi, estağfullah!

– Lan Kocakurt, bıktık senden!

O meyanda Arap kulağıma fısladı:

– Merak etme ağbi, yırtarız!

Lakin biz iki haakem arama taramadan geçtik. Paralar ve pilakalar benden çıktı, iyi mi?

Arap hâlâ kaşgöz ediyordu.

Kardiyanlar Arap'a bikaç şamar indirip onu koğuşa yolladılar. Ben kardiyanlarla baş başa kaldım, iyi mi?

– Durun yavu durun! Yatırmayın! N'olmuş N'apmışız? Abicim, valla sıpor toto oynatmışız, dedimse de kardiyanları uyutamadım:

– Pekiy, bunlar ne lan, bu pilakalar?

– O pilakalar benim değil abi! Valla benim değil! Kumarcıların. Bilmez misin ağabey, ben rakıcıyım, kuru kullanmam!

– Senin değilse, şimdik de torbacılığa mı başladın lan?

– Estaafullah ağbi! Ne haddimize? Aman etmeyin! Yatırmayın!

Yatırdılar...

ŞİMDİK FİLİMDEN ACIKLI BİKAÇ SAHNE

Vay be! Şu kardiyan milleti hakkaten cehennem zebanisinden mi dönme? Yoksa öldükten sonra zebani, dirilince kardiyanlığa mı gelme?

O gün hapishanede kaç kardiyan nöbetçiyse, her birinden beşer sopa yedim! Çünkü neden? Hepsi birden vuruyor ki, vuranla vurmayanı ayırt etmeyim! Vuranlara kin tutmayım!

Mafoldum! Yırtındıkça yırtındım!

– Kan mı istiyorsunuz ağbi? İşte kan!

Tırnaklarımla göğsümün derilerini parçaladım:

– İşte kan! Lan bittim... Medet... Merhamet...

– Bokumu yiyon mu lan? Ha, yiyon mu?

– Valla yiyom ağbi, talla yiyom!

– Hapur hupur yiyon mu?

– Yemez miyim ağbi? Tabii yiyom!

– Bi' daha kumar oynatacan mı lan? İçeri esrar sokacan mı?

– Yok ağbi nerdeeee? Hangi ayakla, hangi elle?

– Bilmez miyiz sandın lan? Esrarı sen soktun, sen!

– O çok eskidendi ağbi, valla eskidendi...

– Eskinin hesabı sorulmaz mı lan?

– Yeter ağbi, vurmayın! Çoluk çocuğuma bağışlayın!

– Kaç çocuğun var lan? Al öyleysem, bu birincisi için! Bu da ikincisi için...

Kurban olduğumun Allahı beni görse de, tez tarafından Ezrail Hazretlerini gönderse!

Bu meyanda kustum. Kusmuklar falaka vaziyetinde gırtlağımda birikti. Kusmukla garkara yaptım. Hırıltıyla boğulma nomrasına geçtim.

– Ayak yapma Kocakurt! Sen dayanıklı herifsindir!

– Elinizde kalacam ağbi! Ölecem! Başınıza bela kalacam!

– Hani şahidin, hani? Kim öldürdü seni?

– Ben öldürdüm ağbi! Kendimi falakaya yatırdım, kendimi falaka intiharına bıraktım ve öldüm...

– Pekiy ne zırlanıp duruyorsun len? Kes sesini de mariz ye!

– Yavu biz n'aptık? Siyasi miyiz? İfade mi alıyorsunuz nedir?

İfade mifade değildi! Demek ki keyif için marizliyordu allahsızlar.

Lakin herifler doymadı, bu sefer falakayı çözdüler, bu sefer üstümde tepindiler.

Duymuyordum gari. Acı macı duymuyordum. Kaburgalarıma tepik yedikçe tokur tokur sesler geliyordu, lakin acı duymuyordum.

Sonra ellerimi ezdiler. Topuklarının altında akrep varmış gibi ellerimi ezdiler.

– Kalk lan Kocakurt, kalk! Bitmedi! Daha sen dur! Daha ikinci fasıl başlamadı...

Yakınlarda bi' pencere felan olsa, son bi' gayret atacaktım kendimi!

Kollarıma girip kaldırdılar. Kardiyanın biri kovayla su getirdi, öteki yerlere tuz serpeledi ve emir verdi:

– Hadi yörü!

Tuzlu suların üstünde yürümeye başladım.

Vay ben mafoldum!

Gülüp duruyordu kardiyanlar.

Duvara yaslanayım desem, iteliyorlardı.

– Yörüsüne len! Tedavidir! İyi gelir!

Sonra ikinci tedavi şekline geçildi: Kardiyanın biri omzuma çıktı, eşşek sürer gibi "deeeh, çüüüş" diye beni sürmeye başladı.

Herifi taşıyamıyordum, lakin bi' daha yatırırlar korkusuyla dayandım.

Mahmuz vuruyordu omzumdaki kardiyan:

– Deeeeh Kocakurt, dübbbbst! Yörü! Sağa çark!

Vay be? Ben nasıl yürüyordum?

Hangi ayakla, hangi dermanla yürüyordum?

Tabanlarımda etin zerresi kalmamıştı, ben nasıl yürüyordum?

Kurban olduğumun Allahı, bu durumdaki gariban bi' kuluna kuvvet verirmiş demek!

Sonunda tükendim, yıkıldım. Omzumdaki herifi savurduğum gibi, yerlere serildim.

– Kalk len Kocakurt, daha bitmedi! Üçüncü fasıla daha geçmedik...

Cevap verecek mecalim kalmamıştı. Elimi sallıyarak bi' işaret yapmaya çalıştım.

– Ne len, ne işareti o? Bize sövüyon mu len?

Kolumu bi' daha salladım.

Pek perişan bi' halde olmalıyım ki, kikir kikir güldüler.

Birisi geldi, kollarımdan tutup beni kaldırmaya çabaladı. Kaldıramayınca önce sövdü, sonra söylendi:

– Lan bu gâvur ölüsü gibi ağır olmuş! Bu herif sahi tükenmiş! Atalım höcreye!

Bi daha kusunca, kardiyanlardan biri merhamete geldi:

– Geçmiş ossun Kocakurt! Hadi unutalım bu günü!

Höcreye götürdüler. Höcreye girince kendimi kuru ranzaya attım. Yatış o yatış...

* * *

Lan leke! İtne leke! Beğendin mi filimimi?

N'edeyim? Tavandaki lekelerle konuşuyorum. Lekelere açıyorum derdimi. Hayatta hep böyle oldu zati: Lekelerle anlaştım, lekelerle çene çaldım.

Sabahleyin tabanlarımı yokladım. Dokuzuncu gün mü neydi höcreye düşeli? O gün ilk defa yokladım. Elime acayip bi' kabarık pürüzler geldi. Parmaklarıma sular bulaştı. Elimi çekip baktım: Kan değildi. Höcre ne kadar elverişsiz olsa da kendini belli eder kan. Demek bu sular irindi...

Fena halde efkârlandım. Yattığım yerden böğürmeye başladım. Nöbetçi kardiyan koştu geldi:

– Ne o len Kocakurt? Derdin mi depreşti?

Bu sefer hırsımdan öyle bi' böğürdüm ki, kardiyanın bacakları titredi. Herifçi başucumda dikilip kaldı.

– Bak Kocakurt, malum, bu höcrede katık yasak...

Yutkundu ve devam etti:

– Sana bi' tas çorba getireyim mi?

Lan bu da sorulur mu?

– Sahi mi lan? Sahi getirir mişin?

Ben bu işe hayret kaldım. Bu Şaban kardiyan, pek tafralı bi' kardiyandı. Avluda yürürken duvar dibinde oturanları mahsus görmeyip üstüne basardı. Şimdik de bana çorba veriyordu, iyi mi?

Günlerden beri, kursağıma giren ilk sıcak şeydi bu çorba. Mübarek, sanki şifaydı. Yaralı bedenime melhem gibi geldi. İçim ısındı, biraz terledim.

Çorba bana evimi hatırlattı. Evi pek özlemişim. Çoluk çocuğu özlemişim...

Köroğlu! Benim cefakâr köroğlum! Kim bilir, görüş günü ona ne dediler?

– Kocakurt biraz hasta... Revirde...

– Bi' şey mi oldu?

– Yok yenge, merak edecek bi' şey yok!

İnanmamıştır. Arap'ı çağırtıp Arap'a sormuştur. Şu dünyanın işine bak! Bizim karı, hakkatı öğrenmek için Arap'ı çağırtıyor, Arap'a soruyor!

– Arap, dinin hakkı için söyle! Nesi var Kocakurt'un?

– Bi' şeyi yok yenge! Valla sapasağlam!

– Nerde? Yaralı mı?

– Değil yenge!

– Doğruyu söyle Arap, n'oldu?

Arap doğruyu söyler mi hiç? "Ben ispiyonladım yenge" der mi?

Bunları düşündükçe başım dönüyor. Ah azcık kuvvet bulup kendimi toplasam...

Yatakta doğrulup oturacak gücüm var aslında. Lakin istemiyorum. Doğrulsam, tabanlarımı denemek için yürürüm diye korkuyorum.

Yürümedikten kelli, n'apacam doğrulup?

Acep iflah eder miyim? Kefeni yırttım yırtmasına, gari ölüm yok! Lakin sakat kalır mıyım, burası bilinmez. Kolumda, bacağımda, kaburgalarda kırık çıkık var mı, bilmiyorum. Belim mütiş sızlıyor. Ellerim, parmaklarım tutmuyor.

Helbet, dirilmek için elimden geleni yapıyorum. Şaban kardiyanı kafaya aldım, nöbetçi olduğu günlerde çorba getiriyor.

Çorbayı içince, çoluk çocukla sarmalaşmış gibi oluyorum. Beni misafir gibi ağırlıyor çorba, sanki höcrede değilim de, şark taraflarındaki bi' köye misafir gelmişim... Yer sofrasına çorba

geliyor ve biz tahta kaşıklara sarılıp yumuluyoruz. İçimiz ısınıyor. İçimizden saadetler kabarıyor...

İşte böyle hayaller kuruyorum. Netice, koğuşa sapasağlam dönmek istiyorum. Sonrası Allah kerim! Höcreden hele bi' kurtulayım...

Şaban kardiyandan oturak gibisine bi' oturak veya bi' tas istedim. Güldü:

– Nidecen oturağı len Kocakurt? Bebelik mi oynicen?

– Radyatör boşaltacam ağbi...

– Koluna girip seni kenefe götürürdüm ama... Hadi neyse... İstersen götüreyim...

Hıh! Koridordan sürünerek geçip ele güne rezil olduktan kelli, kaç yazar kenefe gitmek?

– Sağ ol Şaban efendi! Ben kendi işimi kendim ayarlarım... Lakin bi' oturak versen...

Şaban efendinin verdiği çürük tencere epey işimi gördü. Lakin Zübeyir adında gaddar bi' kardiyan var, onun nöbet günlerinde sıkıntı çektim:

Zübeyir daha ilk gelişte benim çürük tencereye şut attı, tekmil sidikler höcreye yayıldı.

– Senin püsürünle mi uğraşacaz len? Kalk git kenefe! Bura hastane değil!

Ayağa kalkamadığımı biliyor, mahsus böyle konuşuyor. Neden? Yalvarayım istiyor. Aramızdaki hasımlığı kaldırmak için bahane arıyor... Ya ben yumuşayacam, ya o! Lakin her şeyin bi' raconu var: Kardiyan yumuşar mı?

Netice, alttan almam için gaddarlık ediyor.

Yüz vermiyorum Zübeyir'e. Varsın kendini suçlu bellesin! Ciyerinde yaralar, urlar çıksın, büyüsün!

– Kocakurt, al şu ekmeği yi! Kısmetini açsın diye oralarıma sürdüm de getirdim!..

Yalan söylüyor! Müslümanın yapacağı iş mi bu?

– Dön de bak len! Bak nasıl kısmetini açıyorum? Geçende, piyanko biletini bizim oğlanın orasına sürttüm. Na bak, böööle!

Bekliyor ki, "kurbanın olam ağbi, etme eyleme, bana ilişme" deyip yalvarayım...

Ben böyle dersem, o hemen sırıtacak:

– Yapar mıyım len Kocakurt? Hiç öyle zındıklık olur mu? Tövbe tövbe! Şaka ettim! Ben seni severim, hadi gel, geçmişi unutalım! Geçmişe mazi derler Kocakurt, diye yılışacak...

Yüzüne bile bakmıyorum Zübeyir'in! İçinde urlar büyüsün, gebersin, oh!

Lakin sonrasında bu Zübeyir yüzünden kara kara düşüncelere dalıyorum. Zübeyir efkârımı artırıyor...

Kendime hep "Hayat ne biçim" diye soruyorum...

Cevabını belki Cebrail bilir.

– Ne biçim Kocakurt, söylesene ne biçim?

– O biçim! Yok, karışık bi' şey, yâni pilaki! O da değil! Hayat bi' çorba... Hah işte, çorba!

Bi bakıyorsun çorba melhem gibi. Sonra bakıyorsun işler çorba gibi...

En doğrusu, bunu çorbanın kendisine sormalı:

– Çorba! Sen ne biçimsin!

– Bildiğin gibi: Çorbayım, yâni karman çormanım! bi' bakarsın hapisane duvarı, bi' bakarsın hayatın çiçek tarafı: Gökyüzü, kırlar, yıldızlar... Veya münferid höcresinin dibi!

İki kaşık daha içiyorum çorbadan ve ona hakkati soruyorum:

– Hep sıcaksın, di mi?

Çorba hazretleri bu hususa ne diyebilir?

– Ey çorba! Sıcaksın di mi? Sıcak olmasan, çorba olamazdın di mi?

– Evet ağbicim, evet Kocakurtum! Karman çormanım, lakin ısıcak ısıcağım!

Bu cevaptan sonra rahatlıyorum. Yan gelip yatıyorum. Ben gari hayatın sırrını çözdüm! Neymiş bu sır? “Isıcak ısıcak”!

Hemşerim, bu hususu da zapta geçirdikten kelli, ben kefeni çoktan yırtmışım, di mi?

BARDAN KARI ÇIKARMA

Bekletmezse Züleyha
Aldatmazsa Züleyha
Geç kalmazsa Züleyha
Lay lay lay lom Züleyha

Bir minibüs plağından

Aya giden Amerikalı ne dedi? Herif aya tam ayak bastığı anda şunu dedi:

– Bu –dedi–, benim için ufaktan bi' adımdır –dedi–, lakin insanlık namına büyük bi' adımdır –dedi–.

Gün geldi, ben de höcrede insanlık namına büyük adımlar atmaya başladım.

Önce yerlerde emekledim. Diz ve dirsekler üstünde sürünerek gittim. Sonra maymunlar gibi doğrulup höcrede ufak ufak yürümeye başladım.

Kenefe ilk gittiğim gün hep aklımda! Şaban kardiyan koluma girdi, bana yardım etti. Fekat o "yürümek" denen işkenceyi sen bana sor! Mafoldum! Her adım atışta, "lan atsam mı bu adımı? Bu azaba katlansam mı? Yoksa ki tek bacağı kaldırıp leylekler gibi durup beklesem mi?" diye tereddütler geçirdim.

Bu benimki yürümek değil, bi' nevi kıvranmaktı. N'ettimse olmadı: Dilimi avurduma dayadım, olmadı. Karanfili sıktım, gene olmadı.

Şaban efendi bana baktı baktı da şöyle dedi:

– Sık dişini Kocakurt! Bikaç hafta önce Ezrail'le güleş tutmuş bi' adamsın! Hadi yörü, dayan len Kocakurt!

Ah bu tabanlarım! İllaki tabanlarım...

Bel ağrısını boş geç! O kadar olacak! Höcre hayatı ve kuru ranzada istif vaziyette ıhlayıp yatmaklar, belimi mafetti. Belceğzim kurudu. Fekat bunun nasıl olsa ilacı var: Cimlastik! Cimlastik gibi var mı? Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur...

Gari kenefe gitmeye de başladım. Bu iş zor, lakin beni açtı. Sonraki kenef seferinde, Taksim'den Aksaray'a doğru caddelerde gezmişim gibime geldi. Koridor bi' serin, bi' hoş, bi' hürdü ki, yaylaya çıkmış gibi oldum. Moralim deral yükseldi. Koridorda gümbür gümbür öksürdüm. Çünkü neden? Sesimi yükselttim ki, höcrelerde yatan çocuklar bana "helal" çeksin!

– Helal lan sana Kocakurt! Sesini kısamadılar! Gök gibi gürlüyorsun! Helal ossun valla!

O yüksek moralle höcreme dönüp ranzaya uzanınca, bi' cıgara tellendirdim. Dumanları zevk ilen üfürdüm. Sanki ben, münferid höcresinde çile dolduran bi' Kocakurt değildim de, pilaclarda güneşlenmeye yatan bi' mister turisttim!

Ah, şu münferid cezasını doldurup koğuşa geçebilsem?

Geceleri düşlerimde tahliyeler görüyordum. Halbukim ne tahliyesi? Koğuşa nakletsem yeter de artar bile!

Sabahleyin bu kerre de kıyakçı kardiyanları düşündüm. Hani kıyakçı bi' kardiyana rasgelsem de, höcreden çıkarılsam... Olur mu olur!

Vakti zamanında Çene Osman derlerdi, böyle kıyakçı bi' kardiyan vardı. İşte bu kardiyan, cezaevine düşen mahkûmu ilkin sorguya çekerdi:

– Rakı içer misin len?

– Yok ağbi, estağfullah!

– Püf çeker misin?

– Tövbe ağbi, kullanmam!

– Kumarın var mı?

– Bize göre değil ağbi...

– Avrat oynatır mısın?

– Ağbicim nerdeeee?

– Peki len, öyleyse ne geldin bizim Hilton'a?

Çene Osman işte böyle demirkırat bi' herifti. Helal süt emmişti: İki onluğa mapusanede avratlı alemler yaptırırdı. Beş onluğa otelci gibi keraneden karı getirtirdi revire.

Şimdik öyle demirkırat kardiyanlar kalmadı. Ossun! Ben moralimi yüksek tuttum. Bi' sabah, Şaban kardiyan ekmek getirdiği zaman, kendisine soruverdim:

– Şabancım, başkardiyan efendi beni unuttu mu dersin? Acep gari cezam dolmadı mı?

Verdiği cevaba bak:

– Sabrın sonu selamet!

Öğlen zamanı gene ekmek getirdi. Dayanamadım, bi' daha sordum:

– Allah aşkına söyle, höcre günüm dolmadı mı? Bak, Allahın adını verdim!

Yüzüme acayip acayip baktı:

– Ne diyon sen aslanım? Ha, ne istiyon?

– Gari yetti be Şaban efendi! Valla çürüdüm burda!

– Çıkmak mı istiyon?

Mazlum bi' şekilde boynumu büktüm.

– Çık bakalım öyleyse! Hadi çık!

Şaşırdım.

– Çıksana len! Yakaran sen değil miydin?

Şööle bi' süzdüm Şaban kardiyanı. Yavu bu hususta gırgır geçilir mi?

Sırıtıyordu. Kızdım:

– Git babalık, dalga geçme benimle!

Bu sefer o bozuk çaldı:

– Len, buranın kardiyanı değil miyim ben? Çık diyom sana!

Kapıya doğru yürüdüm. Bakalım n'edecek?

Koluma girdi:

– Vaktin doldu Kocakurt! Dün çıkma günündü! Başkardiyan dün sabahtan söylemişti, lakin ben senin teklifini bekledim! Bilmiyon mu len? Höcre cezasının bittiğini bilmiyon mu?

Yutkunmayı bilemedim!

Ben şimdik nasıl sevineyim? Şaban'ın mübarek ağzını mı öpeyim? Yoksa zıplayıp tabanları mı kanatayım?

Hiçbi şey yapamadım.

İdrar torbama bi' sancı saplandı, sevincimden azcık işedim!

Lakin koridora çıkar çıkmaz önce bi' öksürdüm. Gırtlağımı ayar edip, geride kalan höcrelere seslendim:

– Kardaşlar! Höcredeki kardaşlar! Ben Kocakurt, gidiyorum, tamam mı? Günüm doldu gidiyorum... Yani hayatta her bi' şey geçer! Allah can sağlığı versin, tamam mı? Sıkın dişinizi!

Höcrelerden boğuk sesler sızdı:

– Gözün aydın Kocakurt!

– Darısı başımıza!

– Koğuşlara selam! Biz hayattayız!

Sonra kendimi kenefe dar attım ve tatlı tatlı, uzun uzun işedim.

Sonra?

Ötesi tatava! Sadece başkardiyan kaldı aklımda:

Şaban'la ikimiz başkardiyanın odasına girdiğimiz sırada, herif bacaklarını masanın üstüne uzatmış keyif çatıyordu.

Yüzüme bakmadı başkardiyan. Soba borusunun dirseğine bakıyordu. Bi' yandan da soruyordu:

– Künyeni oku! Tevellüdün?

Yavu bu herif beni tanımaz mı? Bin dokuz yüz yirmi üç tevellüdlü Hasan oğlu Zühre'den doğma Kocakurt olduğumu bilmez mi?

Sormaya devam ediyordu:

– Bak, künyende ne yazılı? Yirmi dokuz teşrinievvel dokuz yüz yirmi üçte doğmuşsun! Sen tam bi' cumuriyet çocuğusun!

Mazlum pozlarda dikiliyordum.

– Biz burda tekmil cumuriyet çocuklarına uslu durmayı öğretiriz, tamam mı? Biz burda hukuk tatbikatçısıyız! Tamam mı?

Soba borusu gibi ben de hazrola geçmiştim, başkardiyanın nasihatlerini dinniyordum.

Başkardiyan öyle acıklı konuştu ki, göz pınarlarımda biriken damlalar, acep aşağı süzülsem mi diyerekten tereddüt etti.

– Bi' daha lolo yok! Tamam mı? Bize lolo yok!

Soba borusu ve ben, sessiz ve sakince dinnedik. Başkardiyan son defa konuştu:

– Şimdik yeni mekânın, ikinci kısım, sekizinci koğuş! Tamam mı? Maraza istemem! Tamam mı? Şaban efendi, götür bu herifi koğuşuna!

Karanlık koridorlardan bi' daha geçtik, buralardan son defa yürüdük. Sekizinci koğuşun avlu kapısına gelince durduk.

Ben orda durdum, ben orda çakılı kaldım! Kitlendim, yürüyemedim! Avluda gün ışığı vardı. Apışıp kaldım. Aylardan sonra ilk defa gün ışığını görüyordum. Gün ışığı beni çarptı...

– Yörüsene len Kocakurt! Yoksa dönmek mi istiyon? Höcreyi pek mi sevdin? Di yörüsene!

Şaban efendi, bitakım başka laflar da söyledi, lakin hiçbirini duymadım.

Bi ürküntü geldi içime. Avlunun aydınlığından mı, avlunun kalabalığından mı nedir? Gidemedim...

Sonra geriye dönüp baktım, Şaban efendi yok! Avlu kapısında beni koyup gitmişti.

Başım döndü, gözlerim karardı, bi' hoş oldum.

Nedendir bilmem, avlunun kalabalığından hazzetmedim. Gün ışığının altında mahkûmlar bana bi' acayip, tipsiz gözüktü...

Söylendim:

– Deli olma Kocakurt! Kırk yıllık bi' seyissin, üç günlük at güpresini burada eşelemelisin!

Sanki bu avlu benim muhitim değildi. Sanki ben münferid höcrelerinin adamıydım...

Hakkat şu ki, avludaki arkadaşların arasına yekten karışamadım!

Sanki ben bi' bar karısıydım, konsumetres... Bar karıları da öyledir: Onca işveyi, onca orostopolluğu bar dahilinde yaparlar, dışarı çıkmaya gelince cilve yapıp bi' türlü çıkmazlar!

Lakin dur! Bu ökçesiz, ütek halden sıyırtmak için bak ben n'aptım? Gittim ayakkabı boyattım. Ben moralim bozuk olduğu zamanlar hep bunu yaparım. Çünkü neden? Boyacının cila sürmesi hoşafıma gider. Bu sefer de öyle yaptım: Gittim, doğruca pabuç boyattım.

Boyacı cilayı parmağı ilen bastıra bastıra sürdükçe, fırçaları pabucumda gezdirdikçe, ohhh, okşanır gibi oldum. Tüylerim ürpermeye başladı, mütiş zevklendim. Moral bin beş yüz!

Vay be! Demek ki şimdik birisi benden yana benimle alakalanıyordu!

Pabuçlarım parıl parıl oldu. Caketimi de şööle bi' silkeleyip daldım kalabalığın içine!

Demek ki neymiş? Bardan karı çıkarmak öyle asfalt değilmiş! Fekat erbabının eline düşerse peynir ekmek gibi yenirmiş...

* * *

Sabah beş elli beş, Ankara Radyosu, açılış ve porgıram ne demek?

Beş elli beş, koğuşta kalk borusu demek!

Koğuşun hoparlörü sabahın köründe, bağırsak taraflarından bi' seslerle avaz avaz bağırınca istersen uyanma!

Derken çaycılar doldu koğuşa:

– Çaylar hoooop! Kaveler hoooop!

– Hop dedik, demli çaylar! Filiz çayları hoooop!

Vurup kafayı yatayım dedim, lakin mümkün mü? Çaycılar bunun da çaresini bulmuştu:

– Uyumayalım hoooop! Malak gibi yatmayalım! Sabah oldu hoooop! Çaylar geldi hooooop!

İstesen de istemesen de ranza demirlerine çayı bırakıp tüyüyordu çaycılar.

Yavu bu ne şefkat, bu ne dikat?

Yanımda yatan dişsiz moruğa dönüp şunu söyledim:

– Çaycılardaki şefkati, kendi sırık kadar kızıma öğretemedim arkadaş! Halbukim, kızıma kaç kerre nasihat ettim: "Kız" dedim, "adam gibi bi' kız ol da, babana her sabah, yataktan henüz kalkmadan demli bi' çay getir" dedim. Lakin nerdeeeeee?

Herif başını salladı, beni doğruladı:

– Hapisanedeki şefkat nerdeeeeee?

Atladım ranzadan, avluya çıktım. Duvar dibine çömelip avluyu seyreyledim.

– Boyayalım, parlatalım!

– Eskiciiiiii! Satlık alınır, para verip alınır, kıymet biçilir, ticarete dalınır, eskiciiiii!

Avlunun sabah neşesi yerindeydi. Bilakis eskici satıcıları fevkalade neşeliydi:

– Var mı böyle bi' gömlek isteyen?

– Var mı böyle bi' kuşak isteyen?

Hey gidi günler! Eskiden, satıcılara takılmaya bayılırdım. Satıcı milleti gelsin, sinek gibi yapışsın, dönsün dolaşsın bi' daha gelsin... Ben bundan pek hoşlanırdım:

– Kaça lan?

– Abim için elli kayme!

– Geç!

– Sen ne veriyorsun ağbi?

– Beş kâat!

Eskiden, elli liraya tutturulan bi' malı, valla on kâada alırdım. Şimdik nerde o heves, o eski neşe?

Boyacılara bakıyordum. Boyacı sandıklarının yanında satılık pabuçlar vardı. Pabuçların üstüne, yazılı kâatlar iliştirilmişti:

"Amasya'ya nakil sebebi ile çörçil satlik"

"Ben bu yardan vazgeçirem TL 30"

"Acele satlik bedava fiyat"

Duvarın dibinde bu yazıları okumaya çalışıyordum ki, dış meydancılardan biri geldi:

– Kocakurt sen misin?

– N'olmuş?

– Sana bi' mektup! Üçüncü koğuştan gönderdiler...

Mektubu açıp okudum. Şunlar yazılıydı:

> Muhterem abicim Kocakurt,
>
> Abicim ben bu koğuşta yalnız kaldım. Abi ben sensiz yapamam. Beni affeyle. Ben şimdik senin koğuşa gelmek istiyorum. Lakin hapishane idaresi bırakmaz. Biz hasım değiliz abicim. Allahını seversen beni yanına aldır. Olanlar bi' kere oldu. Hepsini unutalım rica ederim. Ben senin koğuşa gelmek için pek istekliyim.

İmza

Sevgili kardaşın Arap

Bu mektubu okuyunca şaşırdım. Lan bu Arap ne yüzle benim koğuşa gelmek isterdi? Biz gari hasım değil miyiz?

Az mı itnelik etti bana bu Arap?

Hele gelsin de bak! Cehennemin dibini boyluyor mu bak? Onun yüzünden yediğim marizleri, komalık vaziyetleri ödetiyor muyum bak!

Arap'a deral bi' mektup yazdım, meydancıyla elden gönderdim:

> Muhterem kardaşım Arap,
>
> Katiyen sıkılma, ben seni bizim koğuşa aldırırım. Sen bana bırak, hiç kasavetlenme. Olan tekmil hadisatı unuttum. Gözlerinden öperim.
>
> *Kocakurt*

Siyasetçilik böyle olur!

Sonra düşünmeye başladım: Birincisi, nasıl edip de Arap'ı bizim bu sekizinci koğuşa aldırabilirdim? İkincisi, Arap geldikten sonra, şeytan siyasiler gibi onu nasıl tufaya getirebilirdim?

Düşündüm taşındım, tuttum idareye şöyle bi' mektup yazdım:

> Muhterem ve çok saayın babamız müdür bey abi,
>
> Ben malum, üçüncü koğuştaki Arap namında bi' şahıs yüzünden münferid höcresine düştüm. Şimdik duyarım ki, bu Arap benim koğuşa verilecekmiş. Bu nasıl olur? Eğer ki Arap benim koğuşuma verilirse mesuliyet kabul etmem. Babacım müdür bey, n'olur Arap'ı benim koğuşa vermeyin. Ellerinizden öperim.
>
> *İmza*
> *Kocakurt*

Hapishanede yatan bi' T.C. vatandaşının her isteğinin tersi yapıldığına göre, idareye yazdığım istida sayesinde Arap bizim koğuşa katiyetle verilecekti.

O gece düşümde Arap'ı dümbelek çalarken gördüm. Fevkalade dümbelek çalıyor, rast makaamından bi' şarkılar söylüyordu...

Sabah uyanınca Arap'ı düşündüm. Arap katiyen dümbelek çalamazdı. Bu çocuğun sanatı arpacılıktı. İstanbul'un en kıral yankesicilerindendi. İstanbul kaldırımı çiynediği her halinden belli, cakalı, afili giyimli, esmer bi' Çingen vatandaştı. Ağzıyla kaanun çalar gibisine fevkalade fasıllar çalardı: "Di da di da di du dom" diye başladı mı, radyodan kaanun taksimi geçiliyor sanılırdı. Dümbeleği ben çalardım. Arap'la ikimiz fasıla başlayınca, herkes ranzalardan atlayıp yakına gelerek dinnemeye koşardı...

Arap, alafıranka makamlardan ıslık dahi çalardı. Neşeli bi' çocuktu. Onun gibisi bizim bu sekizinci koğuşta yoktu.

Gelmeliydi Arap benim koğuşa!

* * *

Arap sanki damadımmış gibi bi' vaziyetlerde elimi öptü ve şunu dedi:

– Affeyle beni Kocakurt! Biz birbirimizin derdini çekeriz di mi? Hayatta ben de senden çok kamış yedim! Unuttuk onları di mi Kocakurt? Bak abicim, burda nasıl neşeli günler geçirecez...

Lakin ben neşesizdim. İşkence ve höcre cezaları beni mafetmişti. Sıhhatım, keyfim, neşem bitikti. Arap'a dedim ki:

– Geçti o eski günler Arap! Eski neşem kalmadı...

– Abicim öyle deme! Yeni ortaklık felan kurarız.

– Geçti benden! Bak, ranzamın demirlerine, ne yazıyor? "İstida yazılır, fikir danışılır". Ben gari istidacılığa başladım Arap! İstersen gel maavinim ol!

– Kocakurtum, sen neşeni hele bi' bul, istidacılık gibi daha nice işler yaparız...

Arap beni neşelendirmek için elinden gelen her bi' şeyi yapıyor, etrafımda döneniyordu. Lakin bende heves olmadıktan kelli?

– Abicim, neden böylesin? Neden hüzünlüsün? Unut olanları

abicim! Üç günlük bi' ömürde kasavet etmeye değer mi Koca-kurt'um?

– Üç günlük ömür höcrelerde geçiyor Arap! Ben efkârlanmayayım da kim efkârlansın? Yarın görüş günü! Bakalım köroğlu n'aberler getirecek?

– Hah! Köroğlunu görsen neşeni bulursun ağbi!

Ben de öyle sanıyordum. Lakin görüş günü pek öyle olmadı:

Birincisi, Köroğlu iyi haberler de getirdi, kötü haberler de... Ortanca kız, düymeci maazasına tezgâhtar girmiş! Pekiy, kiracımız çopur Zeyyat'ın yaptığına ne demeli? Herif dört aydır kira vermiyormuş!

– Boş geç hanım! Arkadaşlardan n'aber?

– Akrabaların selamı var. İki ellerinden öperler. Komşumuz İtris Usta'nın selamı var. Rıfkı'nın babası Hüssam'ın, Zekeriya-gilin selamları var. Şofor Uyanık gelecekti, özür diledi, "Yenge ben bi' dahaki görüşe gelecem" dedi...

– Neden gelmiyormuş Uyanık?

– Bilmem? Herhal, bi' şeylerden huylanıp çekiniyor...

– Başka?

– Hiç! Herkesin selamı var, eltinin selamı yok! O Allahsız feza maymunu var ya, o benim eltim? O paçoz? O kaltak? O kırk altı model kamyon?

Yavu şu karı milletinin ettiğine bak: İki küsur aydır görüşmemişiz, on dakkacık ziyaret saatında gelmiş, elti melti konuşuyor! Malum: Kuma gemisi yürümüş, elti gemisi yürümemiş! Aynı bizim siyasetçiler gibi...

Görüş yerinden çıktığımda kafam kazan gibiydi. Arap hemen yanaştı:

– N'oldu abicim, kara bi' haber mi var?

– Yok bi' şey Arap!

– Pekiy, nedir bu yüzün? Hani neşelenecektin?

– Arap, sana bi' şey diyeyim mi? Felekten bi' tat alamıyorum ben gari Arap!

– Neden ağbim?

– Bilmem? Alamıyorum...

Tam o sırada meydancının sesi yükseldi:

– Kocakuuuuurt! Görüşün var Kocakuuuuuurt!

Bahşişimi isterim! Bu ikinci görüş! Kocakuuurt!..

Hoppala! Lan bu kim ola? Köroğlu ve Uyanık'tan başka, beni kim gelir görmeye?

Apar topar görüş yerine koştum. Bi' de baktım Züleyha!

Valla bu hiç aklımda yoktu! Burda olduğumu nerden biliyordu? Uyanık mı vermişti adresimi?

Kaskatı bi' vaziyetlerde duruyordu Züleyha. Cansız gibiydi. Sadece bakıyor, konuşmuyordu.

Üç yıl mı desem, iki yıl mı desem, uzun zamandan beri görmemiştim Züleyha'yı!

– Nedir? Niye geldin?

– Hiç.

Evet, hiç. Gelse de olurdu, gelmese de. Lakin işte gelmişti!

– Sağ ol Züleyha! İyi ettin de geldin!

Başını çevirdi, saçları yüzüne düştü. Yüzünü göremez oldum.

Acep ağlıyor muydu?

– Züleyha!

Kaldırdı başını. O anda annadım ki, Züleyha bitmiş tükenmişti! Ezrail nerdeyse gırtlağına sarılmıştı Züleyha'nın.

İçim cız etti. Kırk yaşını bulmamış bi' güzel avrat, bu hallere düşer mi?

– Kocakurt...

Sustu. Zati sadece bu kelimeyi söylemişti o zamana kadar: Kocakurt...

– Nen var Züleyha?

– Hiç. Allasmaladık demeye geldim...

– Neden? Nereye gidiyorsun?

Sustu. Ben de sustum. Züleyha'nın nereye gideceği belliydi.

– Neymiş hastalığın? Verem mi?

– Hem o, hem de öteki...

– Püfçülük!

– Hayır, eroyin! Beyaz çekmeye başlamıştım...

– Deli misin Züleyha? Yapılır mı?

– Deliyim! Eskiden de deliydim! Bilmez misin?

Bi şey diyemedim. Konuşacak bi' şey yoktu, ne diyeyim?

– Güle güle Züleyha! Kendine iyi bak! Dur, bir şey diycem! Yakında af çıkacakmış derler! Yakında çıkabilirim Züleyha! Bekle beni!

Omuzlarını silkeledi, son bi' defa baktı, gitti.

Ayakta duracak mecalim kalmamıştı. Sıkıntıdan n'apıcağımı bilemedim, görüş yerinin duvarına yaslanıp kaldım. Ağlamak da elimden gelmiyordu...

Koğuşun avlusundan seroşlar gibi geçip ranzama yürüdüm.

Bu durumdaki bi' adamı ne paklar? N'apmalıydım ben şimdik?

Bu durumdaki bir mahkûmu, ranzaya uzanıp gözleri tavana dikerek düşünmek paklar!

Pakladı mı?

Hayır! Ama sonra santral çalışmaya başladı: Boyna düşünüyordum. Züleyha'yı düşünüyordum... Acep bi' daha hiç görüşemeyecek miydik?

Hayatta keşke Züleyha'yı tanımasaydım!

Onu ilk tanıdığım günleri düşündüm. O zamanlar nasıl sincap gibi bi' fıstık kızdı... Nasıl da işveli, kıvraktı...

Düşüne düşüne, teee eski günlere döndüm, tam yirmi küsur sene öncesine gelip demir attım. Şimdik, o günkü gibi karşımdaydı Züleyha! Ben tavana bakadurayım, birden capcanlı çıkıverdi karşıma!

* * *

Bin dokuz yüz elli üç yılında bi' gece, şofor arkadaşım Uyanık'la bara gitmiştik...

O günlerde işlerim gıcırındaydı. Reklamcıydım. Ankara'nın Posta Caddesi'nde reklam satışları yapıyordum. Elimdeki uyuz yılanı kesekâğıdına sokup, satıcılık ve reklamcılığın ferişthahını göstererek bağırıyordum:

– Şimdik saayın baylar! Yılanımız beş dakka istirahat etsin, biz bu arada son icat tıraş makinesinin reklamına geçelim...

Geceleri ise, meşhur hanende Saniyanım'ın hoparlörcüsüydüm. Çünkü ben, mikrofon tesisatı ve hoparlör ayarı sanatında Ankara'da bi' taneydim. Saniyanım bensiz mikrofona çıkamazdı ve o sebeple bolca bahşiş verirdi.

Ne dedik? Mangır vaziyetleri neşeli olmakla karışık, o gece Uyanık'la barları şöyle bi' kolaçan etmiştik.

O gece, üçüncü bi' pavyona uğradık. Boş bi' masaya yürüyorduk ki, bar tarafındaki taburelere tünemiş bi' avrat dikatimi çekti. Bu avrat, tünediği yerden sincap gibi bakıyordu.

O devirde, barlarda böyle genç tazeler bulunmazdı. Bar karısı dediğin, hep kartaloz karılardı.

– Pekiy bu ne böyle? Uyanık, bu ne?

– Helal ağbi! Mütiş bi' avrat!

– Ben bu kıza kesildim Uyanık! Valla yüreğim hop etti!

– Hayırlısı ağbi...

Kesildiğimi tabii çaktırmadım, ağırdan aldım. Lakin az sonra cazbantlar coşup göbek dansı porgıramına geçince, durumlara hayret kaldım:

– Şimdik, vedet dansöz Züleyha!

Amanin! Deminki sincap bakışlı kız, Havva anamız gibi ortaya çıkıverdi!

Vedet ki ne vedet? Yavu ben böyle fevkalade vedetlik görmedim! Bizim sincap, saçlarını açıp dökmüş, ortalarda fingir fingir göbek atıyordu! Cılcıbık vücudunun üç mıntıkısına incir yaprakları yapıştırmıştı.

Dirseğimle şofor Uyanık'ı dürteledim, sonra hafif sırıtıp bakakaldım.

Amanin bu nasıl bi' yavruydu? Turistik mermer heykellerde dahi böyle bi' endam görülemezdi. İnceydi, lakin kerestesi yerindeydi. Belceğzinden itibaren kalçalar sofra gibi meydandaydı. Bu kalçalar fıskıyeden fışkırıp da sonradan aşşağı düşen sular gibi, bacaklar halinde aşşağıya iniyordu.

Züleyha ampullerini titrettikçe, benim de içim titredi.

– Ampullere bak Uyanık! Yaradana kurban!

– Abicim bu dediğin o biçim ön balkon!

Yavu nasıl anlatmalı bu Züleyha'yı? Kıyıp da neresini saymalı?

Allahım, sen bana kuvvet ver, kudret ver, kudret macunu ver! Ötesini bana bırak yarabbi!

Bu avrat göbek atmıyor, süt kazanı gibi fokur fokur kaynıyordu!

– Düşünsene Uyanık? Bu avrat nasıl zaptedilebilir?

Vay ben mafolmuş, çarpılmıştım!

Ya defans? Züleyha'nın defansı?

Hayır, Züleyha'nın defansı katana soyundan değildi. İcabında avuçlara sığardı. Lakin, arkadan, belinden itibaren birdenbire fırlamıştı küfesi. Söz temsili, biri arkadan gelip de kızın beline dizini dayamış, Züleyha da ister istemez belini öne kırmıştı. Mübarek küfesi ise, arkada, yerli yerinde kalmıştı.

Züleyha'nın defansı, işte bu anda çekilmiş bi' foturaf gibiydi!

Göbek tarafları sorulacak olursa, göbeği kararında meyilli ve gergindi. Sanki kol bacak kullanır gibi, göbeğini de hop o yana, hop bu yana oynatıyordu.

Ben şimdik hayretle bakakalmıştım. Züleyha kıvırtıp çalkaladıkça, gözlerimi fıldır fıldır dönderiyordum.

Rakımı dipledim, derken pavyondaki ışıklar rengârenk yanıp sönmeye başladı. Morlu ışık, allı ışık, mavili ışık, sarılı ışık, allengirli ışık... Bu beni iyice çılgına çevirdi. Damarlarım şaha kalktı. Dalgalar rıhtımlara çarptı. Sanki ben hem cennetin, hem de cehennemin içine düşmüştüm: Hem mest oldum, hem de yandım tutuştum!

Susadıkça içkiye yumuldum. Züleyha'nın porgıramı bitene kadar ben çoktan seroşladım.

– Uyan lan Uyanık, uyan! Dünyanın sekizinci harikası geldi geçti!

Sonracığıma, Züleyha giyinip kuşanıp tekrar bar taburesine oturdu. Gene sincap gibi bakındı. Ben tabii deral bıyıklarımı burmaya başladım. Hafiften kaykılıp başımı ona çevirdim. Cıgara dumanlarını afili üfürürkene, bu mütiş avratla göz göze geldim!

Lakin kaz gibi bakınmayı kendime yediremediğimden naşi, bilakis önüme baktım ve terbiyemi takındımsa da, Züleyha'yı gözden kaçırdığım için pek meraklandım:

– Uyanık, dikizle bakalım, Züleyha benim tarafa bakıyor mu?

– Bakıyor ağbi, valla sana bakıyor!

– Billa mı lan?

– Kur'an evliya çarpsın ki ağbi! Gözlerini ensenden hiç ayırmıyor!

Deral garsonu çağırdım:

– Garson bey! Al şu on kâadı, beni iyi dinne, tamam mı? Şimdik git, vedet dansöz Züleyha'ya de ki, "önde oturan bıyıklı bey, o bakışlarınız için iki şişe şampanya açtırdı size" de! Tamam mı?

Garson köpeklenip uzaklaşırken, ardından bi' daha bağırdım:

– Gel lan gel! Bizim rakıları tazele! Boş tabakları topla!

Sonrası malum, tepemizde hemencecik iki yılışık karı bitti. Bunlar, paralı asker, kumbara benzeri konsumetreslerden...

Uyanık'ın kulağına eğildim:

– Uyanık, bu kavanozların bahşişini ver de gönder!

Yalak karılar bahşişi alıp savuştu. Neden sonra Züleyha masamıza geldi.

Ayağa kalktım:

– Müşerref oldum baayan Züleyha! Valla şeref verdiniz!

Yakından bakınca, Züleyha'nın ne kadar taze bi' yavru olduğu belliydi. Bilemedin on sekizindeydi. İpek gibi bir bıldırcındı. Konuşması tatlıydı, candandı. Lakin yaşına göre pek bilgiç konuşuyordu.

Rakıyı yudumladıkça annadım: Ben bu fıstığa kesilmiştim. O da bana avans veriyordu. Gözlerinden çaktım.

Gözleri... Ben gözden pek annamam. Gözleri belki güzel değildi, lakin bakışları güzeldi... Çünkü manalıydı bakışları. Onun bi' konsometres göbekçi olduğunu düşünürken bile, bakışları derin manalıydı.

Selbes konuşuyordu. Cıvıl cıvıldı. Lakin bu selbesliğin altında bi' sıkıntı olduğunu sezdim. Sıkıntıyı gizlemek için fingirdiyordu, kaçar mı benden? İşte o zaman içimde bi' sızı duydum. İçimden onu korumak, sarıp sarmalamak geldi.

Demek ki Züleyha, şatafatına rağmen, aslen garibandı. Bunu da annadım ve ona ağır davrandım. Katiyen cıvıtmadım. O ise benim elimi tuttu, parmaklarımı ovalayıp okşadı. Bu meyanda ben Uyanık'a işmar edip, Uyanık'ı tuvalet kenefine gönderdim.

Baş başa kalınca, yamacıma geldi Züleyha. Borda bordaya oturduk. Bu sıcaklıktan öyle zevklendim ki, şahdamarım kaşınmaya başladı. Züleyha'nın konuşmalarını dinneyemez oldum.

Uyanık tepemizde birkaç kere öksürünce, ben hemen eski yerime geçtim, masanın öte yanında efendi efendi oturdum.

Üçümüz neşeli konuşmalara geçtik. Züleyha boyna soruyordu. Her bi' şeyi soruyordu:

– Kaç yaşındasın Kocakurt?

– Otuz.

– Ouuuuv! İdeal erkeğin yaşı!

Ben bu kelimelerden bi' şey annamadım. Zati, Züleyha'nın biçok lügatinden çakmıyordum. Bilir gözüküp vaziyeti idare ediyordum. Belli ki Züleyha yaşına göre konuşmada epey kaşardı. Lügat ve pozları allengirliydi. Bu tarafına mim koyup şimdilik es geçtim.

Güzelliği bana yeterdi...

* * *

Züleyha'nın çalıştığı pavyona üç gün masuscuktan gitmedim. Dördüncü gün Uyanık'ı gönderdim. Bakalım Züleyha'dan ne ses gelecek?

– Abicim, iki gözüm önüme aksın ki, bu kız sana kesik!

– Nerden bildin lan?

– Ağbicim, belli!

– Nerden belli?

– Söyledi sayılır ağbi... Valla söyledi sayılır!

– Sayılır ne demek lan? Annatsana ne dedi?

– Onun gibi dilim dönmüyor ki ağbi? Heralde yani, "Kocakurt'a bittim" dedi, "erkek dediğin böyle olur!" dedi.

– Sahi mi Uyanık? Böyle mi dedi?

– Aşşağı yukarı böyle ağbi...

– Uyanık, beni uyuz etme! Şunu başından annat! N'oldu? Barda n'aptın?

– İçeri girince ağbi, Züleyha'yı aradım. O arkamdan seslendi. Hemencecik seni sordu. Bar tarafındaki tabureler var ya hani? İşte onlara tünedik. Bira bile ısmarlatmadı. Kuruş masraf ettirmedi, iyi mi?

– Uyanık, ne dersin? Ben bu avradı bardan çıkarabilir miyim?

– Orasını bilmem ağbi! Sana güvenirim! Lakin zordur derim!

– Neden zormuş lan?

– Ağbicim, kim bilir kaç hovarda Züleyha'nın peşindedir? Kolay mı ağbi?

– Yani ne? Çıkaramaz mıyım?

– İnşallah ağbi... Lakin...

– Görürsün Uyanık! Bardan karı nası çıkarılır öğren!

Hemen o gece, Züleyha'nın pavyonuna gittim. Kendimden emin pozlarla bi' masaya kurulup mezeleri ve rakıyı getirttim. Bi' yandan demlenirken, bi' yanda da Züleyha'nın göbek dansını alıcı gözle seyrettim.

Mütiş kasılıyordum. Çünkü yalnızdım. Çakal takımından bazıları bana takılır diye çekinip mukabilen "helal kabadayı" ayaklarına geçtim.

Porgıramdan sonra Züleyha masama geldi. Gelir gelmez yanaklarımdan öptü!

Tamam kardaşım! Demek ki bu iş tamamdı!

Çünkü neden? Züleyha'nın öpücüklerine mukabil, bizi çekemiyen bazı çakallar olaydı, su koyverirlerdi. Halbukim ses seda çıkmadı. Kimse bozuk çalmadı. Demek ki Züleyha'nın dostu veya belalısı yoktu!

Ötesi kolaydı...

Züleyha boyna annatıyordu. Ben ise icabında konuşuyordum. Yeri geldikçe şöyle diyordum:

– Yavrum, bakışların zulüm!

Veya:

– Züleyha, erimekteyim...

Sonra bana hayatını anlattı: Aslen Akdenizliymiş, lakin İstanbul'un Karagümrük semtinde doğmuş ve yetişmiş. Anası ve babası çoktan ölmüş. Kendisine nenesi bakmış. Bu kocakarı pinpon iyice kocayınca, bu sefer Züleyha ona bakmak zorunda kalmış...

Sonrası malum:

Zati küçük yaştan beri artiz olmak hevesindeymiş. Mecburi Beyoğlu'nda artiz komisyoncusu dümbüklerin eline düşmüş...

Düşünce n'olmuş? Allah hiçbi kız yavrumuzu onların eline düşürmesin! Züleyha Taksim'deki avrat tellalı alfonsların tezgâhından geçmiş! Netice, kumpaslar, ağır işçilik, oturak âlemlerinde sekiz kişiyle baş etmeler, yatırıp dövülmeler, yani çürük bi' hındım, çürük bi' işçilik, çürük bi' izdiham... Netice: Böğürtlen!

– Kahpe feleğin acıması yoktur Kocakurt! Elimden tutan da çıktı, ama elimden tutan, hemen bileğimi büktü. Sonra bir sabah kalktım, bir sabah uyanınca karar verdim, yolumu değiştirdim. Dansöz bir tanıdık kadın vardı, ondan beş gün üst üste göbek dansı dersleri aldım. Devamını kendi kaabiliyetimle getirdim. Sonra pavyonlarda iş bulup dansözlüğe başladım. Adana'ya gittim, Adana pavyoncularını kendime hayran bıraktım. On altı yaşındaydım. Adana'da benim gibi taze dansöz yoktu o zaman... O gün bugündür göbek atarım Kocakurt. Şehirden şehire gezer dolaşırım. Lakin benim gibisi için aynı muhite saplanmak tehlikelidir. Çünkü hayat denizlerin dibi gibidir. Ahtapotlar vardır, yapışır emer. Köpekbalıkları vardır, ısırır yer. Barcısı, patronu, fedayisi, müşterisi, belalısı yolumu gözler. Ben bu denizlerde bir yunusa benzerim. Dalar dalar çıkarım. Dalga gelirse, dalganın altından, dalga inerse, denizin üstünden sıçrarım...

* * *

İstanbul'da bi' belalısı varmış onun. Herif Züleyha'yı pek horlarmış!

– Şimdik ondan kaçıyorum Kocakurt. Belalım beni helbet unutur. Bütün bunlar geçmişe mazi olur. Gün gelir, İstanbul pavyonlarına da geçerim. Neden olmasın? İstanbul benim memleketim, İstanbul'u pek severim Kocakurt...

Annatırken içini çekiyordu Züleyha. Her iç geçirişte gözlerimin içine bakıyordu. Bende bi' şeyler arıyordu. Netice bunu da söyledi ve beni azcık yağladı: Ben saf, temiz bi' adammışım! Mert dahi çıkabilirmişim...

– Erkek milletini oldukça tanırım Kocakurt. Seni kaç kere denedim. Masuscuktan bacak bacak üstüne atıp eteğimi sıvadım, firikik verdim. Başkası olsa hemen çimcik atardı, bacaklarımı avuçlardı. Sen ise gözlerini kaçırdın. Masa altından el peşrevine tenezzül etmedin. Sen başkasın Kocakurt! Ben adamdan annarım!

Vah benim yavrum! Bu yağlama yıkamaların bi' sebebi olmalıydı ya, acep neydi? Züleyha onu da belli etti:

– İçimde bi' korku var Kocakurt!

– Nedir?

– Sabaha karşı bir saatta bardan çıkarken...

– Neymiş? Kimden korkuyorsun?

– Çakal takımından! Şoforlardan! Sırnaşıp rampa ediyorlar Kocakurt! Her Allahın sabahı bu korkuyu çekiyorum!

Bu sözün manası, "al beni istediğin yere götür" demekti. "Lakin çakal takımının gözü önünde yap da, erkekliğini göreyim!" demekti.

Yer miyim? Lan ben keriz miyim? Bar kapısında bekleşen çakallara yem olmak var mı?

Bu çakal takımı benim suyumu çıkarır lan! Ben bu oyuna gelir miyim?

Demek Züleyha beni sınıyordu. Acep kemale ermiş miyim, yoksa toy bi' delikanlı gibi, sevdalımın gözü önünde marizi yer miyim?

O anda ceton düştü, düşündüm:

– Kocakurt, kendini topla Kocakurt! Bardan karı çıkarmak diye bi' dava yoktur! Bu işe acemiler heveslenir. Bar karısı çıkaracam diye, içerde kesilirler, dünyanın hesabını öderler, sonra dışarıda iş sarpa sarar: Ya beklediğin karı, barın arka kapısından tüyüp gider, ya da bar kapısında dikilen çakallar gücü gücü yetene girişir! Netice, bu heves pek tuzluya oturur... Bardan karı çıkarmak diye bi' dava yoktur Kocakurt! Eğer ki göynü varsa karının, verdiğin adrese gelir! Kavgayla, dövüşle, zorbalıkla, izdihamla bu iş olmaz! Bar karıları zoru görünce, takım yatar...

– Ne düşünüyorsun Kocakurt?

– Hiiiiiç. Şoforları düşünüyorum. Sana bi' şey diyeyim mi Züleyha? Şofor milleti pek kötü değildir. Bizim arkadaş var ya, Uyanık? O da şofordur!

Ne demek istediğimi annadı Züleyha. Gözleri parladı, başını sallayıp güldü.

Çenesinden bi' tutam aldım, Züleyha'ya nasihat çektim:

– Bak güzelim, mertlikten bahsediyorsun... Bildiğim odur ki, mert bi' insan, başkasını zora koşmaz! Mert bi' insan, başkasını bar kapısında madara olmaya bırakmaz!

– Yaaa öyle mi?

Yutmayacağımı bildiği halde, nomracılıkta diretti:

– Ama ben şimdik bu bardan nasıl çıkacam?

– Bu güne kadar nasıl çıktınsa öyle!

Hesabı ödeyip ayağa kalktım. Elime yapıştı Züleyha:

– Peki Kocakurt, haklısın! Adresini söyle, gündüz ben sana geleyim!

Tamam mı? Kulakların çınlasın Uyanık! Gördün mü bardan karı nasıl çıkartılır?

* * *

Ayağıma pantufla geçirmişim de, pantuflayla yürüyormuşum gibime geldi: Koridorlarına upuzun, yumşacık halılar serilmişti otelin...

Züleyha'yı bu lüküs otele çağırdım.

Şimdik, otel odasında ikimiz yalnızdık. Sıcak bi' odaydı. Perdeleri kapadım. İkimiz ayaktaydık. Susuyorduk. Dışardan otomobil motoru harıltıları geliyordu. İkimiz ayakta, karşı karşıya, birbirimize bakıp duruyorduk.

– Bakayım yüreğin küp küp atıyor mu Kocakurt?

Başını göğsüme yasladı. Saçlarının kokusunu, güzelim kokusunu alınca, sarılıp sıktım Züleyha'yı. Lakin o cilve yapıp kaçtı.

Kaçmasaydı iyi olurdu. Çünkü üstüne atılmak ve yumulmak geldi içimden. Fekat bunu yapamadım. Utancımdan mıdır nedir, kendimi yatağın üstüne attım, yüzükoyun kapandım.

Saadetten ağlayacak gibiydim.

Bu meyanda, duyduğum elbise hışırtılarından belli, soyunuyordu Züleyha.

Gözlerimi yumdum. Bekledim.

Geldi, pabuçlarımı, çoraplarımı çıkardı, ayaklarımı okşadı. Sonra ensemi öptü, kulağıma dil deydirdi.

Kaskatı yatıyordum. Acemileşmiştim. Hizar tezgâhındaki kütük gibiydim.

Züleyha ise, fasıl heyetinde kaanun çalıyormuş gibi, ellerini üstümde gezdiriyordu. Beni soymak istiyordu ama, ben kaskatı yatıyordum yüzükoyun!

Birden kalktı Züleyha, odadaki tuvalet tarafına geçti. Tuvaletin ordan sesi geliyordu. Hafiften bi' cenup türküsü çığırıyordu...

Demek ben şimdik yalnızdım odada?

Fırladım, ayağa kalktım. Hayatta en çabuk işte orda soyundum ve hemen çarşafın altına girdim.

Soluk soluğaydım. Ama Züleyha yanıma gelince soluğumu tuttum.

Lakin bu soluk var ya bu soluk? Bu soluk içimde şişti, büyüdü, beni dev gibi yaptı ve Züleyha bu soluğun altında ezildi.

Kalkıp kaçacakmış gibi doğrulmak istiyordu. Her seferinde yeniliyordu.

Yenilince, bundan mütiş bi' tat alıyordu.

Gözleri? Gözlerindeki mana? Gözlerinde nomracı manaları arama! Ağlamadığı halde, gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Hayatın hakiki manası buydu: Hem gülmek hem ağlamak...

Şimdik, göbek dansı oynadığı zamandan daha da kıvraktı. Daha beter fokurduyordu. O ne süt kazanıydı o?

O bir yapraktı. Baharda yeni patlayıp yeşeren... Işıl ışıl titreyen...

Sanki hafiften esintili bir rüzgâr vardı, yaprağı titretip okşayan...

Ben mi? Ben bira gibiydim. Evvet bira! Şişeden bardağa boca edildim, bardakta köpürdüm. Köpürüp ağır ağır yükseldim, bardağın boyunu geçtim, pek muazzam kabardım, netice, n'apalım, bardaktan taştım, dışarı aktım...

Taşınca mütiş utandım.

Şimdik, sırtımı okşuyordu Züleyha. Ben ise, başımı duvardan tarafa çevirmiştim. Sonra Züleyha çarşafı üstümüze kapattı, ikimiz karanlıkta kaldık.

Karanlığın da bi' manası vardı.

– Ne güzel kokuyoruz, di mi Kocakurt? Terimiz ne güzel kokuyor, di mi?..

Bu kelimeyi duyunca, içime bi' genişlik geldi. Selbesledim. Utanmayı bıraktım, gururlandım.

Ben bu Züleyha'yı çok sevdim...

ZÜLEYHA UĞRUNA MACERA

"Türk budunu! Açsan, tokluk bilmezsin;
bir doysan, açlık bilmezsin."

Orhun yazıtlarından

Züleyha'nın görüşe geldiği günden beri, hayatım kaydı. Arap bu halime şaşırdı.

– N'oldu sana be Kocakurt? Söyle, derdin nedir?

Arap'ın annayacağı işlerden değildi benim efkârım. Bu, eski bi' davaydı. Yirmi senelik bi' davaydı. Üç beş dakkada anlatılacak şey değil...

– Kocakurt, efkârın sonu yok! Ağbicim, söyle, belki derdine derman olurum...

– Olamazsın Arap! İş işten geçti!

– Abi, ne işi?

– Sen annamazsın! Bu benimki derin bi' dava!

– Yavu Kocakurt, n'olur kalbini aç bana! Hadi annat Kocakurtum!

– Arap, beni yalnız bırak! Bildiğin gibi değil! Efkârlıyım, git başımdan!

Ben böyle dedikçe Arap sanıyordu ki, kendisine hâlâ küs olduğum için kasılıyorum...

– Abicim, gel barışalım, gel seni öpeyim!

– Lan git başımdan!

Yirmi senelik bi' davanın yanında, Arap gibisinin esamisi mi okunur? Züleyha'nın yanında Arap kaç yazar?

Yirmi sene bu, dile kolay! Arap'ın ispiyonculuğu ise bikaç aylık bi' dava! Umurumda mı Arap?

– Kocakurt, abicim, boşuna kasavet etme! İki gözüm önüme aksın ki benim maksadım seni neşelendirmek! Ağzımla sana azcık kaanun çalayım mı Kocakurt? İstersen cümbüş?

– Çal! Lakin kaanun çal!

Arap, "di da di di di di du dom" diye başlıyordu, fakat ben bu sefer iyice efkârlanıyordum.

– Abicim, biliyor musun dün gece uykunda neler yaptın?

– N'apmışım?

– Üstüne duvarlar mı yıkıldı nedir? Fena sayıkladın. Bitakım isimler saydın...

– Ne dedim? Züleyha mı?

– Abicim, Züleyha kim?

– Lan git başımdan!

– Sebebi o Züleyha mı yoksa?

Çüş be! Bu Arap'tan kurtulmanın mümkünatı yok!

– Kocakurt, bana Züleyha'yı annatsana gözüm!

Valla kurtulmanın mümkünatı yok. Hele başka bi' gün, ben elime aynayı almış düşünürkene (evet bu sefer avcundaki aynaya saatlarca dalıp bakan bendim), Arap ranzama yanaştı ve Züleyha hususunda çok yalvardı:

– N'olur ağbi, Züleyha macerasını annat bana!

Doğrusu, avcumdaki aynaya manyaklar gibi dalıp gitmektense, yirmi yıllık Züleyha macerasını anlatmak yerindeydi. Zati artık içimi boşaltmalıydım. Fakat Arap'a dedim ki:

– Annatmam!

– Elini ayağını öpeyim ağbi!

– İyice dinneyecen mi lan? Ağzımın içine bakarak dinneyecen mi? Al öyleyse sana, yirmi yıl süren bir macera...

* * *

Arap, bundan tam yirmi yıl önce, sene bin dokuz yüz elli üçte, Züleyha namında bir bıldırcın tanımıştım. Çiçek gibiydi.

Çiçek ama ne çiçek? Belki de çalkantılı bi' deniz gibiydi... Kendisi dansözdü. Annıyacan, sevdalımdı, dostumdu...

Bu meyanda ben, Ankara'nın Posta Caddesi'nde reklamcılık yapıyordum. Geceleri ise meşhur hanende Saniyanım'ın hoparlör ayarcısıydım.

Mangır vaziyetlerim yerindeydi, lakin Züleyha'yı tanıdıktan sonra masrafım pek arttı. Gece hayatı eylencelerinde gani para savuruyordum. Kendim rakıdan başka içki içemediğim halde, Züleyha'nın patronu barcı herife ayıp olmasın diyerekten, masamıza gönderilen "şampaniya", "bol" vesayire içkileri, buzlu su kovasının içine boşaltıyordum.

Masrafı kısmanın mümkünatı yoktu. Züleyha'ya pek tutkundum. Sevdalımı elden kaçıracam korkusuyla avcumdakini harcayıp duruyordum. Henüz toy sayılırdım ve mütiş sevdalıydım.

Züleyha da bana abayı yakmıştı. Haftada üç beş demeden, her fırsatta buluşuyorduk. Lüküs bi' otele gidiyorduk. Bu otelin sahibi, bizim şofor arkadaş Uyanık'ın hemşerisiydi. Otelciler bana fevkalade hizmet ediyordu. Lakin oda hizmetçisi ve kâtip matip gibileri, "çamaşır masarifi arttı" gibilerden yılışıp boyna bahşiş istiyordu. Bu değirmenin suyu nerden gelecekti? Lüküs otelin masrafından maada, icabında Züleyha'yı taksilerle pavyona götürmeler, haftada birkaç kerre teftiş için pavyona gitmeler, ayriyeten otel odasında Züleyha'ya ziyafet çekmeler... Yavu ben bu kadar dövizi nerden bulacaktım?

Derken bi' gece, şarkıcı Saniyanım'la düğüne gitmiştik, fakat bu Saniyanım, bu karı şımarmış olmalı, bana bahşişi salladı!

Yanına bırakır mıyım? Deral hoparlör tellerini ters bağladım, yıldız şarkıcımız "Makbeeeeer" diye haykıramadan düğün salonunu terk ettim!

Fekat yarı yarıya işsiz kalmıştım. Reklamcılık geliri beni korumuyordu. Gırtlağa kadar borca gömüldüm...

Züleyha akıllı bir avrattı, durumları annadı. Dedi ki:

– Kocakurt, bilmez değilim, sıkıntıdasın! İstersen sana yardım edeyim...

Mezhep ve meşrebimde avrat parası yemek yoktur Arap! Reddettim:

– Bak Züleyha, şu gördüğün delik yüz paralıklar yok mu? İki aya kalmaz, bunları çil çil altınlar yapıp gerdanına dolarım! Yavu sen beni ne sandın? Taşı sıksam suyunu çıkartırım!

Masuscuk yüksekten attım. Çünkü neden? Züleyha'ya mahcup olmak istemiyordum.

Züleyha bana güveniyordu. Şimdik onun aslan gibi bi' dostu vardı. Benden fevkalade memnundu. Çünkü gençtim, lakin tıfıl değildim. Yaşım kemale ermişti, ama maşallah pek zindeydim. Babayiğit bi' delikanlıydım...

Yıl bin dokuz yüz elli üçtü Arap! Sen daha pek toysun, bilmezsin, o yıllardaki durumlara ben pek güvenirdim. Çünkü dokuz yüz elli üç yılı, memleketimiz için bi' dönüm noktasıdır. Bu hakikatı bilenler pek azdır. Kimisi, dönüm noktası olaraktan 1945'teki dünya savaşının bitimini, kimisi de 1950 senesinin on dört Mayıs seçim gününü bellemiştir. Lakin Türkiye için ikisi de uyduruk tarihlerdir. Aslen ve hakikaten ve fiilen dönüm noktası, dokuz yüz elli üçtür!

Çünkü neden?

Bu tarihten itibaren, köpeksiz köyde gayrı çomaksız gezilebilirdi. İş bilenin, para kazananındı. Ticaret piyasaları mütiş açılmıştı. İktidarımız "yürü ya kulum!" dedikçe, tüccar milleti "Allah Allah!" diye taarruza geçiyor, tüccarlar zevkten ellerini ovuşturuyordu...

Demek ki Arap, işin aslı şu ki, demirkırasi icat edileli satışlar almış başını arş-ı alaya gitmekteydi. O güne kadar böyle bi' bolluk görülmemişti. Manavların önünde koca bi' önlük cebi vardır ya hani? Elini önlük cebine sokan bi' manav, avuç avuç pangonot çıkarırdı...

Yavu bu nerde görülmüş? Bu bolluk hangi devirde görülmüş?

Vatandaşın kesesine delikli kuruşlar değil, nihayet kâğıt paralar girmişti!

Saniyen, vatandaşımız yeni icatlar görmeye susamıştı. Salisen, vatandaşa tosbağanın tersini göstersen, yalvarıp satın almak isterdi.

İşte ben bu durumlara güvendim. Züleyha'ya dedim ki:

– Züleyha, vakti zamanında tavşan avına arabayla gidilirmiş! Şimdik geçti bu devirler! Köhne esnafçılık öleli şu kadar sene oldu! Şimdik müşteri satıcıya değil, satıcı müşterinin ayağına gitmelidir! Başbakanımız ne dedi? "Birinci vazifemiz, hizmeti halkın ayağına götürmektir!" dedi.

Arapçım, demek ki zengin olmanın sırrı, halkın ayağına gitmekti! Lakin nerdeydi bu halk?

Taşrada!

Ne isterdi bu halk?

Uyanık'a sordum:

– Uyanık, kafanı çalıştır da söyle! Taşra vilayetlerinde cevval bi' ticaret için ne satmalı?

– Abicim, umumiyet itibariyle, mayasıl hastalığından maada, bit ve pire meselesi, taşranın başlıca dertlerindendir. Şükür, demirkırasi geleli, sıhhıye elemanları sıtmanın kökünü kurutmak üzereyse de, bit ve pire mevzusu henüz hallolmamıştır. Bu husus, Sıhhıye Vekâletindeki büyüklerimizin gözünden dosyasıyla kaçmıştır. Bitle mücadele dernekleri henüz kurulmamıştır. Bana sorarsan abicim, millet hizmetindeki ticaret erbabının birinci vazifesi buradan başlamalıdır!

– Tamam Uyanık! Ben gari bite pireye, bi' de mayasıl hastalığına düşmanım! Yarından tezi yok, haşerata ve mayasıllı dübürlere saldırıyorum!

İşte Arap! Yirmi yıl önceki ilk maceram böyle başladı! O günden bu güne, büyük bi' maceraya atıldım!

Durmadım, devrisi günü, Züleyha'yla helallaştım, iki yanağından, iki bacağından öptüm, yollara düştüm...

* * *

Taşrada durumlar beklenenin fevkindeydi. Şaşırdım kaldım!

Dokuz yüz kırk dokuz veya ellide, hatta elli bir, elli ikide nerdeeeee? O tarihte kasaba meydanlarında sadece tavuklar gezinirdi. Sanki millet uyku mevsimini şaşırmış, kış uykusuna yatmıştı. Kaymakamla başçavuş uykudan uyanırdı da, vatandaşımız doğrulup kalkamazdı.

Lakin elli üç senesinde ben Arap, elimdeki boruyla seslenivermince, sakallı ihtiyarlar dahi peşimden koşardı. Merkez camisinin önünde, akşam ezanından çıkanlara, yüz şişe bit ilacı satmak işten değildi!

Bit ilacı dediğin de ne? Çeşme suyunu şişelere doldurup, üstüne bi' tutam DDT koklatmaktan ibaretti.

– Saayın hemşerilerim! Şu görmüş olduğunuz şişe içindeki bit ilaçlarımız, yeşil kasabamıza küçük bi' hizmet olup, son icat ilaçlarımız şişesi elli kuruştan takdim edilmektedir!

Evet Arap! Satış reklamı hususunda pek dikatliydim. Üstüne çıkmış olduğum hamam tokmağından her daim inmesini bildim ve halkın arasına karıştım. Millete gülücükler dağıttım. Piyasa ticaretlerinin nerede, hangi vakit ve ne biçim oynadığını kolladım. Cami önlerini, pazar yerlerini, panayırları, yağlı güleş çayırlarını hiç kaçırmadım. Pangonotları cebime tıkıştırıp iki hafta sonra Züleyha'nın ayaklarına serpeledim!

– Hıh! Bu da para mı Kocakurt? Sen gel, bizim pavyonda hacı amcaları gör! Daha dün, bi' tanesi şu ellilik pangonotlardan birini tükrükleyip de alnıma yapıştırdı!

Vaaaay! Demek durumlar böyleydi? Ben bu kadar koşmuş ve çalışmıştım da, Züleyha'ya yaranamamıştım? Gördün mü Arap, ben iki ay boyunca memleketi gezdim, tarih, coğrafya, yurttaşlık sıtajı yaptım, reklamcılığın feriştahını gösterdim, yine de Züleyha'ya yaranamadım!

Durmadım, mayasıl ilacı satışına çıktım!

Teee en sapa köylere kadar gittim. Köy odalarında pek merak uyandırdım. Çünkü görülmemiş fevkalade usuller kullanıyordum.

Köy odasına veya kayfeye girince, sessizce bi' köşeye çekilirdim. "Selamünaleyküm ve aleykümselam" faslı, sonra da "merhaba ve merhaba ve merhaba" makamı tamamlanınca, kafamı öne eğip susardım. Öyle uzun müdet susardım ki, köylüleri meraktan çatlatırdım. Herifler birbirine sorardı:

– Yavu bu bey kimdir? Ne için gelmiş? Dost mudur memur mudur? Hayır mıdır, şer midir?

Moruğun biri dayanamaz, lafı açardı:

– Eyyyy, hoş geldin beyim!

Kafamı sallayıp susardım.

Moruk gene sorardı:

– Kimsiniz? Necisiniz? Ne istersiniz?

– Yorgunum dayı, deyip kafamı eğerdim.

– Hayır mıdır, şer midir? Bi' isteğin mi var? Buyur söyle!

Bilakis annaşılmaz bi' şekilde mırıldanırdım.

Kayfede herkesin merakını celbederdim. Kayfenin bütün pişpirik ve tavlacıları, oyunu bırakıp taş kesilirdi. Herkes bana bakardı.

İşte o zaman, ufaktan ufaktan reklam konuşmasına geçerdim. Konuştukça açılırdım, köylümüzü kendime bendederdim...

Demek ki mayasıl ilacı satışı fevkalade kârlıydı. Sermayesi azdı. Saniyen, hintyağı veya Kıripin haplarını satardım. Salisen, dokuz yüz elli üç senesinde memleketin en tesirli ilaçları bunlardı...

Lakin bi' gün n'oldu? Bi' köyde acayip bi' şey oldu!

Kayfeye girer girmez, köylülerden biri seslendi!

– İşte üç kâatçı geldi!

Apışıp kaldım. Fekat düşündüm, bu da bi' fırsattı! Demek ki ben, mukabil taarruza geçebilirdim. Bikaç kere yutkundum, en meşur nutkumu attım!

Arapçım, bu nutuk, yüzlerce köy, nahiye ve kazalarımızda tekrarlanmıştır. Tamamen oricinal yerli malıdır. Patenti bana ayittir. Taklitlerinden sakınmak icap eder:

– Yannış annaşılmasın! Üç kâatçı, beş kâatçı değilim! Netice, İstanbul Baharat Faprikaları Firmasının mümessil memuruyum! Beş kâat yevmiye ile çalışırım, rızk peşinde koşarım, emir kuluyum! Peygamber efendimizin nasihatleri mucibince, durmayıp çalışırım. Gaye ve maksadım açıktır: Bazı açıkgöz dolandırıcılar, faprikamızın ismi altında sizlere ilaç satmaktadır. Halbukim, bunlar tamamen sahte satıcılardır. Esas eleman ve hakikisi Anadolu'da sadece benden ibarettir...

Burada bi' soluk aldım Arap, köylülere göz attım. Hepsi beni güzelce dinniyordu. Devam ettim:

– Yaşlı emmilerimiz pekâlâ bilirler: Rahmetlik Atatürk'ün hususi doktoru, aslen Ankaralı Mustafa Recep Şanlı bey, yedi senelik Alamanya seyahati dönüşünde, basın mensubu arkadaşlara sadece bi' tek söz söyledi. Dedi ki: "Türkiye'ye en büyük hizmetim ve Sıhhıye Vekâletine hatıram olarak, kavanoz içinde bir yılan getirdim! Senelerden beri memleketimizde tedavisi güç olan (ecel gelir ölünür, bu hariç), biz erkeklerde yedi türlü, baayan kısmında dokuz türlü bir hastalığa şahit olduğum gibi, ilacını bulduk!" dedi. Buluşları sırasında, dört Alaman pırafosorunun, üç Capon, beş İngiliz kıraliyet doktoru, yedi Amerikan

ve bir tek de kendisinin namına şu hususu arzetti: "Bugün doktor lisanıyla homoroyit, köylü arasındaysa mayasıl denen basur memesinin ilacını bulduk! Bu hastalık, kavanoz içinde bulunan şu yılanda görülmez, bir! İkincisi, Anadolu'da etini şifa ilen yemiş oldukları dikenli kirpide bulunmaz! Üçüncüsü, havada uçan serçe kuşunda bulunmaz, üç! Şimdi size biraz önce bahsettiğim gibi, kavanoz içindeki yılanı dağda görsek kafasına bi' taş vurup ezeriz. Halbuki, dış memleketlerde, her doktor, eczaneci, sıhhıye ve sağlıkçılarda dahi, yakalarına bakacak olursanız, bi' yılan rozeti vardır! Çünkü neden? Çünkü Alaman hastanelerinde, binlerce hastaya yılanın iki dişi arasında bulunan panzehiri encektörle alırlar, hastaya damar yoluyla tedavi yaparlar. Hasta sapasağlam olur!..

Devam ettim:

– Netice, başınızı ağrıttık, bizden ilaç almanız bahis mevzu değil! Ey vatandaş! Üç dakka daha dinlemen, belki yaşlı babanın, ağababanın menfaatleri icabıdır. Çünkü bu mayasıl dedikleri illet, dokuz türlü tezahürlüdür. Mayasılın birinci şekli gözünüze vuruyor, Allah vermesin ama, miyop yapıyor, numara numara gözlük takmanıza sebebiyet veriyor. İkinci şekli, kulaklarda iltahap yapıyor, kulak zarlarını delip irinler akıtıyor. Üçüncü bi' mayasıl, (özür dilemek zorundayım), ağza vuruyor, ağızda fena bi' koku yaparak dil ve damakları çatlatıyor. Evlenmek ve boşanmak ağız kokusundan meydana geliyor. Dördüncü bi' şeklini konuşurken af dilerim: Benim babam, eskiden ayağına çarık giyerdi. Ne böyle bi' mayasılı, ne de rumatizma zatüresi vardı. Lakin n'oldu? Rusya'dan iki pırafosor geldi, bütün ormanları yaktırdı. Yanan ormanların içine, getirmiş oldukları bi' zift kattı, kara lastiği piyasaya çıkarttı. Köylü emmiler, çarığı atıp bu kara lastiği giydi. Lastik pabuçlar yazın yaktı, kışın üşüttü. Ter ifrazı yapamadık, vücuda vurdu. Tedavide gecikince, kalbe vurdu, verem yaptı... Mayasılın beşinci şekli karın ağrısı dedik. Evet, doktorumuza uğradığımız zaman, vermiş olduğu reçete karbonat oldu. Avuç avuç karbonatı yedin, mideyi batırdın!

Altıncı bi' şekli, kulunç diye ismi geçen, gezici rumatizmadır. Sayın doktorunuzun buna vermiş olduğu ilaç nedir? Aspirin! Netice, fayda görmedin! Lakin yedinci şeklini Allah kimsenin başına vermesin! İnce bağırsakta ufak sivilceler yapıp, (mesleğim icabı kaba konuşuyorum) makata vurdu. Dübürün çevresinde birli, ikili, beşli onlu memeler teşekkül etti. Bazen kanama yaptı, bazen yapmadı, fekat delikten içeri yürüyerek böğrümüzde yayıldı. Ülser, kanser, panter ve şanter gibi ölüme götüren hastalıklarda karar kıldı. Kadınlarda rahim kanserine sebebiyet verdi. Önce kısır bıraktı, sonra fatiha okuttu... Son bi' şekli, yine baayanlarda, meme uçlarında sivilceler yapıyor. Emzikli bebesi varsa, bilakis erkek çocukları öldürüyor! Bebeler deral zehirleniyor! Vatandaş! Son çıkan, yirmi Alaman doçentinin, dört Capon İmparatorluğu, İngiliz kıraliyet ve Amerikan ile Türk doktorlarının, ceman yekün kırk doktorun ve on bin işçinin çalışmakta olduğu İstanbul Baharat Faprikasının yeni mayasıl ilaçları ve şimdik kullanılışı: Faprikamızın çıkarmış bulunduğu ilaçların tarifesi hususunda dikat gösterilsin: Sabahları tok karnına kutu içinde bulunan asotirin solinin haplarından ikişer adet içiniz! Dikat edilecek husus, pehrüz! Hapları yuttuktan sonra sıhhata kavuşacağınızdan naşi, hepinize şimdiden geçmiş ossun derim!

* * *

O yıllar, vatanımız için bi' dönüm noktasıydı demedim mi? Çünkü neden Arap? Kara tirenin pabucu dama atılmıştı! Millette kamyon ve otobosa binmek hevesi başlamıştı! Çünkü neden! Karayolları açılmaya başlamıştı...

Sen şimdik diyeceksin ki, "Rahmetlik, bu yolları açtı da n'oldu?" Evet, gene o yollarda yakalandı! Lakin kimsenin hakkını yememeli! Karayolları pek işe yaradı. Vatan sathında ticaret alevlendi. Çünkü neden? Hattı müdafa yoktur, sathı müdafa vardır! İcabında şark tarafındaki tekmil mallar, yollarımız sayesinde garp tarafına çekildi. Mal ve davarlar, odun ve kütükler, yağ, pendir, yün ve etler, karayolları sayesinde getirildi. Mukabilen

İstanbul'dan çok çeşitli mallar gönderildi. Manifotra, tuhafiye, incik boncuk veya şahsım gibileri tarafından bit ilacı ile mayasıl dermanı şark vilayetlerine götürüldü.

Ben otobostan pek hoşlaşırım Arap! Çünkü neden? Şoforlar bizdendir, maavinler bizdendir. İstediğin yerde durup, istediğin yerden devam edersin. Pınar başlarında mola verirsin, şofor kavelerinde demli çaylar içersin...

Halbukim, kara tirenin kondüktürü kardiyana benzer! Üçüncü mevki tirende ise davar yerine konursun.

Bu sebeplerden naşi, vilayetler arasında otobosla gitmeyi tercih ederdim. Otobosun yumşacık koltuğunda oturup pencereyi açardım, püfür püfür bahar yeline karşı, helalinden düşlere dalardım: Acep bu sefer Züleyha bana ne diyecek? Gözü açık bi' dostla oturduğu için, kim bilir nasıl sevinecek?

Mayasıl ilacı hususunda, son olarak kısmetse Kaman'dan Kayseri'ye, ordan da Malatya'ya geçecektim...

Şimdik dinle bak n'oldu?

Otobosumuz Kayseri'de yemek molası verdi. Hepimiz indik, civardaki bi' aşçı dükkânında zilliyi kırdık. Bi' saat sonra gene otobosa bindik. Biz bindik, ama şofor binmedi. Şofor gözükürde yoktu!

Epey daha bekledik. Yavu nerde bu şofor?

Maavine sorduk, maavin cevap vermeden ardını döndü, yürüdü.

Acep şoforumuz nereye takılmıştı? Çaresiz kaldım, şoforu aramaya başladım.

Şofor yazıanedeydi. Yazıane müdüriyetinde birtakım ağızlar yapıyordu:

– Gitmem ağbi! Kayseri'den öteye valla gazlamam! Lan öldük be! İki gündür uyku yüzü görmedik! Bu üçüncü seferim! Valla gari gazlamam!

Vay be! Durumlar karışıktı! Baktım ki şofor biraz haklı, müdüriyete şunu dedim:

– Başka bi' şofor verin de, devam edelim!

– Başka şoforumuz yok!

– Pekiy n'olacak? Biletimiz Malatya'ya kesilmiş hey hemşerim! N'olacak? Sabaha dek şoforun uyku uyumasını mı bekliyecez?

Ne dedimse olmadı, müdüriyette bi' çare bulunamadı.

Vardım şoforun yanına, yakarmaya başladım:

– Arkadaşım, etme eyleme! Bizi yollarda perişan etme...

Lakin püf çekmiş gibi sallanıyor herif! Valla ayakta uyuyor!

Şoforu kaveye götürdüm.

– Bize altı çay! Lakin ağır ossun! Altı da okkalı kave!

Çay ve kaveleri içirdim, yarım saat sonra şoforu razı ettim, "Bismillah, ya Allah!" deyip düştük yollara.

Otuz kilometre kadar bi' yol alınca, şoforumuz yolun sağ tarafındaki çardaklı bi' kave gördü, deral sağa yanaştı. Şoforumuz istop eder etmez gitti, kavede iskemleleri bitiştirip tahta yatak yaptı, üzerine boylu boyunca uzandı!

Ben tam lahavle çekecektim ki, yolcular etrafımı aldı:

– Aman abicim, bu şoforu uyarırsan gene sen uyarırsın! Yap bi' şeyler abicim!

Dürteliyorum şoforu, lan, herifçi uyanmıyor!

Otobosun ön koltuklarında oturan bikaç çarşaflı teyze vardı, onlar ağlamaya başladı.

Baktım olacak gibi değil, yolculara seslendim:

– Saayın turizm cet yolcuları! Otobosumuz kaptan pilotsuz ve matesüf şoforsuz kalmıştır! Uyuyan şofor yerine müsait bi' kaptan bulunamamaktadır! Burda her türlü ihtiyacınızı giderebilirsiniz! İsteyen pişara gidebilir, istemeyen el yüz yıkayabilir...

Netice, müsaade ettik, şoforumuzu bi' saat uyuttuk.

Sonra herifi dürteleyip kaldırdım ve yola devam ettik.

Azcık daha gittik, otobosumuz bi' daha sağa yanaştı. Bi' de baktık, şofor değişti! Karşıdan gelen otobosun şoforu bizimkine, bizim şofor öteki sarı otobosa tıransıfer etti.

– Aman kardaşım, bu ne kısmet? Netice, bi' şofor ele geçirdik, diye sevineceğim bi' sırada baktım, lan bu yenisi daha beter uykulu!

Yavu bu şoforlar sahi püf çekmiş olmasın?

Maavin itiraz etti:

– Değil abi! Bu ikinci şofor var ya, işte bu şofor, hiç uyumadan ikinci seferine devam ediyor!

Gürün'e gelince, bu şofor da iskemlelere serildi!

Yavu şurda Malatya'ya ne kaldı?

– Aman etme eyleme kardaş! Bizi Malatya'ya yetiştir!

Herifi ite kaka getirdik, direksiyona oturttuk.

Malum, Gürün'den ötesi pek dağlık! Yolun sol tarafı uçurum, sağ tarafı dimdik kayalık!

Ben dualar mırıldanıp şimdiden kendime rahmet okuyorum, lakin kaç para?

Mütiş bi' çatırtı oldu, "Allah" diyemeden, kucağımdaki caketi yüzüme kapadım!

Böyle bi' gümbürtü ve tantananın içinde bir yerlere gidiyorduk ki, Allah mahfaza, heralde bu, cehennemin yoluydu.

Tee aşağılara uçurumların dibine uçmaya durduk! Yuvarlandıkça hayattan fire verdik, iyi mi?

Aman yarabbim! Öldüm bittim sandım! Çünkü tantana birden durdu, sesler kesildi. Ölüm sessizliği beni kefen gibi sardı. Valla öldüm sandım. Hiç ses etmeden bekledim.

Baktım ki iniltiler felan geliyor, sesler duyuluyor, ölmediğimi annadım!

Demek ki yaralıyım!

Pekiy yaralarım nerde?

Kol ve bacaklarımı yokladım, maaşallah hepsi yerinde!

Lan bu ne biçim bi' diriliş? Hiçbi yerimde ağrı sızı yok! Bende bi' ıslaklık, kan yok!

Yummuş bulunduğum gözlerimi açtım, etrafıma bakındım:

Heyvah! Benim tersim dönmüş! Veya bu otobos tepetaklak olmuş, tepesi üstü oturmuş!

Çünkü otobosun tavanında oturuyordum Arapçım! Ben orada oturmuş, etrafa bakıyordum! Koltuklar ise tee yukarıya çıkmış, tekmil otobosun nevri dönmüştü!

Arada sırada, tepeden pat pat döşeme minderleri düşüyordu Arapçım!

Lakin tepemde sallanan adamlar da var! Ara sıra onlar da yere düşüyordu.

Yavu bu ne iştir? Biz nerdeyiz? Tepemden hamamböceği gibi patır patır insanlar düşüyor, bu ne iştir?

Vaziyet herhalde feci! Kim bilir kimin kolu ve bacağı koptu? Kimlerin gözü çıktı? Allah kimleri kahretti?

Acep önde oturan çarşaflı teyzeler n'oldu?

Ben önce kendi derdime baktım, dışarıya süzüldüm.

Otobostan uzaklaşınca toprağı öptüm, Allahıma hamdettim.

Demek ki ben, ilerde cehennemden dahi tahliye olabilirdim!

Döndüm, otobostaki durumlara baktım. Yaklaştım ki ölü kokuyordu. Hem kan kokusu hem de Karacaahmet'in oralardan geçerken hani ağır ağır mezar kokar ya? İşte öyle karışık kokuyordu.

Bari bikaç ölü veya diriyi dışarı çekeyim dedim. Çarşafından tanıdım, teyzelerden birinin koluna yapıştım. Devrik otobostan cıyak cıyak bi' ses geldi:

– Elleme beni ahlaksız herif!

Tu Allah belanı versin kocakarı! Lan sana iyilik ediyoruz! Keşkem tantanada gebereydin e mi?

Arap, işte böyle bi' gaddar milletizdir biz! Olmayacak yerlerde birbirimizin gözünü oyarız!

Karıya bi' daha seslendim:

– Anamsın, bacımsın, bırak seni çekip kurtarayım teyze!

Bilakis ret cevabı aldım.

Mütiş canım sıkıldı, bağırdım:

– Allahtan bulun lan! Ne haliniz varsa görün!

Otobosu olduğu yerde bıraktım, aşağıya doğru, uçurumun en dibine yürüdüm. Oracıkta bi' dere vardı, yüzümü yıkadım. Sonra sırtüstü yatıp istirahate çekildim.

Kafam sepet gibiydi. Kafamın içinde sanki beyin yoktu, samana yatırılmış yumurtalar bulunuyordu...

Bu meyanda gün doğuyordu. Tuttum, gün doğuşunu seyreyledim. Bi' yandan da teyzelere sövüyordum:

– Geberin e mi? Geberirken sakın abdestinizi bozmayın! Cenabet gitmeyin, e mi?

Dağların ardından morara bozara doğuyordu güneş.

Bulutların püskülleri kanlanıyordu.

Gerindim, ellerimi başımın altına aldım, bu manzaraya karşı düşünmeye başladım.

Çoluk çocuk, Köroğlu geldi aklıma! Ya ben bu dere içinde geberip kalaydım?

Züleyha'yı düşündüm...

Annadım ki Arap, ölümle yüz yüze kalınca, işte bu son dakka, hayatın kıymeti pek biliniyor! İnsan o anda hayattaki geçmiş günleri düşünüyor:

– Şu dünyaya neden geldik, neden gidiyoruz? Hayatta neler yaptık, ne işe yaradık?

Ben mi? Ben hayatta neler mi yaptım? Tırnaklarımla tutuna tutuna tırmanmaya çabaladım! Aynısı bi' böcek gibi! Düz duvara tırmanan bi' böcek gibi... Kimi zaman tırmanıp çıktım, lakin

kimi zaman da kayıp aşşağı düştüm! Hadi bi' daha! Sonra bi' daha tırmanmaya çalıştım!

Kahpe felek! Bizim için hayat pek alengirliydi!

O sırada şofor ve maavini aklıma geldi! Acep onlar ölmüş müydü?

Bak Arap! Yeni yollar açılmıştı. Yol meselesi az buçuk hallolmak üzereydi. Lakin kim çekiyordu bu yolların kahrını? Nakliyecilik ve kamyonculuk çilesi bollaşsın bakalım, uçurumların dibine kim yuvarlanıyordu?

Biz! Bizim gibi insanlar, şoforlar, maavinler, devrik otobosta tekmil yolcular ve Malatya yolcuları!

Bulutlar, püskülü kanlı bulutlar, gökyüzünde ağır ağır ilerliyordu... Sıkıldım, güneşi orada bozarmaya bıraktım, yukarı tırmanıp şoseye çıktım. Şosenin kenarına oturdum.

Derken bi' motor homurtusu duyuldu. Bu gelen bi' kamyondu. Durdurdum:

– Vaziyet böyle ve böyledir arkadaş! Çabuk yardım edelim!

– Olur ağbi! Arabayı şu ilerde dönderip geleyim!

Manavra yapıp dönmeye gitti kamyon. Gidiş o gidiş, bi' daha gelmedi!

Yavu bu milletin işlerine ne denir? Ben bu hayatın içine edeyim!

Kusacak gibi oldum. Uçurumun başından, aşağıdaki otobosun rezaletliğine baktım. Gayipten şöyle bi' ses geldi, şöyle bi' kelime duydum:

– Utanman varsa, at kendini uçurumdan aşşağı Kocakurt! At kendini şu rezil dünyadan!

Kendimi neden atayım? Bi' tükrük attım! Bi' daha, bi' tükrük daha... Uçuruma üç beş defa tükürdüm...

* * *

– Sonra n'oldu Kocakurt? Mayasıl ilacı satışından yüklü döndün mü?

Aza Tahsin sormuştu bu soruyu! Aza Tahsin de nerden çıktı?

Demek ki ben maceramın başlangıç kısmını anlatırken, başkaları da fevkalade kulak kabartmıştı. Bi' baktım, yedi sekiz kişi etrafımda toplanmış ve beni dinliyor...

Hapishanecilik böyledir! Hapishanede geceler boyunca muhabbetler olmasa, hapishane bi' cehennemdir! Bu sebeple, beni dinneyen arkadaşlara bi' şey demedim. Lakin, olur olmaz kişileri de ranzama yaklaştırmadım. Çünkü neden? Biz eskilerdeniz! Yeni yetmelerle yüzgöz olamayız!

Aza Tahsin, ağır mahkûmlardandı. Gasptan yatıyordu. Yirmi dört yıl yemişti. Oturaklı bi' arkadaştı. Annattıklarımı pek güzel annıyordu.

Derken Arap şunu söyledi:

– Abicim, koğuşumuzda Alamanya'dan dönen iki işçi var, onlar da muhabbete gelmek istiyorlar abicim! Müsaade eder misin?

– Kim bunlar Arap?

– Abicim, görünüşe bakılırsa, iyi çocuklar...

Sahiden, biri pek ağırbaşlıydı. Ciddi bi' çocuğa benziyordu. Ötekinin ise fevkalade güzel bi' caketi vardı. Kılık kıyafet, façası yerindeydi. Bu çocukları gözüm kesti:

– Olur Arap! Gelsinler! Muhabbetimize katılabilir bu çocuklar...

Böylece, akşamları, muhabbet saatında ben annatmaya devam ettim.

* * *

Bereketi Allahtan, mayasıl satışından yüklü döndüm! Döner dönmez de Züleyha'nın çalıştığı pavyona koştum.

Zevkten ağzım paça olmuştu. Pavyonun merdivenlerini dörder beşer indim. Lakin pavyona girip baktım ki, Züleyha içerde yoktu!

Sincap bakışlı sevdalımı, bar taburesinde boşuna aradım!

Garsona sordum:

– Nerde Züleyha?

– Çıktı ağbi... Burdan çıktı!

– Ne zaman çıktı?

– Kati söyliyemiyecem... On beş yirmi gün var!

Az kaldı sendeleyecektim. Apışıp amorf oldum.

Vay be! Demek Züleyha'dan bunu da görecektim?

Arkadaşlar, bu daha ilki! Dur da annatayım: Züleyha uğruna neler çektim?

Nereye gitmiş olabilirdi Züleyha? İstanbul'a dönemezdi. İstanbul'da belalısı vardı. Adana ve Antep barlarına ise gitmezdi. Oraları Züleyha'yı açmazdı. Bu hadiseli muhitler, ona sert gelirdi...

Öyleyse Züleyha Ankara'daydı. Başka bi' pavyona geçmiş olmalıydı!

Doğru! Züleyha Ankara'daydı, ama nerde?

Ankara kazan, ben kepçe, aramaya başladım. Pavyon pavyon dolaştım, neticede buldum!

Yavu kaçar mı?

Lakin gizlendim, kendimi göstermedim. Pavyondaki bi' locanın karanlığına çekilip, Züleyha'yı gözetledim..

Şimdik, bu meseleyi nasıl halletmeliydi?

Uyanık'ı buldum. Uyanık'a şunu dedim:

– Göreyim seni Uyanık! Şöyle ve şöyle bi' pilan kurdum. Bizim Keltepe'nin tekmil dayı, delikanlı ve çakallarını topla bakalım! Akşama şenlik var Uyanık!

Hey gidi günler!

Elli dört seçimlerini zaati biz kazanmıştık!

Lan bize bar pavyon mu dayanır?

Baskını verdik!

Netice, biraz çatapata, mantarlı ve sahici tabanca, marizlenen fedayi sayısı onlarca!

Şimdik yakarma sırası Züleyha'daydı:

– Söylemediler mi Kocakurt? Localı pavyona geçti demediler mi? Hani çengel burunlu bi' garson var ya hani? Ona sıkı sıkıya tenbih ettim: "Kocakurt gelirse, çalıştığım yeri söylersin" dedim. "Sakın işkillenmesin" dedim. "Ben ondan kaçmıyorum" dedim. "Buranın patronuna tahammülüm kalmadı" dedim. "Kocakurt benim hakiki dostumdur" dedim. Kocakurtum benim! Yiğidim! Bi' tanecik erkeğim! Kocakurtum, götür beni! Kulağıma hohla! Canım benim! Dövme olur mu? Severek hırpala!

Ben bu sözleri duyunca tabii eridim, lakin belli etmedim. Züleyha devam etti:

– Kocakurt'um, terlet beni! Sırılsıklam olayım! Sonra kurula beni!

Yarabbim, Züleyha konuştukça, kasıklarıma bi' sancı girdi! Sonra içimden bi' gerinmek, bi' gerinmek geldi. Kollarımı uzatıp çatır çatır gerindim. Züleyha'nın bileğini büküp taksiye bindirdim. Şofora şöyle dedim:

– Çek bizim otele!

– Hangi otele abi?

– Yeni Yükseliş Oteli'ne!..

* * *

Demek ki neymiş? Avrat kısmını boş bırakmaya gelmezmiş!

Ben taşrada gezerken, az kaldı Züleyha cızdamı kıracaktı, iyi mi?

Ben bundan ders aldım ve şunu düşündüm: Gayrı Ankara'da kalıp Ankara'da bi' işler tutmalıydım. Santıral çalıştıktan kelli, tee uzaklardaki yerlere, anasının nikâhındaki kasabalara uzanmaya lüzum yoktu! Toplamasını bilen için, başkentimizde de yerden altın toplanabilirdi!

Lakin Züleyha, benim her giriştiğim işi küçümsüyordu:

– Hıh! Reklamcılık da neymiş?

– Neden? Beyenemedin mi?

– Beyenemedim! Çünkü şunun bunun reklamı! Aslında sen tüccarlara çalışıyorsun Kocakurt, kendine değil! Aklın varsa kendine çalış!

– Pekiy nasıl bi' iş tutayım?

– Yazıane aç!

– Ne yazıanesi? N'apacam ben orda?

– Bak Kocakurt... Yazıaneye koltuklar koyarsın, halılar döşersin, telefon taktırırsın. Sonracığıma, sabahları föterini ve paltonu odacıya verip kardırop çengeline astırırsın...

– Pekiy, n'olacak bunu yapınca?

– Sonra masanın başına geçip, gazteni okumaya başlarsın!

– Annadık, sonra?

– Bak o zaman yazıaneye ne işler düşer Kocakurt!

– Ne işler düşer?

– Her bi' muazzam işler!

– Lan illet etme adamı Züleyha! Söylesene, yazıanede ne satacam?

– Çene!

Doğru! Ah ulan ah! İşte o senelerde Züleyha'nın sözüne kulak asmadım! Halbukim, bi' yazıane açsaydım, şimdik kim bilir nasıl karun gibi zengin olurdum?

Fikir bürosu ve emlakçı bi' komisyoncu yazıanesi açmadım da, aynı mesleği seyyar olarak yürütmeye çalıştım!

Ah be ah! Yavu ben hayatta ne fırsatlar kaçırdım! Toyluktan mıdır nedir, kendimi yazıanelere layık görmedim. Tuttum, Samanpazarı muhitlerinde çalışmaya başladım:

O devirde, vatandaşımız devlet kapısına dayanır olmuştu. Köylüler ve bilakis gecekonduya göçmüş kerizler, memurların

başına at sineği gibi üşüşürdü. Hiçbiri de meramını açık anlatamazdı.

Demek bu kerizlere yol yordam gösteren biri lazımdı...

İşte ben o senelerde, Samanpazarı muhitinde iş takibi hususunda birinciydim! Yollarda aval aval gezinen bi' keriz gördüm mü, hemen rampa eder sorardım:

– Hemşerim, hökümet kapısında bi' işin mi var?

İşkillenirdi keriz. Suratıma murdarca bakardı. Ossun, ben ısrar ederdim:

– Sen bilirsin hemşerim! Üç dakkalık bi' iş için, hökümet kapılarında üç gün sürün yalvar bakalım!

Bu söz üzre, gözlerini kırpıştırıp umutlanırdı keriz. Suratıma bu sefer merakla bakınca sorardım:

– Hele göster, neymiş bakalım istidan?

Kerizi kolundan tuttuğum gibi, doğruca vilayet konağına götürürdüm:

– Beni bekle şu kapıda. Ben içeri girip torpilimi koyayayım...

İçeri girdiğim oda, istida kayıt odasıydı. Buradaki memurlar, mecburi her istidayı alakalı makama havale ederdi. Lakin keriz bu hususu hiç bilmediği için pek mühim bi' iş becerdim sanırdı.

Kayıt ve havale odasında azcık soluk alıp tekrar dışarı çıkardım, kerize şunu derdim:

– Tamam! Kâtip bey, istidanı vali maavini beye gönderecek! Sen şimdik gir içeri, istidayı havale ettirip maavin beye götür!

Halbukim, vali maavini herkesin istidasına imzayı çakardı. Bu zatların yaptığı iş, zati imza atmaktan ibaretti...

Bizim keriz, kâtip havale odasından sevinçle çıkardı:

– Tamam! Vali maavini beye havale edildi!

– Bekle! Vali maavini imzayı çaksın da öyle!

İşte o zaman kerizden iki onluk isterdim. Derdim ki:

– Valilik imzasından çıkmış bi' istida, muhakkak yerine getirilir! Oldu işin hemşerim! Eğer ki vali maavini imzayı basarsa bir onluk daha isterim, tamam mı?

* * *

Yavu, herkes tarafından takdir görüyordum da, şu Züleyha beni hiç takdir etmiyordu.

Seyyar satıcılıkta yolumu iyi bulduğum için, istedim ki Züleyha'ya bi' ev alayım! Züleyha buna itiraz etti:

– Kocakurt, ben gecekonduda katiyen oturmam!

– Neden? Bu gecekondu bizim mahallede değil! Teee şehrin öbür bucağında! Bundan kimseciğin haberi olmaz! Hem haybeye otellere kesilmeyiz...

– Gitmem!

– Yavu neden?

– Beni gecekondulara layık görüyorsun, di mi? Pışşık! Katiyen gitmem!

– Öyle bi' gidersin ki! Ben seni nereye götürsem gidersin!

– Pışşık! Sen beni ne sandın Kocakurt? Dostunum ama kölen değilim ya! Gecekonduya katiyen gitmem!

Bunun üstüne Züleyha bi' de zırlama çıkardı, ha bire ağlayıp zırlıyordu. Ben ise zırlayan karılardan hiç hoşlaşmam! Karı dediğin, gönül eğlendirmelidir! Avrat kısmısı hep neşeli gözükmelidir! Pekiy biz niye erkeğiz?

Züleyha'ya iki tane patlattım, sesini kesti. Lakin o günden sonra Züleyha bana kin tuttu. Biliyorum, kinini belli etmezdi, lakin ben bu kini hissettim! Çünkü neden? Soğuk duruyordu Züleyha! Lüküs otellerde dahi, eskisi gibi ateşli değildi.

Tam o günlerde Uyanık bana bi' haber getirdi:

– Abicim, sana bi' haber: Başbakanımız İstanbul'u dümdüz edecekmiş abicim! Aman abicim, elindekini İstanbul'da bi' arsaya yatır! Bu işten pek kârlı çıkarsın abicim!

Uyanık'ın dediğini yaptım, İstanbul'un Aksaray taraflarında bi' arsa düşürüp tapusunu aldım.

Bu arsa bana nurlu ufuklar açacaktı. Bu hususu daha o zamandan çaktım, fakat kimseye bi' şey demedim. Tapusunu bizim Köroğluna verip sıkıca tenbih ettim:

– Lan bana bak! Bu tapuyu iyice bi' yere, çeyiz sandığının dibine veya uygun bi' deliğe sakla! Bu tapu, bildiğin tapulardan değil! Gün gelir, yedi sülalemizi kurtarır bu tapu! Tamam mı Köroğlu? Annadın mı? İyi sakla!

Züleyha ise havasını alsın!

– Aksaray'da bi' arsa aldım! Ama arsa ki ne arsa? Geçende beni kızdırdığın için, tapusunu senin üstüne yapmadım! Bi' daha beni kızdırma, tamam mı Züleyha?

– Hıh! O senin aldığın arsa, Konya Aksaray'ındadır!

Yavu bu Züleyha iyice bi' zehirli yılan olmaya başlamıştı! Acep bunun sebebi mi vardı? Sakın benden maada bi' dost felan tutmasın?

Uyanık'a emir verdim:

– Bana bak Uyanık! Sana mühim bi' vazife! Züleyha'yı gece ve gündüz kollayacaksın? Şofor arkadaşlara haber sal! Muhitimizdeki çocuklar ossun, şoforlar ossun, Züleyha'yı her daim konturol etmeli! Tamam mı Uyanık?

– Tamam ağbi? Ben sana günlük rapor veririm: Dün gece Züleyha pavyonda kiminle oturmuş? Pavyona kaçta gelmiş, kaçta çıkmış? Çıkarken kimin taksisine binmiş?

Netice, Züleyha bana lolo yapamazdı. Ufacık bi' kaçamakta enselenirdi.

Lakin Allah var! Züleyha katiyen uygunsuz işler yapmadı! Hiçbi zaman abidik gubidik nomralara girişmedi. Namusuyla oturdu, bana fevkalade saygı gösterdi. Lakin sevgi değil. Çünkü o eski sevgiler, yumulmalar geçmişe mazi oldu.

Tokadı yediği zamanlar şöyle derdi:

– Eh Kocakurt, bu marizler kalmaz yanına! Helbet gün gelir...

– Gelir de n'olur?

– Eh işte görürsün o zaman!..

Bu sefer ben ona "pışşık" yapardım.

Yavu avrat kısmısından ne zarar gelebilirdi bana?

– Pışşık Züleyha, pışşık! Emirlerimi aynen uygula!

O gene aynı kelimeyi söylerdi:

– Kocakurt, bana böyle bi' maamele yapma! Yaparsan, helbet bi' gün gelir...

* * *

Bu pilak bozulmuştu!

Lakin ne kadar kızsam, Züleyha'ya tutkundum. Çünkü sevda böyle bi' şeydir. Sevda, yüz istikametlidir. Sevdanın içinde bacak, ten, ter ve ıslaklık olduğu kadar, kızgınlık, hırs, hasımlık, kıskançlık ve ateş de vardır!

Ateşimden yanıyordum. Bazen kafam bozulduğu zamanlar, meyanede karşımda oturan bi' herifin kafasına şişeyi indiriyordum. Meyanelerde cam, çerçeve, ayna veya kırılacak eşya kalmıyordu.

Bi gün gene karakola düştüm. Yanımda Uyanık da vardı. Pek aldırmadım, durumları Uyanık'a bıraktım.

Karakolda ikimizin de üstü arandı, Uyanık'da epey mangır çıktı.

Komser onu ayırdı. Beni ise, elinin küçük bi' işmarıyla silkeledi.

– Det! Sen duvarın dibine!

Uyanık n'apsın? Uyanık iskemleye yan gelip kuruldu, parasını sayar gibi yapıp, masanın üstüne iki onluk düşürdü.

Duvarın dibinden seslendim:

– Lan Uyanık! Demincek benden aldığın yüz kaymeyi geri ver! Savcılığa felan gidersem, yanımda azcık para bulunsun!

Komser yüzüme bakıp sordu:

– Ne iş yaparsın sen?

– Komisyoncuyum ağbi! Müsadenle bi' cıgara yakayım mı?

Bu benim son kozum olan "Harman" paketini çıkarıp önce komsere ve diyer hazır bulunan vatandaşlara takdim ettim.

Komser kafasını salladı:

–Cık cık cık... Şu komisyoncunun haline bakın! Yazık değil mi? Yavu komisyoncu olacaksın! Adama benziyorsun, ayıp di mi ha? Bu yaptığın komisyonculuğa yakışır mı?

– Kusura kalmayın komser bey, oldu bi' kere... Kafayı bulmuştum, bu seferlik bağışla beni!

Bunun üzerine komser, asabatı mütiş bozulmuş gibi ayağa kalktı, tepindi:

– Bi' daha karakol muhitlerinde seni görürsem, işte o kadar! Tamam mı? Hadi çek arabanı!

* * *

İşte o günlerde sıkça karakollara düşüyordum. Lakin bunun faydası da oldu: Evlatlarıma hatıra olaraktan ben bi' roman yazdım!

Zati kardaşım, roman dediğin nedir? Neticesi fasarya bi' nevi şikâyetlenmedir! Şimdik cebimden çıkarmış bulunduğum ince kâatlar bi' romandır. Bakmayın, iki sayfadan ibarettir, lakin hilafsız yazılmıştır, çünkü bi' şikâyet istidasıdır. Zabıtlardan aynen suret alınmıştır. Dinneyin, okuyorum:

> Mesleğim komisyonculuk ve şu mübarek günlerde seyyar satıcılıktır. Ramazanın on dördüncü günüydü. Hatırladığıma göre, saat on beş otuz sıralarında şehrimizin en kalabalık bi' zamanında en kıymetli günlerimiz ramazan olduğundan naşi, kiminin elinde pide, kiminin elinde file vardı. Millet aceleyle iftara yetişmek için vesayit bekliyordu. Bu meyanda, kalabalık arasında yaşı tahminlere göre kırk beş elli yaşlarında temiz giyimli, başında föter, her halinden belli

münevver, mübarek ramazan gününde, herkes ramazan derdinde, o zat ise alkolü fazla kaçırdığı veya keyfen yaptığı ağır küfürlerle sağa sola sırgat yapıyor ve bu arada İmamı Azam'a, bi' de Hacı Bayram Veli'ye de sövdü. Rezaleti gören binlerce Ankaralı vatandaşımız seyirci kaldı. Geçen vazifeli memurlar dahi ilgilenmiyordu. Bu adam benim tazgâhın başına gelerek bu caddede satış yapamaz dedi. Bilakis ekmek param tezgâhımı devirmek istediyse de, kendimden büyük olması sıfatıyle, ramazan gününde alkolün haram ve ayıp olup, vatandaşların kendisine gülerek gitmesinden sonra, senede bi' gelen on bir ayın sultanı hoş geldin ramazanımıza küfür etme dedim. Bu arada şahitler de mevcuttu. Lakin bi' ara hepsi iftara yetişmek gayesiyle otobosa binip gittiler. Ben bi' vatandaş olarak dinimize güvenim olup, oruçlu bulunmam hesabıyla hadise mahallinden geçen tırafikçiye durumlar tarafımdan bildirilmiş ise de, adını söyleyen tırafikçi Ömer'in cevabı, kendisinin motorlu araçlara ayit bi' tırafikçi olduğunu belirtti ve o da gitti. Naaaara atan seroşu ayıltmak maksadıyla bikaç tokatla kendine getirip karakola teşrif ettik. Komserin bana hitaben tek cevabı, sen imamların ve bilakis Hacı Bayram'ın avukatı mısın, yoksa İmamı Azam'ın zürriyetinden ve ahvadından gelme bi' adam mısın, oldu. Komser üstüme yürüyerek beni tokatladı. Maznun seroş ise, altına verilmiş bulunan sandalyada karakol memurlarının karşısında cıgara tazeliyordu. Bu durum karşısında suçlu düştüm. Aradan iki saat geçtikten sonra her iki taraf ellişer lira verdiği takdirde selbes bırakılacağımızı komser söyledi. Netice, ben altı gün sonra, bu föter şapkalı zatın aslen polis olup resmî elbisesinden görülerek tesbit etmiş bulunduğumdan naşi, devlet memurlarından bi' tanesinin bu çeşit halleri veya bi' karakoldaki rüşvetçilik numunesi durumlar şahsen beni pek mütessir etmiştir. Fakir kimseler olup yüksek mevkilere baş vuramadık. İş bu şikâyet zaptını ben Kocakurt imzaladım ve dahi altına şerh koydum: TÜRKİYE'YE TEŞEKKÜR EDERİM. 13.4.1956. Müşteki Kocakurt. İmza tasdik olunur aslı gibidir, mühür ve imza.

* * *

Bu hadiseden sonra, yaz aylarında adli tatile girilmiş bulunduğumuz için, mahkemelerde birikmiş olan bikaç davaya tabii icabet edemedim. Ben o senelerde biçok duruşmada davacı veya davalı idim. N'apalım, vatandaşlık vazifemi ihmal edip duruşmalara gidemedim. Hâkim bey ihzaren celbime karar verdi ve bi' gün bi' polis memuru Keltepe'deki evimin kapısına kadar geldi. Bu vazifeli arkadaşa kapıyı ben açtım:

– Kocakurt evde yok. Kendisi Erzincan'daki memleketine kadar gitti, oradan Ayvalık'a geçecek. On beş güne dönebilir. Bi' arzunuz mu var? İsterseniz buyurun oturun, bi' acı kavemizi için!

Lakin memur bey içeri teşrif etmedi.

Devrisi gün, aynı polis memuru tekrar evime geldi. Ben tesadüfen o sırada pencerenin önünde oturup sokağı seyretmekte olduğumdan, deral içeri yüklüğe kaçtım ve polis memuru henüz kapıyı çalmadan Köroğluna sıkı tenbih ettim:

– Bana bak hey! Polis memuru şimdik gelince, benim evde olmadığımı söyle!

Yüklüğün kapısını sürgüleyip ses etmeden bekledim.

Evimiz taranarak arandı, sıra tam yüklüğe geldiği anda ailem sara nöbetine tutulmuş bulunduğundan, memur bey geri dönüp yüklüğü aramadı.

İki saat sonra gelmek üzere gidildi, aradan iki ay geçti.

Ben bu hadiseyi çoktan unutmuştum... Keşkem unutmasaydım! İki ay sonra bi' gün, picamalarımı giymiş vaziyette sedirin üstünde kestirirken, kapımıza aniden abanılıp içeri dalındı ve matesüf üç vazifeli polis memuruyla iki bekçi beni deral adliyeye götürdü.

Adliyede, hakkımdaki tevkif müzekkeresinin çoktan kesilmiş olduğunu gördüm. Lakin bu tevkif kararı, gıyabiydi. Hemen vicahiye çevrildi.

Dur Arap! Dur onu da annatacam!

Tevkifimin sebebi baştan belli değildi. Hâkim bey, önündeki kâatlara bakarak hızlıca okudu:

– Ankara nöbetçi ceza mahkemesine verilmiş olan, aslen İstanbul Karagümrük maallesinde nüfuza kayıtlı ve halen Ankara Localı Pavyon adlı işyerinde çalışır dansöz Züleyha'nın vaki şikâyetinden anlaşıldığı üzre, maznun Kocakurt dansöz Züleyha'yı cebren götürmüş olduğu bi' evde tasalluta kalkışıp vesayire vesayire... Maznun Kocakurt'un ifadesi alınmak üzere ihzar çıkartıldığı halde, kendisinin davete icabet etmediğinden vesayire vesayire tutuklanmasına...

* * *

Şimdik n'olacaktı? Şimdik, önce tahliye olmanın yolunu bulup, hapishaneye düşmenin hesabını Züleyha'ya soracaktım! Vay be! Züleyha bana bunu nasıl yapardı? Demek ki, "Eh Kocakurt, eh görürsün sen! Helbet bi' gün gelir, görürsün sen" demesinin manası buydu.

Helbet benim için de bi' gün gelirdi. Ben de helbet sorardım Züleyha'ya:

– Eh Züleyha! Eh şimdik hapisten çıktım! Şimdik elimden nasıl kurtulacaksın bakalım?

Netice, tahliye olmaktan gari bi' şey düşünmüyordum...

Bağlı olarak birinci celse duruşmasına getirildim. Sanki hakkaten ırza geçmişim gibi, bileklerim kelepçenin son haddinden sıkıştırılmış olup, adliye koridorlarında bekletilmekten nerdeyse uyuz olacaktım.

O gün, adliyede öğlen paydosuna kadar bekledim. Duruşma sırası bana gelmedi. Öğlen paydosunda bilumum hâkim, müdeumumi ve mübaşirler, yemeğe çıktı. Biz maznunlar ise banklarda oturup beklemeye devam ettik.

Bu benim hayatta ilk tevkifimdi. Hapishane, mahkeme vesa-

yire durumlar hususunda pek tecrübeli değildim. Lakin kafamı çalıştırıp başımda bekleyen candarmalara bi' teklifte bulundum:

– Hemşerim, arzu buyurursanız, adliye karşısındaki kebapçıya gidip tarafımdan birer acılı kebap yiyelim! Hadi kalkın, buyurun...

Candarmalar bu teklife yanaşmadı. Çünkü neden? Bilakis cezaevi candarması fazla açıkgöz olmasa, kim bilir benim gibi kaç mahpus kebapçıda iken el yıkama dümeniyle kenef penceresinden tüyerdi?

Öğlenden sonra üçe kadar bekledik, lakin bizim hâkim gelmedi. Biz, sabahtan beri bekleyen sanıklar koridorlarda bilakis süründükten başka, ilaveten yeni vukuat, darp, yankesicilik, oğlancılık, püfçülük, şahit, maznun ve beş dakkada bi' getirilen diyer sanıklar fena halde biriktik, gayrı koridora sığmaz olduk. Hâkim gelmediği için, hiçbirimizi de arayan soran olmadı, hiçbirimizin adını mübaşir çığırmadı.

Saat üç buçukta kâtip efendi gözüktü. Doğruca duruşma salonuna girip mübaşiri çağırdı. Aralarında ne konuştular bilmiyorum, sonra kâtip dışarı çıktı, savuştu gitti.

Biz gene beklemeye başladık.

Mübaşire sordum:

– N'olmuş? Ne dedi kâtip? Hâkim neden gelmemiş?

Cevap:

– Sus lan! Gürültü etme! Burası adliye!

Bu sefer gürültü etmeden mübaşirin kulağına fısladım:

– Mübaşir efendi, ellerim kelepçeli! Lakin yan cebimdeki mosmor iki buçukluk pangonot sahibini beklemeli... Meraktan çatlatma abi, n'olmuş? Hâkim neden gelmemiş?

Mübaşir ciddileşti ve "sigaran var mı?" diyerekten elini cebime soktu, sonra da "yokmuş!" diye söylenerek mor pangonotu avcunda gizleyip kendi cebine attı ve ardından hakkıyla cevap verdi:

– Bi' avukat ölmüş! Cenazeye gidilmiş! Hâkim bey cenazedeymiş.

O gün öylece geçti, cezaevi arabasına tıkılıp hapishaneye döndük.

Bir buçuk ay sonra bi' akşam, koğuşun hoparlöründe, mahkemeciler arasında benim de adım okundu.

– Nihayet mahkemeye çıkıp maruzatımı annatacam, diye düşündüm.

Sabah erkenden adliyeye götürüldük. Adliyede ilk durak, adliye mahzeni! Biz bu mahzen müteferikasına sığırlar gibi tıkıştıktan sonra, baktım, yanımdaki maznunların asabatı bozuldu: Kimisi duvarlara balgam attı, kimisi işedi. Netice, bu mahzen duvarlarını müstahak olduğu şekilde boyadı. Orda Azmi adında bi' sanık vardı, mahzen müteferikasını duman ettikten sonra "Azmi buraya işedi" diye duvara imza attı.

Derken kapı aralandı ve bitakım sivil satıcılar peydahlandı. Bazı sanıklar afyonlu öküsürük hapı, bazıları da esrar satın aldı. Bu iş de bitince, yukarı koridora çıkarılıp bekledik.

Duruşma sırası tam bana gelecekti ki, adliyede öğlen paydosu verildi.

Yavu bu ne iş? Ben bu hâkimi göremiyecek miyim?

– Maruzatım bundan ibarettir hâkim bey! Üç senedir dostum olan Züleyha namındaki avrat, bana iftira atmaktadır, diyemiyecek miyim?

Devrisi celse, nihayet hâkimin huzuruna alındım. Lakin hâkim bey o gün sadece hüviyet tesbiti yaptı ve duruşmayı yirmi sekiz gün daha attı.

Yirmi sekiz gün sonra, hâkim değişmişti! Yeni hâkim, dosyayı tetkike aldı, duruşmayı kırk gün daha attı.

Kırk gün sonra, bu yeni hâkim beni tanımadı! "Bakalım sen sen misin?" gibisine, bağlı bulunduğum nüfus memurluğuna künyemin sorulmasına karar verildi.

Duruşma otuz bir gün daha atıldı. Otuz bir gün sonra görüldü ki, nüfus memurluğundan cevap gelmemiş!

Ya resulullah! Yavu nedir benim çektiğim? Tahliye olamayacak mıyım?

Hapisliğimin altıncı ayında, nüfus kaydım geldi. Lakin bu künye yanlışlıkla başkasının künyesi olduğu için bi' karışıklık çıktı. Hâkim kızdı. "Yavu bu nüfuz memurları ne biçim iş görüyor?" dedi. Deral bi' ara kararı verildi, nüfus memurluğuna tekrar yazı yazılmasına mahal olmadığından, Kocakurt namındaki şahsın huzurda dinlenmesi hususunda gereği düşünüldü.

Şimdik ben maznun Kocakurt'tum! Yani ben hâkime maruzatımı annatabilecektim. Lakin o gün vaktin geç olması sebebiyle hapisliğim yedinci aya kadar bekletildi.

Bi dahaki celsede söz bana düşmedi, iddianame yüzüme açık olarak okundu:

Sekiz ay mapusluktan sonra, tam sekiz aydan sonra, hâkim bana sordu:

– Züleyha adındaki şahsın ırzına geçmekle suçlanıyorsun. Şikâyete karşılık ne dersin oğlum?

Ne diyeyim, asabım fena halde bozulmuştu. Ayağa kalkıp helecanla konuştum:

– Hâkim bey! Hani bu Züleyha'nın kendisi nerde? Ben sekiz aydır hapisteyim ve bugüne kadar huzurunuza çıkmak için mapusane arabasıyla sekiz kere hapishaneden getirildim! Züleyha nerde? Neden bi' kerecik bile getirilmedi? Ben efendim, aslan gibi erkek bi' Türk vatandaşıyım! Böyle bi' göbekçi dansöz yüzünden benim gibisi bi' erkek aslan hapislerde çürütülür mü?

Konuştukça açıldım, açıldıkça bozuk çaldım. Son olarak hâkime şunu dedim:

– Beni neden mapuslarda bekletirsiniz hâkim bey? Yoksa bu Züleyha'yı siz tanır mısınız?

Bu söz üzre, duruşma salonunda herkes sus pus kesildi. Çıt çıkmıyordu. Mübaşir yerlere baktı, hâkim kaşlarını çattı. Hâkim bey fena ciddileşti.

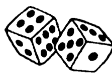
İçimden şöyle geçirdim:

– Hapı yuttun Kocakurt! Ağzından kaçırdığın bi' kelime yüzünden, kim bilir kaç sene gün giydin?

Sonra baktım, hâkimin yüzü yumuşadı, mübaşir de dahil olmak üzere herkes sırıtıp gülmeye durdu.

Evet, tahliyeme karar verildi.

Bu benim ilk hapisliğim ve gördüğüm ilk hâkimdi. Allah ömürler versin, bu hâkimi hiç unutmam! Baba adamdı...

NAMUS NEDİR?

Ben aşıkın birisiyim
Ölü değil dirisiyim
Siyah tilki derisiyim
Kapla samur kürke beni

Seyranî

– Kocakurt, abicim, senden bi' isteğim var!

– Konuş bakalım Arap!

– Ağbicim, benim yarınki duruşmam mühim!

– Hayırlısı Arap!

– Kocakurt, valla çok mühim! Çünkü tutturabilirsem, tahliye olabilirim!

– Sen ha? Tahliye olmayı kuruyorsun?

– Neden olmasın Kocakurt? Biz Allahın kulu değil miyiz? Kocakurt, senden kırk yılın başı bi' istekte bulundum...

– Yavu yeğenim, bize lolo yapma! Sen kim, tahliye olmak kim? Mahkemelerde seksen tane davan var!

– Var ama ağbi, ben sadece birinden tutukluyum! Onun da sorgusu yarın yapılacak!

– Lan sen tanınmış arpacılardan değil misin? Nasıl tahliye olursun?

– Sayende yırtarım ağbi! Yeter ki sen yardım et!

– Nasıl edeyim?

– Dinne: Yarın, duruşmada sabıka kaydıma bakılacak ve Allahın izniyle sabıka kaydım tertemiz gelecek!

– Eeee? Ben de bunu yuttum, öyle mi?

– Dinnemiyorsun ki! Sabıka kaydım temiz gelecek, çünkü abicim, müdüriyetteki ifademde pek akıllı davrandım...

– Nasıl bi' ifade verdin?

– Falaka sırasında çözülmedim. Esas adımı söylemedim.

– Pekiy, sormadı mı polisler? Marizi atarken künyeni okutmadılar mı?

– Okuttular! Lakin esas adımı vermedim, bunun yerine, amcamın bi' oğlu vardı, onun adını verdim. Benim esas adım Alâaddin! Amcaoğlununki ise Selâaddin! Ben tuttum, "Selâaddin'im" dedim.

– Helal bi' nomra!

– Amcaoğlum Selâaddin'in arpacılıkla felan katiyen alakası yoktur. Faprikada işçidir. Sabıka kaydı ise tertemizdir. Şimdik, ben yarın hâkimin karşısına Selâaddin gibiymiş çıkacam ağbi! Tamam mı? Tahliye olabilir miyim?

– Mümkün!

– Aman Kocakurt, elini ayağını öpeyim!

– Dur lan, acele etme! Çek ellerini üstümden!

– Abicim, şu hususu halledebilir misin? Sabıkam temiz, lakin ben suçüstü yakalandım! Bu hususu duruşmada nasıl değiştireyim? Elini ayağını öpeyim ağbi...

– Hangi hususu?

– Suçüstü yakalanan bi' adam, sabıkasız olursa cezadan yırtabilir mi?

– Yırtamaz!

– Öyleyse, cürmümeşuttan kurtulayım önce!

– Lan oğlum, cürmümeşut olmuşsan, ben seni nasıl kurtarayım?

– Abicim, sen istersen bi' nomra düşünürsün. Kafan çalışır Kocakurt...

– Annat bakalım nasıl yakalandın? Dava mevzu ne?

– Otobos terminalinde bi' iş tuttum ağbi. Önümde tombul bi' karı yürüyordu, boşluğunu alıp çantasını açarken, birisi koluma yapıştı. Meğerse arkadan kocası gelirmiş! Nerden bileyim ağbi? Tuttum herife bi' kafa attım, tüymeye çalıştım. Terminal kalabalıktı ağbi, hızlı kaçamadım. Binlerce kişiye tek tek çalım atayım derken yakalandım...

– Sonra?

– Sonrasını ne sen sor, ne ben söyliyeyim? Terminalde Allahını seven bi' tane vurdu, iyi mi? Herifler beni linç edecekti. Kan içinde kaldım. Çaresiz, "polis polis" diye bağırdım. Polisler geldi, götürüldüm...

– Cürmümeşut!

– Cürmümeşut ağbi! Şimdik söyle bakalım, yarınki ifademde ne söyleyim de bundan yırtayım? Öyle bi' şey demeli ki ağbi, hâkimi inandırmalı!

– Arap! Sen benim eski arkadaşımsın! Bak ben herkese yapmam bu iyiliği! Şimdik al eline kâat kalemi, söylediklerimi aynen yaz! Tamam mı?

> "Muhterem hâkim bey. Ben efendim, huzurunuzda durmaktan hicap ediyorum. Ömür boyunca ekmeğini alın teriyle kazanan faprikada ustalık eden bi' delikanlının yankesicilikle suçlanması pek ıztıraplıdır. Hâkim bey, kıymetli vakitlerinizi almak istemiyorum. Hadiseyi annatayım efendim: Ben hadise günü, otobos terminalinde otobosa yetişecektim. Önümde bi' baayan yürüyordu. Bu baayan birden tökezledi. Düşmesin diyerekten kolunu tuttum. Lakin baayan tombul olduğu için ağır bastı, kaykıldı. Mecburi kalçalarından tutmak zorunda kaldım. Hâkim bey, matesüf itiraf ederim: Bu meyanda baayanın kalçalarından ve azcık da bacaklarından tuttum. Derken çantası yere düştü, çantası açıldı. Baayanı nezaket icabı kollarından tutarak kal-

dırmak istedim. Arkadan kocası olan bay geldi. Kocası bana küfür etti. Bilakis yüzüme tükürdü. Netice: Ayilesinin kalça ve bacaklarından tuttuğum için beni kıskandı. Hasetinden iftira attı. Ben bu iftiradan kaçayım dedim, yakalandım. Hâkim bey, bi' daha valla yoldaki baayanları ellemiyecem! Ben yankecisi değilim! Bi' kereye mahsus bi' hata ettim, tanımadığım bi' baayanı elledim. Sabıka kaydım da tertemizdir. Hâkim bey, adaletinize sığınarak tahliyemi talep ediyorum. Beraatımı istiyorum. Dokuz aydan beri hapishanede yatıyorum. Hâkim bey, beni lütfen tahliye edin. Hörmetlerimi arz ederim hâkim bey."

– Tamam mı Arap? Bu ifadeyle yırtarsın! Çünkü sarkıntılığın cezası hafiftir. Mahkûm olsan bile bu suçtan tahliye olabilirsin. Çünkü dokuz ay yatmışsın...

Yazmış olduğum ifadeyi Arap güzelce ezberledi. Ertesi sabah afili giyindi, gözüne bi' gözlük oturttu, boyunbağı taktı, ceketinin mendil cebine bi' mendil sokuşturdu ve duruşmaya gitti.

Akşamı iple çektik. Arap'ı avlu kapısından karşıladık. Lakin Arap'ın suratı asıktı!

– N'oldu lan Arap? Tutmadı mı?

Susuyordu.

– Söylesene be! Bi' aksilik mi oldu?

Arap durumu açıkladı:

– Abiler, tahliye edildim, lakin beş yüz lira kefaletle!

Hoppalaaa! İşler yeniden sarpa sarmıştı. Arap bu parayı nerden bulacaktı?

Cebinde otuz kaymesi vardı Arap'ın.

Çocuğu teselli ettim:

– Üzülme oğlum! Helbet bi' çaresini buluruz! Dur ki düşüneyim...

Bi kuytuluğa çekildim, başımı avuçlarımın arasına alıp derin derin düşündüm. Beş dakka sonra "buldum buldum!" diyerek sıçradım.

Arap, Tahsin ve öbür arkadaşlar çevremi sardı:

– Söylesene Kocakurt, çaresi nedir?

– Dinneyin! Biz bu parayı denkleştiremeyiz, tamam mı?

– Pekiy, n'apıcaz?

– Böyle durumlarda bi' tek çare vardır: Bu çare, sineyi millete çekilmektir!

Sonra akşamleyin ben sineyi millete çekildim: Herkes yemeğini yedikten sonra, bi' tabureye çıkıp helal bi' nutuk attım. Hitabet zenatında harikalar yarattım. Bazen bağırdım, bazen hıçkırdım, netice yürekleri parçaladım.

Koğuştakilerin gözünden annadım ki, içinden hepsi şöyle diyordu:

– Helal ossun herife! İşte böyle bi' nutukçuya ne isterse verilir!

Şunları da ilave ettim:

– Kardaşlar! Kardaşlarım! Yaralı kardaşlarım! Kader mahkûmu kardaşlarım! Burası bi' cenderedir! Burdan kurtulmak için birlik olmak icap etmektedir! Bir elin nesi var? İki elin sesi var! Birlik sayesinde yarın Arap tahliye olduğu gibi, öbür gün muhakkak başka bi' kardaşımız hürriyete kavuşacaktır! Ben şahsen, cezaevi idaresinde yatan yüz liramı Arap için seve seve veriyorum! Benden zengin olanların ise, hürriyet aşkını biliyorum!

– Yüüüüz, diye bağırdı ağalardan biri.

– Altmış!

– Seksen!

– Elli!

– Yirmi!

Ve bi' anda dört yüz felan topladı.

Lakin geriye kalan yüz kayme, ne ettikse bulunamadı!

– Sıkma canını Arap! Zati her işimiz böyledir: Hürriyetin dört yüzü bulunur, geri kalan yüzünü denkleştiremeyiz.

Son bi' umut, koğuşta tabak gezdirildi. Herkes göynünden kopan üç beş kaymeyi verdi.

Şimdik elli kâat eksik kalmıştı!

Arap helecanlanıyordu:

– Lan bi' türlü, bi' türlü ağbi, bi' türlü yüzde beş yüz hür olamıyoruz!..

Derken, yedinci koğuştan yirmi kâat yardım geldi.

Sadece otuz kayme eksikti.

Yedinci koğuşta iki siyasi mahkûm vardı, bunlar ceplerindeki paranın hepsini verdikten maada caketlerini de sattı ve böylece hürriyet uğruna caket satılıp lazım olan para tamamlandı.

Sabahleyin Arap herkese minnetlerini arz etti:

– Kardaşlarım! Paralara teşekkür ederim! Sağ olun, var olun! Lakin şu hususu hepiniz bilin! Ben bu paraları borç olarak aldım. Herkesin verdiği parayı not ettim. Bu benim borcumdur, en kısa zamanda gönderirim! Hadi eyvallah...

Sonra Arap uğurlandı.

Birkaç gün merakla bekledik: Acep Arap paraları hakkaten gönderecek miydi?

Bu yüzden koğuşta epey niza münakaşa yapıldı. İddialara girildi: Bi' kısım mahkûm, "Arap sağlam çocuktur, sözünde durur!" diyordu. Başka bi' kısım ise "üstüne soğuk su için! Yandı paralar!" diye fesatçılık ediyordu.

Bu fesatçılar, köylü möylü gibisinden keriz takımıydı. Onlar Arap'a zati para vermemişti:

– Ben hırsıza para vermem, günahtır, demişlerdi.

Şimdik de ortalığı velveleye veriyordu bu kerizler, iyi mi?

Aza Tahsin sordu:

– Ne dersin Kocakurt, Arap paraları gönderir mi?

– Belli olmaz! Lakin kerizlerin yaptığı ayıptır!

– Boş geç Kocakurt! Keriz milleti böyledir: Kerizler, dünyadan habersiz oldukları için, hep oyunbozanlık ederler!

Üçüncü gün, koğuşta münakaşalar hızlandı. Şimdik herkes şunu soruyordu:

– Acep ola, Arap namuslu mu, yoksa namussuz mu?

Vay be! Koğuş ikiye ayrıldı! "Arap merttir, namusludur" diyenlerle, "namussuzdur" diyenler, nerdeyse birbirini yiyecekti...

Derken, bizim muhabbet gurubunda bi' Alamancı vardı ya hani? Alamanya'da işçilik yapmış bi' çocuk. İşte bu arkadaş kızdı ve ortaya atıldı, sordu:

– Kimdir Arap'a namussuz diyen?

Kan davasından yatan bi' köylü cevap verdi:

– Ben!

– Pekiy arkadaş! Arap paraları getirirse namuslu mu olacak?

– Tabii! Söz namustur!

– Parayı nerden bulacak?

– Bilmem? Bulsun getirsin! Mademki söz verdi, borcunu bilsin!

Alamancının asabatı bozuldu:

– Bulsunu var mı yavu? Nerden bulacak? Arpacılık sayesinde bulacak! Gene birilerinin cebini tutacak, parayı öyle gönderecek! Şimdik arkadaş, söyle bakalım: Arap bu parayı gönderirse namuslu mudur, yoksa namussuz mudur?

Keriz pıstı hemen.

Bu münakaşa benim pek hoşuma gitti. Kerizlerin ranzalarına yanaşarak şöyle demeye başladım:

– Arap namuslu çocuktur namuslu! Bulup gönderecek!

Bu kelimeyi söylerken, bi' yandan da el işmarıyla Arap'ın nasıl para bulacağını gösteriyordum.

Ertesi gün, koğuşumuza Arap tarafından önce beş tepsi baklava geldi! Sonra mutemet kardiyanı, Arap'ın hapishane idaresine yatırmış olduğu paraları isim okuyarak dağıttı!

Lakin Arap namuslu mu, yoksa namussuz mu, bu husus pek annaşılamadı...

* * *

Şu dünyanın işine bak! On gün ya geçti, ya geçmedi, bi' baktık, Arap tekrar bizim koğuşta!

– N'oldu Arap? Erkencisin?

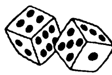
– Kader ağbi? Bi' aksilik oldu, çabuk yakalandık!

– Üzülme Arap! Hayatta her şeyin bi' çaresi vardır! Helbet bi' çare bulunur Arap...

– Abi onu boş geç! Nasıldı baklavalar?

– Arapçım, baklavalar olsa da, olmasa da, koğuşta hep seni konuştuk! Kulaklarını çınlattık!

– Kocakurt, üç gün önce, İstanbul'dan Ankara'ya gelirken, otobosta ben de seni düşündüm ağbi! Hadi devam edelim! N'oldu ağbi? Elli altıda hapisten çıkınca n'oldu? Züleyha'yı buldun mu? İntikamını aldın mı ağbi?

KELTEPE

Bir kaz aldım bir karıdan,
Boynu da uzun borudan.
Kırk aptal kanın kurutan,
Kırk gün oldu kaynatırım, kaynamaz!

Sekizimiz odun çeker,
Dokuzumuz ateş yakar,
Kaz kaldırmış başın bakar,
Kırk gün oldu kaynatırım, kaynamaz!

Kazımın kanadı sarı,
Kemiği etinden ayrı,
Sağlık ile satma karı!
Kırk gün oldu kaynatırım, kaynamaz!

Kaygusuz Abdal

Hayır, Züleyha'yı aramadım! Çünkü peşine düşsem de pek kolay bulamazdım.

Züleyha Ankara'da yoktu. Tüymüştü. N'ebleyim nereye gitti?

Netice, kan çıksın istemediğimden Züleyha meselesini boş geçtim.

Yorgundum. Hapislik helecanı ve duruşma celseleri yormuştu beni. Tahliyeden sonra ailemin bulunduğu Keltepe'deki evimde dinlenmeye çekildim. Çoluk çocukla sarmalaşıp bir arada yaşamak icap etti, yanlış mı?

Daha önce, uzunca bi' zaman, aylar boyu kalmamıştım Keltepe'de. Fekat bu sefer gecekondu muhitinden pek hoşlaştım. İlkin

evimizin bahçesine düzen verdim. Kimi yere çiçek, kendim için ayırdığım halı kadar küçük toprak parçasına da dereotu, maydanoz ve rokalar ekip bahçeyi şenlendirdim. Bi' de çardak kurdum. Çardağıma sarmaşıklar sardırdım ve akşamları altında keyfime baktım.

Bi zaman böyle geçti. Sonra bi' gün evden çıkınca maallede dolaşmaya başladım.

Vay be! Lan bu ne?

Yavu burası n'olmuş böyle?

Hayret! Hiç dikat etmemişim, bizim Keltepe azıp büyümüş, belki on misli genişlemişti.

– Abicim, hapisten çıktın diye sana öyle geliyor! Durumlara ara fasıla verdiğin için, maalleyi yadırgadın!

Olabilir... Bi' yıl içinde, bizim bebeler bile bi' karış büyümüştü!

– Uyanık, pek kalabalık olmamış mı maallemiz?

– Oldu ağbi: Lakin birden olmadı. Yıllardan beri gelişmekte Keltepemiz.

– Pekiy Uyanık, kafayı çalıştır bakalım: Keltepe neden büyüyor?

– Durumlara bakılırsa abicim, köylüler sanki geldikleri köyden kovuluyor.

– Kim tepikliyor bu köylüleri? Ha Uyanık? Millet neden göçüyor?

– Abicim, o kadarından annamam! Bildiğim ve gördüğüm o ki, herifler her gün hiç durmadan Keltepe'ye gelip yerleşiyor. Akın akın geliyor köylüler...

– Lan dangalak değil ya bu herifler? Ne olabilir? Demek ki köylük yerler köylüyü doyurmaz olmuş! Uyanık, aç bu herifler, aç!

– Heralde ağbi. Yoksa Zekeriyagil çiftini çubuğunu bırakıp buralara gelir mi?

– Zekeriyagilin toprağı bi' avuçmuş oğlum! Elindeki iki kuru tarla, on nüfusu tabii ki doyuramaz! Öteki angutlar da aynı çaresiz vaziyetlerde değil mi?

– Heralde! Millet haybeye göçer mi yoksa?

– Göçerse ne için göçer?

– Ekmek için! İş için!

– Pekiy, hani ekmek, hani iş? Lan Uyanık, görünürde bi' faprika vesayire kurulmadığı halde, bu kerizler boyna göçüyor!

– Göçüyor ağbi!

– Aklım kesmedi! Bana bak, sakın ben hapisteyken köylerde isyan misyan çıkmış olmasın? Gazteleri okudun mu? Belkim, kovulup da sürgün olarak Keltepe'ye itiliyor bu çemişler...

– Dalga geçme Kocakurt! Bu heriflerde isyancı hali var mı hiç? Bunlar kolunu kaldırmaktan aciz! Bunların kıç deliği açlıktan örümcek bağlamış!

– Ossun! Gözlerine baksana, mağlup isyancıya benziyor bunlar! Budanmış isyancıya...

– Heh heh! Yavu Kocakurt'um, bilmez misin, bu çemişlerin bi' tek derdi var: İş bulmak, iş!

– Öyleyse hepsi angut, andavallı, avanak! Yavu cin gibi fırlama şehirliler bile işsizlikten kıvranırken, iş bulayım diye Ankara'ya göçülür mü?

– Pekiy, köyde kalınmaz, şehre inilmez... Ne bok yesinler?

* * *

Benim bu işe aklım ermedi. Yavu hayret! Keltepe nüfusu mütiş pompalanmıştı! Maallemiz tıkış tıkış bi' bohçaya, lebalep dolu patlak bi' çuvala dönmüştü.

– Evet Kocakurt, Keltepe'miz, yetmiş iki buçuk milletin mekânı oldu! Beriki garptan geldi, tekmil garp köylerine yol açtı, sülalesi geldi taşındı. Sonra öteki şarktan geldi, nesi varsa artık, heybesini, torbasını, sepetini maallemize tıkıştırdı!

– Uyanık, Sırbistan'dan dahi maallemize sürüyle gelen olmuş yavu! Fizan'da unutulan gecekonduda bulunmuş!

Valla hayret!

– Bu işler böyle yürümez Uyanık! Bu gelenlere arka çıkmak gerek!

– Tamam da, nasıl arka çıkacaz ağbi?

Evet, nasıl edelim?

Arap'çım, sene bin dokuz yüz elli yediydi... Köyden inen kerizler yüzünden, maallemiz yolunacak kaz gibiydi! Ben bu kazı kaynatayım dedim! Kazanda pişirip afiyetle yeyim dedim...

Uyanık da aynı fikirdeydi:

– Abicim, gel milletimize hizmet edelim! Gel abi, seni partimizin ocak başkanı yapalım!

Bak bu olabilirdi. Çünkü ben hayat kavgasından yılmamıştım. Beni beyenmeyen istediği kadar beyenmesin, ben nasıl olsa yolunu bulabilecek bi' adamım.

Demek ki particiliğe atılmalıydım. Devir artık bunu icap ettiriyordu. Partilerin maalle içlerinde benim gibi bitirim liderlere ihtiyacı vardı...

Hayatta yükselmeye ahdetmiştim! Kodamanlar arasına girince Züleyha gibi yüzlercesi yalvar yakar peşimden koşar, yüzlercesini avcumun içine alırdım.

– Tamam Uyanık, fikrini beyendim, kabul! Lakin ocak başkanlığına seçilebilir miyim?

– Neden olmasın ağbi? Maallemizin eskilerindensin, gecekonduculuğu iyi bilirsin. Ayriyeten, senelerdir partimizi tutarsın...

– Fekat bi' şey söyleyim mi? Partimiz Keltepe'de göçmenlerin elinde! Göçmenler hepimizden eski! Gelmiş herifler, zamanında Keltepe'ye yerleşmişler, partisini purtusunu, hepsini ele geçirmişler! Biz bu pırasacıları nasıl iteleyecez şimdik?

– Abicim, aslına bakarsan maallede bu işler göçmenlerin hakkıydı. Ne demek göçmen? Kendi memleketinden şutlanınca başka bi' memlekete yerleşip kök salmayı bilmek demek. Tecrübe sahibi oldukları için, Keltepe'yi baştan ele geçirmişler. Lakin şimdik öyle mi? Maallemiz abicim, yetmiş iki buçuk milletle doldu. Göçmenler gari dinlenmeye çekilmeli! Şimdik nöbet değiştirmeli! Zaten yakında ocak kongeresi yapılacak Kocakurtum!

– Güzel ama Uyanık, hem maallede hem particilikte bu herifler çoğunlukta.

– Ossun! Hal çaresi buluruz. Bi' şeyler yapıp seni seçtiririz...

* * *

Şimdik netice kongereye kalmıştı. Kongere mühimdi! Kongere seçimlerini alıp seçilmeliydim.

Netice, bu hususta bizim çocuklar oldukça çalıştı, her bi' tedbir alındı. Lakin kongere yapılan kaveye gidince gördük ki göçmen milleti çoğunlukta!

– Abicim, sen bakma bu kuru kalabalığa! Toplantıyı öğlen namazına kadar uzatalım, yeter!

– O neden Uyanık?

– Namaz vakti gelince, Arnavutu, Boşnağı vesayire Balkanlı tayfası camiye gider!

– Ya gitmezlerse?

– Muhakkak gider! Onlar namazın hastası. Çünkü göçmen milleti gâvuristanda kılamadığı namazları burda kılmak ister.

Uyanık böyle diyordu ama, göçmenler de uyanıktı: Herifler kongere başlar başlamaz hemen seçimlere geçmek istedi.

Bizimkiler bağrıştı:

– Yavu durun, konuşacaz! Maallemizin sürüyle meselesi var...

– Biz buraya içimizi dökmeye geldik! Burası parti kongeresi! Demirkırasi var! Tabii konuşacaz!

– Bu mesele mühimdir! Bunu da konuşacaz!

Arkadaşların her biri söz alıp nutuk attı. Her biri içini döktü. Böylece kongeremiz epey çalkalandı, ama öğlen namazına az kaldı.

Bu sırada Uyanık bana taktik verdi:

– Abicim, bundan sonrası tam senin işin! Senin çene iyi çalışır. Şimdik sen çık, çene yapıp oyala!

– Tamam! Çeneyle keriz tavlamayı reklamcılıkta az mı talim ettik?

Kürsüye çıkıp konuşmaya başladım. Uzattıkça uzattım, yeri geldikçe hırçınlaşıp bağırdım, yumşayıp ağladım. Salya sümük bi' nutukla karışık, öğlen ezanına denk getirdim.

– Aman Kocakurt, ha gayret! Biraz daha oyala!

Lakin göçmenler bu gecikmeye gıcık oldu. Göçmenler bağırmaya başladı:

– Abe namaza gideriz! Seçimler uylansın be!

Ünleyip şarladım:

– Durun bakalım! Mübarek ezan okunurken, günah değil mi? Bu ne gürültü? Müslüman evladına yakışır mı? Susun lan! Ezan-ı Muhammedi'yi ayakta dinniyelim!

Kongeremiz ayağa kalktı ve hörmet babında dikilişe geçildi.

Ezan bitti, pekiy şimdik n'apmalı?

– Şimdik, ölmüşlerin ruhuna Fatiha!

Fatiha'ya geçildi.

– Şimdik de başbakanımızın merhum pederine Fatiha!

– Kayınpederinin ruhuna Fatiha! İtris Efendi'nin pederi için Fatiha!..

Netice, kongereyi hop kaldırıp hop oturttum.

Zati bu göçmen milleti, "otur" deyince oturmaya, "kalk" deyince kalkmaya talimliydi.

– Kalkın lan! Bi' daha Fatiha!

O sırada baktım, bizim Uyanık, elini kulağa atmış, bi' dualar kıraat ediyor! Yavu bu ne duası? Uyanık bir garip dualarla başlayıp Kırşehir taraflarından uzun havayla devam ediyor!

Göçmenler baktı ki, "tenkitler" maddesi uzuyor, çoğunluğu kongereyi terkeyledi.

Tamam, seçimlere gidilebilirdi!

* * *

Devrisi sabah, yeni ocak başkanı olaraktan ben ve maavinim Uyanık, maallemizi teftiş ettik. Konuşa konuşa yürüyüp, teee uzaklara, Keltepe'nin altındaki dereye kadar gittik.

Uyanık bana oradan, kondularıyla dağları sarmış bulunan Keltepe'yi gösterdi:

– İşte abicim, kralı bulunduğun Keltepe burası!

Cıgaramın dumanını şööyle bi' savurup maalleyi süzdüm.

Uzaktan bakınca Keltepemiz turistlerin hayran kaldığı harabelere benziyordu. Lakin bu harabeler, putperest gâvurlardan kalma değildi. Bu harabeler yeni sitil harabelerdi. Belli ki burda hayat kaynıyordu. Şurdan belli ki, camlardan çıkarılmış her bi' soba borusundan dumanlar tütüyordu. Her ev başka bir renk olduğundan maallemiz rengârenkti: Kapılar ve pencereler, tekmil çerçeveler yeşil ve morlara, duvarlar ise mesela çivit mavisi veya süt beyazlara boyanmıştı.

Dikatle bakınca maallede bi' husus daha gördüm: Keltepe'de her bi' şey dikine dikineydi: Sivri kayalar, alektirik direkleri, tek tük çıplak ağaçlar, radyo antenleri ve iplere asılı çamaşırlar dikine dikine durduktan maada, yamaca ayağını dayayıp dikilen bazı herifler de sanki diklenmek için orda bekliyordu.

Bizzat Keltepe maallesinin kendisi, şehre karşı diklenir gibiydi.

Uyanık da bu mealde konuştu:

– Matesüf abicim, bu böyledir. Lakin sen bi' başkansın. Birinci vazifen, bilakis diklenmeyi önlemektir!

– Sadede gel! Yani yıkıcıları mı tutayım, yapıcıları mı?

– Arada kal abi! İkisini de tutma!

– Olur mu lan? Yıkıcı mangasına millet pek bozuluyor! Bir bölük düşman askeri gibi gelip senin ocağını söndürüyor. Taraf tutmadan olur mu?

– Kocakurt, yıkıcıya karşı vatandaşı mı tutacan?

– Tabii! Kimi tutayım? Yıkıcıyı mı? O zaman bu millet beni yer be!

– İşte onun için diyorum ki abi, ikisini de tutma! Durumları idare et abi!

Ossuruk bi' laftı bu Uyanık'ın dediği. Çünkü yıkıcılarla yapıcılar, bu ikisi, birbirinden beterdi: Yıkıcılar nasıl gaddar heriflerse yapıcılar da uslanmaz tabiatlıydı: Hiçbi kanun ve kitap, yapıcıları gecekondu yapmaktan alıkoyamazdı! Duvarlar örüldükten sonra kapı pencere de yerine bi' gecede tak tak konduğu gibi, çatı baca da aynı gece hoop oturtuluyordu. Ayrıyeten, gecekondunun yeni yapıldığı çakılmasın diye, badana boyası sürüldükten sonra, biraz islendirilip masuscuktan eskitiliyordu.

Ve sabah kalkıp bakınca, dünkü boş arsada, ohoooo çoktan yapılmış, yapıldığı gibi çoktan eskimiş bi' gecekondunun bacasından dumanlar tütüyordu.

Lan bu vaziyette ben kimi tutayım?

– Abi sen beni tut, ben de seni tutayım, ötesi kolay abi! Hakkından geliriz!

Öyle yaptık: O günden sonra, Uyanık'la ikimiz el ele verdik, Keltepe'yi fevkalade idare ettik!

Nasıl mı? Bi' kere, yapıcılara hiç karışmadık. Hepsine göz yumduk. Çünkü onlar bizim milletimiz, vatandaşımızdı. Mukabilen yıkıcılar da bu gecekonduları n'apalım gelsin yıksındı! Eğer ki maallenin bi' yerinden yıkım haberi gelirse, ben ve Uya-

nık hemen hadise mahalline gidip vaziyet ediyorduk! Yani ne demek? Parti başkanı olaraktan önce reca minnet, bu yetmezse, gecekonducudan aldığımız rüşvet parasını yıkıcılara üleştiriyorduk. Üç beş kuruş da bize kalıyordu tabii.

Aman ne iyi! Gecekondular yapılsın, ha bire yapılsın! Yıkıcılar da gelip bunları dümdüz etmeye kalkışsın! Biz de bu meyanda yolumuzu bulalım!

Haa, şunu da söyleyim: Gecekondu yapımı şenlikli bi' şeydi. Düğün bayram gibiydi: Hısım akraba, konu komşu, çoluk çocuk bi' araya gelip, evi sabaha dek konduruyordu.

Uyanık bu şenliği seyrettikten sonra ballandıra ballandıra anlatırdı:

– Abi şaştım da kaldım! Hayret! Bi' gecede bu işin hakkından nasıl gelinir? Eğri çiviler düzeltilmeden nasıl çakılır? Beş yaşındaki bebeler nasıl taş taşır? Gel de gör abicim, hayret!

– Ne geleyim lan? Malum: Yapıcıların kolları mübarek!

– Abicim, bu haves var ya, bu haves? Milletin havesi gemlenmese, bi' gecede dağlar devrilir abicim! Çöller imar edilir bi' gecede...

– Devrisi gün de yıkıcılar gelir, duvarları aşşağı indirir! Bana bak! Kendini topla Uyanık! Bırak yapılsın! Bırak yıkılsın! Çölleri mölleri karıştırma!

* * *

Parti ocak başkanlığı keyifliydi, lakin iyi çalım atmak icap ederdi.

– Kıvırt Kocakurt kıvıııırt!

Bana böyle derlerdi.

Desinler! Has bir siyasetçinin başka yolu mu var?

Kıvırttım, sırıttım, bu sayede Keltepe'ye hizmet ettim! Arap, git istersen sor: Maallemizde iki cami var, bu iki camiyi kim yaptırdı? Tee Kayseri'den minareci ustasını kim getirdi? İmam

ve müezzini kim tayin ettirdi? Keltepe'ye çıkan yol nasıl asfaltlandı?

Bütün bu hizmetler, bugün dahi unutulmayacak eserlerdir. Lakin bu meyanda Uyanık'ın da hakkını yemeyelim: Uyanık bana çok yardım etti. Uyanık, en karışık karambollerde bana pas verdi:

– Aman abi, göçmenlere dikat! Göçmenler mühim! Onları ayarla!

Uyanık'ın her bi' söylediğine kulak astım: Birincisi, önce göçmenleri ayarladım:

– İtris Usta! İktidarımız, göçmenleri kendi milletinden hiç ayırt etti mi? Ayriyeten, geçenlerde başbakanımız ne dedi?

– Ne süyledi Kuccakurt?

– Dedi ki, göçmenler dahi milyoner olabilir, dedi. Kulağını aç İtris Usta! Maallemizin milyoneri neden sen olmayasın?

– Ben mi? Abe Kuccakurt, milyuner benim neyime?

– Neşen bilir ustacım! Bizden söylemesi... Bildiğiniz gibi yapın! Ama cami yaptırma derneyinde düzgün çalışın! Bizler ise dünya işlerinde çalışalım, maallemizi maddi manevi kalkındıralım!

Göçmenler, çalışkan, kıyak ve temiz insanlardı. Tutumlu, namazında niyazında, kökeni aslen Avropalı heriflerdi. Bakma, sabahları kapuska yemeğinin suyunu içip sonra kaz gibi dimdik yürürlerdi, lakin beni yolda görünce gayetle nazik bükülürlerdi.

– Tamam Uyanık! Göçmenleri artık tam ayarladım! Camiciler ve bilakis bu göçmenler, partimizin başlıca desteği! Bizden kaçar mı Uyanık?

Uyanık beni başka hususlarda da uyardı:

– Abicim şu Nazmiye var ya, Nazmiye?

– Hangi Nazmiye lan?

– Gecekondu anası Nazmiye! Abicim, onu muhakkak kafaya al! Aman ona dikat abicim!

Uyanık haklıydı! Çünkü bu Nazmiye, meşur gecekondu analarındandı. Tekmil avrat işleri ondan sorulurdu: İynecilik, ebelik, falcılık gibi maallede hayati işler yaptığı gibi, ayile kavgalarında da müfetişlik ederdi.

Maallede her bi' şeyi bilirdi Nazmiye. Çünkü milleti gözetlerdi. Yaprak aralarından, sıva deliklerinden kuş uçurtmazdı. Ayile mahremiyetine girip icabında fesatçılık yapardı. Nazmiye'nin fesatçılığı yüzünden, maalle avratları saç saça baş başa dövüşürdü. Ama bu avratları barıştırmak yine Nazmiye'ye düşerdi.

Ben bu kadına ara sıra bahşiş verirdim. Çünkü neden? Birincisi, göynünü hoş tutmak icap ederdi. İkincisi, maallede olan biten her bi' durumu ondan öğrenirdim.

Uyanık bi' de namus hususlarında dikatli olmamı arz etti.

– Aman abicim, Şaziye'den çekin! Şaziye'ye yan bakma sakın!

Şaziye dedikleri, maallenin gonca gülü bi' duldu. Tek başına yaşardı. Geceleri evinde ışık yanmazdı. Sanatını nerde icra ettiğini kimse bilmezdi. Herhalde abidik gubidik cilveli işler çevirirdi. Öğlenden sonra uykudan uyanıp, evin suyunu şoforlara getirtirdi. Lakin nankördü: Şoforlara hiç yüz vermezdi. Maallebi gibi beyaz etleri, kalın bacakları, bıngıl bıngıl bi' gerdanı vardı. Şoforlar bunun gerdanına biterdi.

Ben bunları bilirdim, ama bilmezlikten gelirdim. Çünkü ben dava adamıyım, tamam mı? Şaziye'nin önünden geçerken şöyle bi' iç çekip yola devam ederdim, o kadar...

Uyanık benim bu hallerimi pek beğenirdi:

– Abicim, fevkalade bi' başkansın! Koltuğunun adamısın! Zamana ayak uydurmakta bi' tanesin. Helal ossun sana abicim!

– Uyanık, bana yağ çekip durma! Odunu bile mebus yaptıkları bi' devirde, biz ne han, ne hamam yaptırabildik!

Ben durumlardan memnundum! Elimde bi' kaz vardı, bu kazı çoktan yolmaya başlamıştım! Bilakis yıkımcı meselesi hususla-

rında yolumu buluyordum. Çünkü esas maksadım, yolmuş olduğum kazı pişirmek, sonra da afiyetle yemekti!

Fekat bu ne biçim bi' kazdı? Kırk gündür kaynattığım halde, bi' türlü kaynamazdı!

Bi de baktım, bizim kaz, kaynattığım kazanda başını kaldırıp bana baktı:

Bi sabah, bizim eve Karaşallılardan bi' velet geldi, soluk soluğaydı:

– Kocakurt, yıkım var yıkım! Koş yetiş Kocakurt!

– Nerde lan yıkım?

– Çorumlular maallesinde! Dozer gelmiş Kocakurt! Dozerle yıkacaklar!

– Hepisini mi lan? Tekmil Çorumlu evlerini mi?

– Bilmem? Beni buraya saldılar. "Koş yetiş, Kocakurt gelsin" dediler!

Deral hadise mahalline yetiştim. Yıkımcılara temenna edip yanaştım ve sordum:

– Nassın ağbi? Hayrola?

– İyilik be Kocakurt! Yıkacaz!

Demek, iyilikle yıkacaklardı. Lakin orda bi' kocakarı vardı, iyilikle katiyen yıktırmıyordu.

Bu kocakarı, Çorumlu Zekeriya'nın kaynanasıydı. Zekeriya ise on üç nüfuslu bi' külfetin sahibiydi: Altı çocuğu, iki istepne baldızı, kaynana, kaynata ve etli eltili bi' külfete bakardı. Kendisi seyar satıcıydı. Evde yoktu. Karısı, baldızları vesayire ise gündelikçiliğe çıkmıştı. Evde adam gibi birisi olmadığından, yıkımcılara diklenmek kocakarıya düşmüştü.

Dozer, Zekeriya'nın evinin duvarına koca pıçağı tam daldıracaktı ki, bu nine dozerin önüne çıktı. Ninenin eteklerine üç torun yapıştı, onlar da dozerin üstüne yürüdü.

Nine bağırdı:

– Hadi bakalım, yık yıkabilirsen! Na biz dördümüz buradayız!

Nine ve üç bebe, heykeller gibi durmuşlardı.

Nine bi' daha bağırdı:

– Yıkıcılaaaaar! Körolası yıkıcılaaaaaar! Çukur kazıcılaaaaar! Kazdığın çukur, kendi mezarının çukuru! Körolası mezarcılaaaaar! Gavat oğlu gavatlaaar! Hadi kaz kendi çukurunuuu!

Bu nine sanki bi' ecder kesilmişti. Alev alev soluyor, sözleri pek yakıyordu.

Yıkıcı tayfası bundan korktu.

Yıkıcılar duraladı.

Yıkıcılar çaresiz kalıp bana başvurdu:

– Kocakurt, bu muhitten sen mesulsün! Annamam! Ya götür bu kocakarıyı, veya annamam, bu işi hallet!

Yani "Hallet" dediği, eliyle yaptığı iki parmak işmarından da belli, iki yüz kaymeye yıkımı bikaç sene tehirlemekti.

Kocakarıyı razı edersem, elli kayme de bana kalacaktı!

Sokuldum kocakarıya, durumları annattım:

– Etme eyleme nine! Hele elini sok bi' koynuna...

Beni nefretle redetti:

– Di namısızın Kocakurtuuuuu! Kocaların kurtuuuuu! Kurtların kocasıııı! Sen kimin hakkını koruyan lan? Kimi kemiriyon?

Madara olmamak için, geri sıçradım.

Bu demekti ki, yıkımcılar faaliyete geçebilirdi!

Dozerci motoru çalıştırdı. Motor çalışınca, bebeler de öne fırladı. Dozerci, bebeleri korkutmak için bebelerin üstüne yürüdü. Bebelerin üçünü de kepçesiyle avuçladı, havalara kaldırdı, kepçeyi indirdi ve bebeleri kocakarının önüne koydu.

Bi de baktık, bebeler toz toprak içinden kalktı, silkindi, bebeler bi' daha dozere saldırdı!

Üçü birden dozerin kepçesine asıldı!

Dozerci kepçeyi hafif hafif silkelemeye başladı. Ürkmedi bebeler. Sağlam yapışmışlardı. Dozerci bu sefer, toprak boşaltır gibi silkeledi bebeleri.

Lakin bebeler gene yapıştı.

Bu bebeler, topraktan da sağlamdı.

Dozerci bi' daha silkeledi. Hayır! Sanki toprak, ağacın köklerini bırakmıyordu.

Bu durumları gören maalleli, bebelere alkış tuttu.

Orda azcık daha kalsam, maalleli beni yuflayacaktı...

* * *

Elli yedi seçimleri geldi geçti, bizim kaz hâlâ kaynamadı. Üstelik, Keltepe'de memur partisini tutanlar az buçuk arttı. Bunlar, ayrı bi' kavede toplanmaya başladı.

Yavu bu ne demek? Keltepe gibi, aslen bi' işsizler muhitinde, memur partisi nasıl olup da taraftar bulurdu? Kimdi bu münafıkların önderleri? Sayayım: Sümerbank tezgâhtarı, karoserci Seyit, öğretmen Kâzım ve Rıfkı ile Sırrı!

Hadi ötekiler neyse, ben bu Rıfkı ve Sırrı'ya illet olurdum... Bu ikisi kardeşti. Sırrı matbaada çalışırdı, Rıfkı ise liseye giderdi.

Yavu bu Sırrı ne zaman adam oldu da ortaya çıktı? Sırrı da kimdi? Dul Şaziye'nin kaçırdığı bu Sırrı değil miydi?

– Uyanık, yoksa yanlış mı biliyorum? Şaziye'nin kaçırdığı parlak çocuk bu matbaacı Sırrı değil miydi?

– Ta kendisi! Şaziye ile kaçtıktan bir ay sonra, Sivas'tan geri döndü. Ayakta duracak mecali kalmamıştı. Sırrı'da kan, ilik, soluk kalmamıştı. Ense ve boyun nahiyeleri vıç vıç emilerek çürütülmüştü...

– Demek bu Sırrı şimdik bize muhalif ha? Pekiy Rıfkı hangi telden çalıyor? Malumat ver Uyanık!

– Abicim, Rıfkı'nın liseye gittiğine bakma! Rıfkı aslen hasta abicim, hasta! Kafayı üşütmüş...

– N'apıyor?

– Gecekonduda oturduğuna utanır gibi bi' haller yapıyor. Rıfkı'yı okuldan dönerken kaç kerre gördüm ağbi: Maallemizde oturduğu çakılmasın diye, otobostan iki durak önce iniyor. Maallemize yürüye yürüye geliyor!

– Tımaranelik, di mi Uyanık? Demek ki hüzünlü gözüküp arada bi' coşması ondan!

– Evet abi! Beklenmedik bi' zamanda zehir kusması ondan! Rıfkı'nın hayatı kaymış! Rıfkı iyice şaşırmış! Ne gibi bi' yol tutacağını bilemiyor! Renkli filim sinemalarına gidiyor, filimde cılcıbık dans oynayan renkli avratları görüyor, bi' de maallemize gelip bakınca çarpılıyor! Abicim, hasta bu Rıfkı, hasta!

Keltepe'deki muhalif münafıklar işte bunlardı, iyi mi?

Velakin, Sırrı ile Rıfkı'nın babası Hüsam bizdendi. Partimize pek tutkundu. Lakin o da sağlam bi' pabuç değildi. Devamlı seroş gezerdi. Hangi zenata başlasa, işi kurutur, netice alamazdı...

Hüsam'ın bu hali, Sırrı ile Rıfkı'yı illet ederdi. Babalarından utanıp muhalif kaveye çöreklenirlerdi. Rıfkı başlardı milleti kışkırtmaya:

– Okulda dersini gördük: Böyle bi' fukaralık hiçbi memlekette yok!

Halbukim yalan! Kim bilir, dünyada bizden nice beterleri vardı...

Ben, inat ossun diye, Hüsam'la iyi geçinirdim. Fırsat buldukça Hüsam'ın evine giderdim.

Bi gün yine gittim. Fekat daha kapıyı açmamla göğsüme bi' faraş yedim!

Hüsam gene seroştu, karısını marizliyordu. Lakin karısı da az bi' cadı değildi: Fırsatına getirip, süpürge sopasını veya faraşı Hüsam'ın kafasına giydiriyordu.

Sırrı evde yoktu. Rıfkı ise bi' köşeye çekilmiş, ders çalışıyordu. Hiç tınmıyordu Rıfkı. Kim kimi gebertmiş, iplediği yoktu. Beyimiz ders çalışıyordu! Ara sıra kafasını kaldırıp, tantanaya bakarak "cık cık cık" yapıyordu.

Hüsam'la karısı dövüşedursun, Rıfkı'nın küçük kardaşları duvar dibine sinmişti. Gözlerini belertip tırnak kemiriyordu bunlar.

Mecburen Hüsam'la karısının arasına girdim: Bu meyanda bikaç da isabet aldım. Rıfkı'ya seslendim:

– Rıfkıııı! Kör müsün lan? Sağır mısın? Gel de şunları ayıralım!

Kafasını bile kaldırmadı Rıfkı. Bakmaya tenezzül etmedi! Çünkü neden? Çünkü beyimiz ders çalışıyor!

Beş on dakka sonra Rıfkı nihayet rahatsız oldu, yerinden kalktı, seroş babasıyla güleşe tutuşup babasını sedire yatırdı ve şunu dedi:

– Kes şu dırıltıyı! Yarın imtihanım var, tamam mı? Çalışamıyorum, kes dırıltıyı!

Rıfkı tekrardan kitap ve defterlerin başına gitti.

Lakin bu sefer Rıfkı'nın anası durmadı, demincek bana fırlatmış olduğu faraşı aniden Hüsam'ın kafasına geçirdi. Kavga yeniden başladı.

Rıfkı kafasını kaldırıp söyleniyordu:

– Cık cık cık... Şunlara bak hele! Yavu, imtihanım var demedim mi?

Hüsam'a ben de yalvardım:

– Yapmayın etmeyin yavu! Dövüşmekten ne elde edersiniz?

Şimdik kavga daha da hızlanmıştı.

Ve Rıfkı ayağa kalktı, bi' şeyler söyliyecek gibi ağzını açtı. Çenelerini ayırdı Rıfkı, lakin gırtlağından ses gelmedi.

Ben onu esniyor sandım.

Meğer ki Rıfkı bağırmak istermiş de bağıramazmış!

Bağırmak için kuvvet aradı Rıfkı. Bulamadı. Bi' daha kuvvet aradı. Ellerini saçına götürdü, saçlarına asılmasıyla aradığı kuvveti buldu!

Heyvah ki heyvah! Rıfkı bi' haykırdı ki! Rıfkı filler gibi uludu!

Bu ses, belki yedi maalleden duyuldu.

Hepimiz donakaldık.

Şimdik Rıfkı zangır zangır titriyordu. Ağzından çiklet balonu gibi köpükler kabarıyordu.

Netice, Rıfkı çıldırmıştı!

Hakkaten çıldırmış mıydı?

Ertesi gün Rıfkı'nın imtihandan dokuz aldığı söylendi.

* * *

Kazana oturttuğum kazın kaynamadığını şurdan annadım:

Zekeriya vardı ya hani, Zekeriya? Bu Zekeriya'nın hizmetçilik yapan baldızı bi' gün maalleye bi' köpek getirdi. Köpek ama ne köpek? Bütün maalle köpeğe hayran kaldı!

Yavu bu nasıl bi' köpekti? Otur dersin oturur, kalk dersin kalkardı. Köpeğin kapkara ve kıvırcık tüyleri vardı. Baayan kürk mantoları gibi sanki hastıragandı. Bu köpek, bilakis avrat milletinden pek hoşlaşırdı.

Maallede herkes köpeği seyre gitti. Köpek hakkında neler de neler annatıldı: Yok bunun babası maymunmuş, on dokuz göbek dede tarafından insanlarla akraba olurmuş...

Ne demeli? Bu köpek davası yüzünden maallemiz epey çalkalandı.

Uyanık kızıyordu durumlara:

– Yavu abicim, maalleli hakkaten keriz! Panayırlarda felan dans oynayan köpek görmemişler! Yavu ne var ki? Hastıragan cinsinden bi' köpek...

– Uyanık, Zekeriya'nın baldızı bu köpeği maalleye neden getirmiş? Nerden bulmuş köpeği?

– Abicim, bu karının hizmetçilik yaptığı evin beyle hanımı Amerika'ya seyahata çıkmış! Hizmetçiye demişler ki, "biz seyahattayken sen köpeği evine götür" demişler, "aman köpeğimize iyi bak" demişler...

Üç beş gün de böyle geçti. Altıncı gün, maalle bi' daha çalkalandı: Vay bu köpek hastalandı!

N'apalım hastalandıysa? Geberirse geberir! Lakin köpeğin hastalığına Uyanık bile telaşlandı:

– Kocakurt, bu davayla meşgul olalım Kocakurt! Tekmil Çorumlu maallesini bi' teşkale sardı abi!

– Neden?

– Çünkü köpek ölürse, evin hanımı Zekeriya'nın baldızını öldürürmüş! Öyle demiş!

– İnandın mı Uyanık! Bi' şeycik de yapamaz! İşten atar, o kadar!

– Ötesi var mı ağbi? Bunun korkusuyla Çorumlular köpeğin ağzına bakıyor!

– Ne diyor köpek?

– Susuyor. Köpek bi' hoş olmuş. Köpek mıyışmış. Öksürüğü felan yok, burnu da ıslakmış abi! Köpek kimi zaman neşeliymiş, kimi zaman da bozuk çalıyormuş! Bazen de köpek gibi sesler çıkarıp cavlıyormuş!

– Lan bu köpek kuduz olmasın?

– Aşılıymış abi! Kuduz olamazmış!

– Vay be! Pekiy derdi neymiş?

– Bilmem? Ekmek yemiyormuş? Süt içmeye tenezzül etmiyormuş! Kebapçıdan köfte ısmarlamışlar, köfteye de başını çevirmiş! Abicim, bi' şeyler yapalım! Köpek valla geberecek!

– N'apalım? Baytara gönderelim.

– Baytara götürüldü abicim!

– Baytar ne demiş?

– Köpeği maayene etmiş. Yani yalapşap geçiştirmemiş! "Neyin var lan? Ne ilacı istiyorsun?" dememiş, adam gibi maayeneden geçirmiş. Sonunda demiş ki, "Bu köpeğin sinirleri bozuk" demiş!

– Tabii! Çok üstüne vardılar, şımarttılar köpeği!

– Ondan değil abi! Köpek yerini yadırgamış!..

– Yavu bu ne biçim pirens bi' köpek? Şunu bir de ben göreyim! Hadi gidelim Uyanık!

Uyanık'la ben, Çorumlular maallesine gidip köpeğin huzuruna çıktık. Ben köpeğe yanaştım, yalancıktan maayene ettim, orasını burasını sıkıştırdım. Köpek bana bozuldu, hırlamaya başladı, Vay, millet buna bi' sevinsin?

– Aman ne güzel! Kocakurt, sayesinde köpeğimiz hırlamaya başladı!

– Kancık mı bu köpek, yoksa oğlan mı?

– Neden sordun Kocakurt?

– Söyleyin bakalım, kancık mı?

– Çoktan hadım edilmiş.

– Yavu ben hadım bi' köpekle ilk defa karşılaştım! Ben bundan annamam! İtris Usta, ne dersin? Sırbistan'da, Bosna, Hersek veya Makadonya'da böyle bi' köpek hastalığı gördün mü?

İtris Usta'nın bu köpeklerden çaktığı yoktu! Acep Şaziye'yi mi çağırsak? Hayır! Maallenin gonca gülü Şaziye, hadımlardan annamazdı!

– Çağırın Nazmiye Ana'yı! Bakalım Nazmiye ne diycek?

Nazmiye Ana geldi, köpeği maayene etti ve şunu söyledi:

– A benim canım! Baytar haklı söylemiş! Bu köpek hasta değil!

– Pekiy nesi var?

– Sıla hasreti çekiyor bu köpek! Evini özlemiş!

Zekeriya bu söze itiraz etti:

– Anacım, bizim köyümüz yok mu? Biz neden özlemeyiz?

– Onu bilmem! Bu köpek, belki yavuklusunu özlemiş!

– Ne yavuklusu yavu? Bu köpek hadım!

– Hadım mı? Haa şimdik annadım. Öyleyse bu köpeğe akide yalatalım!

Köpek akideyi yaladı, lakin kokusundan pek hoşlaşmadı.

Nazmiye Ana ise son sözü söyledi:

– Bu köpek buraya dayanamaz, söylemesi benden, bu köpek geberir!

Nazmiye Ana'nın "Burda dayanamaz" dediği, Zekeriya'nın on üç nüfuslu eviydi. Bu ev iki gözlüydü. Bana kalırsa münferid höcresinden beterdi.

Netice, Nazmiye haklı çıktı: On beş güne kalmadan, köpek vefat etti.

Bu haberi duyunca, bozuldum mu desem, kızdım mı desem, ne desem?

Düşündüm. Düşüne düşüne Keltepe'nin altındaki dereye kadar yürüdüm. Ordan, uzaktan, maallemizi seyreyledim. Uzaktan bi' daha baktım, hakkaten her bi' şey dikine dikineydi: Kayalar, ağaçlar, tüten dumanlar, radyo antenleri... Yamaca ayağını dayamış duran herifler de dikine dikineydi.

Keltepe kaz gibiydi.

Kaz başını kaldırmış, şehre bakıyordu...

BU ŞEHR-İ İSTANBUL Kİ

"Âheste çek kürekleri mehtab uyanmasın
Kürekleri çok batırma sular bulanmasın"

Birinci dize Y.K. Beyatlı'nın,
ikinci dize Kocakurt'undur.

Bi' gün koşa koşa geldi Uyanık:

– Abicim helal! Abicim yaşadık! Gel seni öpeyim Kocakurt!

– N'oldu lan? Ne var?

– Fevkalade bi' haber! Parti merkezinden geliyorum abi!

– Nedir?

– Duydum ki, başbakanımız İstanbul'un üstünden geçiyormuş abicim! İstanbul'u dümdüz edecekmiş!

– Bana ne lan? İstanbul anam mı?

– Dinne abi: Bilakis Laleli ve Aksaray civarı istimlak ediliyormuş! Senin Aksaray taraflarında bi' arsan vardı hani? Senin arsa da yüzde bin beş yüz istimlak edilir abi! Çünkü başbakanımız kafasına koymuş! Bu muhitlerde gepgeniş moderen caddeler açacakmış! İstimlak parasını bastırıp, icabında milyonlar ödeyecekmiş!

– Pekiy Uyanık, sana ne bundan?

– Mücde abi, mücdemi isterim!

– Kaç papel ulan bu cazgırlık ücreti?

– Abicim uyuma! Arsana sahip çık Kocakurt! Koş yetiş koş! Senin arsa gümbürtüye gitmesin!

– Gider mi lan? Kapı gibi tapu var elimde!

– Yavu Kocakurt, Laleli ve Aksaray haritası bi' kerre değişirse, topografyasının altı üstüne gelirse, tapunu göstersen dahi, katiyen ispat edemezsin! Hemen koş Kocakurt, koş!

Vay be! Demek ki aniden zengin oluyordum! Bizim arsa yüz bin falan eder miydi acep?

Bu fevkalade haberi duyunca, gözümde Züleyha canlandı. Canlanan Züleyha'ya dedim ki:

– Gördün mü lan Züleyha? Sonunda şeytanın bacağını kırdım!

Züleyha cevaben kırıttı mırıttı, şunu dedi:

– Zaten hakkındı Kocakurt! Biliyorum, hayatta nasıl olsa köşeyi dönecektin...

– Lakin nasılım? Nasıl bi' yatırım yapmışım?

– O arsayı almakla fevkalade uyanık davranmışsın!

İşte bunları düşündüm, sonra Uyanık'a bi' teklif yaptım:

– Uyanık, gel İstanbul'a beraber gidelim!

– Olur abi! İstanbul'u sen benden iyi bilirsin, lakin belki ben de yardım hususunda lazım olurum!

* * *

İstanbul her zamanki gibi manzaralı bi' şehirdi ama, Bayazıt ve ötesindeki garp taraflarını tanımaya imkân yoktu! Buralar şimdik Laleli ve Aksaray değil, İstanbul usulü bi' köstebek yuvasıydı...

İstanbul yıkılmıştı! Yıkılan İstanbul'u başbakanımız yeni baştan yapacaktı!

Ben bu işe pek sevindim, bizim Uyanık da sevindi.

– Yeğenim gel, bi' Sirkeci otelinde karargâh kuralım, durumlara ordan vaziyet edelim!

Sabahleyin Uyanık otelden çıktı, durumları araştırmaya gitti. Ben kendisini Gülhane Parkı'nda bekledim.

Öğlen zamanı Uyanık neticeyi getirdi. Uyanık pek sevinçliydi:

– Yaşadık! Kocakurt, umum yıkımcılar merkezine gittim, ordan öğrendim ki, senin arsa istimlak edilecek abi! Valla müdür maavini söyledi! Senin arsa meğer değerli bi' arsaymış Kocakurt. İcabında yüz bin kayme istimlak parası ödenebilirmiş!

– Valla de!

– Valla abi yaşadık! Müdür maavini ne dedi biliyor musun? Dedi ki, "Göreceksiniz, pek yakında, gene bu maallede, bak ne koca binalar, ne koca hanlar, hamamlar, apartumanlar yapılacak" dedi! İlave etti: "Kocakurt dediğin şahsın arsası üzerine kim bilir nasıl yüksek bi' işhanı dikilecek" dedi.

– Şu herifi bana göstersene Uyanık, gidip onun bi' ağzını öpeyim!

İşte böyle konuşaraktan Gülhane Parkı'nda gezinmeye başladık. Ben artık kafamda nice hayaller kuruyordum... Uyanık da hayale dalmış olmalı ki susuyordu.

Sonra birkaç kerre Uyanık'a bazı sorular soracak oldum, Uyanık cevap vermedi.

– Uyanık, ne daldın lan? Konuşsana!

Uyanık katiyen cevap vermiyordu.

– Yavu n'oldu sana? Dilin mi tutuldu?

Uyanık taşlara şut çekmeye başladı.

– Lan delirdin mi? N'oldu be?

– Abi delirmedim! Aklıma bi' şey geldi de, neşem kaçtı!

– Ne geldi?

– Kocakurt, sana bi' şey söyliyeyim mi? Biz haybeye seviniyoruz abicim!

– Neden? İstimlak parasını alamıyacak mıyız?

– Alacaz! Lakin almasak daha iyi! Çünkü Kocakurtum, senin arsa üstüne hakkaten bi' iş hanı yapılacaksa, bu arsa elden kaçtı demektir!

– Neden? Yüz bin kayme istimlak parası yetmez mi?

– Yetmez! Bu arsayı mütahite verecek olsan, yapılacak işhanının yarısını alırsın. Yüz bin de neymiş?

Vay be! Uyanık haklıydı ve bu çocuk hakkaten benim can yoldaşımdı!

– Pekiy kardaşım, n'apalım?

– Arsayı istimlak ettirmeyelim!

– Mümkün mü Uyanık? İstimlakı hükümet yapıyor! Biz hükümetten kuvvetli miyiz?

– Benim annadığım şu ki, eğer senin bu arsa istimlak edilirse yüz bin kâat alırsın abi, arsayı yarın elden çıkarırsan beş yüz bin kâat alırsın, öbür gün çıkarırsan beş milyon alırsın!

Acep olabilir miydi? Beş milyonu cebe indirecek gün gelir miydi? Neden olmasın? Burası Türkiye!

– Uyanık, annamam, sen bu istimlak işine bi' çare bulacaksın! Mazeret dinnemem! Bi' şeyler yap, bu işi kurtar! Kafayı çalıştır, istimlaki önlersen, sana bi' milyon Uyanık!

Başbakanımızın dediği gibi, bizim maalleden çıkabilecek milyoner namzeti olarak Uyanık, o günden sonra çok gayret etti. Her sabah otelden çıkıp hükümet dayirelerine koştu. O yana bu yana seğirtti, her makama çıktı, lakin netice alamadı.

– Mümkünsüz ağbi! Valla mümkünsüz!

– Her derdin bi' dermanı vardır oğlum! Ölümün çaresi yoktur! Aslında bu iş olur, lakin biz usulünü bilmiyoruz...

– Abicim, yıkımcılara istersen bi' de sen danış!

– Yavu az mı yakardım? Senin ardından ben de hükümet dayirelerine gittim. Neler de neler konuştum...

– Peki n'oldu? Ne dediler?

– Menfi! "Şimdik senin kardaşın da geldi, aynı kelimelerle yalvardı. Sizinle mi uğraşacaz arkadaş?" dediler...

– Demek ki ağbi, bu iş kesik!

– Dur bakalım. Bu iş neden olmasın? Arsanın istimlak edilmediğini düşün... Dört bi' yanımız istimlak edilecek, dört bi' tarafından gepgeniş caddeler açılacak ve bizim orda, dokuz katlı kule gibi işhanı yükselecek! Bu işhanı bizim olacak, düşün...

Uyanık yalanmaya başladı.

– Ah be ağbi, ahh diyorum, ahh aaahhh!

– Öyleyse toriği çalıştır kardaşım! İşhanında n'aparız biliyor musun? Çatı katına postu sereriz, balkonlara güneşlik tenteler çektiririz, altında Kulüp rakıları içeriz! Uyanık, telefonla hem arkadaşları hem gündüzcü motorları çağırıp âlem yaparız! Geniş balkonumuzda telefoncu karılarla koşmaca, köşe kapmaca oynarız...

Bu sözüm üzre bi' daha gayrete geldi Uyanık. Mütiş bi' havesle yollara düştü.

Akşamleyin bi' de baktım, kaldığımız Sirkeci otelinde odanın kapısı omuzlandı, Uyanık girdi içeri! Odaya dalar dalmaz boynuma sarıldı, şapur şupur öpmeye başladı.

– N'olmuş lan, nedir? Yoksa püf mü çektin?

– Buldum abi, buldum!

– Ne buldun?

– İşhanı diktirmenin çaresini!

Vay! Miydeme bi' sancı saplandı, çareyi soramadım.

– Abicim, istimlakten kurtulmanın bi' tek çaresi varmış...

– Neymiş? Hemen yapalım!

– Çaresi, senin arsaya bi' abide diktirmekmiş! Çünkü abide ve heykeller kanununa göre, heykel dikili bi' bahçe katiyen istimlak edilemezmiş! Buraları tarihten bi' yaprakmış! Tarihe kimse dokanamazmış!

– Doğru! Her bi' memleketin coğrafyası değişir, lakin tarih değişmez! Çünkü neden? Tarih bi' kerre geçmişe mazidir, değişmez! Olmuş bitmiş bi' şeyin davası olmaz! Uyanık, deral oraya bi' abide dikelim!

Sonra ben hayallere daldım:

Vay be, beş milyonluk bi' adamım! Bi' milyonu verdim Uyanık'a, kaldı dört milyon! Bi' milyon Züleyha'ya, kaldı üç milyon! Çoluk çocuğun göynünü hoş tutalım, kaldı iki milyon! Yavu ne etsem, nasıl savursam milyonları tüketemiyorum...

Uyanık beni dürteledi:

– Kocakurt, yarından tezi yok, harekete geçelim!

– Gecikmeyelim Uyanık! Bi' heykel de biz dikelim! Yıkımcı dozerlerden önce davranalım! Dozerciler benim arsaya gelince bi' de ne görsün? Muhteşem bi' abide! Dozerler olduğu yerde kalsın, taş kesilsin.

– Abicim, hem bu öyle bi' heykel ossun ki, heykeli kimsecikler yıkamasın!

– Hoop, yavaş gel, heykel düşmanı bi' sürü tarikat var oğlum...

– Biz de nöbet tutarak heykel bekleriz! Kaldı ki bizim heykelin kırılmasına sıra gelinceye kadar, yıllar geçer ağbi! O zamana kadar senin heykelli arsa beş milyon eder!

Demek ki işin şakası yoktu. İstavrit balığı çekelim derken, oltaya kılıç yakalanmıştı!

– Kocakurt, heykel için para bulalım! Var mı paran?

– Yok!

– Acele para bulalım, heykel masarifi vesayireyi bunla yapalım!

Demek ki iş, azcık daha yatırım yapmaya kalmıştı. Bunu da kementledim: İstanbul'da eski arkadaşlardan Recayi vardır, Recayi'yi buldum. Recayi helal çocuktur, "Cıvık Recayi" diye çağrılır, lakin o güne kadar ben cıvıklığını hiç görmedim. Netice, Recayi'den üç yüz kâat borç aldım.

Devrisi gün Uyanık'la ikimiz heykel peşine düştük. Alçıcı malçıcı her tarafı dolaştık, netice, her türlü mektep levazımatı satan büyük bi' mağaza kırtasiyesinde, aradığımız büst heykelini bulduk.

Tam iki gün de bahçeyle uğraştık. Bahçeyi çapalayıp düzene soktuk. Beş torba çimento ve bi' araba temel taşıyla heykelin kaide kısmını yaptırdık.

Biz bahçede kan ter içinde çalışırken, ordan geçen meraklı bi' vatandaş sordu:

– Affedersiniz merak ettim, n'apıyorsunuz bu bahçede? Bu kümbet nedir?

İstanbullular işte böyledir! Her işe burnunu sokarlar! Lakin ben göğsümü gere gere cevap verdim:

– Beyefendi, bu görmüş olduğun bi' kümbet değil! Heykelin kaidesi!

– Yaaa öyle mi? Demek buraya bir heykel dikilecek?

– Dikilmesin mi?

– Aman efendim, yanlış annadınız... Ben emekli öğretmen Cabir! Heykel denince mütehassis oldum! Kim diktiriyor bu heykeli?

– Ben!

– Siz mi? Demek siz? Beyefendi, sizi tebrik ederim! Aman ne şeref! Heykelin kaidesi yapılırken bizzat çalışıyorsunuz... Bıravo çocuğum...

Emekli öğretmen beni hörmetle selamladı ve alnımdan öptü:

– Siz evladım, hakiki bi' vatanperversiniz! Arsanızı heykele tahsis etmişsiniz! Ne mutlu size!

– Sağ ol dayı!

– Efendim, lütfeder misiniz, açılış merasimi ne zaman yapılacak?

Bak, bu "merasim" hususunu hiç akıl etmemiştim. Herife ne diyeyim şimdik?

– Heykel törenini bi' an önce yapmak istiyorum dayıcım!

Evet, istiyorum! Çünkü yakınlardan dozer sesleri duyuluyor! Dozerler ilerliyor! Dozerler bizim arsaya doğru geliyor! Üç güne kalmaz, heykelin dibine dayanır dozerler!..

– Yoksa açılış günü hususunda mütereddit misiniz? Söyleyin bakalım, bayrak ne günü kaldırılacak?

– Ne bayrağı?

– Heykelin üstüne örtülen, heykeli saran bayrak!

– Cumartesiye yetiştiririz işşallah!

– Evladım, bakınız ben bu işlerde tecrübeliyim... Merasim mevzuunda size yardım edebilirim. Civardaki okullara uğrarım, merasime çağırırım. Talebelerimiz görmeli bunu! Milliyetçi bi' vatandaşımız, arsasına nasıl heykel diktiriyor, görmeli! Siz bana bırakın evladım! Cumartesi saat onda ben merasimi başlatırım. İsmi âliniz neydi efendim?

– Kocakurt!

– Sizin için pek münasip bi' isim, Bay Kocakurt... Cumartesi saat dokuz buçukta burda buluşuruz. Merasimi idare etmeyi bana bırakın! Müşerref oldum efendim, hayırlı uğurlu olsun efendim... Alasmaladık...

* * *

Merasim sabahı, Uyanık'la berbere gidip sinek kaydı tıraş olduk. Uyanık bana alacalı bi' boyunbağı satın aldı ve bizzat üçgen bağladı.

Bizim arsanın önüne gittik ki, aman ne fevkalade! Arsamızın civarı bayram yeri gibi talebeyle kaynıyor! İlkmektep çocukları azcık çamura batmıştı ama ossun! Nihayet burda bi' heykel merasimi yapılacaktı.

Ben sandım ki, Uyanık bayrağı kaldırınca birazcık alkış malkış bu iş kapanacak... Lakin öyle olmadı! Bayrak kaldırılmadan, biz hepimiz, çoluk çocuk, yüzlerce kişi heykelin çevresinde toplanınca, emekli öğretmen Cabir bey ordaki bi' taşın üstüne çıktı ve nutuk atmaya başladı!

Hoparlör tesisatımız olmadığından naşi, Cabir bey avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

– Yavru kurtlaaaaar! Kurt yavrularıııııım! Bugüüüün...

Sonra bana döndü, eliyle beni gösterdi:

– Kocakurtlaaaaar! Kocakurtlarıııım!

Sonra hepimizi kucaklar gibi yapıp haykırdı:

– Yavrukurtlaaaar! Kocakurtlaaaaar! Bozkurtlaaaaar!

Bu meyanda, Cabir beyin üstüne çıkmış bulunduğu taş pek eğri olduğu için Cabir bey iki kere düşer gibi olunca nutku pek uzatmadı, aşşağı atladı.

Sonra yavru kurtlar marş felan söyledi ve bizim Uyanık "Haydaaa" diye bayrağı kaldırdı.

Bu sırada ben çok alkış aldım.

Merasimden sonra da keyiflendim:

– Uyanık, tayyare piyankosundan ikramiye kazanmış gibi sekiz köşeyim! Hadi gel bi' işkembeciye gidelim!

– Abicim, önce merasim şerefine birkaç kadeh parlatalım, işkembeciye asıl ondan sonra gidelim...

* * *

Üç gün sonra dozerciler bizim arsaya yanaştı.

Uyanık'la ikimiz oralarda geziniyorduk, dozeri görünce hemen koştuk. Uyanık, kendinden emin bi' vaziyetlerde, haklı olarak bozuk çaldı:

– Hoooop! Yavaş gel! Dozerci abi, bu heykel, bildiğin heykellerden değil! Bu heykel kanuni!

Dozerci şaşırdı:

– Ne kanunu hemşerim? Emir var, buraları tekmil yıkacaz!

– Yani bu heykeli de mi?

– Tabii!

– Hıh! Heykelin kılına bilem dokunamazsın! Çünkü bu bi' heykeldir! Heykellerin dokunulmazlığı vardır, tamam mı?

Uyanık'ı destekledim:

– Aferin lan Uyanık! Güzel konuştun! Tabii ya! Kanun var! Bu heykeli yıkamazsın!

Dozerci beni küçümsedi:

– Sen kimsin yavu? Sen ne annarsın kanundan?

– Ben mi? Ben bu heykel abidesinin sahibiyim!

Dozerci apışıp kaldı, dozerden aşşağı atladı, gitti amirleriyle görüştü.

Az sonra sivil giyimli bikaç şahıs geldi. Ben onlara da heykel ve abideler kanunundan bahis açtım. Herifler yalvarmaya başladı:

– Kocakurt bey, lütfen mani olmayın! Gün gelir, daha güzel, daha büyük abideler açarsınız! Bizi müdür beye mahçup etmeyin!

– Yok yav? Yani siz bu heykeli yıkacağınızı mı sanıyorsunuz?

– Önce izninizi istiyoruz!

– Benim iznim katiyen yetmez, çünkü kanun var, tamam mı?

Bikaç gün müdetle, dozercilerden hiç ses gelmedi. Herifler gitti, bizim arsanın sağını solunu kazıdı. Oralar tamam olunca, gene bizim heykele sulandı herifler!

Lakin ne ettilerse yıkamadılar!

– Çünkü neden Uyanık? Bizim heykel kanuni!

– Kurban olduğumun kanunları! Bugüne kadar, başımıza her bi' şey kanunla geldi abi! Sen kanunen kodese girdin, kanunen tahliye oldun! Keltepe'de gecekondular hep kanunen yıkıldı, di mi ağbi? Şimdik de hadi bakalım, kanunen heykelimizi yıksınlar da görelim!

– Lakin Uyanık, ya herifler mukabil kanunu bulursa? Heykel yıkım kanunu gibi bi' kanun varsa?

– Olur mu ağbi öyle bi' şey? Bi' kanun, bi' kanuna mukabil olur mu?

– Olur! Aramayla her bi' kanun bulunur! Biz bu kanunu nasıl bulduk?

– Define arar gibi çalıştık! Neşemi kaçırma abi! İşte! Herifler bizim bahçeye yanaşamıyor! Çünkü yok öyle mukabil bi' kanun!

* * *

Üç gün de böyle geçti. Birkaç gün daha dayanırsak, istimlakten heralde yırtacaktık. Yıkımcılar, bizim arsadan itibaren garp taraflarına doğru hayli ilerlemişti. Durumlara bakılırsa Laleli Camii ve bizim heykel, kazmayı yemeyecekti...

Lakin dördüncü gün, bi' de baktık, yıkımcıları bi' teşkale sardı. Yıkımcılar hızlandı.

Ben bu vaziyetten huylandım:

Uyanık, gitti sordu, amelelerden şu cevabı aldı:

– Başbakan gelecek, başbakan! Yıkım işlerini teftiş edecek!

– Yok yavu? Gelirse gelsin Uyanık! Biz istifi bozmayalım!

– Öyle deme ağbi! Başbakan ya bizim heykeli görürse?

– Görsün! Heralde beni takdir eder! "Aferin lan" der, "aferin, hayırsever bi' milliyetçi adamsın!" der.

– Sonra da heykeli yıkar!

– Nah yıkar! Lan bu memlekette kanun yok mu? Başbakanın emirleri kanundan üstün mü?

– Üstün değil!

– Öyleyse bi' şeycik de yapamaz!

İşte böyle konuşarak kendime ve Uyanık'a moral veriyordum!

Netice, başbakan geldi. Maiyetiyle birlikte yıkım meydanını gezmeye başladı. Biz de bunların peşine takıldık. Bizim heykele yüz metre kadar yaklaşınca sordu başbakan:

– Bu ne?

– Beyefendi, küçük bi' heykel... Usulen yıkamıyoruz.

– Ne heykeli?

– Paşanın heykeli!..

Sanki eli ıslakmış da elini silkelemek istiyormuş gibi bi' hareket yaptı başbakan:

– Kaldırın o pürüzü, dedi!

Bu meyanda, başbakanın maiyetinden bi' herif, pişmiş armut gibi bi' sırıtarak konuştu:

– Geçti o paşa devirleri!.. Biz şimdik yollar açıyoruz, yollar! Kaldırın yolumuzun üstündeki pürüzleri!

Başbakan bu herifin koluna girdi.

Uyanık'a baktım, dudağı uçuklamak üzereydi.

Acep başbakanın ayaklarına kapansa mıydım? Lakin bu başbakan paşa maşa bile tanımadıktan kelli, bana hiç yüzvermezdi.

Uyanık'ı kenara çektim:

– Uyanık, bu konuşulana aldırma! Yarın başbakan gider, meendisler bizim arsaya gelince, gene kanundan bahis açarız. Gevşek davranmayıp yıktırmayız. Başbakan da Park Oteli'ne yerleşmiş olur, bu iş unutulur...

O gece, otel odasında Uyanık mütiş sinirliydi. Parmaklarını ısırıp yiyordu. Sonra sümüğünü çekmeye başladı. Bi' yandan da konuşuyordu:

– Mafolduk abicim, mafolduk!.. Başbakan ne dedi? "Kaldırın o pürüzü" dedi. "Paşa maşa tanımam, ben yol açıyorum" dedi...

– Zırlama lan Uyanık! Belki durumlar düzelir.

– Nerde abi? Bu bi' emir!

– Lakin kanun değil!

– Heykelimiz bi' kerre yıkıldıktan sonra, kanun kaç yazar ağbi?

Uyanık belki de haklıydı. Çünkü ertesi sabah erkenden heykelin oraya gidince, şöyle bi' hadise cereyan etti:

Bizimle çene yarıştıramıyan meendis veya yıkıcı memurlar vardı ya? "Kocakurt bey, izninizi istiyoruz" diye yakaran memurlar? Onlar geldi. Pis pis sırıtıyorlardı. Bunlardan biri kulağıma eğildi, şöyle dedi:

– Kocakurt, suyun ısındı!

Sustum. Kollarımı kavuşturup kasılmaya başladım.

– On dakka sonra işbaşı yapıyoruz Kocakurt. Saat dokuza beş var!

Uyanık perişan vaziyetlerdeydi. Sabah sabah yeniden zırlayacak gibiydi...

Acep fazla madara olmadan buradan çekip gitse miydik? Bunu düşünürken bi' de baktım, karşıdan Cabir bey geçiyor!

Seslendim:

– Cabir bey, Cabir bey!

Duydu, geldi.

– N'olmuş Kocakurt bey?

– Bizim heykeli yıkıyorlar!

– Ne? Olamaz! Hem de bu heykeli?

Meendis memurlara döndü Cabir bey, yumruğunu sallayarak konuştu:

– Yıkamazsınız! Bu heykeli yıkamazsınız! Katiyen! Dünya yıkılır, lakin bu heykel yıkılmaz!

– Emir emirdir beyfendi? Başbakan verdi bu emri!

– Ne? Başbakan mı? Annaşıldıııı... Bu heykel neden yıkılıyor, şimdik annaşıldı! Fekat gene de yıkamazsınız! Çünkü burada ben varım! Meendis bey, ben bu memlekete otuz sekiz yıl hizmet etmiş bi' öğretmenim! Ben talebelerime bu heykelin dersini okuttum! Ben ölürüm de bu heykeli yıktırmam!

– Sana ne beyim? Senin mi bu heykel?

– Efendim? Ne demek istiyorsun? Heykeller bütün milletin müşterek malıdır!

– Hayır! Bu arsa Kocakurt beyin!.. Kocakurt beyin arsasını istimlak ediyoruz. Beyefendi, lütfen kenara çekilin, işimize mani olmayın!

Dozer çalışmaya başladı. Zekeriya'nın kaynanası geldi aklıma. Zekeriya'nın üç beş yaşındaki bebeleri geldi aklıma. Dozerin kepçesine yapışmış, dozerci kepçeyi silkelese bile kepçeye kök salmışlardı.

Dönüp Cabir beye baktım. Helecanlı gözüküyordu. Dozerin üstüne yürüyüp dozeri durduracak sandım, öte yana gidip heykelin kayidesine kapandı:

– Paşam! Seni yıkıyorlar paşam! Gözlerini aç da bak, paşam! Ne günlere kaldık paşam!

Bu meyanda Uyanık da zırlamaya başladı. Gittim sırtını okşadım onun:

– Üzülme be Uyanık! Hayatta daha nice heykeller dikeriz biz...

– Abi, gitti benim milyon!..

Cabir bey hâlâ heykelin kayidesine kapanmış vaziyetlerde sayıklıyordu:

– Paşam! Dozer geliyor Paşam! Dozer seni yıkmak istiyor!

Cabir bey ayağa kalktı, son bi' gayret haykırdı:

– Beni ezin, ondan sonra yıkın bu heykeli! Benim dedelerim, bu vatanı kanıyla suladı!

Yıkımcılar bu sözleri hiç anlamadı. Meendis memurlara işaret etti, bikaç amele Cabir beyi karga tulumba harice çekti.

Zırlamakta olan bizim Uyanık ise o sırada tek gözünü aralayıp şöyle dedi:

– Kocakurt, benim vazifem burda bitti. Ben Keltepe'ye dönüyorum. Söyle, yapacak iş varsa kalayım!

Dozer, heykelin kayidesine pıçağı vurduğu gibi, kayide ufalandı.

Cabir bey, amelelerin kollarında çırpınıyordu:

– Tutmayın beni! Bırakın! Paşamı kurtarayım!

Lakin amelelerin annadığı yoktu. Sımsıkı yapışmışlardı Cabir beye.

Adamcağızın haline o kadar hislendim ki, yerlere yuvarlanan büstü kaldırıp kendisine götürdüm.

– Buyur hocam! Hatıra olarak sende kalsın!

– Hayır evladım! Bu emanet artık senin! Ben yaşlandım, paşaya artık sen sahip çıkacaksın!

Kucağımdaki heykelle dönüp baktım ki Uyanık gitmiş!

Cabir beyle öpüşüp vedalaştım.

Elimdeki büst ile yıkım meydanından uzaklaştım.

Elimde bi' heykel kafası ve dozer gürültüsü ve bomboş çamur bi' arazi ve beş milyonluk kaybımın evlat acısı ve çiseleyen İstanbul yağmuru...

Bayazıt'a çıktım. Şaşkındım. Burası da çamur deryasıydı. Bu deryayı geçmek için bata çıka yürüdüm, Kapalıçarşı'ya girdim. Kalabalığa karışınca hepten afalladım.

Yürüyordum... Mahmutpaşa'ya indim, Sultanhamam, Yenicami, Eminönü...

Dozer gürültüsü hâlâ kulaklarımdaydı.

Köprü! Galata Köprüsü'ne geldim. Denizi görünce birden açıldım. Baktım ki elimde bi' heykel taşıyorum! Heykelle tee buralara kadar gelmişim!

N'olacaktı şimdik bu heykel?

Kucağımda bi' heykel...

Artık ne işe yarayacaktı bu heykel?

Şipşak bi' karar verip küpeşteye yanaştım, heykeli köprüden aşşağı attım!

– Tut tut!

Sahi! "Tut tut" diye bi' sesler geliyordu ardımdan!

– Tut lan tut!

– Denize bi' adam kellesi atıldı!

– Kaçıyor bak! Katil kaçmaya başladı!

Demek ki ben kovalanıyordum. Peki n'apılır? Var gücümle koşmaya başladım.

Ardımdan düdükler müdükler...

– Tut tut, kaçıyor!

Bütün hızımla koştum, köprüyü geçtim.

Niyetim Karaköy'de, Kadıköy İskelesi'nin kalabalığına karışmaktı.

Tam o sırada iskelenin zili çaldı!

Vay, ben bu zili çalan vapura yetişirsem, deniz aşırı geçip kurtulacaktım!..

– Tut tut! Denize adam kellesi attı!

Koşuyordum...

Malum: O yıllarda vapurlarda şimdiki gibi turnike usulü yoktu! Zil sesini duyunca, millet koşturmaya başlardı. Zil sesi bitene dek, kapıdan geçen geçer, yetişemiyen iskelede kalırdı. Kapıda duran iskele memuru, yetişemeyenlerin yüzüne sürgülü demir kapıyı sürüp şak diye kapatırdı.

– Allahım sen bana kuvvet ver yarabbi! Şu vapura Kocakurt kulunu yetiştir yarabbi!

Kapıya az kalmıştı. Yirmi adım, on adım, beş adım derken, iskele memurunun aralık tuttuğu kapıdan son bikaç kişi daha geçti ve sıra tam bana gelecekti ki, memur bey kapıyı şırrak diye kapattı!

Kapanan demir parmaklıklara anca yetiştim. Demirlere yapıştım.

Yanım sıra koşan biri daha vardı, o da geldi, parmaklıklara yapıştı.

Biz ikimiz, son anda vapuru kaçırmıştık!

Yanımdaki şahsa baktım: Züleyha!

* * *

Züleyha kovalandığımı annamıştı, beni çabucak, iskelenin sol tarafında bekleyen Haydarpaşa vapuruna bindirdi.

Ben bunu akledemezdim.

Şimdik ardımdan koşanlar, beni iskelede bulamayınca Kadıköy vapuruna yetiştim sanmıştı. Bindiğimiz vapur ise Haydarpaşa istikametine gidiyordu.

Vapurun kıç tarafına, en kıç tarafına, dalgalanan bayrağımızın oraya gittik. Kalbim hâlâ küt küt çarpıyordu. Yarış tayları gibi solumaktaydım.

Züleyha meseleyi sormadı. Neden kovalandığımı sormadan koluma sımsıkı yapıştı, kolumu kendine çekip sıktı.

Ben vapurun kıçından fışkıran dalgalara bakıyordum. Denizin dibinden köpükler fışkırıyordu. Bu köpükler, su yüzüne çıkınca birbirini kemiriyor, yiyordu.

Uzaklarda sakindi deniz. Yağmur hâlâ çiseliyordu. Denizin rengi bulanıktı, tatsızdı.

Züleyha kolumu bırakmıyordu.

Cıgaramı yakmak istedim, cebimde kibrit bulamadım. Züleyha çantasından allengirli bi' çakmak çıkardı, cıgaramı yaktı.

– Nerde oturuyorsun Züleyha?

– Kocamustaapaşa'da.

– Eeee, biz nereye gidiyoruz?

– Selametle Haydarpaşa'ya çıkalım hele... Bilmem ki neden kaçıyordun?..

– Yok, vapura yetişecektim...

Sormaya gerek kalmadan son durumunu annattı: "Kocamustaapaşa'da ev tuttum. Çoktandır orda oturuyorum. Gideriz..."

Haydarpaşa'dan kayıkçı sandalıyla Kadıköy'e geçtik. Ordan da Üsküdar dolmuşuna bindik.

Yüreğim ezikti. Yüreğim kısmen devrik, yani eğik mezar taşları gibiydi...

Araba vapuruyla Kabataş'a geçtik. Sonra bi' taksiye atlayıp Züleyha'nın evine gittik.

Züleyha hemencecik su ısıttı ve beni yıkadı. Pantol ve caketimi de fırçaladı.

– Kocakurt bu kadar çamuru nerden buldun? Nerden sıvaştın buna?

Züleyha elbisemi temizleyedursun, ben ona son maceramı annattım.

– İyi ki iskele kalabalığına karıştın! İyi ki yakalanmadın! Eğer enselenseydin, pek kötü olurdu...

– N'olurdu ki?

– Öyle deme Kocakurt! Şu sıralar, pek zalim cinayetler işleniyor! Herifi kesiyorlar, sonracığıma bi' bacağını Topkapı'ya, bi' bacağını Sarıyer'e, bi' kolunu Bostancı'ya, bi' kolunu da Heybeli'ye atıyorlar... Üç gün sonra, Sarayburnu'nda kesik bi' kelle kıyıya çarpıyor! Sen de böyle bi' cinayet işledin sanılırdı...

– Yok be Züleyha! Ben o büstü, her türlü mektep levazımatı satan bi' mağaza kırtasiyecisinden aldım. Foturası da cebimde. İnanmayan dalgıç indirip bakar. Köprüden aşşağı hakkaten ceset kellesi mi salladım, yoksa işe yaramaz bi' heykel mi bıraktım, annaşılırdı...

– Lakin bu sefer de heykel düşmanı zannedilirdin!

– Hani sakalım? Hani takkem? Hani tesbihim? Züleyha, seni pek özlemişim!

Züleyha suratıma baktı baktı da ağlamaya başladı.

Bi yandan beni okşarken, bi' yandan ağlıyordu. Islak bi' kedi yavrusu gibi içime sokuluyordu.

– Kocakurtum, civanım! Senin gibisini görmedim! Zamanla annadım ki, sen bi' tanesin! Gördüğüm erkeklerin en kallavisi sensin! Ah ben sana nasıl kıydım?

– Dövünmeyi bırak Züleyha! Olan oldu! Olanlar unutuldu!

Züleyha kucağıma oturdu.

– Bakayım, eskisi gibi sağlıklı mısın?

Ben mi? Züleyha'yı görünce İspanyol boğası gibi olmuştum!

Züleyha da o ıslak kedi hallerinden çıktı, büyüdü, geyik gibi oldu.

Şimdik ben geyik kovalayan bi' avcıydım. Geyiği yakaladım. Kollarımı kement gibi kullandım. Geyiği sağrısından bastırdım, geyiğin kara gözlerinden öptüm.

Debelendi geyik. Bikaç kerre kalkıp kaçmak istedi.

Zaptettim. Sağrısını, kara gözlerini zaptettim.

Yoksa geyik mi beni zaptetti? Bilemedim...

* * *

Gündüzleri Kocamustaapaşa'daki evden çıkmıyordum. Züleyha sabaha karşı geliyordu eve. Aynı eskisi gibi, barlarda vedet dansözlükle karışık, konsometreslik yapıyordu. Ben onun dönmesini bekliyordum. Züleyha akşamları evden çıkınca ben bazen uyuyor, bazen hiç uyumuyor, onun dönmesini bekliyordum.

Biz ikimiz öğlenden sonra uyanınca, Züleyha çarşıya çıkıyordu. Ben gene bekliyordum. Balıkpazarı'ndan çeşitli mezeler getiriyordu. Çingene palamutunu kazocağında ben kızartıyordum. Mis gibi rakı ve palamutla karışık, Züleyha kokuyordu evimiz.

Bu hayat, mis gibi bi' hayattı.

– Gitme Kocakurt! Gitme kal yanımda! Bu sefer birlikte oturalım...

Böylece beş on gün geçti. On birinci gün, evde pek sıkıldım. Akşam Züleyha pavyona gidince, ben de dışarı çıktım, İstanbul sokaklarında bütün gece dolaştım.

Sabahleyin İstanbul'da kubbeler ağarmaya başladı. Ben o sırada şöyle düşündüm:

– Kocakurt, Züleyha ile oturacaksan, bu böyle yürümez Kocakurt! Sittin sene beleşe yatıp da avrat ekmeği yenmez!

Eğer ki İstanbul'da kalacaksam, deral bi' iş tutmalıydım.

Bunu düşündüm. Uzun uzun düşündüm.

Şimdik gökyüzü iyice ağarmıştı. Gökyüzü, kubbelerden de aydınlıktı. Kubbeler gölgeli kalıyordu gökyüzünün yanında.

– Tamam mı Kocakurt? Bu günden tezi yok, deral bi' iş tutmalısın!..

Sonra bi' de baktım, Çengelköy sırtlarının oralardan güneş doğuyor! Kırkağaç kavunlarının içi gibi tatlı renkte bi' güneş bulutları boyamaktaydı. İstanbul'un bulutları envayi çeşit renge girdi. Bulutlar hercayileşti...

Derken sabahla beraber bi' seher yeli çıktı, deniz ürperdi. Minareler de sankim ürperdi. Güvercinlerin boynundaki tüyler kabarıp renklendi. Kubbeler bu yeli emdi.

O sırada ben Kumkapı sahillerindeydim. Denize bikaç taş daha attım, yürüdüm.

Eminönü! Sabahın ıssız Eminönüsü...

Eminönü'nün ıssızlığına pek şaştım. Bi' rehavet geldi içime. Yumşadım, Galata kulesine bakarken sağ tarafımdaki Boğaz'ı, bi' de solumdaki Haliç'i seyreyledim.

Boğaziçi evin kızı, Haliç ise evin beslemesi gibiydi.

Boğaziçi ne kadar canlı ve kıvrak tabiatlıysa, Haliç de o kadar garibandı. Beslemenin yüzü soluk, beslemenin saçları yoluk yoluktu.

Toptancı Hali'nin önündeki çöplüklerden geçip Unkapanı'na geldim. Şimdik nereye gitsem?

Denizden ayrılmadım. Doğan güneşten kopmadım. Unkapanı Köprüsü'ne döndüm.

Ben bu köprüyü sevmem! Bu köprüde hayat yoktur. Sadece motorlu vasıtaların gelip geçmesi için yapılmış gibidir.

Köprü dediğin, Galata Köprüsü gibi olur! Hayat işte orda cıvıl cıvıldır! Galata Köprüsü dokuz canlıdır, dokuz başlı bi' ecder gibidir. Lakin bu ecder kimseyi yemez. Bu ecder, lunapark tabiatlıdır. Köprümüz fevkalade oyuncaklı, fevkalade resim geçitlidir. Altıyla, üstüyle, merdivenleri ve dubalarıyla, koşuşan insanları, yanaşan kayıkları, köprü altından geçen mavnaları, vapurları ve olta balığıyla köprümüz, İstanbul'un can damarı, bence bi' nomralı yeridir!

Yürüdüm Kocamustaapaşa tarafına.

– Nerdesin Kocakurt? Merak ettim...

Züleyha bi' daha sordu:

– Nen var? Dertli gibisin...

– Hiç.

Fazla üstelemedi Züleyha. Demli bi' çay yaptı, verdi.

Çayımı yudumlarken bi' daha düşündüm:

Tamam gari! Bugünden itibaren muhakkak bi' iş tutmalıydım!

– Sıkılıyorum Züleyha! Boş oturmaktan sıkılıyorum!

Kalktı Züleyha, kucağıma oturdu. Sabah peşrevine geçti. Peşrevleyerek ayaklarıma kadar ovaladı, sıvazladı.

– Canım benim! Gururlu erkeğim!

Yukarı doğru çıktı, dizlerimi okşadı.

– Kocakurtum benim! Annadım, gururlusun...

Karnıma başını yasladı, bahtiyar bir eda ile yüreğini açtı:

– Erkek dediğin senin gibi olur! Bunu hep düşündüm: Bi' erkeğin erkekliği, gururundadır. Çalış Kocakurtum çalış! Bu günden tezi yok, bildiğin gibi bi' iş tut! Lakin beni yalnız koma! Gitme Kocakurt! N'olur İstanbul'dan gitme...

Züleyha'nın saçlarından tuttum, kasığımın üstündeki kafasını kaldırdım, yukarı kaldırdım kafasını, öptüm, saçlarını kokladım.

Bu bana hayat verdi. Züleyha'nın saçları, İstanbul sabahına bi' mana verdi.

Zati İstanbul, Züleyha'ya benzerdi!

* * *

Kocamustaapaşa'da girdiğim bi' sokaktan sonra bir sürü yerden geçtim, koşa koşa Galata Köprüsü'ne vardım. Köprünün ortasında dikilip satışa başladım.

Püfür püfür bi' poyraz esiyordu. Poyraz, bulutları dehlemişti. O gün deniz masmaviydi. İstanbul esintili, hayat kıyaktı o gün...

Satışa başladım:

– Bak öldü, bak öldü, bak öldü!

Galata Köprüsü'nde sıçan zehiri satıyordum Arapçım!

Elime bi' kutu almışım, bu kutuya tuğla tozunu doldurmuşum, öbür elimde ise oyuncak bi' sıçan... Fare zehiri satıyorum:

– Bak öldü, bak öldü, bak öldü!

Oyuncak sıçanı, tuğla tozuna batırıp batırıp çıkartıyorum.

Evet Tahsincim, evet, İstanbullu vatandaş bu nomrayı çakar! Lakin böyle buluşlardan hoşlanır İstanbullu! Bu nomralar, köprümüze fevkalade yakışır.

İstanbullu önümde durur, beni seyreder, kutulara doldurduğum tuğla tozunun zehir olmadığını bile bile iki buçuğu bastırır...

Şimdik sıra? Şimdik son icat tıraş makinesinde!

Eminönü, Yenicami, Sirkeci, Postane!

Tuğla tozlarını bitirdim, azcık da bu muhitlerde dikildim. Mübarek Yenicami'nin arkasında reklama girişip neşemi buldum. Sadece tekmil kerizleri değil, ayrıyeten yoldan geçen bay ve baayanları dahi kendime hayran bıraktım:

– Susuz sabunsuz, dünyada ilk defa! Son icat tıraş makinemiz, Ortaşark ve Balkanlarda ilk defa!

İsterse poyrazla kara bulutlar gelsin! İsterse bulutlardan yağmur çiselesin!

Çiselesin! Ben milleti kendime bendettim! Yağmurun altında satışa devam ettim!

Başıma üşüşüyordu insanlar. Çepeçevre toplaşıp beni ortalarına alıyorlardı. Kimisinin elinde şemsiye vardı, şemsiyeyi kendine tutarken bu yandan beni de korumaya dikat ediyordu. İşte buna bittim bayıldım! Ne şeref! Yağmurda dahi, insanları başıma topladım ve insanların gönlünü kazandım!

Hey yavrum! Hey gülüm! Hey İstanbul'um!

– Çin, Capon, Amerikan malları! Son icat tıraş makineleri!

Lakin bazı kerizler sözüme inanmazdı. N'etmeli de böylelerini inandırmalı?

Ordan geçen bi' hamalı çağırıp doğru konuştuğumu ispat ederdim:

– Gel amca, gel yanıma. Şimdik, son icat tıraş makinemizi deniyorum baylar! Denemesi bedava! Şimdik bakın! Su yok, sabun yok, fırça yok! Hamal amcanın sakalı ise bi' karış!

Herifin sakalını kazırken hart hart sesler duyulur, hamalın acıdan gözleri yaşarırdı, ama n'apalım? Hamal amca buna razıydı. Çünkü neden? Çünkü İstanbullu demek biraz da avantacılık demektir...

– Susuz sabunsuz, dünyada ilk defa! Çin işi, Capon işi...

Bu da bitti. Sonra Sultanhamam'a geçtim.

Sultanhamam kalabalıktı. Azcık da ben ağız kalabalığı yaptım:

– Yağ, kir, mürekkep, pas, kurum, is veya şevtali, fişne, şarap gibi bilumum meyve sularını, yemek ve hoşaf lekelerini hemmen çıkartan, yok eden, iz bırakmadan silip eriten harika sihirli ilacımızı takdim ediyorum saayın İstanbullu vatandaşlar!

Ordan bi' çocuk ayarladım. İki buçuk kaymeye bu çocuğu seyircilerin arasına sokup sırası gelince çocuğu çağırdım:

– Gel bakalım ufaklık! Denemesi bedava! Sihirli ilacımızı deneyelim!

Mürekep şişesine koymuş bulunduğum renkli suyu, çocuğun pantoluna döktüm:

– Vah yavrum vah! Eve gidince anan dövecek! Lakin üzülme çocuk! Sen hiç kasavetlenme! Şimdik sihirli ilacımız yetişti! Lekenin üstüne işte böyle bolca döküldü. Hafiften ovalandı. Bakıldı: Evvet baylar! Lekemizden iz kalmadı!

* * *

Vapurlar mı dedin Arap?

İkinci mevki salona girerdim, ardımdaki kapıyı kapayıp salona önce bi' göz atar, durumlara bakardım: Acep biletçi, kontrolcu veya yaramaz resmî bi' kişi var mı?

Böyle bi' durum yoksa söze başlardım:

– Pek kıymetli vatandaşlarım, saayın yolcularımız! Dokuz sene Hindistan'da kaldım. Günlerimi bi' tek hurma tanesiyle geçirdim ve ilmi simyayı öğrenip geldim. Gayemiz, sizlerden alacağımız paralarla han hamam veya apartuman yaptırmak değil. Saayın yolcular, işbu görmekte olduğunuz susuzluk haplarından bi' tane yutan, yirmi dört saat içinde susadığı taktirde, alacağımız paralar işbu vapurda iyade edilecektir. Kazoz ve sodalara lüzum yok! Çeşmelerin başında fısss fısss seslerine kulak verip beklemeye hacet yok! Bi' adet hap, bütün susuzluğunuzu giderecektir. Ayriyeten işbu kutunun içindeki dört adet susuzluk hapının yanında, siz kıymetli müşterilerimize bi' adet tarak, bi' adet süper marka halis Capon malı cilet meccanen hediye edilmektedir! Evet bayım? Siz baayan?

Lakin benim yaptığım reklam birinci mevkide yürümezdi. Birinci mevki salonda vatandaşımızı rahatsız etmek abes kaçıyordu. Bunların içinde susayan olursa, onlar zaten bira veya portakal suyu içiyordu.

Sevmezdim birinci mevkileri! Burda millet kasıntılıydı. Burda millet, karşılıklı oturup ciddiyetle bakışır dururdu. Konuşan ise yok! Konuşan pek az! Göz süzerek idare ederlerdi...

Yavu bu salondaki yolcular ne biçim insanlardı? Sanki her biri büyük adamdı! Bu salona oturan, general müdür olup çıkıyordu!

Kasılırdı millet! Bakarsın herifin biri kanapede kaykılarak pencereden sürekli bakıp uzaklara dalardı. Acep neye bakardı? Bin kere gördüğü, sabah akşam gidip geldiği denizlere, kıyılara, Sarayburnu'na ne diye bakardı?

Çünkü bu şahıs, mühim bi' şahıs ayaklarındaydı. Başkasının yüzüne bakmamak için, kimseyle yüzgöz olmamak için, denizlere bakardı!

Buranın baayanları ise, taşıdıkları şapka yüzünden veya saç tovaletleri bozulmasın diye, put gibi dururlardı. Bunlar sanki vitrinlerdeki cansız mankenlerdendi. Lakin vapurumuz iskeleye yanaşacağı sırada, vapurumuz tornistan edip sarsılmaya başladığı bi' anda, bu baayanlar titremeye dururdu. Put gibi durmaya çalışan baayanların, vapur sarsıntısı yüzünden titreyip istemeden gerdan kırmaları görülmeye değerdi.

Netice, birinci mevki salonları beni açmazdı. Ben buraya gıcık olurdum.

Fekat bi' gün, bu husustaki gıcığımı temizledim. Bizim eski arkadaşlardan Cıvık Recayi var ya hani? Bana heykel için üç yüz kayme borç veren? Recayi'ye şöyle dedim:

– Recayi oğlum! Tam sana göre bi' iş! Mademki lakabın "cıvık"... N'olur, hatırımı kırma da şöyle ve şöyle yap, dedim.

Bu senin Recayi, sözüme uydu ve birinci mevki salonun kapısında birden çığlıklar attı:

– Batıyoruuuuuuz! Heyvah! Lan çarpışıyoruuuuz! Vapur geliyor üstümüze! Sarılın simitlere!

Amanın, birinci mevki salon karıştı! Burada bi' curcuna koptu! O kalantor herifler var ya? General müdür taklitçisi? Bu

herifler cıyak cıyak kaçışıp birbirini yedi! Sanki her biri pıçaklanıp karnı deşilmiş karı gibi, pencerelere sıçradı!

Vaziyet kötü! Mecburi araya girdim:

– Durun yavu durun! Delidir bu herif! Atıyor! Ben tanırım, Bakırköy'den boşalmış bi' delidir!

Durum annaşıldı. Lakin saayın bayların bi' kerre fiyakası bozulduğu için, hepsi birden Recayi'ye yüklendi:

– Polise verelim keratayı! Böyle deli mi olur beyim? Zincire vurulacak herifleri, vapura bindiriyorlar! Efem? Hamfendi, hakkaten polise verelim! Vapurda böyle şey yapılır mı? Kimimiz kalp hastası, kimimiz zaten yüksek tansiyonlu! İnsanlar helecana gelemez ki beyim! İstanbul efendisine bu reva mı?

Bu sefer ben bağırdım:

– Beyefendi! Saayın beyefendi! İnsandan bahis açıyorsunuz... İnsanları bu kadar seviyorsanız, demincek neden çocuk ve baayanları ezerek kaçıştınız beyefendi?

* * *

Züleyha'yla vaziyet iyiydi. Lakin yaptığım meslek hususlarında Züleyha fikrini söylemiyor, ketum kalıyordu. Bikaç kere sordum, cevap vermedi. Acep beni küçümsüyor muydu?

Bi gün sabahtan, Züleyha pavyondan yeni döndüğü zaman, aramızın en mülayim olduğu bi' sırada sordum:

– Züleyha mesleğim hususundaki fikrin nedir? Kaçmadan söyle! Fikrin nedir?

– Sana hayret ediyorum Kocakurt! Böyle bi' mesleklerin sana layık olmadığını bilmelisin! Sen hayatta hakkaten yükselebilirsin. Neden üç kuruş için zabıta ve polislerle köşe kapmaca oynayıp gırtlağını yırtıyorsun? Reklamcılık dediğin kaç yazar, ne getirir, ne kazandırır?

– N'apalım yavu? Ekmek parası!

– Daha yüksek makamın işleri layık sana Kocakurt! Ekmek

parası nedir? Ekmek parasını güvercine yem attıran dilenciler de fevkalade çıkarır...

– Pekiy n'apayım?

– Meslek değiştir Kocakurt!

– Hangi mesleğe atılayım?

– Ona karışmam! Lakin, ufaktan ufaktan başlayıp, gani para kazandıracak bi' mesleklere atılmalısın! İstanbul'dan ilham almalısın...

Vay be! Şu kelimelere bak! Konuştu mu gazte muhabiri gibi söylerdi Züleyha: İstanbul'dan ilham almalıymışım...

Doğrudur: İstanbul'da şayirler de yaşardı! Mademki öyle, İstanbul'dan ilham alıp, şayirlik sayılan bi' sanata başlamalıydım: Bunun adı "destancılık"tı. Kendimi bu sanata verdim: Çok merak uyandıran veya çok dokunaklı acıklı hadiselerin şiirini yazarak, matbaalarda bastırdım... İzmit Körfezi'nde lodos fırtınasına tutulan yolcu vapurumuz sulara nasıl gömüldü? Kaç yetişkin, kaç çocuk ve kaç süt kuzusu bebeğimiz boğularak can verdi? Manş Denizi'ni yüzerek geçen dünya şampiyonu yüzücümüz İzmit önlerinde dalgalarla boğuşurken kimleri kurtardı ve kendisi sonunda dev dalgalara nasıl yenildi?

Adapazarı depreminde enkazın altından çıkarılan ayileden hayatta kalan iki çocuğun annesine duyduğu hasret hislerini kim anlayabilirdi?

Boşnak güzeli Huriye, dostu marangoz Deli Ali tarafından on dokuz pıçak darbesiyle öldürülmesine rağmen, hastane morgunda nasıl dirildi?

Bayrampaşa'da zıvanadan çıkan manav Salih, komşusu Zühal'i ve araya giren maalleliden İbrahim, Fatma, Elif ve ufaklıklardan Memet'i nasıl öldürdü?

Yazdığım destanlar, işte böyle dokunaklı mevzular arasındaydı. Bu hususta mevzu kıtlığı hiç çekmedim. Gaztelerin en baştaki cinayet haberlerini okuduğum gibi, umum memleket

haberlerine de itibar ettim. Çünkü bu haberler arasında destanlık mevzular mebzuldü. Memleketimizde sıkça deprem afetleri olurdu. Derken maden ocağı patlar, seksen sekiz işçi toprak altında can verirdi. Devrisi gün, Rus gemisi bizim gemiye çarpıp batırırdı. Saraylar yanar, baraclar patlar, seller basardı. Köprüler yıkılır, otoboslar devrilir, yangınlar altı maalleyi süpürürdü. Uçaklar düşer, maçlarda zıngırtı çıkardı...

Yavu ben bunların hangi birini yazayım? Tahsincim, iki gözüm önüme aksın, destanın birini bitirmeden, ötekine başlardım.

Tatlı bi' zenattı destancılık. Kalemin ucunu tükrükleyip güzelce döşendim mi, matbaadan fırladığım gibi satışa geçerdim. Pazar yerlerine, maalle sinemalarının kapılarına, Haliç vapurlarına ve Kazlıçeşme'deki kavelere koşardım. Buralarda millet beni dört gözle beklerdi. Destanımı eline almasıyla "of oooooof" ve "ah ulan ahhhh" çekerlerdi.

Kısa zamanda şöhret yaptım, nam saldım. Fikir ve sanat aleminde tanındım. Meşur karamelacı ve şekerlemeciler, ardımdan koşar oldu. Ne sanıyorsunuz? Karamela şekerlerinin içindeki dörtlükleri hep ben yazdım. Nurosmaniye Camisi önünde tavşanlara koklatarak çektirilen niyet şiirleri de tarafımdan yazılmıştır. Lakin takdir görmedim! Çünkü memleketimizde fikir ve sanat hayatı henüz inkişaf etmemiş, tekâmüle uğramamıştır. Benim gibi hakiki kabiliyetli bi' güfteci takdire şâyan görülmemiş, öbür yandan Şengül hamamından gelme assolist şarkıcı beşlik simit oğlanlar veya patlak istepne benzeri kümes tavuğu gibi şarkıcı paçoz karılar manşetlere çıkarılarak pompalanmıştır!

Yavu n'olur, bi' kerrecik de bu memleketin derdini korkmadan anlatan bi' erkek adamı destekleyin! Bu adam kimdir, ne söyler, yaralıya melhem nasıl sarılır bi' dinneyin!

Yok Arap! Bizi görmezler! Çünkü neden? Bunların aklı bokuna karışmıştır. Şurdan belli ki bak bi' gün n'oldu?

Ramazan münasebetiyle bar ve pavyonlar kapalı olduğundan naşi, o sıralarda patronu tarafından Züleyha'ya izin ve yol

verilmişti. Evde oturmaktan canı sıkılıyordu. Bi' akşam, hadi dedim, Züleyha'yı içkisiz ayile ramazan eğlence sazına götüreyim dedim.

Saza girdik, önlerden bi' masaya oturduk, porgıramı seyre başladık. Sahneye çıkan laçka ve lakerda, külüstür postal kadınlar gelip geçti. Sonunda sıra gecenin yıldızı hanende Mukayet'e geldi. Mukayet hanım, porgıramına başlamadan önce, Rast makamından diyerek benim güftelerden okumaya başlamaz mı? Valla kendi eserimi zor tanıdım! Çünkü neden? Çünkü bu karı, mart kedileri gibi miyavlıyor veya sanırsın ki sahnede bi' horoz boğazlanıyor.

Seyyar bozacılar bundan iyi bağırır Arapçım!

İşte o gece illet oldum, hem de annadım ki memleketimizde hakiki sanatçılar takdir edilmiyor! Kimse çıkıp da Kocakurt'u takdir etmiyor, adı akla bile gelmiyor!

Netice, destancılıktan soğumadım, lakin hakikatı gördüm. Kafam kızdığı için, pek dokunaklı hüzün veren destanlar yazdım. Çünkü, ardebe, cinayet ve yangın gibi her gün başa gelen normal olaylardan milletimiz bıkmıştı. Destancılığın püf noktası, haksızlıkları cesurane anlatarak hayret ve merak uyandıracak vaziyetleri kafiyeli söylemekti. Veyahut, sevilen büyük adamlardan biri ölüverirse, ağıttan bozma destanımız da o biçim mütiş sürüm yapardı.

Beklerdim. Böyle bi' adam ölüverse de, destanını döşensem diye beklerdim.

Derken o sıra bi' hadise oldu: Başbakanımız uçakta giderken bu uçak beş bin metreden yere çakıldı! Ben gazte haberinin başlığına baktım, orda şöyle yazıyordu: "Başbakanın uçağı pike yaptı ve Londıra yakınlarına düşüp parçalandı!" Haberin gerisini okumadım. Ne lüzum var? Demek ki kendisini Aksaray'da yakından görüp tanıdığım bu başbakanımız, beş bin metreden çakılıp rahmetlik olmuştu!

Akla gelir mi Arapçım? Bi' uçak yere çakılırsa içinden sağ çıkan olabilir mi?

Deral destanımı döşendim:

"Heyvaaaah, bi' alın yazısı, uçağın düşeceği vardı,

Sevgili Başbakanımız gâvur ellerde kaldı!"

Netice n'oldu? Bu sefer siyasi polis, Kazlıçeşme'deki işçi kavesinde bana pusu kurdu, Rus propağandası yaptı diye yakalayıp şubeye götürdü!

Sabıka kaydımdan annaşıldı ki, ben siyasetten hiç annamam! Lakin sabıka kaydım gelene kadar o gece ve ertesi gündüz öyle bi' ifademi aldılar ki, nasıl annatmalı, keşke anam bana süt emzirmez olaydı...

Tövbe ettim, hayatta bi' daha destan yazmadım.

BİR ZAMANLAR İSTANBUL

Bir civan götürdü beni bahçeye
Gördüm o bahçenin dalları sarhoş
Yağmurlar yağar da rüzgârlar eser
Eğilmiş selvinin dalları sarhoş

Gül yârim oturmuş zerbab üstüne
Hiç bakmıyor yârenine dostuna
Yaz gelende çayır çimen üstüne
Yâr bâde doldurur, elleri sarhoş

Karacaoğlan

– Recayi, ben önceki akşamdan itibaren işsiz kaldım!

– Peki Kocakurt, gel Topane'de gezelim! Kendine bi' sanat beyen.

O zamanlar Topanemiz, aynı Bayazıt ve Aksaray muhitleri gibi dümdüz edilmişti. Topane'nin canı çıkmış, lakin huyu çıkmamıştı. Huy bakımından semtimiz, aynı eski Topane'ydi.

Arapçım, Topane deyince hakkaten içim titrer!

Lakin sabık destancılardan Kocakurt lafını lap diye söyler!

Arap, bi' baktım, Topane'de alenen esrar satılıyordu. Yavu bu nasıl olur? Göz göre göre uyuşturucu reklamı nasıl yapılır? Sebebine gelelim: Demek ki Topanelinin menekşesi sıkıydı, yüreği konuşuyordu veya aynasız geştapu Topane'yi gözden çıkarmıştı.

Recayi izah etti:

– Kocakurt, malum, bi' kerre dumancı olup da nefesçiliğe tutuldun mu, seni ipe götürseler keşten gelip pas geçersin. Nefesçi bunu rüya sanır. Kendini deveye binmiş sanır. Ayriyeten, Topane sokağında gezip de kafayı bulmayan yoktur. Buraya bi' düşen, dumanaltı olur, millet vazifesini şaşırır, tekneler alabora olur: Bakarsın, hırsızlar polisliğe başlar, polisler hırsızlığa...

– Vay be! Recayi be, hayret! Bu işler alenen nasıl yapılır? Güpegündüz ve alenen? Hollanda mı lan burası? Hollanda'da bakkallar da satarmış...

Recayi bana Topane'de bi' kunduracı dükkânı gösterdi, burası hepten zulalıydı: Kunduracı Zühtü, eski Rum mektebinin girişteki büyük tahta kapısını dükkân yapmış, kapının oyma süslemelerini azcık daha oymuştu. Buralara edevat ile kösele parçaları koymuştu.

Şimdik burası acep neydi? Dükân mı desek yoksa kapı mı? Burası Hollanda'ydı.

Topane'de yürümeye başladık... Kaveye girecektik. Kavenin önünde at arabaları vardı. Esrar satıcısı torbacılar, sanki arabacıymış gibi orda müşteri bekliyordu.

Recayi torbacılardan birine yanaştı. Herif beni de görünce aniden sıçradı. Lakin elindeki Bafra paketini buruşturup çoktan yere atmıştı.

– Kusura kalma Recayi abicim! Bugün bende iş yok...

Recayi bozuldu:

– Get lan, ayak yapma hadi! O benim adamım...

Sonra torbacı n'aptı? Yerdeki buruşuk sigara paketini aldı, düzeltip açtı, içinden pilakayı çıkardı!

Vay be! Ben böyle birinci sınıf helal bi' zula görmedim. Annaşılan torbacı cebinde her daim esrar bulundurmuyordu! En uyanık aynasız bile, yerdeki esrarın torbacıya ayit olduğunu bilemezdi, bilse de ispatlayamazdı.

Demek ki Topane'de teknikler gelişmişti. Durumlar hem zulalı, hem de aleniydi!

Kaldırımlara gelince... Kaldırımlar pek pahalıydı! Topane kaldırımları, Toslu Hasan'ın tayfaları tarafından tutulmuştu. Her bi' otuz adıma başka bir delikanlı bakıyordu.

– Recayi ne dersin? Bunca delikanlıya bu muhitin haracı yeter mi?

– Görünüşe aldanma abi, Toslu tayfasının civardaki meyaneci, tombalacı ve Yahudi radyo dükkâncılarından yediği haraç pek mühim değildir. Haracın esası kerane mamalarından, büyük istasyonlardan gelir.

Demek ki karpuz sergisi açmış bu mamaların fedayilere ihtiyacı vardı. Mademki memlekette gücü gücü yetene... Genelev kızı çiçekler ile zil hovardalar arasında hır çıkınca, araya bu fedayiler girerdi. Hovardanın kıçına tekmeyi yapıştırdıkları gibi, herif Kadıköy vapuruna yetişirdi.

Cici evi markası hayli gelişmişti. Şimdik bu işyerine "Üniversite" veya "Kırmızı fener" denmesi haybeye değildi. Bakma, muhit aynı muhitti, lakin kızlarımız vitrinde otururken valla pandispanya gibiydi. Fosforlu Cevriye gibileri hayattan çekileli seneler olmuş, şimdiki kızlar son model taksi çalıştırmaya başlamıştı.

– Abicim, millet uyandı, Topane'nin yıkılıp yeniden yapıldığına bakma, Topane çok kalkındı.

Vay be! Gözümün önünde şöyle bi' hadise oldu: Bi' kerane kızı, kendi hussi taksisini merdivenin önüne kadar çektirdi, aynı sosyete baayanlar gibi geldi (şofor tarafından Şavrole'nin kapısı açıldı) ve çiçeğimiz şoforun yanına raconla oturdu. Suratı asıktı. Yani kimseye yüz verme durumunda değildi. Çünkü kendisi, arabanın patronuydu. Kolunu döşemenin üstüne atışından yaslayışından da belli, Salıpazarı'nın oralardan, yeni yapılmış asfalt üzerinden vıjjt diye kaydı gitti...

– Pekiy Recayi, bunun sırrını söyle! Topane böyle nasıl gelişti?

– Çünkü abicim, Topane'yi gümrük kalkındırdı. Limanın burnu dibindeki bi' maalle, gümrük durumlarından yararlanma-

yı bildi! Kerami var ya, bizim Kerami? Kafayı kullanıp gümrükte hamallığa girdi!

– Hangi Kerami lan? Şu bizim ciyerci çırağı piç Kerami mi?

– Estağfullah ağbi! O şimdik gümrük komisyoncusu oldu!

– Nasıl oldu lan?

– Kerami ile kardaşı Selâmi, gümrükte hamallığa girdi... Gümrükten mal çekilip kamyona yüklenince, Kerami bi' taksi tutup kamyonun peşine düşerdi. Selâmi ise, kamyondaki kırılmaz eşyaları hop hop aşağı atardı. Selâmi atar, Kerami toplardı...

– Lan bunları bırak! Kerami nasıl gümrük komisyoncusu oldu?

– Kocakurt, komisyonculuk dediğin nedir? Malı gümrükten çabucak çekmek için kırışma mesleğidir! Kerami ile Selâmi, hamalken bunu öğrendi. Şimdi Kerami, Karaköy muhitinin en kıral komisyoncusu oldu!

Vay be! Şu Topane'ye bak, Topane'ye! Arap, sen eski zamanlara yetişmedin, bilmezsin. Eskiden Topane, seroş gemicilerin mekânıydı. Perişandı, çürüktü. İzbeden izbeye geçerken, hangi çukur, hangi çamur, hangi taş bilemeden, hoplaya sıçraya rasgele gidilen karanlığın insafına kalmış bi' yerdi. İtalyan usulü eski taş evler, meyaneler, kiliseler, keraneler, yerin dibine inen acayip taş merdivenler ve faili meçhul cinayetler mi dedik? Bütün bunlar sabahçı kavelerinde konuşulurdu.

Demek ki biz, Abduşlar gibi reklamcılık vesayire ile oyalanalım, İstanbul çoktan kalkınmış, almış başını gitmişti.

Demek ki, İstanbulumuz her bi' hususta başı çekmekteydi! Ah ulan ah ahhh! Yavu ben nasıl olup da akıl etmeyip İstanbul'a demir atmadım?

Arap, ben pek kısmetsiz bi' adamım! Hazreti Allah, herkese "yürü ya kulum" dedi, bana demedi!

O gün mütiş efkârlanmıştım. Kocamustaapaşa'ya gittim, sedirlere serildim.

– N'oldu Kocakurt? Neden boynun bükük?

Konuşacak halim yoktu. Züleyha'ya cevap veremedim.

– Annatsana Kocakurt, bi' şey mi oldu?

– Bi' şey yok! Topane'den geliyorum...

– N'oldu Topane'de? Toslu'nun adamları fiyakanı mı bozdu?

– Kalk kucağımdan Züleyha! Halden anna! Bugün moralim bozuk...

Züleyha incindi, gitti sandalyaya ilişti, sincap gibi bakarak beni süzmeye başladı.

– Züleyha, sana bi' şey diyeyim mi?

Züleyha bana küsmüş gibi yaptı. Yüzünü pencereye çevirdi.

– Sen gene sus, lakin beni dinne! Bak ne diycem? Bende hiç iş yok Züleyha! Bikaç yıl önce sen beni terk etmiştin ya? Bıraktığın yerde otluyorum!..

Susuyordu.

Sedirde doğruldum, bağırdım:

– Yetti lan! Ben de köşeyi dönecem!

– N'oldu Kocakurt? Sana birden n'oldu? Topane'dekileri mi kıskandın?

– Gör bak, n'olacam! Na şuraya yazıyorum! Kıral olacam, kıral! Paraları havaya atıp atıp, paralardan yağmur yağdıracam!

Züleyha yüzüme şaşkın şaşkın bakakaldı:

– Nereye gidiyorsun Kocakurt?

– İstanbul'u birbirine katmaya! Altüst etmeye!

Hırsımdan masa ve iskemleyi yiyecektim. Züleyha durumu annadı, beni yatıştırmak istedi:

– Yaparsın Kocakurt! Her bi' şeyi de yaparsın! Senin elinden her bi' sanat gelir. Peki git, dolaş... Lakin kendini dağıtma! Şimdik moralin bozuk Kocakurt! Bu kafayla sokağa çıkılmaz! Bu kafayla iş tutulmaz! Elinden bi' kaza çıkar! Şimdik gitme...

Bileklerinden tuttum, yerli filimdeki gibi hafifçe kıvırdım, Züleyha'yı kendime çektim:

– Gitcem! Yavu ben enayi miyim? Ben neden köşeyi dönemeyim? Neden kalın, yüklü bi' patron olamayım?

O hızla dışarı fırladım.

Züleyha'nın nasihatını tutmasam, sokakta ilk gördüğüm adamın boğazına sarılacaktım. Bunu yapmadım. Recayi'yi aradım.

Recayi'yi o gün anca akşama doğru buldum. Önce şu eski borç üç yüz kâadı verdim, sonra derdimi açtım ve sonunda dedim ki:

– Söyle bakalım Recayi! Şimdik ben ne iş tutayım?

Recayi yüzüme baktı baktı da, beni deral meyaneye götürdü. Recayi sordu:

– Kocakurt, senin bi' arsa davan vardı, n'oldu? Yoksam yalan mıydı?

– Yalan değildi Recayi!

– Pekiy n'oldu?

– Matesüf benim arsa istimlak edildi!

– Fena mı? Eline üç beş kuruş geçer!

– Fena! Benim yerimde yol yordam bilen bir başkası olaydı, milyonları vururdu.

– Buna mı kızdın? Neden bozuk çalıyorsun?

– Birikti! Bunların hepsi birikti! Düşünüp soruyorum: Lan ben enayi miyim? Ben neden yükümü tutamıyorum? Recayi, gözünü seveyim, İstanbul sanatlarını öğret bana! Her bi' yolu deneycem! Çaresiz kaldım Recayi! Mecburen!

– Kocakurt, sonra pişman olmayasın! "Beni Recayi itti bu yollara" demeyesin?

– Demem! Her koyun kendi bacağından asılır! Sen öğret bana! Ben kendimden mesulüm!

Recayi meyanede sağına soluna ve arkasına baktı, yaklaştı,

İstanbul usulü sanatların hepsini tek tek sırası ve teferüatıyla annattı, hepsini tarif etti, icabında misaller verdi...

* * *

Kaldırımcılıktan başladım işe.

İlk günlerde pek hızlıydım. Açık kaldırımcılığın ferişţahı bana sorulsun: Perşembe Pazarı'nda, manava para uzatan kocakarıların elindeki paraları kapıp kapıp tüydüm!

Ordan Tahtakale'ye, Kadıköy'e, Bostancı kasaplarına, ordan da Mahmutpaşa'ya geçtim...

Üçüncü gün, "kapalı kaldırımcılık" denen sanata el attım:

Giriyordum dükkâna, esnafın keriz tarafını yakalayıp boşluğunu alıyordum... Güler yüzle giriyordum içeri, şundan bundan isterken, ortalıktaki yükte hafif eşyaları gözüme kestiriyordum. Sonra şöyle diyordum:

– Bu renk değil! Bu renk yaramaz! Şu arka raftaki var ya hani? Bak bak! Şurada, yukarıda, işte onun üstündeki...

Herif arkasını dönünce, gözüme kestirmiş olduğum çakmak, dolmakalem, saat gibi eşyaları zulaya aktarıyordum.

Badema, "nalcılık" sanatına başladım:

Bu sanat pek cümbüşlüydü. Kafa ve zekâ sıporuna dayanıyordu. Üstelik sakata gelmeden yapılabiliyordu:

Kalabalık bi' mağaza, mesela eczane gibi dükânlara giderdim... Eczanecinin başı kalabalık! Bu karışıklıkta ben de domuzuna sipariş verirdim. Bi' sürü ilaç adı sayıp herifi embale ederdim:

– Burun damlası var mı? Pekiy, bi' de müsil kazozu ver! İştah şurubu! Bi' de lohusa şekeri! Kinin ve oksicen suyu...

Eczaneci, hangi bi' müşteriye bakacağını şaşırdığı bi' sırada, cepten bi' yüzlük pankonot çıkartıp tezgâhın üstüne koyardım. Lakin iyice gösterirdim yüzlük çıkardığımı. Tam o sırada, aklıma yeni bi' şey gelmiş gibi konuşurdum:

– Diş macunu da versene! Bi' de sargı bezi! Tentürdüyot! Emzik...

Eczaneci bu saydıklarımı çıkaradursun, ben tezgâhın üstünde duran yüzlüğü cebe koyardım.

– Şimdik hesabın üstü lütfen... Ben size yüzlük vermiştim...

Eczaneci düşünürdü: Acep yüzlüğü alıp kasaya atmış mıydı? Heralde almış olmalıydı. Çünkü pangonot demincek tezgâha konmuştu. Ama karambol kargaşasında kimden para alıp kime sipariş çıkardığını bilemiyordu. Heralde almıştı parayı...

Ben kendimden emin pozlarda, paranın üstünü beklerdim. Eczaneci de paranın üstünü güzelce sayar verirdi.

Sonra "zarfçılık" sanatına geçtim. Çünkü neden? Çünkü o yıllarda İstanbul'a turistler gelmeye başlamıştı. Bu turistlerin cebinden kendi memleketinin parası çıkardı. Acayip bi' pankonotlardı bunlar: Üzerinde karı kız vesayire resimleri vardı. Kimisi pek yeşil, kimisi pempeydi. Lakin hepsi de bizim paramızdan beş kerre kıymetliydi.

Gâvur paraları henüz yeni bilindiğinden, bu pankonotlardan kimse pek çakmazdı. Sarraflar bile, iyice maayene edip öyle alırdı.

Pekiy ben n'aptım? Ben Hitler zamanından kalma, tedavülden çıkmış Alaman pankonotunu Doyçe Mark gibi kullanmaya başladım!

Hitler parasını koyardım güzelce bi' zarfın içine, aynı torbacılar gibi yapıp masuscuktan zarfı yere düşürürdüm.

Sonra kenara çekilip bi' duvar dibinde beklerdim.

Birazdan kendini uyanık belleyen bi' İstanbullu yerdeki zarfa eğilirdi. Ben hemen patlardım:

– Hoooop arkadaşım, yavaş gel! Onu ben senden önce gördüm! Aç bakalım içinde ne var?

Zarf açılıp bakılırdı ki, amanin, içinde kıyamet gibi gâvur parası!

Şimdik bu paralar kimin sayılırdı? Zarfı yerden alan uyanık vatandaşın mı, yoksa Kocakurt kulunuzun mu?

Şakası yok! Zarfın içinde binlikler sırtarıp duruyordu!

İstanbullu uyanıktır! İstanbullu bu parayı bana kaptırmak istemezdi. Ben de şunu derdim:

– Pekiy hemşerim, ortak olalım! İstersen üleşelim!

Razı gelmezdi. Zarf onun elindeydi. Sonradan ikinci bi' teklifte bulunurdum:

– Kolayı var kardaşım! Ver benim hakkımı, aradan çekileyim!

Bak buna razı olurdu! Yüz kâatla beni gönderdiği için İstanbullu zevkten dört köşe olurdu!

Arap, "hazinecilik" nedir bilir misin? Bu meyanda ben hazinecilik de yaptım!

İstanbul'un taşı toprağı altındır, di mi? Roma İmparatoru'ndan kalma mücevherat, Edirnekapı taraflarında gömülüdür di mi?

Yavu İstanbul'da ne kerizler vardı? Herifler, aylar boyunca define arar dururdu! Ben bu definecilerin kavelerine giderdim. Başka bi' gün ise gözüme kestirdiğim bi' defineciye sokakta rampa ederdim. Arkadaş olurduk, birlikte define aramaya başlardık...

Bi gün, helal bi' defineci ayarladım. Herifle gezdim dolaştım, define aradım, sonra ben bu işten bıkmış gibi yaptım, toz oldum. Bikaç gün sonra, mesut bi' tesadüf neticesi, herife yolda rastladım, sordum:

– N'aber kardaş? Umut var mı?

– Dün Langa bostanlarındaydım, ama tatava! Senden n'aber? Sen bi' şeyler buldun mu?

– Ben mi? Ben biliyorsun bu işten tam cayacaktım ki...

– N'oldu? Bir şey mi buldun?

– Hayır! Pek bi' şey değil!

– Benden mi saklıyorsun?

– Sana ne? Buldumsa buldum! Ortağım mısın?

Büyük bi' define bulmuş gibi yapıp sustum!

Defineci arkadaş, gari peşimi bırakmadı. Ben ise, büyük bi' sır saklıyormuş gibi yaptım. Sanki sırrımı açıklamaktan çekiniyor gibiydim.

Netice, üçüncü gün, baklayı ağzımdan çıkardım:

– Arkadaş, ben bi' define buldum! Lakin arkadaş, sıkıntıdan çatlayacam!

– Neden?

– Bu define pek muazzam bi' define! Hakkaten büyük voli! Lakin piyasaya sürme hususunda panikliyorum...

Defineci bu söylediklerime pek inanmadı. Ama devrisi gün, elimdeki bikaç define altınını görünce feriştahı şaştı.

Bu gösterdiğim altınlar, sahici altınlardı. Sahtesi ise, kazdığım define çukurunda yatıyordu.

Birlikte gittik Kapalıçarşı'ya. Altının ayarına baktırdık. Sarraf efendi "on sekiz ayar bi' altın" deyince, sevinçle birbirimize sarıldık!

Defineci kerizin artık uykuları kaçtı! Hele definenin başına gidince, gözleri kamaştı! Sordum:

– Kaç para eder dersin bu define?

– Bilmem ki? On sekiz ayar altın olduğuna göre...

– Bin kâat eder mi?

– Etmez olur mu Kocakurt! Eder! Ben sana bin iki yüz vereyim mi? Devreder misin? Bak, dertten kurtulursun... Ha Kocakurt? Bin iki yüz vereyim mi?

O akşam, cebimde bin iki yüz kayme, Kocamustaapaşa'nın yolunu tuttum...

Cebimden bu parayı çıkardım, Züleyha'ya gösterdim.

– Kaç para o Kocakurt?

– Bin iki yüz! Ne dersin?

Sustu Züleyha!

Yavu ben daha n'apayım? Banka mı soyayım? Ne edip de Züleyha'ya yaranayım?

– Züleyha, yoksa kaşınıyor musun? Canın mariz mi istiyor? Söyle! Benden ne istiyorsun?

– Sana bi' şeycik demem Kocakurt! Kendi ağzınla annattın: Karaköy'deki bi' gümrük komisyoncusu, gümrükten mal çekmeyi becermekle, günde bin kayme kazanıyormuş! Şimdik düşün: İtalatçı beyler, komisyoncuya bin kayme verdiğine göre, kim bilir neler kazanıyordur? Sen daha definecilerle dolaş dur bakalım. Kırk yılın başı, eline bin iki yüz kayme geçti diye, sevin bakalım...

Züleyha bu sözleri söyledi ve pavyondaki işine gitti.

Ben evde kaldım. Sabaha dek düşündüm durdum. O gece mütiş efkârlandım.

Demek ki benim kısmetim kesikti! Ben hiçbi vakit yolumu bulamayacak, adam olamayacaktım. Bende iş yoktu.

Düşündüm: Halbuki ne kadar gayretliydim! Girmediğim iş kalmadı! Tekmil İstanbul sanatlarını denedim! Yakayı ele vermedim, hepsini de başardım...

Başardım da n'oldu?

O gece hiç uyuyamadım...

* * *

Sabahın er saatında Züleyha geldi. Yorgundu. Deral yatağa girdi, uykuya daldı.

Baktım, yağmur yağıyordu. Yağmuru görünce bi' şeyler oldu bana.

Yağan yağmur nedense koydu bana!

Neden? Hiç işte...

O gün bi' şey mi vardı? Hayır, hiç...

Lakin, yağmurun suyu sanki camda değil, ciyerimde süzülüyordu. Ciyerimin üstünden ağır ağır yağmur damlaları akıyordu...

O günü unutmam! O günde ne vardı? Hiç, ama...

O gün gittim, sabahın er vaktinde köprü üstünde dikildim. Göğsümü köprünün küpeşte parmaklıklarına dayayıp denizi seyrettim.

Sonra içim bulandı, başımı aşağı eğdim. Ötecek miydim? Hayır? Ne vardı? Neyim vardı? Hiç...

Yağmur yağıyordu. Yağmurlar üç gündür yağıyordu.

N'olur yağarsa? Hiç...

Deniz bulanık bi' renk almıştı. Pis bi' rengi vardı denizin. Az da çırpıntılıydı. Çırpıntıların üstünde çöpler oynaşıyordu. Bu çöplerin arasında bi' insan kellesi aradım.

Çırpınan denize baktım, bitakım kocakarılar gördüm! Kocakarılar pazarcıya para uzatıyordu...

Kafamı iyice eğdim, denize baktım:

Çırpıntılardan sanki sesler geliyordu: Kaldırımcılık! Nalcılık! Zarfçılık! Manitacılık, tırnakçılık, definecilik, üç kâatçılık...

Çırpıntılı sulara bi' tükrük attım, yürüdüm.

Galata Köprüsü'nde yürüyordum. Yerde sıra sıra balgamlar vardı. Gelen geçen, buralara balgam atmıştı. Bazı balgamlar ise, köprü parmaklıklarına asılı kalıp sarkmıştı.

İçimde cemreler düştü, kocakarı fırtınaları esti! Şu hayatta hiçbi mana, hiçbi tat yoktu.

Etmişim zarfçılığına, kaldırımcılığına, nalcılığına! Ben bunların hiçbirinden bi' tat alamadım...

Acep bugün, bu sabah nereye gitseydim?

N'aptım biliyor musun Arap? Tuttum bi' boğaz vapuruna bindim!

Vapurla teee Anadolukavağı'na kadar gitmeye niyetlenmiştim. Lakin içim sıkkındı. Kuzguncuk'ta vapurdan indim!

Kuzguncuk tarafları az buçuk kırlıktı. Buraları ıslak kır kokuyordu. Bu koku bana rehavet verdi, beni yumuşattı.

Yürüye yürüye Üsküdar'a geldim. Pekiy şimdik n'apsam?

Açarsa, beni Adalar açardı!

Evet! Adalara gitmeliydim!

Kadıköy'e geçtim, Ada vapurunu epeyce bekleyip sonunda bindim. Burgaz'da indim!

Ben Burgaz Adası'nı oldum olası severim Arap! Burgaz'a biterim! Burgaz'ı hiçbi adaya değişmem!

Burgaz'ı bütün Avrupa mülküne değişmem!

Oh be! Ada tertemizdi! Burgaz'da İstanbul'un boku püsürü, yağı çamuru yoktu. Burası müstakil, tertemiz bi' adaydı!

Burgaz'da da yağmur yağıyordu. Ossun! Ada ıssızdı. Ossun! Ada ıslaktı. Ossun! Ada çamurluydu. Ossun!

Burgaz'ın çamuru, İstanbul çamurundan değildi.

Çam yapraklarının ucunda damlalar asılı kalmıştı, onlara baktım, valla birer inci gibiydi onlar...

Köyü, kendi köyümü hatırladım. Ben küçükken köyümde...

Sonra Burgaz'ın koruluklarında tek başıma gezdim dolaştım. Yağmur boyna yağıyordu. Yağsın! Yağmur sanki her tarafları yıkayıp temizliyordu.

Böyle şeyler düşününce, koşmaya başladım. Çocuk gibi oldum, sevindim. Rüzgârı ardıma aldım, koştum. Rüzgârı önüme aldım, koştum. Rüzgârla oynadım. Rüzgârla itiştim. Bu işe pek sevindim, neşelendim, güldüm.

Ben o gün Burgaz'da tertemiz oldum!

* * *

İstanbul'a dönünce bi' de baktım, lan bugün Galata Köprüsü'nde bi' haller vardı! Köprü pek kalabalıktı!

İnsanlar hep birlikte hızla yürüyordu. Herkes aynı tarafa tulumbacılar gibi koşuyordu.

Ben de bu koşanlara katıldım, ben de onlarla birlikte gittim.

Geldik Salıpazarı'na, sonra Fındıklı, Kabataş... Geçtik buraları... Dolmabahçe'deki ulu çınarların az berisinde durup beklemeye başladık.

Burası bi' kuyruktu. Maç kuyruğu...

Bilmem ki Arap, ben ne diye geldim buralara, ne diye bekledim bu kuyrukta?

Meğerse kardaşım, ezeli raakiplerin karşılaşacağı günmüş!

Yavu ben ne duruyordum bu kuyrukta? Burda ne işim var?

Fekat kafamı toplayıp kuyruktan çıkamadım! Sanki çok mühim bi' şey kazanacaktım! Kuyruktan çıkamadım...

Arkamdaki herif, gaztesini sırtıma dayamış okuyordu.

Önümde dikilen ise bağırdı:

– Sarıııııı!

Sarı geldi.

– Aç lan bi' ayran!

Cıgaramdan üst üste bikaç nefes çektim. Cıgara da tat vermedi. Elimdeki o koca kefali fırlattım. Sonra pişman oldum. Peki, içmeyeceksen neden yaktın? Yaktınsa neden attın?

Kuyruktan çıktım, gittim o kefali topuğumun altında ezdim. Döndüm geriye, kuyruğa girmek istedim. Su koyverdiler:

– Hişşş aslanım, nereye, dediler.

– Burası benim sıram yavu! Valla benim!

İnanmaz gibi yaptılar.

Demincek arkama gazte yaslayan herifi şahit gösterdim, gene inanmadılar. Sinirlendim:

– Bak sonra fena olur!

Bi herif araya girdi, sırtıma hafiften şaplaklar attı:

– Açıkgözlük burda sökmez hemşerim, dedi.

Kafam bozuldu:

– Bas lan keçi!

– Ne dedin bakim? N'olmuş?

– Ananın orası çiroz kokmuş!

Tabii giriştik... Herifi altıma alıp bi' güzel marizledim. Kuyruktakiler bizi seyrediyordu. Hepsi birden, "vur, vur" diye tempo tutuyordu.

Bu seslerden hoşlaştım. İyice vurdum. Herifin haşat ettiğim suratına tükürdükten sonra ellerimi ovuşturup kuyruğa girdim.

Derken bi' başka herif geldi, sordu:

– Kardaş, niye kavga ettiniz?

– Sana ne?

– Yani renk kavgası mıydı?

– Ne rengi?

– Sarı kırmızı veya sarı lacivert!

– Değil!

– Pekiy neden dövüştünüz?

– Kapıştık. Kavga işte...

– Annadık, ama neden?

Demek bu herif de mariz istiyordu.

Bunu annayınca çekti gitti herif!

Derken önümde dikilen kıvırcık saçlıya lahmacuncu çattı bu sefer:

– Arkadaşım, müsaade et de geçeyim!

– Bana mı diyorsun?

– Yok külahıma!

– Sen ne istiyorsun arkadaş?

– Yavu bırak da şurdan geçeyim!

– Geçilmez! Burası kuyruk!

– Geçilmez ha?

Lahmacuncu, kıvırcığa yumruğu geçirdi! Kıvırcık da ona kafa attı. Herifin burnundan kan boşandı. Kan kokusunu aynasızlar hemen aldı, bizim oraya damladı. Lahmacuncu bu ara tüymüştü. Aynasızlar boşa gelmiş olmamak için kıvırcığı götürdü.

Kıvırcık yalvarıyordu:

– Abicim, n'olursun bırak, maça girecem!

Kuyruktan biri bağırdı:

– Tüysene kıvırcık, tüy ulan!

Kıvırcık, bu kelime üzerine silkindi ve hakkaten tüydü.

Lakin ben bu sesi tanıyordum, kıvırcığa "kaçsana" diye bağıran sesi...

Hayret ki hayret! Bu ses, Cabir beyin sesiydi!

Gerilere doğru bakındım, göremeyince bağırdım:

– Cabir beeeeey!

Cabir bey, kuyruğun arkalarında bi' yerdeydi. Azcık yana doğru çıktı, ordan beni gördü:

– Vaaaay, Kocakurt beeeey!

Kuyrukta durduğu yerden bağırmaya başladı:

– Kusura bakma Kocakurt bey! Kuyruktaki yerimi bırakamıyoruuuuum!

Vay be! Cabir bey bile maç hastalığına tutulduktan kelli demek tekmil İstanbul maça gelmişti!

– Cabir beeeeey! Kapıdan geçince ben seni bekleriiiiim! Maça beraber gireriiiz, tamam mııı?

İtiş kakış bi' vaziyetlerde teksasın kapısından geçince Cabir beyi bekledim. Orada kapı yerine bi' tornike vardı. Cabir bey tornikeden kurtulunca koluma girdi:

– Hadi Kocakurt bey, koşalım!

– Nereye koşalım?

– Türübünlerde yer kapalım! Hadi koş Kocakurt bey!

Dediği gibi yaptık, türübünde yer kaptık.

Burası şimdilik oldukça ferahtı. Kuyruktaki gibi abanan veya iten yoktu, ama önümdeki herif duvar gibi dikilmişti. Ensesinde çıban çıkmıştı bu herifin. Pilasterle yapıştırıp çıbanı kapatmıştı. Boynunu pek dönderemiyordu.

Cabir bey bana sordu:

– Yenecez di mi, yenecez?

– Kimi?

– Sarı kırmızılıları!

– İşşallah ağbi!

Cabir bey bu sefer dürterek sordu:

– Sen de bizdensin di mi Kocakurt bey? Bizdensin?

Hatırı için "evet" dedim, halbukim maç felan, takım felan benim umurumda değil. Bana ne lan sarı kırmızıdan?

– Cabir bey, sana bi' şey diyeyim mi? Bu maçlar beni açmıyor!

– Yoooooo! Öyle deme Kocakurt bey! Bak ben Kadıköy tarafında oturmadığım halde, sarı lacivertlileri tutarım, bu takımın hastasıyım!

– Neden?

– Renk aşkı! Kırk beş senedir tutarım bu takımı.

– Pekiy neden?

– Çünkü niyet tutarım.

– Ne niyeti?

– Basbayağı niyet! Maçtan önce bi' niyet tutarım, "Eğer bizim takım kazanırsa, şu ve şu durumlar düzelecek, işler yoluna girecek" derim!

– Kazanmazsa!

– O zaman, niyetim tutmadı demektir! O sebeple maçı merakla beklerim! Bazen maça da gelirim! Fakat çok zaman radyodan dinlerim!

– Pekiyyy... Maça gelen herkes niyet mi tutuyor Cabir bey?

– Olabilir. Öyledir herhalde! Tabii hayatta herkesin bir derdi var... Herkes derdine derman arar. Onun için de çoğu niyet tutar.

– Ben de dertli bir adamım. Atılıp hangi işe burnumu soksam kelek çıkıyor.

– Öyleyse sen de niyet tut! Eğer ki yenersek...

Cabir beyin kafası az çok çalışıyordu, fekat benim tuttuğum niyet hangi mevzuda olmalıydı? Bunu bilmeyecek ne var? Benim bi' tek asıl meselem vardı: Acep tıkırı yerinde, yağlı ve yüklü, kodaman bi' adam olacak mıydım? Veya olmanın yolunu bulacak mıydım?

Bizim takım yenerse bulacaktım!

Bu işe pek sevindim ve bağırdım:

– Az kaldı aaaaaaaz! Maça beş dakka kaldı! Bugün üç tane geçireceeez!

Önümde dikilen ensesi çıbanlı herif döndü, sordu:

– Kimi yenecen?

– Cimbomu!

– Nah yenersin!

Herifin çıbanını patlatmama az kaldı, Cabir bey bırakmadı:

– Boş ver Kocakurt bey! Boş ver efendim... O da kendine göre niyetli... Az sonra görürüz, bak n'olacak? Bak kaç tane atacağız?

Çıbanlı herif bu sözü de duydu, bize dönüp bi' laf daha attı:

– Kime atıyorsun sen babalık?

Bu herifi marizlemenin zamanı gelmişti. Lakin o sıra bi' anda teksas yıkılır gibi oldu!

Cimbom sahaya çıkmıştı!

Aman yarabbim! Millet bağırmaktan kıçını yırtacaktı! Çatlayasıya tempo tutuyordu millet!

– Re re re, ra ra ra!

Yavu bu ne işti? Demek ki sarı kırmızılılar, on binlerce insanın yegâne umuduydu! Sanki canını malını kurtaracaktı onlar! Kızını kısrağını, tasını tarağını kurtaracaktı...

Derken bi' gümbürtü daha koptu, teksas hastanesi kasırgayla bi' daha sallandı! Vay be, millet ne biçim tepindi!

Coştu milletimiz:

– Yā ya ya, şa şa şa!..

Ben de bağırıp yırtındım!

Çünkü bu benim takımım, kanaryalardı! Yenersek eğer...

Ve maç başladı!

Futbolcular kısmen alkışlandı, kısmen yuhalandı.

Lakin seyirciler haakeme pek sövüyordu. İki taraf da sövüyordu haakeme!

Haakem o biçimmiş, alıcıymış, tekerlekmiş, yavşakmış, beşlikmiş, Bursalıymış, bilezikmiş, götoşmuş, dümbelekmiş, dübürzadeymiş, şoroloymuş, kovaymış, follukmuş, koridormuş, nonoşmuş, kumbaraymış, simitmiş, ütüymüş, yuvarlakmış...

Ensesi çıbanlıyı dürtüp sordum:

– Nerden biliyorsun hemşerim? Ne malum?

– Kör müsün? Ofsayıtı görmedin mi?

Sonra haakeme ben de sövdüm! Çünkü hayatta en kolay bi' şey haakeme sövmekti.

Gırtlağım kaşınıyordu sanki! Sövdükçe ferahlıyordum. Bilakis içimdeki ıztırapı balgam gibi dışarı atıyordum!

Sarı lacivertlilerin beki milliymiş! Lakin son milli maçta oynatmamışlar!

– Hakkını yediler çocuğun, diye bağırıyorlardı.

Cabir bey de bu kanaattaydı:

– Kocakurt bey, hakkını yediler çocuğun! Baksana, kaya gibi!

Fotbol başkanına pek bozuldum. Sanki kendi hakkım yenmiş gibi ona sövmeye başladım:

– Lan böyle başkan mı olur? Göz görüyor lan! Bu çocuk seçilmez de kim seçilir? Kancık herifler! Pis herifler...

Cabir bey beni dürttü:

– Kocakurt bey, haklısın ama, etrafta polisler var!

– Ossun! İsterse aynasızın ferіştahı ossun! Lan nereye gitsek, aynasız! Konuşsak aynasız, osursak aynasız... Lan bu ne biçim memleket?

Ben böyle deyince, Cabir bey de yüreklendi. O da başladı:

– Maça gelmişiz beyim! Neden gelmişiz maça? Taraf tutmak için! Taraf tutmaya kim karışır lan? Memlekette demokraaasi yok mu?

Var tabii: Memlekette takım tutmak selbes!

Şimdik top, sarı lacivertli bi' fotbolcudaydı. Burnu sivri bi' herif... Pırof ve üstelik ordinaryusmuş! Ayakları sanki mıknatıslıymış! Çalım atınca karşıdaki fotbolcunun beli kırılırmış...

Ordinaryus bi' şut çekti, top gitti direği bulup direğe çarptı! Helecandan herkes gol sandı. Şapkalar havaya uçtu. Cabir beni öpmeye başladı!

– Cabir bey dur! N'oluyor yavu?

– Gol değil mi?

– Dur yavu! Sırnaşma da bakayım!

– Çabuk söyle Kocakurt! Gol mü? Yüreğim kaldırmıyor! Söyle, gol mü?

– Ah be aaah! Şeytanın bacağını kıramadık!

Ah yarabbim, yine direkten döndük!

Sonra bağırmaya başladım:

– Ya ya ya, şa şa şa!

Vay be! Bütün millet bana katıldı, herkes beni destekleyip bağırmaya durdu.

Hoşuma gitti! Ne demek? Ben bi' bağırayım da, binlerce insan peşimden gelsin?

Sonra bi' daha bağırdım. Milleti peşimden sürükledim!

Tabii bu bağırmalar sarı lacivertli fotbolculara pek tesir etti. Takımımız coştukça coştu! Bizim takım hep bastırdı.

Lakin bi' türlü gol atamadık!

İçimden şöyle diyordum:

– Allahım, güzel Allahım! Bize bi' golcük bağışla be Allahım!

Hayır! Gol olmuyordu! Bizim takım, bi' milim yüzünden gol kaçırıyordu.

– Kocakurt bey, aman nazar deydirme. Çünkü atamayana atarlar! Ya şimdik bi' gol yersek?

Yaaaa! Bu da olabilirdi. Ya gol yersek?

Ben de o zaman hayatta hep ayvayı yerdim!

Lakin yenilmedik!

Maç sıfır sıfır berabere bitti, iyi mi?

Cabir beye sordum:

– Dayı! Peki n'olacak şimdik halimiz? Maç berabere bitti! Hem de sıfıra sıfır berabere... Bizim niyet n'olacak?

– Aldırma Kocakurt bey! Bir şey olmaz! Ben nasıl olsa emekliyim, üç aylığımı alırım... Sen ise henüz gençsin! Hayatta daha nice goller atarsın...

Acep öyle mi? Maç sıfır sıfıra bittiğine göre...

Teksas hastanesinden dağıldık. Cabir beyle vedalaştım ve bi' ara sokağa saptım.

Düşünceliydim! Vay be! Berabere kalmıştık! Hem de sıfır sıfıra!

Ben şimdik ne tarafa gitmeliydim?

VATAN MİLLET HİZMETİ

Dünya nedir, sen nereden sezersin?
Bir gün olur, ettiğinden bezersin!
Haram, helâl, yeyip içip gezersin,
Bizi yaratana hizmetin nedir?

Âşık Deli Bekir (XIX. yüzyıl)

Uyanık helecanla boynuma sarıldı:

Kocakurt, yavu nerelerdesin? Meraktan çatladık!

– İstanbul'da azcık sağa sola takıldım, n'olmuş?

– Sana bi' mektup geldi abicim, içini açtık okuduk!

– Ne mektubu?

– Resmî bi' mektup!

– Söylesene lan! Nerden geliyor bu mektup? Karakoldan mı? Mahkemeden ihzar mı çıkmış, nedir?

– Değil abi! Umum yıkımcılar merkezinden! İstimlak parasını hak etmişsin Kocakurt! Abicim bu sefer yaşadık!

İşte bu fevkalade bi' haberdi! Lakin Uyanık sözün gerisini şöyle getirdi:

– Elli bin kayme alacakmışın abi! Mukabilen otuz bin kayme "şerefiye" verecekmişin!

– Şerefiye de nedir? Minare mi yaptırıyoruz lan?

– Hükümet şerefiye alacakmış senden! Çünkü abicim; arsanın önünden muazzam bi' cadde geçiyor diye, senin arsa şereflenecekmiş!

– İstemez! Benim şerefim kendime yeter! Namım yedi cihanda duyuldu!

– Matesüf abi komisyondan karar çıkmış!

– Vay be, ne yer kaldı ne yaar!

– Abicim, beş bin kayme de vergi, rüsum ve damga pullarına gidecekmiş!

– Uyanık! Sabah sabah nerden çıktın karşıma?

– Fena mı ağbi? Hiç yoktan eline on beş yirmi bin kayme geçer!

– Pekiy n'apalım şimdik? Nasıl bi' tedbir alalım? Sirkeci otellerinde karargâh mı kuralım? Yoksa komisyon memurlarının ayağına kapanıp fiyat mı artıralım? Ha Uyanık? Nereye koşalım?

– Bana kalırsa ağbi, komisyon kararı bozulmaz! Yalvarıp yakarmakla artık bu iş olmaz!

– Neden?

– Çünkü bi' kerre bu karar sana tebliğ edildi!

– Lakin tarafımdan tebelluğ edilmedi! Tebelluğ edilmemiş bi' tebliğ, hukuken hükümsüzdür.

Yavu, durumları şimdik nasıl düzeltmeli? Düşündüm taşındım, parti merkezine gittim. İl başkanını aradım, bulamayınca yaveriyle görüştüm:

– Beyefendi, hal böyle böyledir –dedim–, ben evde bulunmadığım bi' sırada, evdeki çocuklar kandırılarak bi' imza attırılmış –dedim–, böyle bi' imzanın hükmü olabilir mi? Sonra ben kimim? –dedim– Dokuz bin nüfuslu Keltepe maallesi ayakta durmaktaysa, sayemde durmaktadır! –dedim–.

İlave ettim:

– Beyefendi, aman bu adaletsiz kararı geri çevirtin!

Yaver bey, durumları annadı. Bana söz verdi:

– Kasavetlenme Kocakurt! Hizmetlerin karşılıksız kalmaz!

Netice, bu herif beni başından savdı, fevkalade atlattı! Şurdan belli ki, bi' müdet sonra, il merkezinden acayip bi' mektup geldi. Mektupta şöyle bi' şeyler yazılıydı:

> Saayın ve sevgili Keltepe başkanımız! Bin dokuz yüz elli yedi yılından itibaren, Keltepe maallesindeki muvaffak hizmetleriniz malumdur. Ancak haber alınmıştır ki, son altı aydan beri, ocak başkanlığı hususundaki gayretlerinize fasıla verilmiştir. Vazifeye deral devam ediniz. Bilindiği üzre, muhalefet azgınlaşmıştır. Yakında seçimler yapılabilir. Görev başına geçiniz. Tekmil Keltepe nüfusunu cepeye yazdırınız...

Vesayire vesayire...

Ben bu mektuptan bi' şey annamadım. Hani lan arsa fiyatından bi' haber?

– Uyanık, böyle bi' mektup ne manaya gelir?

– Abicim, sen diyorsun "metelik", herifler diyor "cebim delik"!

Belki bu mektubun bi' manası daha vardı: "Evladım Kocakurt, sen partiye kazandır, partimiz bak sana neler de neler kazandırır."

– Yağma mı var Uyanık? Ben ocak başkanlığından soğudum. Bu vazifeyi çoktan bıraktım. Başkanlığa bi' şartla devam ederim. Önce fiyat listesi, sonra parti cepesi!

– Git konuş ağbi! Yaverle felan değil, bizzat başkanla konuş!

– Gitmem! Çünkü durumlar ferahlatıcı değil! Bu herifler kendi derdinde Uyanık! Seni, beni çoktan unuttu bu herifler... Benim arsa onların umurunda mı?

Bu sözüm, yabana atılacak bi' söz değildi. Çünkü siyasi durumlar o sırada hakkaten alengirliydi: Milletimiz her maallede hasım kavelerde mevzilenmişti. Ayriyeten şehirler ve bilakis memur kısmısı, kazan kaldırmak üzereydi.

– Uyanık, sakın bu herifler tepetaklak düşmesin? Benim arsa n'olacak sonra? Ben hakkımı isterim!

– Abicim, hak isteyen sadece sen değilsin ki! Baksana ağbi, peynir ve ekmek için dahi, kuyrukta dinelip beklemeler modası çıktı. Hiçbi aranan bulunmaz oldu... Aslında her aradığını bulursun, lakin karaborsadan!

– Pekiy Uyanık, bunun sonu nedir? Askeriye ve memur milletine yekten hasımlığın ne gibi bi' avantası vardır? Bu gidiş, nasıl bi' gidiştir?

– Sen hakkını alırsın ağbi! Seninki nihayet mülktür! Dünya yerinden hoplasa, mülk gibisi yoktur!

– Ya bu parti değişirse?

– Abicim, seksen parti değişse, sekseninin de mülkle arası hoştur! Sakın kasavetlenme. Sen boş geç, olacağına varır. Bırak, inceldiği yerden kopsun...

Uyanık böyle dedi ama, ben bu gidişten bi' şey annamadım. Oldukça huylandım. Canım istemediği halde, ayaklarım geri geri gitse de, bi' gün parti merkezine uğradım, durumları kolaçan ettim:

– Abiler, yavu bu yükselen şikâyetler nedir? Nereye gidilmektedir?

Gülüp geçtiler:

– Boş geç Kocakurt! Şehirlerdeki üç beş memur mühim değildir! Seçmenin çoğunluğu bizden yanadır. Bize kim dokanabilir?

Yavu bu herifler deli mi, kör mü? Köylünün keriz tarafına yaslanmakla sittin sene iktidar edilir mi? Şehirler mühim! Ne gelirse şehirlerden gelir! Şimdik şehirler muhalefetin!

– Abiler, muhalefet kabarıyor! Şehirler horozlanıyor! Aman sonunda zorlanmayalım?

Bunları aynen söyledim, lakin söz dinnetemedim.

Nisan ayı gelince, büyük şehirler hepten zort etmeye başladı. Cadde ve meydanlar talebe gençleriyle dolup taştı. Gençler caddelerde "Olur mu? Vurur muuu?" diye bi' makamlar tutturdu.

Bizim partili kodamanların ise ağa damarı kabardı:

– Oluuuur, vuruuuuur, deyip yangına körükle gittiler.

Yavu bu gidişin sonu gidiş değil! Batıyoruz lan! Üç beş çocuk dediğin, yüz binleri aştı lan! Abiler, bu sesler ne pekiy, bu sesler? "Ya ya ya, şa şa şa! Bizim Paşa çok yaşa! Başbakan istifa! Hastir lan dip kafa!" diye bağırıp çağrıyorlar abiler!

– Bi' şeycik de yapamazlar!

– Yavu abiler, nereye yapamazlar? Sen vurursan, onlar vuramaz mı?

Uyuyordu bizimkiler...

Ve bi' sabah uyandılar ki, tam uyandırıldılar!

* * *

– Abicim, sen dediğim gibi yap, bu mektubu yaz, göreceksin hallolur!

– Lan Uyanık! Bu yeni iktidar, oldukça katı, şiddetli! Böyle bi' mektuba bozulmasınlar?

– Çekinme abi, sen yaz!

Uyanık'ın dediği istidayı yazıp aynen şunları sıraladım:

> İstanbul şehrimizin pek sayın ak devrimcileri! Evvelâ sizi tebrik ederim. Sonra ak saygılar sunarım. Benim efendim, maruzatım şundan ibarettir: Ben aslen ak devrimciyim. Ankara'da gecekonduda otururum. Yıllardan beri çok çile çektim. Lakin hiç yılmadım. Biriktirdiğim para ile İstanbul Aksaray maallesinde pafta 221, ada 896, parsel 47'de küçük bi' arsa aldım. Ne yazık ki matesüf benim arsama sabık ve sakıt iktidar tarafından kanunsuz bi' vaziyette el kondu. İstimlak dendi, parası henüz ödenmedi. Senelerden beri bu parayı beklerim. Son çarem siz ak devrimcilere ak saygılarımla bu ak mektubu ak kâatlara yazmak olmuştur. Helbet haklı olana da sahip çıkılır. Benim arsa hususunda yardımcı olmanızı ak saygılarımla sunarım. Tanrı size ak gelecekler nasip eylesin.

Netice, şöyle bi' cevap aldım:

Sayın bay Kocakurt.

Hükümetimizin aldığı yeni bi' karar üzre, her dilekçeye en geç on beş gün içinde muhakkak cevap verilmektedir. Arsa durumunuz incelenmiştir. Size istimlak parası maalesef henüz ödenmemiştir. Biz, sabık ve sakıt iktidar zamanında yapılmış ittifaklara bağlıyız. Sizinle yapılmış bulunan sözleşme vesayir belgeleri takdim eylediğiniz taktirde, istimlak bedeli ödenmesi için muamele yapılacaktır. Ak saygılarımızla.

– N'apacaz şimdik Uyanık?

– Tamam işte ağbi? İstimlak sözleşme ittifak kâatlarını İstanbul'a götürüp gösterecez!

– Ne ittifakı lan?

– Hani, zamanında umum yıkımcılar merkezinde bi' kâatlara imzalar atmıştın ya ağbi? İşte o ittifak yazılarını götürecez!

– Nerde o kâatlar? Ben böyle bi' kâat almadım.

Uyanık gülmeye başladı. Durduğu yerde gülerek beni illet etti!

– Kocakurt, hadi gene iyisin Kocakurt! Sen İstanbul'da aylar ayı gezip tozarken, Keltepe'de n'oldu bilir misin?

– N'oldu Uyanık?

– Abicim, sen İstanbul'dayken Keltepe'ye bi' sürü resmî mektup geldi. Bu mektupların içinden biçok evrak çıktı. Git Köroğluna sor bakalım! Helbet bi' yere saklamıştır...

* * *

Hayatta İstanbul'a müteveccihen seksen sefer seyahat ettim, hiç bu kadar neşeli bi' seyahat görmedim!

Uyanık ve ben kurulmuştuk yeni model dizel bi' otobosun koltuklarına, fevkalade bi' ahenk içinde gidiyorduk.

Otobosumuz Düzce'de yemek molası verdi: Düzce'de lokantaya oturup kayıntıya başlar başlamaz Uyanık sordu:

– Abicim, dosya nerde?

– Kayidemin altında! Yitirir miyim Uyanık? Bu dosya mühim! İçinde evrak mühimmat, bilumum ittifak var!

– Kocakurt yirmi bin kaymeyi alınca, altımıza elli yedi model bi' sıteyşın çekecez, di mi?

Bu Uyanık, şimdiden hayallere dalmıştı: İstimlak parasını alacaz da, elli yedi sıteyşın çekecez de, Keltepe ile Ulus Meydanı arasında dolmuş çalıştıracaz da... Yavu nerde o bolluk? Burası Türkiye! Alacağı tahsil etmek kolay mı? Hele ki borçlu hükümet olursa?

– Abicim, dolmuşçulukta iyi mangır var! Pek akıllı bi' yatırım yapmış olursun!

– Bazen yurtiçi seyahatlara da çıkarız Uyanık! İcabında Muş vilayeti yokuşuna kadar gideriz!

– Kocakurt, abicim, icap ederse Züleyha'yı da alırız yanımıza, istersen...

– Önce n'aparız biliyor musun? Biz Züleyha ile ikimiz, arabanın arkasına kuruluruz, sen direksiyona geçersin Uyanık, İstanbul'un içinde şöyle bi' tur atarız! Bilakis Topane ve Salıpazarı'nın oralarda bizim elliyedi'yi gazlarız!

– O neden ağbi?

– Öyle! Ben buna havesleniyorum!.. İcabında bizim Cıvık Recayi'yi de gezdiririz... Hani, heykel dikimi için üç yüz kayme borç almıştım ya hani? Bak Uyanık, aklımdayken söyleyim, senin de haberin olsun, ben o borcu kendisine çoktan ödedim.

– Tamam ağbi! Recayi'yi de bindirip gezdiririz.

İşte böyle hayaller kurduk Uyanık'la. O biçim hayaller... Lakin ben bilmez miyim? İstanbul'a gidince umduğumuzu pek bulamadık! Yıkımcılar merkezinde tekmil evrak ittifakları gösterdiğimiz halde, paraları şipşak cebe atamadık! Bize şöyle dediler:

– Tamam Kocakurt bey, maamelemiz tamam! Biz bu evrakı tekemül ettiririz!..

– Yani nasıl? Parayı ne günü çekecez?

– Önce vekâletin izni alınacak, iki evrak birleştirilecek, yeniden komisyona girecek, tahsisat çıkınca ödeme sırasına bakılacak...

Moralimiz bozuk olarak çıktık bu dayireden.

– Gördün mü Uyanık? Bu para çıkmaz ayın çarşambasında elimize geçecek!

– Matesüf öyle görünüyor ağbi! Herif ne dedi? "Siz şimdik boşuna beklemeyin, bikaç ay sonra Ankara'daki adresinize durumu bildiririz" dedi! Yani ne demek? "Borcumuzu inkâr etmiyoruz, lakin helbet bi' çarşamba günü alırsınız..." demek!

– Tamam Uyanık! Şimdik sen git Keltepe'ye, beni bekle!

– Sen n'apcan ağbi? İstanbul'da mı kalacan?

– Benim azcık işim var burda! Al şu harçlığı, deral otobosa atla!

Uyanık'ı savdım, doğruca Kocamustaapaşa'ya uzandım.

Lakin durumlarda sanki bi' değişiklik vardı! Çünkü Züleyha'nın kapısını üst üste on kerre çaldığım halde, kapı açılmadı!

Yavu bu nasıl olur? Züleyha bu öğlen saatına kadar nerede kalır?

Heralde kapı tokmağının sesini duymamıştı! Belki de derin bi' uykudaydı...

Kapıyı bi' daha tokmakladım, açılmayınca aşağıdan bağırdım:

– Züleyha! Aç, aç! Ben geldim!

Hayır! Ses yok! Kapı açılmadı!

Sonra maabadı bizim yerli filimlerdeki gibi cereyan etti:

Ben kapıda dikilip beklerken komşu pencereden bi' karı kafasını uzattı, sordu:

– Kimi arıyorsun evladım?

–Teyzecim, burda Züleyha diye bi' baayan vardı, işte bu evde otururdu...

– Züleyha mı? Züleyha gitti! Züleyha bu evden çıktı!

– Nereye gitti?

– Bilmem, adres bırakmadı!

Sesimizi duyan öbür komşular da pencereden sarktı, onlar da aynı şeyleri söyledi:

– Evladım, Züleyha burdan taşınalı epey oldu!

Vay be! Başımdan aşşağı kaynar sular döküldü! O gece, İstanbul'un tekmil bar ve pavyonlarını dolaştım, Züleyha'yı aradım.

Bulamadım!

Yavu nereye gider bu kız?

Efkârımdan kendimi Topane'ye zor attım. Çünkü neden? Çünkü Topane biçok derde derman olacak bi' yerdir. Efkâr dağıtmaya birebirdir. Hem bizim eski arkadaşlar da orda bulunduğu için insan kendini doğduğu maallede hisseder.

Bi de baktım, Recayi pek helecanlıydı! Recayi şunları anlattı:

– Kocakurt, Topane yeniden kalkınıyor! Bu sefer Topane ihya olacak, Kocakurt!

– N'olmuş? N'oldu Topane'de? Yeni bi' icatlar mı bulundu?

– Aynen! Şimdik Alamanya'ya gitme hevesleri çıktı, Topane bu hususun merkezi oldu! Alamanya'ya gitmek için kuyruğa giren işçilerin maamelesi Topane'de yapılıyor ağbi! İşçiler aslen buradan sevkedilip Sirkeci'den vagonlara bindiriliyor!

Hayret! Topane gibisine kısmetli bi' maalle yoktu! Liman desen orada, gümrük desen orada, italat, ihracat, her bi' nevi sevkiyat orada! Şimdik de sevkiyat hususunda işçi postalanmaya başlamıştı demek...

– Abicim, sevkiyat hususunda bizim maalle devlete yardımcı oluyor! Maallede biçok yazıane açıldı, bu yazıaneler bir zamanların "İş Bulma Kurumu" gibi çalışıyor! Alamanya haveslisi işçilerin maamelesi "Kurum"dan da çabuk yapılıyor!

– Recayi, şu sanatı öğretsene bana! Benim kafam çalışır Recayi! Bu sanata ben de başlayabilirim! Bakarsın gün gelir, Ankara'da yazıane açarım!..

– Bu bi' sır ağbi! Bu sır kolay öğrenilmez!

– Bırak bu ayakları Recayi! Ben Topane yazıanelerine raakip olmayacam! Ben işçi postalamaya başlarsam, bu sanatı Ankara'da yapacam! Şu sıra işsizim! Türlü sebeplerden dolayı, boşlukta gibiyim! Sen araya gir Recayi! Bu sanatı öğreneyim!

– Şeker ağbicim, bu işleri valla ben de bilmiyorum! Hukuk maamelesinden hiç annamam! Bu işleri hayatta hiç yapmadım Kocakurt! İşçi sevkiyatını nerden bileyim?

– Sen çakmazsın ama, ben kabiliyetim sayesinde deral ustalaşırım. Sanatı bi' gösteren olsa, ossaat kaparım! Adamını göster bana Recayi!

Netice, Recayi beni bi' yazıaneye götürdü. Ben orda Alamanya heveslisi işçi ayaklarına yattım. Lakin yazıane sevkiyatçısından bi' husus reca ettim.

– Bak, ben bu işi garantili isterim! İcabında on faprikaya mektup yazılsın! Aslen firezeciyimdir, lakin torna işinden fevkalade annarım. Hayatta buzdolabı bile tamir ettim. Marangozluk ve terzilik yapabilirim. Bi' zamanlar, matbaada çıraktım... Alaman faprikaları benim gibi işçi bulamaz! On beş faprikaya da yazılsın! Hangisi çağırırsa, oraya giderim!

Yazıaneci herif benden biraz huylandı. Lakin araya Recayi girdi. Recayi tanıdık bi' kimse olduğu için, herif fazla incelemedi.

Allem ettim kallem ettim, beş-on Alaman faprikasının adresini kopardım. Herif arkasını döndüğü bi' sırada, faprikalara yazılan Alamanca mektuplardan da bi' suret yürüttüm. Ötesini oluruna bıraktım. Günlerce gittim geldim, illaki Alamanya'ya gidecek bi' işçi gibi, başıma gelenleri kabullendim. Bekleyip gördüm ki, bakalım maamele nasıl yürüyor?

Bu sayede öğreneceğimi öğrendim, sıra tam yazıane komisyoncusunun parasını vermeye geldiği zamanda, tabii toz oldum.

– Tamam Recayi! Bu zenatın yarısından çoğunu belledim. Allah senden razı ossun. Hayatta bu iyiliğini hiç unutmayacam!..

* * *

Keltepe'ye gelince Uyanık'la durum vaziyet müzakeresi yaptım:

– Evet Uyanık, söyle bakalım, şimdik hayatın hangi bi' ucundan tutsam? Acep nasıl bi' mesleğe atılsam?

– Reklamcılığa devam ağbi! Nasıl olsa sıteyşının parası yakında çıkacak...

– Yuf sana be! Ben de seni uyanık bi' adam sanırdım! Kala kala reklamcılık mı kaldı? Beni sadece reklamcılığa mı layık görüyorsun?

– Neden ağbi? Reklamcılığın nesi var?

– Şimdik devir değişti Uyanık! Başka bi' meslekler bulalım!..

– Devir değişti de n'oldu ağbi?

– Çok şey oldu! Birincisi, ocak bucak teşkilatları kalktı, herkes kardaş oldu! Cıgara paketlerindeki resimleri görmüyor musun lan? Herkes el ele tutuştu! Dört elle birbirine sarıldı.

– Doğru ağbi! Bizim Keltepe ilkokulu dahi, zengin muhitlerden bi' ilkokulla kardaş oldu!

– Tabii ya! Hükümetimiz, hasım kavelerde mevzilenip bekleyenlere dedi ki: "Öpüşün lan! Herkes birbirine sarılsın!" Uyanık, hasımlık yok gari! Zenginler, fakir fukaraya şimdik yardım ediyor. Yardımlar başladı!

– Ne yardımı?

– Gazte yardımı! Gazte alabilenler, gazte alamayanlara yardım ediyor şimdik! Köylere gazte gönderiliyor! Bugünlerde köylümüz isterse geçmiş havadisleri okuyor, isterse gazteleri kırık pencere camlarına yapıştırıyor, göynü çekerse de rafların üstüne raptiyeliyor, tamam mı?

– Ağbi, bak aklıma bi' şey geldi! İstersen şöyle bi' iş tut abicim: Aklın basarsa abicim, sen bu Keltepe'de bi' cemiyet kur, cemiyet yoluyla gazte iste abicim! Bak görürsün, günde binlerce gazte yağar cemiyete!

– Sonra?

– Gazteleri kilo hesabına toptan satarsın abicim! İstersen imalatçılara götürelim, kesekâadı yaptıralım...

– Uyanık, benim böyle ufak işlerde gözüm yok! Kâat bana ne bırakır? Bu memlekette kâat kalem ve kitaplar para bırakmaz, bilmez misin?

– Sıteyşını alıncaya dek abicim... Sıteyşını alacaz ya?

– Alacaz ama, ben o zamana kadar aylak mı gezecem? Helbet kendime göre bi' iş bulurum!

– Nasıl bi' iş?

– Dur bakalım...

Uyanık'a söylemedim, çünkü o günlerde ben neşeli bi' teklif almıştım. Lakin bu teklif üzerinde henüz kararımı vermiş değildim.

Bu teklif, bizim eski kodamanlardan gelen bi' teklifti. Partili büyükler, beni görev başına çağırıyordu:

– Kocakurt, yeniden teşkilatlanıyoruz! Ocak bucak teşkilatları kalktıysa da seni ilçe başkanı yaparız! Kocakurt hiç çekinme! Çünkü seçimler yapılırsa, seçimler bizim! Hadi gel ilçeye vaziyet et!

Bu teklifte istikbal vardı, ama ben redettim!

Çünkü neden? Ben kardaşım, işçi ihracatçısı bi' yazıane açıp gâvur memleketlerine işçi postalayacaktım.

* * *

Kocakurt kulunuz memleketimizde olan biteni hep erken görmüştür. Harbi konuşalım, her bi' durum vaziyetini önceden sezdim. Bakma, şansızlık eseri çok fırsat kaçırdım. Lakin bu sefer şeytanın bacağını kıracaktım.

O senelerde memleketin umum manzarası şöyleydi Tahsincim: Birincisi, bütün millette bi' Alamanya hevesi vardı! Bu heves, vatan sathını kaplamıştı! Kerizler ve bilakis gecekondu

milleti, Alamanya'ya gitmek için göt atıyordu. Topane'den başlayan işçi sevkiyatı memlekete dalga dalga yayılmıştı. Bizim Keltepe'den dahi, Alamanya'ya kapağı atmak isteyen çoktu.

İnan ossun Arap, bu durumları benden başka gören yoktu. Ankara'nın büyükleri dahi pek umursamıyordu. Münevverler köylere gazte gönderiyor, basın inkilâbı felan yapıyordu...

Lan millet işsiz be! Millet zilyoner. Millet aç! Milletin açlıktan karnı guruldayor! Millet urbasız! Görmez misin millet Âdem babaya dönmüş.

Anayasa çıkartılmıştı, lakin anayasaya en mühim madde konmayıp unutulmuştu: Madde bir: Memlekette kimse acından ölemez! Böyle bi' madde konmayınca da acından ölmek vaziyetindeki vatandaşı arayan soran tabii yoktu!

Demek ki Arap, başta gelen vatan hizmeti neymiş? Başta gelen bi' hizmet, Alamanya malamanya gibi yerlere işçi postalamaktı.

İşte bu hizmetimle hâlâ övünürüm!

Çünkü hakkatı herkesten önce gördüm!

O zamanlar Arapçım, sevkiyat sırasında ince eleme, sık dokuma yoktu. Gidecek işçimizin ağzındaki dişlere veya kazurat tahlillerine bile bakılmıyordu. İşçilerimiz, maamelesi tamamlandıktan sonra, Sirkeci tiren istasyonundan vagonlar dolusu postalanıyordu.

Bu meyanda ben n'aptım? Ben Keltepe'de ufak bi' yazıane açtım, ufaktan ufaktan sevkiyata başladım! Topane'den elde ettiğim faprika adresleri fevkalade işime yaradı! Bu adreslere ha bire mektup gönderdim! Topane yazıanecisinden yürütmüş bulunduğum Alamanca mektup suretini çoğalttım. Adliye civarındaki daktilo istidacılardan bu hususu bilakis reca ettim:

– Sami ağbi! Bilirim, henüz Alamancaya vakıf değilsin! Lakin yazdıracağım şu ellinci mektuptan sonra, bülbül gibi Alamanca yazma maamelesi öğreneceksin! Hatırımı kırma Sami

ağbi! Alaman harflerini dikatle ve usulünce vur! İşte kopyası burda! Abicim n'olur aynısından yaz veya kopyasını çıkar! Mektup başına sana beş lira!

Sevkettiğim işçilerden ise elli kayme masarif, yüz elli kayme emek hakkı aldım. Bazı işçilerin pasaport maamelesini ise ayriyeten elli kâada bitirdim.

Keltepe'de forsum mütiş artmıştı. Keltepe şimdi ayaklarıma kapanıyordu...

Yavu ben bu kadar bi' sevkiyatı nasıl yürüteyim? Mecburen fiyatları arttırdım: Erkek işçi her şey dahil üç yüz kayme, avratlar beş yüz!

Yine de işten başımı alamadım!

Millet kuyruğa giriyor, millet ayaklarımı öpüyordu!

Artık faprika adreslerine bile yazmıyordum. Buna lüzum yoktu.

– Adın ne bakim kardaşım?

– Memet!

– Tevellüdün?

– Dokuz yüz otuz beş!

– Tamam! Şimdik git, kafa kâadı sureti getir! Şu ve şu evrakları tamamla! Gelecek ay Alamanya'dan istek gelir...

Halbukim ne isteği? Alamanya'dan çağıran eden yoktu! Eski mektuplardan bi' tane çıkartıp gösteriyordum:

– Tamam! Herifler seni istedi! Şimdik gel pasaport çıkartalım!

Sonra Memet'e bi' turist pasaportu çıkartıyordum!

Hayır Arap! Koku moku çıkmadı! Turist olaraktan gidenler bile geri dönmedi. Demek ki bunun bi' sırrı vardı: Ya Alamanlar her bi' işçimize yapışıyordu, ya da işçilerimiz Alamanya'ya yapışmanın yolunu buluyordu.

Ben şimdik Keltepe'nin hakiki kıralıydım! Parti ilçe başkanlığı da neymiş? Keltepe maallesinin biricik cankurtaran simidiydim!

Hayattan umut kesenlere umut verdim. En gariban biçare heriflere çare buldum. Kimlere ve kimlere kıyak çekmedim?

Gecekondu anası Nazmiye vardı ya hani? Ona da çok danıştım:

– Ne dersin Nazmiye Ana? Hasan oğlu Hüseyin'i gönderelim mi? Başka kimlere iyilik etmeli?

Nazmiye bana yardım ederdi, "şunlara ve şunlara iyilik edilmeli" derdi.

Arap, bu arada şunu da yaptım: Sevdiğim arkadaşları gönderdiğim gibi, illet herifleri de postaladım. Bu ikinciler benden uzak dursun istedim.

Çorumlu Zekeriya'nın bacanağını gönderdim, bu ayileye pek bi' iyilikte bulundum.

Rıfkı'nın abisi Sırrı'ya bozuk çaldığım için, kendisini matbaadan çıkardım, turist pasaportuyla yallah postaladım.

İtris Usta'nın iki oğlunu birden yolladım. Bu münasebetle benim de bulunduğum veda ziyafetinde tesirli bi' konuşma yaptım:

– İşte bu dünya böyledir! Ekmek parası nerde çıkarsa oraya göçülür! Ahrete göçülürken ise Sırat Köprüsü'nden geçilir!

Maalemizin gonca gülü Şaziye'yi de gönderecektim, lakin Nazmiye Ana mani oldu:

– O hastalıklıdır! Bildim bileli belsoğukluğu çeker.

– Ossun be Nazmiye Ana! Alamanya'da tedavi olur!

– Katiyen! Şaziye oralara sadece belsoğukluğu götürür! Alaman heriflerin de bastonunu kırar!

Eğer bu gonca gül Şaziye, eğer belsoğukluğu değil de firengi olaydı, kendisini muhakkak gönderirdim! Çünkü neden? Çünkü firengi hastalığı bize gâvur milletinden ithal edildiğine göre, iki yüz küsur sene sonra kendilerine bu hastalığı aynen iyade ederdim!

Demek ki Şaziye'nin kısmetinde Alamanya macerası yokmuş!..

* * *

Bu meyanda bi' gün yazıanemde eski Alamanya evraklarını karıştırırken içeri biri girdi. Kafamı kaldırıp da gelenin yüzüne bakmadım. Beklesin varsın!

Lakin içeri giren şahıs, pek beklemeden, marazlı bi' avrat sesiyle konuştu, azcık şaka yaptı:

– Alamanya'ya gitmek istiyorum, işçi olarak... Yardım eder misiniz?

Evet, oydu!

Bu gördüğümde Züleyha'nın sesi bile değişmişti! Üstü başı pek temiz değildi.

– Züleyha, bu ne hal? N'oldu? Bi' arızan mı var? Otur Züleyha, otur...

– Mafoldum Kocakurt!

– Nedir? Neyin var?

– Senin Recayi var ya, Recayi...

– Evet n'olmuş?

– Recayi beni aldattı! Recayi beni mafetti!

Bi ağlamadır tutturdu Züleyha. Onu hayatta ilk defa böyle perişan ve gariban gördüm.

– N'aptı Recayi?

– Senin için dedi ki: "Kocakurt seni terk etti, biliyorsun" dedi, "lakin ben sana sahip çıkarım, ben Kocakurt'un eski arkadaşıyım" dedi.

– Sonra?

– Söylediği doğruydu: Sen zati beni terk etmiştin... Bi' sabah Kocamustaapaşa'daki evden çıkıp gittin, bi' daha da gözükmedin...

– Annadık, sonra?

– Recayi beni evine götürdü! "Anamsın, bacımsın" dedi, ilk günler elini sürmedi...

– Sonra?

– Derken bi' akşam it kırıntısı serseri arkadaşlarıyla bizim pavyona geldi, hadise çıkarıp pavyonu dağıttılar. Patron beni işten attı. Bu Recayi dedi ki: "Korkma, ben sana iş bulurum!" dedi, "yalnız bi' şartla!" dedi, "bu geceden itibaren bacım değilsin, gari beraber oturalım!" dedi... Sonrasını hiç sorma Kocakurt! Recayi güya benim dostumdu, Recayi beni tufaya getirdi, beni satmaya kalktı!

– Ben gösteririm o Recayi'ye! Demek Recayi baştan aşşağı cavlatıp cıvıttı ha? Ben ona sorarım! Anasına, avradına, yedi sülalesine sorarım!

– Bulamazsın ki! Recayi İstanbul'dan tüydü!

– Nereye?

– Taşra vilayetlerine kaçmış! Fekat beni mafetti! Çünkü kendisi toz olduktan sonra, arkadaşları başıma bela kesildi! Bunların yüzünden hiçbi pavyonda tutunamadım! Moralim pek bozuk Kocakurt...

Züleyha'nın hıçkırıkları pek derinden geldiği için, bu sulu zırtlak kokoz hali canımı sıkmıştı.

Acep n'apsaydım?

Züleyha'nın halinden hiç hoşlaşmadım. Üstü başı dökülüyordu. Ondan maada, bacaklarında bitakım yaralar da vardı. Hastalıklı mı desem, yediği marizlerden mi desem? Züleyha'yı o gün pek paspal, pek külüstür, çirkin buldum. Hıçkırığından irkildim.

Hayatta ilk defa Züleyha'yı canım çekmedi!

– Demek, Recayi'nin dostu oldun ha? Recayi de sattı seni! Oh ossun!

– Kocakurt, kaçan sen oldun. Beni yalnız koyan sensin. Ama şimdi ben sana geldim. Sana muhtacım! Beni bu durumdan kurtar Kocakurt!

Cevap vermedim.

Züleyha bu sefer öyle derinden hıçkırdı ki, yazıaneye bi' gelen olur da halimizi görür diye korktum.

Vay be! Şu feleğin işine bak! Züleyha eskiden kurabiye gibi bi' yavruydu! Bi' zamanlar o beni küçümserdi. Şimdik ben onu beğenmedim!

Öyle bi' günde gelmişti ki Züleyha, ben o sırada dördüncü bi' gecekondu almıştım. Ben Keltepe'nin kıralıydım, hey be!

Demek ki Züleyha dengim değildi! Züleyha gibisiyle gezip turlamak yakışık almazdı.

Züleyha bunu sezip çakmıştı. Sordu:

– Sana bi' şeyler olmuş Kocakurt! Burnun büyümüş senin, neden?

Sustum.

– Ama gün gelir durumlar değişir Kocakurt, gün gelir, sen bana muhtaç olursun!

Yine sustum.

– Demek bunu da görecektim? Demek sen de ha? Sen bile bana bunu yaptın...

Bunları söyleyip öyle bi' titredi ki, hırsından dünyaları başıma yıkacak sandım. Lakin böyle bi' şeyler yapmadı. Titrer vaziyetlerde yerinden kalktı, yazıaneden gitmek istedi...

– Otur Züleyha, bi' çay iç, kave iç!

– Çay kave mi dedin? Çay kave ha?

– Harçlığın yoksa, harçlık vereyim! Lakin şu günlerde fazla bi' şey yapamam! Şu günlerde pek mühim işlerim var!

Elimi cebime attım, cebimdeki paranın valla hepsini verecektim ki kaçtı gitti.

Arkasından koştum:

– Dur Züleyha! Nerde kalıyorsun? Hangi otelde, söyle!

– Sana ne?

– Söyle! Ararım seni!

– Yeni Yükseliş Palas'ta!

Döndü, yürüdü.

* * *

Züleyha'nın laneti mi tuttu nedir? O günden sonra her şey terso gitti. Derken hükümet, Alamanya'ya işçi sevki hususunda pek sıkı kararlar aldı:

İşçileri hükümetten başka kimse sevkedemezmiş! Bitakım dolandırıcılar, masum vatandaşları açmaza getiriyormuş! İşçiler bunlara katiyen kanmamalıymış! Dolandırıcılar, milleti kazıklayarak Alamanya'ya sevkedip perişan ediyormuş, felan feşmekân...

– Uyanık, hükümet bu kararı acep benim yüzümden mi aldı?

– Bilmem ağbi! Bu haber şimdik yayılıyor! Gazteler, radyolar, acanslar ve maalle içlerindeki dedikoducu paso parolacılar bu haberi yayıyor ağbi...

– Ne diyormuş acanslar?

– Aman işçiler dolandırılmasın.. Aman hussi şahıslar araya girmesin.. Aman bu işler parayla yapılmasın, felan...

– Yavu neden? Hükümet bana ne karışır? Netice olaraktan ben millete kötülük mü ediyorum?

– Estağfullah abi! Sen devletin hakkıyla yapamadığı bi' hususta vatandaşa yardımcı oluyorsun!

– Öyleyse nedir? Neden bana yüklenilmektedir? Alamanya'ya adam postaladıysam, fena mı ettim?

– Yok abi, vatana millete hizmet ettin!

– Gönderdiğim işçiler Keltepe'de kalsaydı, n'olacaktı bakalım?

– Eyvallah abi! Sen aslında hükümeti müşkil durumdan kurtardın. Lakin takdir görmüyorsun. Peki Kocakurt, acep işler yatar mı? Ne dersin?

– Yatmaz! Çünkü Alamanya kuyruğunda milyonlarca vatandaşımız bekliyor! Kim yapacak bunların sevkiyatını?

– Kurum! İş Bulma Kurumu!

– Haydaaa! Yavu kurum bunu yapabilir mi? Milyonlarca kişiyi valla yüz yılda sevkedemez kurum! Çünkü neden? Çünkü milyonlarca vatandaşın her biri için kayıt tutulacak, her birinin dosyası açılacak, etine buduna bakılacak, dişlerine, böğrüne, sağrısına, sözüm meclisten dışarı, sidiğine bokuna bakılacak, kan tahlili yapılacak, kuyruklara girilecek, kuyruklarda beklenecek, imzalara girilecek, imzalardan çıkılacak... Neymiş? Bu işler ciddi tutulmalıymış. Pekiy, bizim işsiz güçsüz, hasıra yatan garibanları Alamanya'ya göndermek ciddi bi' iş değil mi Uyanık? Bu işler devlete kalırsa vatandaşa sıra sekiz senede gelmez! "Kurum" dediğin, bu milyonlarca vatandaşın maamelesini üç asırda tamamlayamaz!

– Halbukim, sen abicim, sen kestirmeden gidiyorsun, di mi?

– Tabii! Alamanya'da bi' işyeri bizden işçi mi istiyor? Deral işçi pasaportu çıkartıp adamı postalıyorum. Yok, istemiyor mu? Vatandaşı turist olarak gönderiyorum. Bu turistler nasıl olsa bi' çareler bulur Alamanya'da...

– Turist olaraktan gidenler dahi, Alamanya'da iş buluyor, di mi abi?

– Yavu ne sandın? Alamanya orası! Bizdeki radyo antenleri kadar faprika bacası var orda Uyanık! Ayriyeten Alaman işçisinin hiç tenezzül etmediği bi' yığın çapaçul iş nevi var orda. Alamanya'da iş bulunmaz mı?

– Haklısın Kocakurt! Kıymetin bilinmedi! Sana hep haksızlık yapıldı!

– Yavu acep n'etsem? Amerika'ya mı yerleşsem? Benim gibi anteni işlek olanlar Amerika'da çok takdir edilir, di mi?

– Önce abicim, sen şu Rıfkı'nın işini hallet!

– Ne Rıfkı'sı lan? Rıfkı da kim?

– Turist pasaportuyla yolladığın matbaacı Sırrı vardı ya hani? İşte onun kardaşı!

– Haaaa, şu bizim manyak Rıfkı! Hüsam'ın oğlu! Ey, n'olmuş ona?

– Abicim, seni mahkemeye verecekmiş!

– Neden?

– Bu Rıfkı uyanık! Gazteleri okumuş, hükümet kararını iyi bi' araştırmış, şimdik senin ardından maallede konuşup duruyormuş!

– Ne diyormuş peki?

– Kocakurt benim ağbimi kafesleyip dolandırdı! Ağbimden mektup aldım, işte bak, diyormuş!

– N'olmuş abisine?

– Tarif ettiğin faprikada iş bulamamış! Gâvur ellerinde perişan olmuş! Önce aç kalmış, lakin sonra çöpçülüğe girmiş...

– Pekiy, fena mı? Sırrı kurtuldu! Kimin sayesinde kurtuldu? Nasıl gitti oralara?

– Gel de bunu Rıfkı'ya annat! Seni mahkemeye verecekmiş! Delil olarak abisinin perişanlık mektubunu gösterecekmiş!

* * *

Hukuk mevzularındaki tekmil tecrübe, ilim ve malumatımı dikatle birleştirdim, mahkemede ona göre davrandım. Bu dava benim için hayat memat meselesiydi! Eğer ki nankör Rıfkı davayı kazanacak olursa, Keltepe başıma yıkılırdı. O zaman Allah mahfaza, Alamanya'ya postaladığım her şahsın geride kalan yakını tazminat davası açardı.

Hâkimin karşısında pek ağırbaşlı durdum. Yılışık yalak dolandırıcılara hiç benzemedim. Vatan millet hizmetindeki ciddiyetimi belli ettim.

Bikaç kerre öksürdükten sonra, güneş gözlüğümü cebime yerleştirdim, kendimi müdafa ettim. Dedim ki:

– Hâkim bey! Saayın hâkim bey! Bu dava hukuken geçersiz! Çünkü neden? Bendeniz Alamanya'ya işçi sevkettiğim sırada, hükümetimizin böyle bi' kararı yoktu! Bendeniz, hükümetten dahi önce davrandım ve işsizlere bi' hizmette bulundum. Fena mı ettim? İşsiz takımına hükümet dahi iş bulamazken, ben Avrupa memleketlerinde iş buldum. Şimdik, davacı Rıfkı bey ne istiyor? Rıfkı bey beni suçlu gösteriyor! Sanki ben hükümet kararına rağmen bu mesleği yürütmüşüm gibisine çok haksız bi' iddiada bulunuyor! Yannış! Rıfkı beyin abisi Sırrı'yı Alamanya'ya gönderdiğim tarihe bakılsın. Bakalım kim kimden önce? Bu sebeple davamız geçersizdir, bu bir! İkincisi, bendeniz neden suçlu olayım? Ben n'aptım? Elimden gelen bi' gayretle Alamanya'ya adam yolladım. Bu meyanda, Alamanya'ya illaki gitmek isteyen işsiz güçsüz takımı, beni pek zorladı. Her biri aman diledi. "Aman Kocakurt aman! Bizi kurtar, ne yap et, bizi Alamanya'ya yolla!" dedi. Hâkim bey, ben n'apayım? Alamanya'ya gidip de bu sayede açlıktan kurtulmak isteyenlerin elini kolunu mu bağlayım? Mecburen bazılarını turist pasaportuyla gönderdim. Fena mı ettim? Üçüncüsü, davacı Rıfkı'nın abisi bi' mektup yazmış, benden şikâyetlenmiş... Lakin ben, gönderdiğim biçok arkadaştan biçok bayram tebrikleri de aldım. Şu görmüş olduğunuz, üzerinde fıskıyeli havuz resmi bulunan kartpostal foturafı, gönderdiğim bi' işçiden gelmiştir. Evet bu elimdeki de bi' delildir! Demek ki ben suçsuzum! Beraatımı istiyorum...

Duruşma celsesinden sonra, Uyanık beni iki yanağımdan öptü:

– Kocakurt, bi' harikaydın! Hiçbi avukat böyle bi' müdafa yapamazdı! Abicim, sen bi' tanesin...

Netice, bu dava n'oldu?

Hâkim bey, haklı olarak duruşmayı bikaç celse salladı. Hâkim bey çok düşündü taşındı. Beni tutuklamadı. Katiyen dolandırıcı veya dızdızcı maamelesi yapmadı! Son celsede sadece şunu sordu:

– Kocakurt, dört tane mülkün varmış, doğru mu? Son aylarda bikaç mülk almışsın, doğru mu?

– Yalan hâkim bey, yalan! Bunlar Rıfkı tarafının uydurması! Benim çok eskiden kalma iki tanecik gecekondum vardır. Üçüncü ve dördüncü benim değildir, karımın üstünedir!

Hâkim bey iki celse daha düşündü. Yüzünden annadım, karar hususunda pek sıkıldı. Netice, hâkim bey şu mealde bi' karar verdi:

Gereği düşünüldü, ayağa kalkıldı, zabıtlara yazıldı: 1) Vaaki suç tarihi ile sonradan çıkarılmış bulunan hükümet kararı arasındaki zaman farkı, sanık Kocakurt'un leyhine gözükmektedir. Memleketimizde içtimayi hadiseler pek hızlı gitmekte olduğundan naşi, bu hususta mahkememiz teredütlü olup, cezayi müeyyide tatbiki zordur. 2) Ancak, cim savcılığının serdettiği gibi, bu dava bi' menfaat meselesi olduğu cihetle, sanık Kocakurt'un üç bin lira tazminat ödemesine karar verilmiştir...

* * *

İşte bu karardan sonra teşkaleye kapıldım. Acep ola başkaları da Rıfkı'yı emsal gösterip tazminat davası açar mıydı?

Hemen Rıfkı'nın babası Hüsam'ı buldum. Al takke ver külah, pazarlığa oturdum. Herifi iki bin kaymeye razı ettim.

Parayı da Hüsam'a teslim ettim ki, herif akşamları parayı muntazaman meyaneye yatırsın ve paranın hayrını görmesin!

Hüsam'ın evinden çıktığım zaman, mütiş efkârlıydım. Asabatım bozuktu. Elim kolum titriyordu. İşçi sevkiyatı komisyonculuğunun demek ki sonu gelmişti. Artık Keltepe'de barınamazdım. Keltepe'den bi' müdet için uzaklaşmalıydım...

Yolda yürürken, Züleyha geldi aklıma. Deral Yeni Yükseliş Palas'a gittim:

– Burda bi' Züleyha vardı, kendisi otelinizde mi? İstanbullu bi' baayan!

Otelin ortağıydı konuştuğum. Adam yüzüme bakıp da şöyle dedi:

– Tanımaz mıyım Züleyha'yı? Seni de tanıdım! Sen şofor Uyanık'ın abisi değil misin? Yıllar öncesi buraya gelirdiniz... Evet kardaşım, Züleyha bikaç ay önce otelimizdeydi. Burada on gün kadar kaldı. Sonra bi' gün otele pek üzgün geldi. Perişan bi' haldeydi. O gece, Züleyha'nın hıçkırıkları tekmil koridorlardan duyuldu... Ertesi sabah da çekip gitti...

– Nereye gittiğini söylemedi mi?

– Onu bırak, eşyalarını bile burda unuttu. Gelir de alır diye düşündüm, o günden beri gözükmedi. Geçen gün, bu eşyalara baktım, çamaşır vesayire gibi işe yaramaz olanlarını otel hizmetçisine verdim. Lakin üç parça bi' eşyası vardı ki, ne olduğunu bilemedim. Al istersen göstereyim... Belki kendisini görürsen, bu üç parça eşyayı verirsin...

Otelcinin bana verdiği eşyalar, incecik suni deriden yapılmış üç parça incir yaprağından ibaretti.

KAPUT

Her nasılsa bi piyango çıkmış millet nâmına
Ah kim yanlış konulmuş numroda anın adı

Şair Eşref

Koğuşumuzda bizim muhabbet gurubu gibisi yoktu. Başta ben olmak üzre, Aza Tahsin, Arap ve öbür arkadaşlar, fevkalade bi' ahenk içindeydik.

Lakin hayret! Bizim gurupta bi' çatlama oldu! Muhabbetçilerden iki Alamancı işçi vardı ya, bu ikisi dövüştü!

Ben zati durumları annamıştım: Bunlar arasında çekememezlik vardı. Bu çocuklar bazı bazı hırlaşırdı. Fekat dövüşecekleri aklıma gelmezdi.

Bi de baktık, Alamancı "kaput"un ağzı burnu kırıldı!

"Kaput" lakabını ona biz taktık. Asıl adı Feti'ydi. Aslen gecekondu çakallarındandı. Arap'a yalvarıp yakarmakla muhabbet gurubumuza girmişti. Yoksa biz her bi' adamı alır mıyız?

Ben bu Feti'yi koğuşa geldiği ilk günlerde bellemiştim. Dikatimi çekmişti. Çünkü neden? Çünkü caketi fevkaladeydi. Ben hayatta böyle bi' caket az gördüm! Gecekondu çakalının sırtında böylesi ne arar? Bu caket, Feti'nin bedenine hokka gibi oturmuştu. Kaverengi bi' renk üstüne halis yünden kareli bi' kumaştandı...

Memleketimizde hani bazı şahıs veya artizler vardır, onlar bilakis hususi tarafıyla tanınır... "Baayan bacak", "Bay peruk",

"Beşlik Zeki" gibi... Bizim bu Feti de böyle bi' artiz olsa, ona "Bay caket" denebilirdi...

Zati ben Feti'yi muhabbet gurubuna o yüzden aldım. Caketine bakıp da adam sandım!

Lakin Feti, caketine rağmen, koğuşta dayı pozları takınırdı. Omuzlarını yukarı kaldırıp, kollarını gergin vaziyette yanlara ve arkaya doğru kasardı. Hafiften bükük yürürdü. Denize balıklama atlayacakmış gibilerden, sanki her dayim kavgaya hazırlanırdı.

İlk günlerde şu hususu da annadım: Feti'nin kavgacılığı tatavaydı. Aldanmadım, sonra gördük ki Feti sıkça mariz yiyordu. Yediği marizlerden ders almasını ise bilmiyordu.

Arap gırgır geçerdi Feti'yle:

– Şuna bak Kocakurt! Pike yapar gibi gidiyor! Delikanlılık böyle mi olur be? Haybeye delikanlılık var mı?

Öteki Alamancı ise sakin bi' çocuktu. Hiçbi hususi tarafı yoktu. Adı dahi bilinmezdi. Bu çocuk, aylardan beri muhabbetimizi dinnedi, adını sormak aklımıza gelmedi. Çünkü neden? Kendi halinde, ağırbaşlı bi' elemandı.

İşte, geçende bu ikisi tekrardan girişti. Feti tabii marizi yedi. Öteki sakin Alamancı buna bi' giydirince Feti'nin ağzı burnu kırıldı.

Arap gitti bunları ayırdı. Feti'nin hali pek acınacaklı olduğundan naşi, Feti benim ranzaya getirildi. Sonra Arap mendilini verdi, Feti kanlarını sildi.

Aza Tahsin, kavganın sebebini sordu.

Feti'nin cevabı şu oldu:

– Boş ver ağbi, olur böyle vakalar! Ben ona yarın akşam sorarım!

Ben bu ağızlardan hoşlanmam:

– Hoooop! Bana bak Feti! Bi' kerre, o dayılanma ayaklarını bırak! Bizim yanımızda yemez, tamam mı? Burda herkes senin

ağbin! Adam yerine koduk da ranzamıza yaklaştırdık! Efendi ol, tamam mı?

Bu söz üzre Feti sindi.

Aza Tahsin sordu:

– Caketin Alamanya'dan mı?

– Evet abicim!

– Başka ne getirdin?

– Hiç...

– Nasıl hiç? Haybeye mi çalıştın Alamanya'da?

– Yok ağbi, dokuz ay helal para kazandım.

– Pekiy mangırları n'aptın?

– Azcık gezdim abi...

– Lan hiç mi para yapmadın?

– Olmadı ağbi...

– Neden?

– Uzun hikâye ağbi! Zorlama beni...

– Hele annat bakalım neymiş?

– Alamanya maceram alengirlidir abi! Zorlama beni...

– Lan sana annat diyorum, tamam mı? Annat!

Feti mecburen annatmaya başladı:

– Abime söyleyim, dilimiz dönmezse hoş görsün abiler bizi! Ben orda abicim, orda marangoz atöliyesinde çalışmakta idim. Yerden uzun tahtalar alıp, zımpara makine motorunda zımparalamakta idim... İşim iyiydi abicim! Bizim bu Fırttınberk şehrinde, Türkiye'den gelme epey işçi vardı. Biz bikaç kişi aramızda bi' gurup kurmuştuk, gezerdik, eylenirdik, geceleri kafa çekerdik... Lakin abicim, zamanla biz bu Fırttınberk'te barınamaz olduk! Meyaneci Alamanlar bile nazlanır oldu abicim! Bizi hiçbi meyane içeri almaz oldu. Ayriyeten meyane kapısına yazılı kâatlar asıldı: Köpekler ve yabancı avuslenderler giremez... Ben bu

duruma pek bozuldum abicim! Bi' gün, tek başıma kafayı çekeyim dedim, meyaneye girmek istedim. Meyane fedayisi garson Alaman beni kovdu. Herif beni görünce ürperdi abicim:

"Niht avuslender! Niht kommen!" dedi.

İçiyorsak, paramızla içiyoruz, di mi abicim? Haraç yemiyoruz ki!

Herif gene bağırdı:

"Niht avuslender! Niht kommen!"

Tarzanca cevap vereyim dedim, bizde Alamanca henüz yok. Lakin herif fart fort konuştu, küp gibi şişti, mosmor kesildi. Benim de kafam bozuldu:

"Geç lan kenara" deyip elimle bunu azcık iteledim.

Fedayi Alaman, gırtlağından balgamlı sesler çıkardı ve gene fart furt gart gort konuştu.

Lan bu gebeş bizi yalnız bulmuş dayılanıyor!

"Sen kimsin lan?" dedim, "du bist doyç" dedim, yani sen bi' Alamansın dedim.

Kasıldı:

"Ya, Doyç! Und du?" Yani diyor ki abilerim, diyor ki:

"Evet Alaman'ım! N'olmuş? Lakin sen nesin? Sen kaç yazarsın?" diyor! Herif beni beğenmiyor!

Halbukim Tahsin abi, bu herifler bizden döl aldı getirdi! Çünkü malum, bizden başka tekmil milletlerin kanı karışıktır, di mi Kocakurt? Bizim de kanımız biraz karışıktır, lakin kurt kanı karışıktır, di mi? Tabii ya, abicim, senin adın neden Kocakurt?

– Sadede gel lan! Sonra n'oldu? Marizi yedin mi?

– Yok ağbi, katiyen! Fedayi Alaman beni tanısın diye abicim, aslımı ve kimin ahvadı olduğumu tanısın diye, meyanenin kapısında kurt gibi ulumaya başladım! Herif şaşırdı! Korktu, valla geri kaçtı! Beni kuduz sanmış olacak ki, "polis, polis" diye bi'

şarlamadır tutturdu. Dönmeye fırsat olamadı abicim, ben orda ulurken, Alamanın polisi tepeme bindi!

– Karakolda marizlendin mi?

– Tahsin abi! Alaman'ın karakolu bizdeki gibi değil abi! Karakolda yemedim!

– Nerde yedin?

– Valla hiçbi yerde mariz yemedim! Çünkü abicim, çünkü onlarda falaka vesayire aletler yok! Kur'an evliya çarpsın ki yok!

– Pekiy karakolda n'aptılar, ceryan mı verdiler?

– Doktur moktur getirdiler, ateşime baktılar. Maayene ettiler. Kuduz olmadığıma şaştılar. Derken abicim, o sırada ceton düştü, aklıma bi' şey geldi. Polislerden kurtulmak için bi' nomra düşündüm. Kolumun birini havalara kaldırıp var gücümle "Hayıl Hitler" diye bağırdım. Yani "Yaşa varol Hitler" demek istedim.

Çünkü neden abicim? Neden bunu dedim? Bizim atöliyede Alaman işçisi bi' Karl vardı, polisler hakkında şunu derdi:

"Politsay egal Hitler!"

Yani ne demek? İşaret parmaklarını yan yana getirip göstermesinden belli, şu demek:

"Polisler eşittir Hitler!"

İşte bu sebeple "Hayıl Hitler" diye bağırdım. Yani heriflerin göynünü edelim de, karakoldan yırtalım ayağı...

Lakin herifler bu sözüme şaştılar.

"Hitler kaput" dediler.

Kaput? Ne demek lan bu kaput?

Ben bu kelimeyi biliyordum ama acep neydi?

"Haaaaaaa, kaput" dedim.

Hemencecik hatırladım: Kaput, yani kılıf! Tahsin abi, eczanelerde satarlar ya hani?

Kaputu elimle işaret ettim:

"Hitler kaput!"

Lan demez olaydım! Polisler buna bi' bozulsun.

Halbukim kendileri dediler: "Hitler kaput" dediler!

Yavu ne var? Kaput dediğin işte ipe takılır!

Kızdılar. Çünkü bunlarda ipe sürülecek akıl yoktu abicim. Beni kafes gibi bi' yere kapattılar. Bu kafes, aslanlar kafesi gibi bi' yerdi. Bizim müteferika höcrelerine hiç benzemezdi. İçersi tertemizdi.

Ben bu kafeste kilitli kaldım. Saatlarca bekledim. Kafesin önünden geçen polislere seslendim: Pisst dedim, hösst dedim, hiçbiri bana bakmadı. Sonra abicim, beni kafesten çıkardılar. Para sordular. Cebimdeki kırk Mark'ı çıkardım, güldüler. Yavu bu ne iş? Alaman polisi alenen rüşvet yer mi? Olur mu olur! Fekat abicim, herifler meğer neden sorarmış bilir misin Kocakurt? Meğerse herifler beni Türkiye'ye geri postalamak istermiş, ondan sorarlarmış abicim!

Bi sürü kâat imzalattılar, sonra şöyle dediler:

"Nah der Türkay!"

Yani ne demek?

"Nah işte, yürü Türkiye'ye!" demek!

Gider miyim abicim? Ben Alamanya'da çalışıyorum, iş bulmuşum, gider miyim?

"Valla hiç param yok, ben gidemem!" dedim: "Kayn geld" dedim.

"Parasız bi' vaziyette, Türkiye'ye nasıl giderim?" dedim.

Konuşmalarından belli:

"Gidersiiin gidersiiin! Bal gibi gidersin!" dediler.

Derken iki hemşire hastabakıcı şvester getirdiler. Abicim, bu karılar damarlarımdan iki şişe kan çekti. Polisler ise şişedeki kanı gösterip:

"Geld" dediler.

Yani ne demek?

"İşte para! Bu senin kanın para eder!" dediler. "İki şişe kanın parasıyla seni memleketine postalarız!" dediler.

Sonrası belli: Frankfurt'tan uçağa binip Yeşilköy'de indim. Annayacağın abi, Türkiye'ye dönerken anca sırtımdaki caketi getirebildim...

– Pekiy, Türkiye'de hangi sebeple içeri düştün?

– Abicim, moralim bozuldu! İş bulamadım. Aylarca havyar kesince sağa sola bulaştım. Bikaç hadise çıkardım. Karakola gidince, üstümde azcık püf felan buldular. Oldu bi' kerre...

– Pekiy Feti! Sen şimdik git dinnen! Git ağzını burnunu yıka, tamam mı?

Feti ranzadan gidince, Tahsin bana sordu:

– Kocakurt bi' de öbür Alamancıyı dinniyelim mi? Feti'yi neden marizlemiş? Yazık yavu! Çocuğun Alamanya'da kanını emmişler! Feti gibi bi' gariban marizlenir mi?

Arap gitti, öbür Alamancıyı çağırdı. Lakin bu çocuk gelmedi.

Arap'ı bi' daha gönderdik:

– Git de ki lan! Aza Tahsin çağırıyor, de. Koğuşta bi' mesele varmış, onu soracakmış de.

Neden sonra bu kendi halindeki Alamancı geldi.

Tahsin yekten sordu:

– Kardaş, Feti'yi neden marizledin? Ayıp di mi?

Bu çocuğun Feti hususunda derdi çoktu. Annattı:

– Kardaşım, neden dövmeyeyim? Ben bunun yüzünden neler çektim? Biz Feti'yle Alamanya'da aynı şehirdeydik. Feti bizi rezil etti! Az kaldı, bunun yüzünden hepimiz kovulacaktık!

– N'aptı?

–Feti Fürttenberg şehrine geldiği zaman, ben buranın eskisiydim. Üç yıldan beri Alamanya'da çalışıyordum. Durumlar iyiydi. İhya olmuştuk. Memlekete bolca para gönderdiğim

gibi, yeni model bi' torna makinesi de almak için para biriktiriyordum. Çünkü ben meslekten tornacıyım. Alamanya'da bu zenatı ilerlettim. Bikaç yıl içinde bi' torna makinesi alıp yurda dönmeye karar verdim... Fürttenberg'deki öbür Türk işçisi arkadaşların da kendilerine göre bitakım hayalleri vardı. Herkes hayalini hakikat yapabilmek için var gücüyle çalışıyordu. Kimimiz fazla mesayiye kalıyorduk, kimimiz hızlı akort yapıyorduk. Sonraları Fürttenberg'de bu Feti ve bikaç arkadaşı türedi, bunlar olmayacak işler yaptı! Tabii bu durum hepimize tesir etti. Bunların yüzünden biz hem rezil hem mahçup olduk. İşten kovulacaz diye korktuk. Ben şahsen, az kaldı torna makinesini getiremiyecektim...

– Getirdin mi?

– Getirdim! Alamanya'daki işime daha bi' dört elle sarıldım. Fazla mesayi yaptım, faprikada Alamanların huyuna suyuna gittim, iyi para kazandım.

– Sonra? Türkiye'ye gelince?

– Tornacılığa başladım. İstanbul'da küçük bi' torna tezgâhı kurdum, iş bekledim...

– İş gelmedi mi?

– Geldi, lakin pek az geldi! Çünkü biz küçük zanatkârız. Sermayemiz yok. Sermayemiz emeğimiz... Torna atöliye imalatçılarıyla rekabet edemedim.

– Yani dikiş tutturamadın mı?

– Öyle sayılır. Ancak ekmek parasını çıkardım. Baktım ki boşuna debeleniyorum, tornayı sattım, bi' faprikaya usta olarak girdim.

– Pekiy, içeri neden düştün?

Alamancı bu soruya cevap için biraz düşündü.

– Ben mi? Ben siyasiyim!

Vay be! Bak bunu hiç bilmiyorduk! Demek koğuşumuzda ve hatta bizim muhabbet gurubunda bi' de siyasi suçlu vardı ha?

Merak ettim, sordum:

– Pekiy neden siyasiler koğuşuna verilmedin?

– Bilmem? Ben işçiyim! Belki beni adi suçludan saydılar, ondandır...

– Suçun neydi peki?

– Gırev! Kurduğum sendikayla gıreve gitmek istedim!

– Yani harbi bi' gırev miydi?

– Evet birlik olup direndik. Çelik gibiydik!

– Sonra n'oldu?

– Polisle çatıştık, attılar içeri!

– Lan oğlum, gırev mırev, çelik gibi direnmek felan tamam, bunlar bi' suçtur, lakin adi suça girmez bu. Bizim koğuşa neden verildin?

– Bilmiyorum... Hapisane idaresi beni oraya göndermedi! Belki bi' işçinin yazar çizer takımıyla görüşmesini istemediler...

Bu sefer Tahsin sordu:

– Pekiy kardaşım, pekiy siyasi! Feti'yi neden dövdün?

– Yavu bi' de baktım, Fürttenberg'deki Feti gene karşımda! Gene aynı serseri Feti! Orda olduğu gibi, burda da yakamı bırakmadı. Her gün sırnaştı, her gün kaşındı... Kaç kerre nasihat verdim: "Feti adam ol!" dedim, "yapma Feti" dedim. "Adam gibi durmayacaksan, benden uzak dur!" dedim. Kocakurt, sen gördün: Bu Feti'yi avluda bikaç kere yere yatırdım, lakin vurmadım. Bugün ise kendimi tutamadım... Hapisanede insanın günü gününe uymuyor Tahsin! Benim de asabatım var! Ben de kızabilirim! Bugün Feti çok kaşındı, Feti'yi kaput hale getirdim...

– Ne demek o "kaput"?

– Alamanca bi' kelime!.. "Kaput" demek, "hurda hale düşmek" demek.

– Yani Feti'nin aynısı! Madem öyledir, Feti'nin lakabı bundan sonra "kaput" ossun. Ne dersin Kocakurt?

Tasdikledim. Bunun üzerine Arap, Feti'ye seslendi:

– Lan kapuuuut! Kaput Fetiiiii! Ağzını burnunu yıkadınsa gel yanımıza! Gel, muhabbete başlıyoruz, hadi lan kapuuuut!..

PANAYIRLA KARIŞIK KASABA VE KÖY MANZARALARI

Seyyah olup şu âlemi gezerim.
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.
Kendi efkârımca okur yazarım,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

Bozuk şu dünyanın temeli bozuk;
Tükendi dâneler, kalmadı azık.
Yazıktır şu geçen ömre yazık,
Bir dost bulamadım, gün akşam oldu.

Kul Himmet

Arap mütiş efkârlıydı:

– Olur mu be Tahsin abi? On ikincilik ne demek? Türk güleşçileri on ikinciliğe kadar düşer mi?

– Matesüf oldu işte Arapçım! Hiçbi güleşçimiz finale kalamadı!

Arap, Tahsin ve öbür arkadaşlar Tahsin'in ranzasında böyle bi' mevzuda konuşurken, ben bu meyanda kendi ranzamda kestirir gibi yapıyordum. Maksat, uyur gibi gözüküp koğuşta olan bitenleri biraz da dinnemekti...

Derken, Alamancı siyasi mahkûm şunları dedi:

– Arkadaşlar! Bakmayın, son yıllarda art arda yenildik. Lakin güleş sıporumuz, memleketimizin medarı iftaharıdır! Çünkü kardaşım, Türk milleti olarak nice pehlivanlar yetiştir-

dik! Köylerde şuncacık çocuklar bile, elense çekip sarma takmasını bilir. Bu bizim ata sıporumuzdur. Eğer ki pehlivanlarımız hakkıyla beslenip hakkıyla idman yaparsa, bu disiplin sayesinde merak etmeyin, bi' dahaki Avrupa veya dünya şampiyonluğunda birinci olmak işten değildir!

Bak hele şu siyasiye! Şurada azcık kestirelim derken, ükela dümbelekleri nasıl da boş atıyor!

Ranzamdan doğruldum:

– Hooooop, siyasi! Yavaş gel bakalım! Durumlar senin dediğin gibi değil!

– Neden?

– Söylediğin kelime yanlış!

– Neden yanlış?

Tahsin'in ranzasına geçtim, izahat verdim:

– Ben panayırlarda bi' zaman kasnakçılık yapıyordum... Orada bi' kasnakçı pavyonum vardı! Üç atış, elli kuruş! Cıgara paketlerinin üstüne kasnak atılır, tutturan müşteri paketi alırdı.

– Ey, n'apalım?

– Dinne! Dinnemesini öğren, öyle acilcilik yapma... Sonracığıma, kasnakçılık pavyonunda işler kesattı. Müşteri toplamak için epey çare aradım: Hayvan sesleri çıkarttım, Afrika kuşları gibi öttüm, lakin pavyona kıç attıramadım. Derken, bi' de baktım, panayırda davulcu bi' tellal çıkarmışlar, tellal bağırıyor:

"Ey ahaliiiii! Duyduk duymadık demeyiiiin! Ey ahaliiii! Yarınki pehlivan güleşlerine muhakkak geliiin!"

Güm güm de güm güm!

"Ey ahaliiiii! Memleketin en meşur pehlivanları yarın tutuşacak, gelin de seyrediiin...

Güm güm de güm güm!

Bu meyanda ben düşündüm, arkadaş, başa güleşmeye karar verdim!

Ertesi sabah, er meydanına vardım. Güm güm de güm güm! Davullar vuradursun, cazgır künye okusun, ben çayırın bi' kenarında peşrevlenmeye başladım!

Çünkü neden? İki bin kaymelik bi' ödül vardı, meydane çıktım! "He heeeeeyt, hayt, cart!" felan diyerekten çayırda kol sallayıp omuz çalkaladım.

Çünkü neden? Başa güleşecek pehlivanlar sadece iki kişiydi! Demek ki bu iki pehlivan, ödülü üleşecekti! Bırakır mıyım yavu?

Üçüncü bi' pehlivanmış gibi, ortalarına atıldım!

Herifler tabii benden huylandı. Cazgır geldi, sordu:

Pehlivan, kimsin? Nerden gelmesin?"

"Ben Angara Güleş Kulübünün idmancısı Kemal" diyerek peşrevlendim:

"Haaayt! Var mı bana yan bakan?"

"Yavu dur pehlivan! Dur azcık konuşalım!"

"Konuşmam! Ben eskilerdenim! Bizde pazarlık yok! Altıma çaylak bi' pehlivan düşmesin! Kolunu bacağını kırarım!"

"Aman pehlivan..."

"N'apalım? Soya çekmişim, salto atarsam raakibe havada kuş gibi taklak attırırım!"

"Pekiy pehlivan, aslen nerelisin?"

"Tekirdağlıyım! Tekirdağlı Hüseyin'e ben idman verdim!"

"Pekiy dur, annadık! Bugünkü güleşlere girmesen n'olur? Sen koca bi' pehlivansın! Yeniyetmelere acımalısın."

"Olamaz! Dedemin kemiklerini sızlatamam! Er meydanına bi' kerre geldik, geri çekilmek yok bizde."

"Pehlivan, biz senin göynünü ederiz... Yani şöyle..."

Eline baktım, iki parmaklık bi' işmar gördüm.

"Çık bakalım! Hele daha çık! Ben güleş kulübü başkanıyım! Hizama gel de ona göre konuş! Hizama yakışır bi' fiyat biç bakalım..."

"Üç yüz ossun!"

"Katiyen!"

"Dört yüz?"

"Yavu cazgır! Sen beni ne sandın?"

"Beş yüz?"

"Tamam! Beş yüze varım!"

– Netice, beş yüzü aldım, o panayırdan başka bi' panayıra geçtim... Pehlivan güleşlerinde durum böyledir, annadın mı kardeşim? Biz her hususta çürümüşüz gitmişiz, mafolmuşuz! Tamam mı siyasi? Son defa kaçıncı olmuştuk bakalım? On ikinci mi? Fevkalade bi' netice! İnşallah bi' dahaki sefere otuz ikinci olmayız!

Herkes bana hak verdi. Sonra Tahsin şunu dedi:

– Mademki panayırlarda gezdin dolaştın Kocakurt, şimdik bize biraz panayırları annat!

– Annatmam! Onu Arap da bilir! Arap annatsın! Yankesiciler, panayırların gülüdür, Arap annatsın...

– Estaafullah abi! Sen abimizsin! Sen benden iyi bilirsin!

– Arap! Gel öyleyse, soluğum kesildiği yerde bana arka çık! Senin soluğun tükenirse hiç korkma, ben devreye girerim.

– Tamam ağbi! Elimizden geldiğince mevzunun bi' ucundan tutarım...

– İstersen şöyle başlayalım: Saz şairleri gibi atışalım!

– Olur abi, deral, atışalım!

– Başla Arap! Panayır nedir?

– Panayır, toz toprak demektir! Kasaba tantanası, bağrış çağrış demektir! Panayır, Anadolu usulü çoban salatası gibidir... Buyur ağbi, şimdik sıra sende...

– Panayır bi' kilimdir! Turunculu yeşillidir. Morlu ve allı da olabilir, pek renklidir, lakin kilimimiz bitlidir...

– Çekersin kilimi üstüne, bitlenirsin! Çekmezsen bütün gece üşürsün.

– Panayıra bi' düştün mü, ökse gibi yapışırsın. Panayırın malı olursun, gömleğimin yağı olursun...

– Netice, bi' alemdir panayır. Fevkalade bi' tantanadır. Horozun kuyruğu gibi her bi' türlü renktendir, çakmak çakmak yaldızlı, süslü ve püsküllüdür...

– Ama harbi konuşalım, hepisi göz boyamadan ibarettir!

– Biz olmasak panayırın tadı tuzu, lahmacunu katiyen kalmaz! Panayırın eti kemiği, apandisiti bizizdir! Biz var ya: Radyodan aranan kan gibiyizdir...

– Teee yedi iklim dört bucaktan gelmişiz: Çalgıcısı, lunaparkçısı, pavyoncusu, sihirbazı, köftecisi, pezevengi, şerbetçisi, cambazı, cücesi, merkepcisi, ayıcısı, foturafçısı, köpeği, köçeği, biz hepimiz panayır yerine serçeler gibi konmuşuz...

– Aslını sorarsan abicim, panayır demek, keriz avı demektir!

– Keriz dediğin ise, kuru kalabalıktır. Çirozdur. Tefecinin sıktığı limondur...

– Kerizler dolanırlar, aval aval bakınıp her kapıyı aralarlar. Ama hiçbi zaman karar veremezler. Bunlarda gözbebeği yoktur, göz öküzü vardır. Kanları sarıdır. Derileri yarık yarık, dizleri bağsızdır...

– Sanki kerizler darağacından indirilmiş, kendilerine "hadi şimdik git yaşa" denmiştir.

– Abicim, keriz milleti, bu söylediğinden de beter şaşkındır!

– Peki öyle olsun Arap! Ama şunu belle ki, şaşkın olan, panayırın bizzat kendisidir. Aşşağı koysan pas, yukarı koysan is olur. Lakin şunu da söyleyelim: Panayırda günler sanki akşamsız, dünyalar ölümsüzdür...

* * *

– Keltepe'den aralandım, ipi kırarak bi' müdet panayırlarda gezdim.

Kimler yoktu ki panayırda? İsmi lazım değil, cellatlıktan tekavüde ayrılmış bi' Çingen vardı, bu herif, sanatını dirayetle

yerine getirdiği yıllarda, yağlı ipi tam otuz sekiz mahkûmun boynuna geçirmişti! Arap, bilir misin panayırda ne iş tutmuştu bu cellat?

Civar köyden getirdiği üç kancık eşşek kullanarak geceleri elli kuruştan kerizleri kuyruğa sokardı. Cellatın yaptığı bu esnaflık çeşidinin masraf ve işçiliği azdı: Zahmeti, kancık eşşekleri yularından bi' ağaca bağlayıp hayvanın arka hizasına bi' hamam tokmağı koymaktan ibaretti. Elli kuruşu bastıran çıkıyordu tokmağın üstüne...

Ben bu heriften tiksinirdim, lakin kendisi bi' gün şöyle dedi:

– Hayatta çok can yaktım! Fekat ahir ömrümde artık hayır işlerine verdim kendimi...

Sonra aynı panayırda bizim İstanbullu Cıvık Recayi'ye de rastlamaz mıyım? Recayi beni görünce balmumu gibi sarardı. Ben ise, durumlardan habersiz gözüktüm:

– Vaaaaay Recayi! Yavu ne arıyorsun panayırda?

Recayi sorumu yanlış annadı, Recayi korkudan sendeledi.

Demek ki Züleyha'ya yaptığı kahpelik ve kalleşlikten sonra, kendisini enseleyip intikam alırım diye düşünerek fellek fellek kaçıyordu benden!

Recayi kıç cebindeki sustalı pıçağa davranır gibi oldu, bilmez miyim? Ben bunu görmezden geldim.

– Recayicim, kaderde yeniden kavuşmak da varmış. Seni gördüğüme yavu öyle sevindim ki... Nassın?

Elini arka cebinden çekmiyordu.

– Hasta mısın kardaşım? Benzin biraz soluk...

Recayi toparlandı:

– Yooooo! Bi' şeyim yok Kocakurt! Sen nassın? Züleyha'yı görüyor musun?

– Yıllar oldu görmedim, onu unuttum bile...

Recayi elini cebinden çekti.

– Abicim Kocakurtum, panayır muhiti beni şaşırttı. Kimi höst der, kimi hişt der, kimi anırır, kimi kudurur... Acayip bi' yer burası Kocakurt, alışamadım...

– Aldırma Recayi, faydası da vardır: Dünyanın döndüğü, atlı karıncada annaşılır...

Aklına geldiği gibi yalan söylüyordu. Panayırda şaşkına dönmüş. Şaşkınmış... Yer miyiz bu ayakları?

Halbukim, Recayi'nin panayırdaki işi fevkalade iyiydi: Şimdi onun bi' köpek pavyonu vardı. Terbiye etmiş bulunduğu iki uyuz köpeği panayırda sahneye çıkartıyordu: Konuşan, dans oynayan, şarkı söyleyen, "Ağlama deymez hayat"ı söyleyen köpekler...

– Kocakurt, nasıl okutmuşum köpekleri? İlkokul üçüncü sınıf ayarı... Hiç böyle köpek gördün mü? Otur dersin oturur, kalk dersin kalkar, bütün kokuları çakozlar, şarkılar söyler, ayriyeten benim köpekler beyaz mendillere sümkürür... Nasıl yetiştirmişim?

– Aferin Recayi! Bu zenatta ustalaşmışsın.

– Lakin abicim, köpeklerin hakkını yememeli! Köpekler gibi bitirim, akıllı ve uslu bi' milleti, hiçbi hayvan cinsinde göremezsin! Zati Avrupa ve Amerika'da, ayak işlerini köpeklere yaptırırlar. Bu memleketlerde itleri horlayan yoktur. Avrupa'da asılzadeler, alışverişi köpeklere bırakmıştır... İspanya prensi köpeği yanına çağırır ve der ki: "Git oğlum, bana bakkaldan iki yüz direm pastırma, yarım kilo peynir, iki ekmek ve bi' şişe çamaşır suyu getir!" Köpek hemen gider, çenesine takmış bulunduğu bi' sepetle bu malzemeyi getirir. İşte abicim, bendeki marifet o ki, köpek milletini keşfettim. Köpeklerin pek işe yarayacağını çaktım. Ve gördüğün gibi, onlar sayesinde az buçuk yolumuzu buluyoruz ağbi...

Recayi'yi can kulağıyla dinniyordum. Çünkü biz eski arkadaştık! Birbirimize hörmet ederdik, tamam mı?

Ben tabii burda iyi bi' siyaset güdüp Recayi'yi elden kaçırmamak için her hususta dikat gösterdim, icabında yağ çektim.

Bi yandan da düşünüp plan yapmaya çalışıyordum: Şimdik bu Recayi'den intikamı nasıl alacaktım?

Geceleri Recayi köpek pavyonunun arkasında uyuyordu. Bikaç kere oraya yaklaştım. Recayi'nin horultusunu dinnedim. Recayi içerde köpekleriyle sarmalaşıp uyuyordu.

Acep n'etsem de, Recayi'yi eşek cennetine göndersem? Gecenin ortasında köpek pavyonuna baskın verip Recayi'yi pıçaklamanın mümkünatı yoktu. Varsa bile, cezası müebbet!

Ben bu işi usturubuyla yapmalıydım! Kimsecikler çakmamalıydı. Şerlok Holmes dahi beni enselemekte aciz kalmalıydı.

Netice, düşünüp taşındım, çare bulamadım! Çünkü ben doğuştan, adam doğramaya meraklı birisi değildim!

Bunu birisine yaptırmalı, bu mukaddes vazifeyi birileri görmeliydi.

Bu işi kim hakkıyla yapabilirdi? Malum: Mütekait cellat!

Bu sefer, cellatın peşine düştüm. Cellatı ayarlamak için çabaladım. Herife şunu dedim:

– Yavu böyle tekavütlük mü olur dayı? Kazandığın para sanki nedir? Sen bunun on mislisini hak edersin! Hem de peşin! Dayıcım, beni kırma dayıcım, gel şu benim hasmı ortadan kaldıralım dayıcım...

– Kim senin hasmın?

– Söylemem! Önce annaşalım, son dakka ben seni oraya götürürüm! Son anda kim olduğunu söylerim!..

– Yaaaa? Ben bilmez miyim sanıyorsun?

– Bilemezsin!

– Bilirim! Çünkü ben insanların gözlerinden her bi' şeyi okurum! Ben otuz sekiz adam astım hemşerim! Bu astıklarımın kafasından neler geçtiğini gözlerinden hep okudum!

– Pekiy, söyle bakalım, kimmiş?

– Söylemem! Çünkü söylersem, cinayete teşebbüsten şahit

durumuna düşerim! Böyle bi' şahit senin hiç işine gelmez Kocakurt! Nene lazım? Bilmeyiver... Ben de bilmeyivereyim!

– Nasıl istersen öyle ossun dayı! Bu işin raconunu sen bilirsin. Lakin beni kırmayacan di mi? Paraysa, istediğin kadar, avuç avuç!

Bu kelimem üzerine herif ciddileşti:

– Yavu sen beni ne sandın Kocakurt? Ben hayatta elimi hiç kana bulamadım!

– Ya n'aptın?

– Zenatım icabı kansız hallettim: İlmiği geçirip sehpaya tekmeyi vurdum. O kadar!

– Pekiy gene kansız bi' şekilde hallet, daha iyi!

– Yavu nasıl yapayım? Yardımcılarımın hiçbiri yok! İnfaz savcısı yok, kardiyan yok, doktor yok, hoca yok... Ayriyeten, ipi çekilecek adamın eli kolu bağlı değil... Söyle, nasıl yapayım!

– Parasıyla di mi arkadaş? Nasılsa nasıl? Onu da ben mi bulacam?

– Evet sen! Bul yolunu Kocakurt, aklım keserse davranayım...

Vay be! Şimdi ben esrarı hiç çözülemeyecek nasıl bi' cinayet pilanlamalıydım? O gece, gözümü kırpmadım, sabaha dek düşündüm durdum. Hapishanede tanıdığım mutena ve nadide katilleri hatırlamaya çalıştım. Yok! Hiçbiri de pilanlı hareket etmemişti! Baltayla, taşla, pıçakla, mavzerle yekten maktulün üstüne yürümüşlerdi.

Demek ki memleketimizde her bi' şeyin pilanlı yapıldığı bi' devire girdiğimiz halde, pilanlı bi' cinayet pek işlenmemişti!

İşte bunun da önderi ben olmalıydım!

Santıral sabaha dek çalıştı, santıral durmadan çalıştı. Netice, güneş doğmadan Enver Ağa aklıma geldi! Evet, memleketin bi' nomralı pilanlı cinayetçisi bence Enver Ağa'ydı!

Onu hapishanede tanıdım. Aslen manyaktı. Adam öldürme hastalığına tutulmuştu. İlk cinayetini camide, önünde secde eden herifin sırtına kama saplayarak işlemişti. Müebbet! Sonra Enver Ağa, hapishanede bi' ikinci cinayet işledi: Kavga ettiği bi' herifin ense nahiyesindeki sovancığı ranza demirinin köşesine iyice bastırdı, herif öldü. İkinci defa müebbet! Enver Ağa bu sefer de boş durmadı, yüzüne karşı sırıtan bi' herifi mimleyerek bi' gece mütiş pilanlı bi' cinayet işledi: Gecenin ortasında kalktı Enver Ağa, koğuşun mutfak tarafına geçti, orada ocakta zeytinyağı kızdırdı. Kaynatmış olduğu zeytinyağını tavayla getirip horlamakta olan hasmının açık ağzından içeri boşalttı. Sabah bi' de kalktık baktık ki, herifin biri ranzasında komaya girmiş!

Adamcağız deral hastaneye kaldırıldı, lakin komadan bi' türlü çıkamadı, ağzını açıp da ifade veremedi. Çünkü maktulün ağzı ve dilinden başlayarak aşağı sarkan nefes boruları dahi erimişti!

Netice, koğuşta bu cinayeti Enver Ağa'dan başka kimsenin işleyemiyeceği umum bi' kanaat olduğu halde, bunu kimse ispat edemezdi...

Tamam! Şimdik ben de cellat dayıya bu usulü öğretmeliydim!

– Dayı, kaynar vaziyetteki zeytinyağı usulüne ne dersin? Kan felan çıkmadan, kimseciğe açık vermeden, sessiz sedasız oluyor bu iş... Ne dersin dayı?

Cellatın aklı yattı. Lakin bu cinayetin zor tarafı vardı, bunu muhakkak hesap etmek icap ediyordu: Recayi yüksek sesle horuldadığına göre, demek ki ağzı açık uyumuyordu! Uyurken ağzını açmayan bi' herifin gırtlağına zeytinyağı boşaltmak zordu! Demek ki, kızgın zeytinyağını Recayi pek horlamadığı bi' sırada kullanmalıydı.

Meşum gece, cellatla ikimiz garantili davrandık: Ben köpek pavyonuna yerden sürüne sürüne yaklaştım, Recayi'nin horultusuna kulak verdim. Eğer ki baykuş sesi çıkartırsam, Reca-

yi horuldamayı kesmiş, ağzını açmış demekti! Baykuş sesini duyunca, cellat dayı hemen gidip zeytinyağını kızdıracaktı...

Sabaha karşı iki buçuk sıralarında, baykuş sesiyle sinyal verdim. Cellat az sonra elindeki tavayla geldi. Ben sürünerek geri çekildim, cellata köpek pavyonunu işaret ettim.

Herif selbesce yürüdü, pavyona girdi. Tamam! Bi' dakka sonra intikamım alınacaktı! Recayi "hık" bile diyemeden eşek cennetini boylayacaktı!

Cellat pavyona girdikten sonra, bi' ses duyuldu: Bu ses, horultu değil, hırıltıydı! Vay be! Recayi'nin köpekleri hırlamaya başlamıştı!

Ben dışarıda tam siper yere yatarak durumlara kulak kabartıyordum. Acep n'olacak diye beklerken, köpekler havlamaya başladı. Recayi bu meyanda uyanmış olmalı ki, ünledi:

– Kim o? Kimdir? Söyle! İn misin, cin misin?

Cellat pek soğukkanlı olduğundan naşi şöyle cevap verdi:

– Recayi benim ben! Eşşekler pavyonunun sahibi...

– Ne var? Ne istiyorsun?

– Rüyamda seni gördüm Recayi! Seni pek hasta gördüm. Deral uyandım, "dur şuna bi' şerbet yapıp götüreyim" diye düşündüm.

– Sağ ol dayı! Bu ne zahmet?

– Rüya beni aldattı Recayi! Kusura kalma, seni uyandırdım! Mademki sıhhattesin, hadi iyi geceler...

Ve işte böylece takım yattı, pilanlar boşa gitti.

Ah be ah! Hayatta ben ne kısmetsiz bi' adamdım? İntikamımı bile alamadım!

Lakin Tahsincim, yılmadım. Şu Recayi'yi muhakkak kafakola alıp kolpoya düşürecektim.

Yeniden pilan kurdum. Şimdik bak, n'aptım? Bi' kerre, Recayi'nin öldürülmesinden caydım! Çünkü bu Allahın da gücüne giderdi... Hazreti Allah, otuz sekiz adamı ipe çeken bi' herifin

elinden Recayi'nin ölmesini istemediğine göre, hâşâ ben ona dokanamazdım. Lakin intikamı başka bi' şekilde aldım:

– Cellat dayı! Hayatta senden son bi' tek isteğim var! Bilirim beni kırmazsın! N'olur dayıcım, eşşeklerden birini, sadece birini gündüzün çalıştır! Akşam güneş batmadan...

– Neden

– Ben bi' foturaf çektirecem!

– Ne foturafı?

– Eşşekle maameledeyken Recayi'nin foturafını!

Cellat dayı hatırımı kırmadı, Recayi'yi çağırıp şöyle dedi:

– Kardaşım Recayi! Bilirsin seni pek severim! Seni rüyamda bile gördükten başka, geceleri ayağına şerbetler getiririm! Ben bugünlerde hastayım Recayi! N'olur bana yardım et...

– Hayhay dayı! Ne gibi bi' yardım?

– Bugün benim pavyonu sen aç Recayi! Bikaç saat için pavyonu işlet!

– Deral abi! Yaparım!..

Cellat dayı sözde hastalandı, o gün eşşekler pavyonuna Recayi baktı. Ancak bi' farkla ki, Recayi işe güneş batmadan başladı.

Çünkü neden? Çünkü çaktırmadan ancak gündüz gözüyle foturaf çekilebilirdi! Bu meyanda ben panayırın foturafçısını ayarladım, Recayi eşşekler pavyonuna nezaret ederken Recayi'nin foturafını çektirdim.

Bu pilan fevkalade düz nefes geçti. Foturafçımız resim çekerken Recayi'ye hiç çaktırmadı. Netice şöyle bi' resim elime geçti: Resimde Recayi bi' kolunu eşşeğin sırtına komuştu. Bu meyanda elli kuruşu bastıran bi' herif de hamam tokmağının üstüne çıkmış, alt takımlarını eliyle eşşeğin bal çanağı çatlağına hizalıyordu.

Foturafçı arkadaştan foturafın arabını da aldım! Şimdiyse pilanın son safhasına gelinmişti. Elimdeki filimden biçok suret çıkarttım, bu suret foturaflarını Topane'de bazı adreslere yolladım!

Birinci foturaf şu adrese: Liman Kıraatanesi, Topane/İstanbul.

İkinci foturaf şu adrese: Sn. Gümrük Komisyoncusu bay Kerami, Karaköy/İstanbul.

Üçüncü foturaf şu adrese: Tez–iş Yazıanesi, Topane/İstanbul. (Bu yazıane, Recayi'nin beni götürmüş olduğu Alamancı işçilerin maamelesini yapan yazıaneydi.)

Dördüncü foturaf şu adrese: Bayan Melahat, Yüksekkaldırım Umumhanesi, No. 12, Topane/İstanbul! (Halbukim ben bu adreste Melahat diye bi' baayan tanımıyordum. Helbet umumhane sokağında 12 nomralı bi' ev vardır, bu foturaf helbet ordakilerin eline geçer!)

Beşinci foturafı ise şu adrese postaladım: Sayın Kunduracı Zühtü Usta. Eski Rum Mektebi Tahta Kapısı, Topane/İstanbul.

İşte bu kadar bi' intikam bana yeterdi! Recayi annasın bakalım, Kocakurt gibi bi' şahsın dostunu aftosunu ayartmak ne demek?

Recayi Züleyha'ya mı layıktı, yoksa dişi eşşeklerin satış zenatına mı müstahaktı?

* * *

Netice, tam beş buçuk ayda panayır turnesini tamamladım. Zaten panayır mevsimi geçmiş, kış yaklaşmıştı.

Beş buçuk ay sonra, bi' gece vakti, kimseye gözükmeden Keltepe'deki evime geldim.

Köroğlunun annattığına bakılırsa, kasavet etmeye lüzum yoktu. Durumlar normaldi. Keltepe benim yüzümden ikiye ayrılmıştı: Birincisi, hizmetimi takdir edenler, ikincisi nankörler...

Beni takdir edenler, ardımdan şöyle dermiş:

– Kocakurt gitti, Keltepe'nin tadı kaçtı arkadaş! Ne iyi bi' herifti! Hizmetlerin yanı sıra Alamanya'ya işçi sevketmekle biçok ayileyi ihya etti...

Nankör kısmısı ise şöyle konuşurmuş:

– Hıh! Siz uyuyun daha! Uyuyun da, Kocakurt gibileri kanınızı emsin! Size müstahak!

Ne derlese desinler, dokuz yüz altmış beş yılında benim kısmetim açılmıştı. Bu tarihten itibaren hayatta istikametim pek değişmedi, lakin dokuz yüz altmış beş yılı, benim için pek neşeli bi' yıldı: Birincisi, sonunda bi' erkek evladım doğdu! Üç kızdan sonra bu dördüncüsünün maşallah erkek olaraktan doğuşu saadet vesilesiydi. Ayriyeten, aynı yıl, arsamın istimlak parası nihayet alındı! Üçüncüsü, seçimler kazanıldı!

Demek ki, yeni bi' meslek hususunda düşünmeye mahal yoktu. Uyanık dedi ki:

– Abicim, hani bana fi tarihinde verdiğin bi' söz vardı... Hani bi' sıteyşın araba alacaktın ağbi?

– Niyetim var Uyanık! Lakin ben dolmuşçuluktan caydım!

– Pekiy arabayı nerde çalıştıracaz? Şehirlerarası mı?

– Öyle sayılır! Anadolu'ya çıkacaz! Taşrada pek iş var! Sıteyşını alır almaz satışa çıkalım, tamam mı?

– Ne satışına ağbi?

– Ne olursa! Şimdik "amfi" diye bi' alet çıkmış, eskisi gibi borazanla bağırmaya lüzum yok kardaşım! Amfi kendiliğinden haykırıyor! Böyle bi' aletle kasabaları sarsarız Uyanık...

– Tamam abi, amfiyi alalım, sıteyşının tepesine oturtalım!

– Eyvallah! Al şu kadehi eline, hadi şerefe!

Bu meyanda cebimde on altı bin kayme arsa parası bulunduğu için moraller pek yüksekti. Fekat sıteyşını alacağımız sırada moralimiz bozuldu. Çünkü neden? Çünkü biz altmış model bi' sıteyşın almak isterken ancak elli dört alabildik! Fiyatlar yükselmişti! Fiyatlar arşı âlâya doğru tırmanmıştı... "Ne zamandan beri?" diye soracak olursanız cevabı hazır: İstanbul'un kazılıp altüst edildiği bilakis elli yedi, elli sekiz senelerinden itibaren... Fiyatların artık ateş gibi tutulmaz olduğu aşikârdı. Bu vaziyyet vatandaşa fena dokanıyordu. Şimdiyse mesela dört

teker cinsinden yüklü bi' mal almaya kalkışırsan kazığı göze alacaktın...

– Ossun Uyanık! Borç yiğidin kamçısıdır! Borcuna alalım! Turneden sonra öderiz! Lakin amfiyi taksite bağlamayalım! Amfi bizim ciyerimiz! Amfisiz katiyen yapamayız.

– Öyle ossun abi! Hadi durmayıp turneye çıkalım!

– Dur bakalım, sen satıcılıktan annamazsın! Pilansız olmaz! Biliyor musun ne satacaz?

– Mühim değil abi! İstersen sinek ilacından başlayalım!

– O günlerin zamanı geçti, oğlum! Ben diyorum ki çaput vesayire imalatçısı İstanbul faprikalarından tapon mallar alalım, taşraya bunları götürelim!

– Münasip! Lakin, hangi bi' nevi taponlardan?

– Çorap ve gömlek satabiliriz! Hayatta bi' kerre de göğsümüzü gere gere ticaret yapalım! Ayriyeten yatırım boşa gitmesin! Tapon çorapları çifti otuz kuruştan alırsak üç kaymeye satarız.

* * *

On yıl öncesine göre, kasabalar pek ilerlemişti. Mayasıl ilacı sattığım zamanlar gibi, debelenmeye lüzum yoktu. Bu yerlerin ruhunu bilmek yeterdi.

Satış reklamcılığı hususunda bizim Uyanık hepten acemiydi. Ben ise, kasabanın sırrını henüz çözememiştim. Marifet oydu ki, kasabaları ciyerinden avuçlayıp bikaç saatta pangonotları toplayalım...

Bak, esnaf hesabıyla "iki kişinin otel ve yemek masrafı, benzin, amortisman vesayire, kontağı açtığımız anda, yevmiye otuz kâat giderimiz vardı".

Demek günde en aşşağı üç yüz kâatlık bi' satış yapmalıydık! Bu hem zor, hem kolaydı! Eğer kasabanın sırrını çözersem, üç yüz değil, beş yüzlük satış dahi hakkat olabilirdi!

– Bak Uyanık, bak seni yetiştirecem! Hatıram ossun diye, sana kasaba reklamcılığının feriştahını öğretecem. Çarşının ortasına gelince sağa yanaş bakıym! Tamam, şimdik izle beni!

Amfiden bağırmaya başladım:

– Yavudi iflas etti, Yavudiii! Ey ahaliii! Yavudi'nin malları burda! Faprikası top attı. En kıymetli mamuller şimdik ayağınızda! Kaçırmayın ey ahaliii!

Kasabalı hemencecik arabanın etrafına toplandı. Millet pek annamamıştı: Ne Yavudisi? Ne iflası? Acep meselenin aslı neydi?

Devam ettim:

– İflas eden Yavudi faprika firmasının malları ayağınıza getirildiiii! Sevaptır! Götürün Yavudi'nin mallarını! Haydi çifti dört liraaaaa!

İşte bu manevra, kasabalarda mütiş tuttu.

– Çünkü neden Uyanık? Çünkü kasaba esnafı Yavudi tüccarını ezelden kıskanır. Şundan ki kasaba esnafı, İstanbul'un ithalat, ihracat, imalat ve toptancı tüccarının yanında pek cücük, pek garibandır. Sen kasabalı olsan, İstanbul'un tüccarına nasıl bakarsın? Hem de bu İstanbul tüccarı bilakis Muhammed ümmetinden değilse?

– Abicim, öyleyse biz kasabalıyı fışfıklayalım!

Lakin bu da yetmedi! Satışlar düşüktü. Satışlar, üç yüz civarında oynuyordu.

Ah şu kasabanın sırrını bi' çözsem, valla yırtardım ortalığı!

Uzatmayalım, bu da oldu!

Osmaneli'nde kördüğümü çözüp reçeteyi bulduk:

Akşam vaktiydi. Osmaneli'ne girdik... Görünüşe göre, büyük bi' kasabaydı. Heralde zengindi, yağlıydı.

Akşam vakti hemen bi' otele yerleştik ve otelin salon istirahat kısmına geçtik.

Salonda soba başı muhabbeti vardı. Yerlisi ve yabancısı, sobanın çevresinde ısınıp muhabbete dalmıştı. Tabii oraya biz de sokulduk. “Selamünaleyküm”le karışık, bazen lafa karıştık.

Biz kimdik? Nerden gelmiştik? Ne için gelmiştik? Önce bunu sordular. Badema ticaret vaziyyetleri, piyasa, borsa, namus, rüşvet, kalkınma gözden geçti. Sonra da ana meselelere, mahsul, toprak, rahmet, berekete geçildi.

Bu meyanda Uyanık şöyle bi’ kelime konuştu:

– Maşallah, kasabada kalkınmalar pek yerinde! Allah devlete millete zeval vermesin!

Yavu böyle damdan düşer gibi konuşulur mu? Ya bu kasaba on yıl önce deprem görüp dümdüz olmuşsa? Ya bi’ yangın, geçende çarşı maallesini silip süpürmüşse?

Uyanık’ın kelimesini deral düzelttim:

– Ortağım güzel bi’ temennide bulundu. Biz kasabanıza demincek akşam vakti geldik. Durumları pek göremedik... İşşallah kalkınmalarınız yerindedir. Ne buyrulur?

Kır sakallı bi’ herif cevap verdi:

– Yeğenim, bu vilayetin beş mebusundan ikisini kasabamız çıkarır! Akıllı ve büyük adamlar, kıymetli devlet adamları aslen buralıdır!

Sonra gençten bi’ adam konuştu:

– Bizim fotbol takımı da canavardır! Mavi morlular, gelecek yıl muhakkak ikinci kümeye geçer.

Teşhisim yerindeydi! Demek ki bu kasabanın hali vakti yerindeydi. Derken, kasabanın yerlileri arasında şöyle bi’ konuşma geçti:

– Mamut Pilatin mütiş bi’ oyuncu! Geçende n’aptı biliyon mu?

– N’aptı?

– İki yediliyle rest gördü! Halbukim, Tapucu Kemal bülöf yapmıştı... Mamut Pilatin resti buna rağmen gördü?

– Sonra?

– Tapucu Kemal, elindeki kâatları fırlattı. "Ben bu Şeher Kulübü'ne bi' daha gelmem!" dedi, "bülöf yaptığımı nerden bildi?" dedi. Böylece Mamut Pilatin resti kazanınca dokuz bin kayme kaldırdı...

İşte bu konuşmaları işiten bizim Uyanık sevincini belli etti! İçimden şöyle dedim:

– Yavu çaktırma lan Uyanık! Put gibi dur! Aynısı benim gibi terbiyeli otur!

Ben durumların üstüne gitmemek için, sobanın başından kalktım, otelcinin bulunduğu Recep Amca kısmına yürüdüm.

O anda aklıma bi' şey geldi. Sanki Uyanık'la iddiasına girişmişiz gibi, otelciye bi' hususu sordum:

– Otelci bey, sence Osmaneli'nin en zengini kimdir?

– Orası pek bilinmez, lakin Osmaneli'nde Hacıbicik'in sözü geçer!

– Kimdir bu Hacıbicik?

– Hacıbicik efendimiz, din, iman, tarikat ve ticaret bakımından bi' tanedir!

Ve otelci sağa sola bakındıktan sonra kulağıma eğildi, Hacıbicik'i annatmaya başladı:

– Bundan yirmi sene kadar evvelsi, Hacıbicik gibileri sıfırdı. Çünkü o zamanlar acentacılık henüz yoktu. O zamanlar, Osmaneli'nin ileri geleni Cebellizade'ydi. Hacıbicik ise Cebellizade'nin yanında çırak kalırdı. Lakin bu ikisi aynı tarikattandı. Her fırsatta vilayet merkezine Şıh'ın elini öpmeye giderlerdi...

Badema otelci şunları dedi:

– Bi' kerre yine Şıh'a gitmiş bunlar, bu meyanda Hacıbicik Şıh'ı bi' kenara çekip şöyle söylemiş: "Mübarek efendimiz, senden bi' arzum var efendimiz, Cebelli biraz elimden tutsa!" demiş... Eh, tarikat usulü, Şıh Efendi Cebelli'ye şunu söylemiş:

"Malınla mülkünle biraz destekle şu Hacıbicik'i! Tarikat ehlisiniz, birbirinize arka çıkın!" demiş. Cebelli de Şıh'ın sözünü tutmuş, Hacıbicik'e hep arka çıkmış...

– Vay be! O zamanlar dünyada ne insanlar vardı, di mi? Bu zamana rastlasa şimdik bunu kimse yapmazdı...

– Dinne! Bu hadiseden sonra, gel zaman git zaman, Hacıbicik palazlandı. Cebelli ise rahmeti rahmana kavuştu. Mevlâ rahmet eylesin, Cebelli cennetlik bi' adamdı...

– Pekiy Cebelli'nin malı mülküne kim sahip çıktı?

– O zamanlar iki küçük oğlu vardı Cebelli'nin. Bunlar pek sahip çıkamadı. Ama bikaç sene sonra Cebelli'nin büyük oğlu vaziyyeti kurtarmak için Hacıbicik'ten yardım istedi...

– Öyle ya! Babası Hacibıcık'i görmüş! Bu kadar bi' yardım vermiş! Şimdi sıra öbüründe! Cebelli'nin oğlu haklı. Neden istemesin?

– N'aptı biliyon mu Hacıbicik? Cebelli'nin oğluna on para bile vermedi. Bu meyanda Şıh Efendimiz de rahmete kavuşmuştu... Cebelli'nin oğlu iyice çaresiz kaldı.

– Vay be!

– Lakin oğlan diretti: "Maadem ki rahmetlik babam, bu Hacıbicik'e bağış yapmış, şimdik bunu Hacıbicik de yapmalıdır!" dedi.

– Sonra?

– Hacıbicik bu sözlere pek kızdı. Şehir Kulübü'nde bağırdı: "Fesuphanallah! Bu oğlan hepten kafayı üşütmüş! Acep bu oğlanı n'apsak, hastaneyi mi yatırsak?" dedi.

– Netice?

– Hacıbicik, Cebelli'nin büyük oğlunu tımarhaneye attırdı! Duyduk ki, oğlanın kafasına cereyan verilmiş! Ütüyle ısıtmışlar beynini... Halbukim, pek babayiğit bi' adamdı... Yazık oldu...

Otelci bunları annatırken, sanki Hacıbicik'e düşmanmış gibisine konuşuyordu. Bi' yandan da sesini kısıp kulağıma iyice eğiliyordu.

– Pekiy, bu ne iştir? Hacıbicik'e kimse itiraz etmedi mi? diye sordum.

– Hacıbicik gibi bi' adama soru sorulabilir mi?

– Neden? Kendisi Beni Adem'den değil mi? Veya bu kasabada kanun ve Cim Savcısı yok mu?

–Kardaşım sen neden bahsediyorsun? Hacıbicik hinoğluhindir! Her taşın altından kendisi çıkar!

– Nasıl yani?

– Bi' kerre, ağadır! Geniş toprakları vardır. Köylerde yüzlerce azap, maraba nüfusu bulunur. Ayriyeten asıl mühimmi, Hacıbicik en meşur Amarikan motor ve biçerdöverlerinin acantacısıdır. Yedek parçayı da kendisi satar...

– N'apalım?

– Dur ki annatayım: Hacıbicik, aynı zamanda zirayi ilaç acantacısıdır. Tohum desen, tohumu köylüye kendisi verir. İcabında köylüye borç verir. Köylüyü her dayim borçlandırır. Alivre satış Hacıbicik'in sayesindedir. Tabii aslen zahirecidir. Zahire ambarları vardır...

– Annaşıldı! Kasabanın sırrı annaşıldı! Yavu bu ne biçim bi' herif? Tarikat mı, parti mi, cemiyet mi, şirket mi, ziraatçı mı, toptancı mı, ambarcı mı, banka mı nedir?

– İlaveten hacıdır. Her yıl, otoboslarla Hac Seferleri yaptırır. Bu sayede, her yıl Kâbeyi Şerif'i bi' kerre daha ziyaret eder... Dur bitmedi! Hacıbicik, vilayetin tekmil ihalelerine girer, bunları hep alır! Sonra bi' bakarsın, banka gıredisiyle verilen suni güpreyi köylüler namına alıp ambarında saklar, bi' zaman sonra peşin hesaptan köylüye satar! Derken köylüler namına hükümete müracaat eder, gıredi vadesini uzatır. Uzatır ki, gün gele, hükümet köylü gıredilerini affeyleye! Böylece Hacıbicik suni güpreyi bedavaya getirmiş olur!

Bu meyanda ben baktım, otelci konuşurken hırsından kuduza dönüyordu. Demek kendisi Hacıbicik'in tırnağı bile olamadığından naşi, kasabaya gelen yabancılara bi' fırsat, hasetini sümkürüyordu.

Gecenin geç vakti olmuştu. Soba başına döndüm. Muhabbetçiler dağılıp yatmıştı. Yaşlı bi' temizlikçi kadın, sobanın küllerini boşaltıyordu. Ben hâlâ Hacıbicik'i düşünüyordum. Temizlikçi kadına sordum:

– Teyze Hacıbicik'i tanır mısın? Ne menem bi' adamdır?

Öyle ya! Bi' de hızmatçıların fikrini almalı!

Kadın, küllü ellerini sobanın içinden çekti, kafasını kaldırıp konuştu:

– Hacıbicik'in işlerine aklım ermez! Ben buranın köylüklerinden geldim! Hacıbicik'i otelciye sor! Kendisi aslen Ocakzadedir, Osmaneli hakkında her bi' şeyi bilir...

– Nerden bilir?

– Otelcilik işine düştüğüne bakma, tanınmış bi' ayiledendir...

– Otelci mi?

– Ne sandın? Bu otelin sahibi aslen asaletlidir...

– Kimlerdendir otelci?

– Vaktiyle çok büyük bi' Cebelli Efendi vardı, onun küçük oğludur!

* * *

Kasabanın sırrı annaşılmıştı. Şimdik bu Osmaneli'nde ona göre davranmalıydı. Eğer ki buranın huyuna ve suyuna gidersek, bikaç saatta dünyanın satışı yapılırdı.

Otelde sabahleyin uyanınca baktım, asabatım pek gergindi. Şimdik vazifeye nerden başlamalı?

Birinci vazifemiz, Hacıbicik'ten satış icazeti almaktı.

– Uyanık, di gel, durumlara bi' bakalım. Satışa akşamüstü geçeriz!

Çarşıda Uyanık'la gezmeye başladık. Deral annadık ki, burası pek ileri bi' kasabaydı. Tekmil bankaların şubesi vardı. Köşebaşlarını yabancı acantacı mağazaları tutmuştu

– Yavu Kocakurt, burası İstanbul'un bi' şubesi! Tıraktör motorları, lastik firmaları, radyo, buzdolap, dikiş makinesi ve bilumum alektirik levazımat acantaları... Abicim, burası pek gelişmiş! Şuraya bak ağbi, Amarikan, İngiliz, Alaman firmaların acantaları, bilakis benzin istasyonları...

– Ayriyeten telefon, telgıraf, telsiz, telli, cıvatalı vesayire, cümle makine mekik dükkâncıları, saniyen esnaf cemiyetleri...

– Esnaf dediğin ne ki? Esnaflık burda kaç yazar?

– Öyle deme Uyanık! Esnaf cemiyetleri, manevi cihazlanmanın çatısıdır. Kasaba gibi bi' yerde esnaflık pek mühimdir!

– Pekiy biz n'edecez şimdi?

– Biz de esnafız! Bura esnafıyla birlik gözükmek icap eder. Çünkü herifler bizi raakip bellemesin!

– Peki abicim, deral öğlen namazına yetişelim!

Hemen bi' tesbih alıp tesbihimi ardımda tutup sallandırarak yürümeye başladım. Belimi azcık büktüm ve camide abdes almaya gittim. Avludaki her bi' kasabalı vatandaşla da aleykümselamlaştım.

Namazdan sonra ise cemaatten ayrılıp Uyanık'ı aşçı dükkânına götürdüm.

Aşçıda afiyetle tıkınıp farz olduğu üzre gek gek gengirdim.

– Pekiy ben şimdik neden gengiriyorum Uyanık? Haa bak, kasabamız bilmeli ki biz kıytırık bi' adamlardan değiliz! Aşçı dükkânında çepiç haşlaması, sonra yumurtalı ıspanak, ardından bi' yahni, bi' kıymalı börek, bi' de aşure yemesini biliriz!

– Tamam ağbi, ben de gengireyim mi?

– Sen alçak sesle gengir! Sen maavinsin!

– Oldu ağbi! Şimdik n'apayım?

– Şimdik sıra geldi icazet almaya!

– Ne gibi?

– Ticaret satış icazeti! Oğlum bilmez misin? Bizim küşat ruhsatımız yok! Yani burada biz yaban sayılırız! Osmaneli ise gözüaçık bi' kasaba! İcazet almadan satışa geçilir mi?

– Pekiy icazeti kimden alacaz? Karakoldan veya belediyeden mi?

– Çüşş lan çüşşş! Yuh be Uyanık! Kasabanın sırrını hâlâ öğrenemedin gitti! Osmaneli'nde icazet alınacak tek şahıs vardır, o da Hacıbicik Efendimizdir, tamam mı?

* * *

Hacıbicik'in yazıaneli mağazası toz toprak içinde, cakasız, rüzgârsız bi' yerdi. Hani bilinmese, kimse buraya "Hacıbicik'in ticarethanesi" demezdi! Rafları kutular, ziraat ilaçları, sağ tarafı ise yedek parçalar doldurmuştu. Derinlerde zahire yığınları gözüküyordu. Camekânda duran son model tıraktör haariç, bu mağaza kadim zamandan kalmaydı...

Hacıbicik denen herif ise hepten kekre, mıyışık, keriz suretli bi' herifti. Yenicami'nin önüne otursa, ordan geçenler buna sadaka verirdi. Lakin gözleri çakalın da çakalıydı. Belli ki Hacıbicik gözlerini kırpıştıracak olsa, Osmaneli zelzeleden çökerdi!

Ağamız, mağazanın giriş köşesini camekânla ayırıp buraya bi' yazıane çevirmişti. Külüstür bi' masanın ardında oturuyordu.

Bize pek yüzvermedi. Yüzümüze bakıp kiprit çöpüyle kulaklarındaki kiri kaşıdı.

Biz birer iskemleye iliştik. Zaten içerde beş altı iskemle, bi' masa, bi' kasa, duvarda bi' karınca duvası ve altında mübarek Kâbe'yi resmeden ipekli bi' duvar halısı bulunmaktaydı. Yazıanenin, tekmil varidatı bundan ibaretti!

Bizim Uyanık, kedi gibi ürkek duruyordu. İskemlenin ucuna ilişmiş, gözleri bile mıyışmıştı. Derken telefon çaldı, sıçradı Uyanık! Hacıbicik banka müdürüyle konuştu, ona emirler verdi, sonra bana dönüp sordu:

– Hayırdır, kasabamızda ne gezersiniz? Yeni mi tayin oldunuz?

Yavu kendimi nasıl takdim eylesem bu herife?

– Hayır ağam, memur değiliz! Sıhhat ve afiyet arz ederiz. Allah ömürler versin ağam... Biz efendim... deyip kendime bi'

çeki düzen verdim. Şöyle bi' haller takındım: Demincek camiye giden, sonra çarşıda gezinen ve lokantada gengiren, dün akşam otelde fevkalade bi' İstanbul liysanıyla muhabbete dahil edilen, aslen hemşeri, sıteyşın arabalı, afili, güneş gözlüklü, kol düymeli, azcık tombul ve azcık kelek bi' adam olaraktan, Hacıbicik'e tekrar afiyetler, bereketler, sıhhat ve saadetlerimi arzettim!

– Biz efendim, tücarız! İcabında toptan mal satarız, icabında perakendeye dökeriz...

– Ne satarsınız?

– Manifotra tuhafiye üzerine çalışırız. Bildiğiniz gibi ağam, İstanbul'da Yavudi Moyiz'in imalat faprikası top attı! Batan faprikadan malları ucuza aldık. Osmanelili hemşerilerimize aynı bi' ucuzlukla...

– Hiyleli iflastır o Yavudi'ninki!

– Tabii onların her bi' işi hiyleli olabilir! Memleketimizde Müslüman çocukları dururken bu Yavudiler ticaret işlerinde nasıl da kuluçkaya yatarlar, annamam!

– Eferim be! Sen kimsin bilemem, seni tanımam, lakin deminki kelimen has bi' kelimeydi, eferin!

– Sağ ol ağam! Milletimiz, bilakis dinine düşkündür. Saniyen milletimiz ırz ve namusuna düşkündür...

– Eferin!

– Milletin canını al, kızına dokanma, ağam!

– Eferin!

– Zati bu memlekette gomonizlik neden tutmaz?

– Eferin!

– Sizin gibi temiz, tertemiz, hanedan, gün görmüş nur yüzlü, dini bütün acantacı tücarlar varken, memleketimiz deral inkişaf eder, kalkınır ağam!

– Eferin! Şimdik söyle bakalım, derdin nedir?

– Bizim satış için umumi küşat ruhsatımız yoktur efendimiz! İsteriz ki, Osmaneli'nde perakende satış yaparken esnaflar bizi kıskanmasın...

– Kaç gün kalacanız Osmaneli'nde?

– Bu akşam işimiz biter ağam! Hayırlısıyla yarın İstanbul'a döneriz!

– Sana iki gün misade!..

Vay ben sevincimden göklere çıkıyordum ki, içeri biri girdi. Bu giren, gençten bi' çocuktu, hışımla geldi yazıaneye!

– Baba, kasanın anahtarları nerde?

– N'itcen oğlum?

– Lazım! İstanbul'a gitcem!

– Neden?

– Arkadaşlarla bi' uzanalım diyoruz...

– Ne zaman dönecen?

– Yarın! Uçakla gidip gelcez!

Hacıbicik'in suratı fena buruştu. Lakin, nekeslik, demirhindilik etmeden, köstеğinin zincirine yapıştı, kasanın anahtarını köstekten ayırıp sordu:

– Ne istiyon?

Kasayı açtı, oğluna bi' tutam pangonot uzattı. Oğlu ise, deminki hışmıyla kolunu kasanın içine daldırıp bi' deste pangonot da kendisi aldı.

Oğlan fırlayıp dışarı çıkınca, Hacıbicik bana şunu dedi:

– N'etcen hemşerim? Çocuklar için çalışıp kazanıyoz... Bugün hem ona bi' iyilik, hem sana bi' iyilik yaptım...

Deral Hacıbicik'in elini öptüm, afiyet, bereket, her şeyden önce sıhhat, saadet ve refah arz ederek hazrola geçtim. Uyanık da aynı şeyleri yaptı, yazıaneden çıktık...

Gari Osmaneli denen bu kasabada zartçısı zortçusu, kimse yanaşamazdı yanımıza!

Deral satışa geçtik. Uyanık amfinin başında bağırıyordu:

– Ey ahaliiii! İşbu gömlek ve çoraplar, Hacıbicik tarafından pek beğenilmiştir! "Kon" marka gömlekler sadece Osmaneli'nde üç lirayaaaaa! Üç çift çorap iki lirayaaaaa!..

Akşama kalmadan elimizdeki malı tükettik. O gün Osmaneli'nde tam altı yüz liralık satış yaptık...

* * *

İstanbul'a mal almaya dönerken, Uyanık'ın kafasına direksiyon başında bi' husus takıldı. Uyanık sordu:

– Abicim, Hacıbicik'in oğluna dikat ettin mi? Ne biçim bi' Çarliston marka dübürzadeydi, gördün, di mi abi?

– Gördüm. Ne demek istediğini annıyorum Uyanık...

– Pekiy abicim, Hacıbicik rahmetlik olunca kasabanın sırrını kim saklayıp durumlara vaziyet edecek? Bu Çarliston mu? Bilmez misin Kocakurt? Bunlar durmadan dellenip pavyon kapatırlar, bar basarlar! Adana ve İstanbul barlarından usanıp Arabistan'da efkâr savarlar! Hacıbicik gibileri ölünce n'olacak?

Eğer ki Osmaneli bu oğlan gibilere kalırsa heralde köyleriyle birlikte kasabalar batacak! Veya Hacıbicik'in Avrupa ve Amerika'daki ağababası gâvurlar gelip buraya vaziyet edecek!

– Nasıl?

– Bi' de bakacaz ki Uyanık, Osmaneli'nde dokuz katlı işhanları yapılmış! İçine ithal mallar satan acentalar, gâvur bankaları oturmuş!

– Acenta ve bankaları ise cıbıl bacaklı sekreter kızlar yürütürmüş...

– Bak Uyanık, şimdik yıl altmış beş! Ben zamanımın adamıyım! Şimdik bu ahval ve şerayit altında satış yapabiliyor muyum, ben ona bakarım...

* * *

İstanbul'a gidince bu meyanda Züleyha'yı aradım. Tekmil bar ve pavyonları dolaştığım halde, izine rastlayamadım.

Recayi'nin cebimde gezdirdiğim foturafını gösterecektim Züleyha'ya, sonra kendisine şevkatle sarılıp azami itina gösterecektim. Biraz da sıteyşınla gezdirecektim...

Heyhaaat!

İstanbul'dan arabaya malları yükledik, gene düştük yollara...

Böylece bikaç hafta daha geçti. Lakin bana bi' şeyler oldu. Nedense üzgün süzgün bi' halim vardı.

İçim sıkılıyor, bi' yerde iki dakkadan fazla duramıyordum. Gezmek dolaşmak, her bi' taşın altına bakmak geliyordu içimden. Lakin her gittiğim yerde kendimi daha fazla dağıtıyordum.

Belli ki ben Züleyha'ya kavuşamayacaktım!

Uyanık, derdimi annamıştı. Pınar başlarında molalar veriyor, pınar sularında karpuz ve rakılar soğutuyordu. Tomatiz, peynir, kavun ve patlıcan közlemesi gibi fevkalade mezelerle bana hizmet ediyordu. Lakin hepsi nafile!

– Yavu Kocakurt, kendine gel! Verem olacaksın! Şu yaşa geldin, sevda ayakları sebebiyle eriyorsun!

Susuyordum.

– Düşünme Kocakurt, boş geç! Züleyha'yı unut! Abicim söylesene! Senin için elimden ne gelir? Öl de, öleyim...

– Gidelim Uyanık! Yola devam!

Fekat yollar bana kasavet veriyordu. Ne demiş şofor dayı: "Ömür biter yol bitmez." Bıkmıştım bu şehirlerden, kasabalardan, usandırmıştı beni...

İstanbul'a veya Keltepe'ye dönmeyi ise hiç arzulamıyordum.

Benim yolum cehennemin dibiydi. Valla! Çünkü neden? Gidecek yer kalmamıştı!

Bi kerre bi' rüya gördüm:

Rüyamda cehenneme takılmışım... Çevrile çevrile yanıyorum! Derken zebani geliyor, beni dürtüklüyor. Zebani şöyle

diyor: "Züleyha cennette, sen cehennemdesin! Çünkü sen yaptığın günahlar yüzünden cehenneme düştün, tamam mı? Züleyha cennette!" Sonra zebani "kih kih" diye gülüyor! Ben bu söz üzre cehennemin duvarını delip cennet tarafına geçiyorum! Cennette Züleyha'yı arıyorum. Penpe bulutların üstünde koşuyorum ve Züleyha'yı arıyorum. Derken bi' melek geliyor, "seni Züleyha'ya götüreyim" diyor. Melek beni cennette dolaştırıyor, lakin Züleyha'nın bulunduğu yere katiyen götürmüyor! Meleğe bakıyorum, melek sırıtıyor, iyice bakıyorum, bu melek bizim Köroğlu!

– Uyanık, canım ne çekiyor biliyor musun?

– Söyle abi! Deral yapayım!

– Uyanık, canım kırları, açıklıkları çekiyor! Ağaçlıklı serin yerleri özlüyorum! N'olur açıklıklara gidelim!

– Abicim, tam kasabanın sırrını çözdük, bak şimdik su koyveriyorsun abi!

– Yapamıycam Uyanık! Buralarda pek sıkılıyorum!

– Abicim, günde iki yüz çift çorap satıyoruz! Otuz kırk adet de gömlek! İşlerimiz fevkalade! Neden böyle kelam sallıyorsun Kocakurt?

– Mümkünatı yok, yapamıycam! Ben bu kasabalardan bıktım artık! Kasabalarda bi' şeycik yok!

– Mangır var!

– Bana mangır lazım değil! Benim derdim başka!

– Pekiy n'apalım abi? Nereye gidelim?

– Kırlık yerlere! Köylere!

– Köylüler "Kon" gömleğini n'apsın abi? Köylük yerler bize yaramaz...

– Ben zati bu malları satmaktan sıkıldım!

– Kocakurt, delirdin mi? Mal satmazsak ne satarız?

– Bilmiyorum, sıkıldım!

– Pekiy, köylerde ne satalım?

– Gözüm hiçbi şey görmüyor Uyanık!

– Acıklı filimler gibi konuşma abi. Bırak da bi' düşüneyim...

– Peki, düşün bakalım..

– Kocakurtum, köylere her giden kervan dolusu mal mı götürüyor ağbi? Biz de elimiz boş gideriz ve yine de yolumuzu buluruz!

– Ha şöyle! İcabında köylerde çene satarız!

– Oldu ağbi! Şimdik santıralı çalıştırıp yeni bi' sanatlar düşüneyim ağbi...

O gece, sıteyşının içinde uzanıp uyurken, Uyanık birden sıçradı, "buldum buldum" diye bağırdı.

– Ne buldun lan?

– Abi rüyamda bi' adam gördüm!

– Kim?

– Ben bu adamı hayatta bi' kerre görmüştüm abi! Karakolda görmüştüm! Bi' tırafik meselesinden karakola düştüğüm sırada, oraya bi' adam getirdiler... Bu adam, baytar maavini bi' sıhhıyeciydi. Davarlara aşı yapıyormuş!

– Eyy, n'olmuş?

– Davarlara aşıyı parasıyla yapıyormuş! Halbukim, devlet memuru olduğu için bedava yapmalıymış! Bu sebeple karakolluk olmuştu abicim...

– Uyanık! Sen hakkaten uyanık bi' çocuksun! Rüyanda bile uyumuyorsun! Aferin lan! Fevkalade! Çünkü biz devlet memuru değiliz, di mi Uyanık? Bize kimse karışamaz!

– Tamam ağbi! Deral köylere gidip baytarlık sanatına geçelim!

– Davarlara çeşme suyu aşısı yapalım! Sen şimdik git kardaşım, eczaneciden encektör al! Sonrası kolay!

* * *

Köylerin tadı tuzu kalmamıştı. Köyler yarı yarıya boşalmıştı! Nerde o eski köyler? Nerde o şenlikler, düğünler, dernekler, davullar zurnalar, oyunlar, misafirlikler, ziyafetler?

Şimdik köylerin içinde tavuklar bıkkın bıkkın dolaşıyor, bebeler daha bi' nakaratlı ağlıyordu. Bu bebelerin anaları yoktu, babaları yoktu. Analar babalar gurbetçiliğe çıkmıştı.

Köylerde sadece moruklar, bi' de bebeler kalmıştı. Cansız gibiydi köyler. İnsanlar da cansızdı. Rüyada gibi konuşuyor, sanki sayıklıyorlardı:

– Efendi efendi! Yeni icat traş pıçaklarınız var mı? Haşıllı bez var mı? Şu bebeyi eyleyecek çıngırak var mı? Öksüzler için kırmızı şeker var mı?

Bazı nineler ise iyice bunamıştı:

– Efendi efendi? Şehirden mi geldiniz? Hangi şehirden geldiniz? İstanbul'dan mı, Münih'ten mi, Ankara veya Berlin'den mi? Mersedes faprikasında çalışan Veli'yi tanır mısın? Bu köydendir, benim öz oğlumdur, tanır mısın? Oğlumu acep gördün mü? Sağ mıdır, sıhhatta mıdır? Mektup saldım, cevap alamadım, acep hayatta mıdır?

Yavu bu soruların manası nedir? Biz muharebeden mi çıktık? Cephelerde, sığınaklarda kuşatıldık da kurşuna mı dizildik?

Köylerin hali zoruma gidiyordu. Evlat hasreti çeken bu nineler, varsın sayıklasın! Kavuşmak için insanlar neler yapmaz?

* * *

Dinlendikçe yoruluyordum. Çünkü neden? Kasavetten alamıyordum kendimi!

Uyanık ise, durumlardan memnundu: Büyükbaş hayvanlar tekliğe, küçükbaşlar elli kuruşa!

– Abicim, iğneyi daldırınca davar milletinin ahlayıp innemesi de yok! Fevkalade güzel bi' sanat bulduk!

Köyler birbirine benziyordu. Hepisinde durumlar beterdi, durumlar fark etmiyordu.

Bi gün, Orta Anadolu'nun en şark taraflarında bi' köye gitmiştik. Köye yakınlaşınca Uyanık arabayı durdurdu ve şöyle dedi:

– Tamamdır ağbi! Yol buraya kadar! İleri gitmiyor bu yol.

N'apalım, köye kadar yürüyelim dedik...

Arabayı istop edip toz bulutunun yatışmasını bekledik, bu sefer de sıteyşını çembere alan köpeklerden nasıl yırtacağımızı düşündük.

Ben her zamanki gibi konuştum:

– Bre Uyanık! Nasıl inecez arabadan şimdik?

Çaresi yok görünüyordu. Her bi' usulü denedik, itleri yatıştıramadık. Kangal cinsi bu köpeklerin her biri nah zebellah gibi! Bazısı camlara sıçrıyor, bazısı kaportayı hırpalıyordu. Bunların boynuna bi' de dikenli tasma sarmışlar...

– Öyleyse bi' yolunu bulup itlerle barışalım ağbi... Siyaset güdelim!

– Gel kuçu kuçu, gel bak, Uyanık emmin geldi!

– Abicim, motoru çalıştırıp itleri korkutayım mı?

Bu sefer itleri iyice azdırdık, artık kelebek camını bile açamaz olduk!

– Eyyy, n'olacak ağbi? Beklemenin sonu ne?

– Helbet bizim sıteyşını köyden gören vardır! Helbet birileri gelir, araya girer.

– Kimse gelmez abi! Çünkü arabayla geldiğimiz için, bizi memur sanmışlardır! İtler memurları yesin diye gelmezler ağbiycim...

– Öyleyse bekleyelim...

Neyi beklediğimi biliyordu Uyanık. Sonunda her köydeki gibi, burda da aynı şey oldu: Bizi köyün karıları kurtardı! Çünkü köy karıları merhametlidir, insaflıdır! Çünkü onlar zorluğun dik âlâsını görmüşlerdir! Bu köyde de imdadımıza karılar yetişti, karıların sayesinde köye girdik...

Bu köy, aslen yüz haneli bi' köydü. Lakin ancak otuz hanenin bacasından duman tütüyordu...

Köyün bi' ileri geleni vardı, önce onun evine gittik:

– Ağam, malum olduğu üzre, şarbon hastalığı vilayetimizi sardı. Şarbon mikrobu, hayvanları kırdı geçirdi. Bu sebeple Ziraat Bakanlığı buyurdu ki, büyükbaş küçükbaş demeden, tekmil hayvanlar aşılanacak! Hizmetindeyiz ağam! Bu hastalık eğer ki bu köye girerse asıl zarar sana gelecek! İzin ver de, ilkin senin hayvanlardan başlayalım...

Bu teklifi ağa münasip buldu. Öteki köylüler de ağanın peşinden gideceğine göre, kabala bi' hesapla bu köyde beş yüz hayvan aşılanabilirdi.

Lakin, misafirlik hususunda ağa bize pek yüz vermedi. Bu da annaşılır bi' şeydi: Nerde o eski ağalar?

– Kocakurt, sıteyşında yatmaktansa, köyün içinde şöyle bi' dolaşalım, belki kısmetimiz açılır...

Hakkaten öyle oldu: Biz köyün içinde dolaşırken, yaşlı bi' köylü çıktı karşımıza, bu moruk bizi evine davet etti!

Adının Kadir olduğunu öğrendiğimiz dayı, perişan bi' haldeydi. Üstü başı yırtık, elleri yarık ve kendisi oldukça kamburdu.

Buraya kadar her bi' şey önceki köylerdeki gibiydi. Lakin bundan sonra durumlar değişti:

Kadir Dayı'nın evi karanlıktı. Biz kapıda biraz bekledik. İçerden pösteki ve keçi tersi kokuları geliyordu.

Biz içeri girmeden Kadir Dayı koştu, pencerenin içinde duran gaz lambasını yaktı. O zaman gördük ki, odanın sağ tarafındaki döşekte, çullara sarınmış biri yatıyordu. Bu bi' kocakarıydı ve boyna inildiyordu.

Kadir Dayı bize döşekler serdi, arkamıza minderler yerleştirdi, o yana bu yana seğirtti, evin ikinci gözünün kapısını gıcırtıyla açtı, kapadı, oralarda birisine seslendi, fıs fıs konuştu, odaya geldi, teşkale yaptı, sonunda karşımıza geçip oturdu...

– Sormayın beyim! Son yıllarda başımıza bi' uğursuzluk dolandı! Uğursuzluktan kurtulamadık...

Hayret ki her köyde uğursuzluktan, başa gelen dertlerden, üst üste gelen böyle bi' olmadık dertlerden bahis açılıyordu.

– Derdimiz çoktur beyim! Uğursuzluk yüzünden na şu gördüğün köroğlu ağır hastadır! Yüreği sancır. Belini doğrultamaz. Geceleri öksürükten uyuyamaz. Öksürdükçe kan sıçratır... Kurban olayım beyim, duydum ki baytarsın, şuna bi' bakıver beyim, sevaptır!

Çullara sarınmış kocakarının üstüne eğildim. Uyuyordu. Bi' deri, bi' kemik kalmıştı. Gözlerinin çevresinde siyah halkalar vardı. Yüzündeki deriler buruş buruş aşağı sarkmıştı. Bileğini tutunca eli bilekten kopacak sandım...

Vay be! Tee benim çocukluğumda, eski adamlar seferberliğin kara günlerinden bahsederdi. Kıtlık, sefillik günlerini annatırlardı. Seferberlik insanları heralde böyleydi. Kadının elleri, eskilerin annattığı eller gibi, balmumundan çöplere, çalılara benziyordu.

Demek ki köylüler, seferberlik halindeki gibiydi.

Bileğini tutunca kocakarı uyandı, benden yana döndü, korkmuştu.

Kadını yatıştırdım:

– Sıkılma ana! Doktorluk için beni Kadir Dayı getirdi...

Kadir Dayı arkadan seğirtti:

– Yaaa! Efendileri buyur ettim! Efendiler sana ilaç verecek! Gel şöyle doğrul, yaslan mindere...

Kadının sırtına minderler yerleştirdi, onu oturttu.

– Bak doktur bey ne diyor? "Korkma dayı" diyor. "Bu kırk yıllık avrat seni koyup gitmez" diyor. "Allahın sayesinde, bi' de ilaçların sayesinde daha çok yaşar!" diyor.

Kadıncağız bi' şeyler mırıldanır gibi oldu. Söylediklerinden bi' şey annamadım, ama heralde şöyle demiş olmalıydı:

– Ne konuşuyorsun Kadir? Ben halimi bilmez miyim? Üç gün daha yaşarsam, iyidir...

Çantamda bikaç aspirin ile kıripin hapı vardı, kadına onlardan birer tane yutturdum, ötesini Kadir Dayı'ya verdim.

Hapları yuttuktan sonra biraz daha su içti ve parmaklarını oynatarak bi' işaretler yaptı kadın. Gözlerinden annadım ki "Allah senden razı olsun" demek istiyordu.

Sonra döşeğe çekildim, Kadir Dayı ile konuşmaya başladım. Kadir Dayı aldı sözü:

– Son yıllarda bi' uğursuzluktur gidiyor beyim! Acep kim lanetledi bizi? Bu civarın nefesi en kuvvetli hocasını çağırdık, okuttuk üflettik, kâr etmedi! Önce kızım öldü... Bu köyün en yiğit karısıydı. Elinden her bi' iş gelirdi. İki çocuğu öksüz bırakıp gitti...

– Pekiy damat nerde dayı?

– Damat ortalıkta perperişan kalınca, gurbetçiliğe çıktı. İki yetimi yanımıza aldık. Küçük yetim, daha süt bebesiyken açlığa dayanamadı. O kış, uğursuz bi' kıştı. O kış, bizim buralarda kıtlık oldu. İnekler geç doğurdu, süt ayran bulamadık. El kadar bebecik, çökelek ezmesiyle yaşar mı?

Annatırken gözleri doluyordu.

– Aman dedik, emanete hıyanet olmaz! Büyük torun Hüsen'i Allah kazadan beladan saklasın! Hüsen'e gözümüzün içi gibi baktık. Yemedik, yedirdik! Davar sütünü hep ona içirdik! Yavrucak büyüdü, serpildi, şimdik beş yaşına geldi. Yaaa beyim, Allah bizi mahçup etmedi, Allah onu korudu... Hüsen şimdik neredeyse yanımıza gelir, elini öper de görürsün onu...

Kadir Dayı hakkaten dertliydi. Beni de dertlendirdi. Dedim ki:

– Eh dayı, sıkma canını! Köy yerinde bunlar olur!

– Yok babam, biz lanetlenmişik! Arkasından benim oğlan askere gitti, duyduk ki asker ocağında hastalanmış! Köroğlu desen, gördüğün gibi... Gelinle ben kaldık! Bizim gelin, ne de

olsa avrat kısmı! Geline her işi buyuramıyorum! Bense kocadım, çöktüm, eskisi gibi her yana koşup yetişemez oldum... Çaresiz kaldık beyim! Uğursuzluğu üstümüzden atamadık! Allah vere de, köroğlu hastalığı atlatsa, evde ağılda işlere sahip çıksa, çoluk çocuğu toparlasa...

Sonra kulağıma eğildi, yüzünü buruşturup şunu dedi:

– Kefeni yırtacağına inan etmem ya... Allahım, sen büyüksün yarabbim! Kurtar bizi Allahım!

Bu meyanda ihtiyar kadın inildiyordu. Uyanık ise durumlara hayret kalmış, ağzını açmış bakıyordu.

Derken Kadir Dayı bi' şeylerden işkillendi, içerdeki geline doğru bağırdı:

– Karanlık bastı yavu! Şu Hüsen'i gidip arasana kız!

Gelin çıktı, bikaç dakka sonra odaya süzüldü:

– Her yanı aradım, bulamadım baba! Kel Bedri'ye varıp sorayım mı?

– Sor ya! Köyün içinde hep ara!

Bana döndü Kadir Dayı:

– Az buçuk gecikse, yüreğim hop ediyor! Demincek bizim damın üstünde oynayıp duruyordu ya... Nereye gitmiş ola ki?

Kadir Dayı, öksüz torununu pek seviyordu. Boyna Hüsen'i annatıyor, Hüsen'in gecikmesinden işkilleniyordu. Kadir Dayı, uğursuzluğun bacağını Hüsen sayesinde kıracağına inanıyordu.

– Sevilmez mi beyim, sevilmez mi Hüsen gibisi? Maşallah, okula gitmediği halde, gidenlerden harf öğreniyor, türküler öğreniyor, ezbere okuyor...

İçini çekti Kadir Dayı:

– Hüsen gibisi sevilmez mi? Hüsen, evimizin şenliği...

Sonra yerinde duramaz oldu Kadir Dayı. Meraktan kabına sığamıyordu. İçeri odaya geçti, döndü geldi, ayaküstü düşündü, döşeğine oturdu, döşeğinden kalktı, netice, aklına ocak yakmak geldi.

– İstemez dayı! Zahmet etme!..

Ben böyle dedimse de o aldırmadı.

– İçimden bi' şeyler yapmak geliyor... Bari şu ocağı yakayım! İçersi iyice bi' ısınsın... Hüsen de gelir...

Çırpıları ivedi ocağa tıkıştırdı, ateşledi. Sonra ürkek bi' hallerle karşımdaki döşeğe oturdu.

Çırpılar harıl harıl yanıyordu. Ocağın içinden kocaman sarı alev dilleri birbirine sarılıp oynaşarak bacaya yükseliyordu.

Sustuk. Ben ateşi seyre daldım. Ateşin seyri güzel bi' şeydi. Lakin odayı hafiften bi' yanık kokusu sarmıştı. Yanık bezler, yanık patatesler gibi bi' şeyler kokuyordu.

Kadir Dayı gene uğursuzluk hikâyeleri annatmaya başladı. Bu meyanda bi' yerlerden garip iniltiler geliyordu. Acep ola, hasta kadının sesi miydi? Çok ince bi' sesti bu. Fare sesi gibi...

Ben boyna ateşe bakıyordum, dalmıştım. Çırpılar tutuşup harlandıkça, kestane gibisine çatlayıp patlıyordu. Çırpılar deli gibi yanıyordu.

Ve kardaşım, ulan Arap! O deli gibi ateşin içine yukardan, bacadan bi' şey düştü! Dikatle baktım. Küçücük kara bi' lastikti bu! Bi' anda patates kokusunun sebebini çözdüm! İniltilerin sebebini çözdüm! Fare sesinin sebebini çözdüm!

– Olamaz! diye fırladım yerimden!

– Çabuk Dayı! Çabuk bana bi' kova su ver!

Kadir Dayı çıldırdım sandı. Bi' köşede duran sitil ve kovaları eliyle gösterirken, ben bunlardan birini kaptığım gibi ocaktaki alevlerin üstüne boşalttım.

– Su ver! Su ver Uyanık!

İkinci kazanı da kapıp döktüm:

Ateş söndü. Çömelerek ocağın içine girdim. Yukarıya, bacaya baktım.

Evet! Tıkanıktı baca! Hüsen, bacanın içinde sıkışıp kalmıştı!

Çömeldiğim yerden yukarıya doğru uzandım, Hüsen'i ayaklarından tutup çekmek istedim. Tutar tutmaz elim yandı. Hüsen'in ayağındaki kara lastik, hâlâ için için yanıyordu. Biraz daha uzanıp ayak bileğinden tutup çektim, üstüme düştü Hüsen!

Demek, damda oynarken bacanın içine düşmüştü çocuk! Düşüp sıkışmıştı! Demek, korkudan veya acıdan, orda bayılıp kalmıştı!

Ah ulan! Ah, ocağı yakmasaydı dayı!

Kadir Dayı deliye döndü. Dışarı çıkıp avaz avaz bağırmaya başladı. Hasta kadın ise, şimdik eğilmiş, boyna kan kusuyordu. Kafasını kaldıramadan kan kusuyordu.

Ne çare? Hüsen'i döşeğe yatırıp soydum. Ayaklarından göğsüne dek kapkara yanmıştı. Henüz yaşıyordu. Yüreği, kuş yüreciği gibi pıt pıt atıyordu. Hüsen, kocaman kara gözlü, kara saçlı, sevimli bi' yavrucaktı. Lakin kafası yara bere içindeydi. Yüzü şişmişti. Karnındaki deriler börek gibi kabarmıştı. Bacakları soyulmuştu. Hep cılk etti. Yanık et kokuyordu.

Yaşlı kadın hiç durmadan kan kusuyordu.

Odaya doluşan komşulara "hastane" diyecektim, sustum. En yakın hastaneye sabaha dek anca ulaşılabilirdi.

Çantamdaki diş macununu çıkardım, yanıklara sürdüm, çocuğu seyreyledim.

Az sonra kucağımda can verdi Hüsen. Kadir Dayı'nın tek umudu, tek sevgilisi, tek emaneti Hüsen...

Dışardan Kadir Dayı'nın sesi geliyordu. Çıldırmış olmalıydı:

"Bugün yirmi üç nisan, neşe doluyor insan!" diye haykırıyor, boyna haykırıyordu.

Uyanık'a döndüm, Uyanık perişandı.

N'apabilirdik? Odayı mollasıyla, hocasıyla, duasıyla, ağıtlarıyla, öksürüğü, kanı ve ölüsüyle baş başa bıraktık, dışarı çıktık.

Şaşkındık. Sabaha dek Allahın ayazında dolaşıp durduk. Cıgara tazeledik, yıldızlara baktık.

Sabah erkenden, ağanın göndermiş olduğu bi' herif geldi yanımıza, aşıyı sordu.

– Yok hemşerim! Ağana söyle, aşı yapamayacam! Şofor encektörü kırmış! Son zamanlarda bi' uğursuzluk var işlerimizde...

Sonra sıteyşına bindik, köyden ayrıldık. Azcık gittik, Uyanık arabayı sağa çekip kontağı kapadı. Burada ikimiz, kırlık yerin ortasında uluya uluya ağladık!

* * *

Demek ki köylerde hakkaten bi' uğursuzluk vardı! Nereye gitsek garip, mahzun, zavallı, acınaklı bi' durum! Köylerin coğrafyası değişmişti...

O sebeple, köylere gitmedik. Kıyıcığına dek geldik köylerin, lakin köyün içine girmedik.

Açılırız diyerekten, kırlarda gezip durduk. Günlerce gezdik Tahsin! Uzun otlara uzandık, ağladık, kalktık, derelerde yüzümüzü yıkadık... Ama köylere girmedik.

Üstümüz başımız acayip böceklere yuva olmuştu. Örümcek ile sinek melezi böceklerdi bunlar. Böcekler üstümüze konup konup sıçrıyordu. Sıçrayıp gene yapışıyordu. Isırdıkları yerler kanıyordu. Acayip bi' dişli böcekti bunlar.

Ben kırlarda bi' müdet daha gezmeye niyetliydim. Aksi takdirde nereye gidebilirdik? Köylere mi? Kasabalara mı? Şehirlere mi? İstanbul'a mı?

Bazen arabayı kırın ortasında bırakıp yürüyorduk. Uyanık susuyor, peşimden geliyordu. Yolda bazen köylülere, çobanlara rastlıyorduk. Kimse halimize bakıp da işkillenmiyordu. Çobanlar bize aşılama soğuk ayran veriyordu...

Acep bu uğursuzluk, köylü milletinin kerizliğinden, angutluğundan, kelekliğinden midir nedir? Yumşaklığından, kadere boyun eğmesinden, her işi Allaha bırakmasından mıdır, nedir? Önüne her çıkana aşılama ayran vermesinden midir nedir?

Bikaç gün böyle dolaştık. Sonunda Uyanık dedi ki:

– Abicim, bu böyle olmaz! Abicim, biz manyak mıyız? Mecnun muyuz, Ferhat mıyız? Kırlarda gayesiz hep gezecek miyiz? Gari toparlanalım!

– Söyle! Nereye gidelim?

– Abicim, günlerdir aç bilaç geziyoruz! Bi' yerlere gidelim, yiyecek bi' şeyler alalım, icabında yıkanalım, temizlenelim... Abicim, yani hayatta yolumuza devam edelim!

– Nerden devam edelim?

– Nasıl istersen ağbi. İstersen bıraktığımız yerden...

– Uyanık! Kendimize başka bi' sanat bulalım, tamam mı? Biz bu sanata devam edemeyiz...

– Neşen bilir Kocakurt. Altımızda araba var! Para desen gani! Emret, onu yapalım!

Yol üstündeki ilk şehirde hamama gittik, çamaşır değiştirdik, sonra bu şehrin en lüküs bilinen oteline kapağı attık.

* * *

Akşamleyin, iki yataklı bi' otel odasına yerleştik. Yorgunduk, hamamdan çıktığımız için pelte bi' haldeydik. Tam uyuyacaktık ki, kapımız vuruldu. Tıktıklanan kapıyı Uyanık açtı, kafamı eğip baktım, kapıda bi' karı! Çürük bi' karı...

– Uyanık, ne istiyor bu amfendi?

– İçeri girmek istiyor ağbi, konuşacakmış...

– Geç! Kapat kapıyı!

Aradan iki dakka geçmedi, kapı bi' daha tıktıklandı. Bu sefer ben açtım, başka bi' avrat!

– Ne istiyorsun sen abla?

– Ben "abla" değilim! Beyenmedin mi?

– Bize lazım değil! Di çek arabanı!..

O da gitti, lakin kapı üçüncü defa vuruldu.

Yavu n'oluyoruz? Bu ne biçim bi' otel? Lan biz burda uyumaya gelmedik mi!

Odamıza dalan bu üçüncü avrat, deral pazarlığa başladı:

– Valla tertemizim! Hamamdan yeni geldim!

– Biz de hamamdan çıktık, lakin istemiyoruz!

– Dinne! Ucuza kalacam. Sadece elli kâat!

– Kusura kalma güzelim, bizim bu akşam neşemiz pek yok!

– Pekiy, otuz kâat ossun!

– Çalışmaz! İstemiyoruz dedik!

– Yirmi ossun!

– Yavu üstüne para versen, çalışmaz! Tamam mı?

– İkiniz için on kâat! N'olur beni alın!

– Almayız!

– Pekiy kaça?

– Lan kaleci! Bela mısın? İstemiyoruz dedik!

Uyanık, bu tavuğu da hafiften iteliyerek dışarı attı. Lakin kapı gene vuruldu!

Bozuldum:

– Uyanık, bize bu gece uyumak haram!

– N'apalım abi? Oda mı değiştirelim? Bu oda galiba pek uğursuz bi' oda! Köylerimiz gibi, oteller ve şehirler de uğursuzluk yarışına girişmiş!

– Dalga geçme lan! N'etsek, biz bu avratlardan kurtulamıyacaz! Buna bi' çare bul!

– N'apayım abi? Ben haşat vaziyetlerdeyim. Ben zaten bu patlak istepnelerden hiç hazetmiyorum...

– Bu amfendilerden kurtulamıyacağımıza göre, sen şimdik git otel kâtibine, tarafımdan selam söyle, odamıza bi' çengi göndersin! Avrat oynatalım Uyanık! Bi' değişiklik olur, tamam mı? Zati biz demincek gelen karılar gibisiyle kapışamayız! Hastalık felan kaparız! Sadece avrat oynatalım...

Uyanık gitti, otelciyle görüşüp müsbet bi' cevapla geldi.

Az sonra kapı tıktıklandı, otel kâtibi odamıza bi' tepsi getirdi. Tepsi ama ne tepsi? Koca bi' sini!

Sonra malum, kapı gene vuruldu. Zati bu kapının duracağı yok! Çok kibar bi' kapı olduğundan naşi boyna tıktıklanıyor...

Baktım, otelci gene peydahlandı! Bu sefer otelcinin elinde bikaç demet maydanoz!

– Lan bu ne?

– Maydanoz ağbi!

– N'apcaz onu?

– Acele etme ağbi, usulünce kullanacaz!

Otelci maydanozları tepsinin etrafına döşedi. Tepsimiz, fırına gidecekmiş gibi döşenip süslendi.

– Pekiy turp yok mu turp? Azcık da tuz, biber ve kekik serpelim!

– Yok ağbi, maydanoz yeter! Avrat dediğin, yeşilliğin ortasında kıvırtmalı!

Vay be! Yavu memleketimiz ne kadar gelişmiş? Tellallar dahi kendi sanatında hem incelmiş hem yükselmiş!

Sonra kapı bi' daha tıktıklandı. İçeri bi' avrat girdi ki, amanin, ödüm buduma karıştı! Yavu bu ne biçim bi' avrat? Lağım çukurundan çıkarmışlar bunu!

– Olmaz! Ben bu karıyı istemem! Maydanozlara yazık!

Otelci boynunu büktü:

– Sen emret abi! Yeter ki emret! Sana fevkalade bi' çengi bulurum! Lakin azcık sabret! Başka bi' yerden getirecem. On dakkaya gelirim. Kanarya gibi bi' avrat! Mıımmmaç!

On dakka sonra kapımız tıktıklandı. Kapıyı ben açtım. Tekrardan çürük bi' karı gelirse diye. Yani karıyı kovmak için, sonra bi' baktım, karşımda Züleyha!

* * *

Uyanık deral hazrola geçti! Ben ise kaskatı kesilip kalmıştım. Uyanık, gözlerini zıpkın saplar gibisine bana dikmişti. Olur'a helecanlanıp da gazaba gelirim ve Züleyha'yı öldürürüm felan...

Hayır kardaşım, ben adam öldürmem! Hele Züleyha'yı hiç öldürmem! Ben yıllardan beri bugün için sabrettim! Züleyha'ya helbet kavuşurum diye...

– Uyanık, çık dışarı!

– Abicim, elinden bi' kaza felan çıkmasın...

– Çık diyorum! Bizi yalnız bırak!

– Abicim, biraz kalayım...

Uyanık o kadar benden yanaydı, bana kalben bağlıydı ki onu haydahlamanın mümkünatı yoktu.

– Pekiy kal! Sen de şahit ol, dedim.

Uyanık'ın şahit olduğu hadise şuydu:

Züleyha'nın elinden tuttum; bu el sanki bi' deste gül demetiymiş gibi onu kokladım ve nazikçe öptüm.

İşte o zaman Uyanık nomra yapmadığımı annadı. Uyanık hissiyatımı yakından takip etti ve odadan çıktı.

İlkin, maydanozlu tepsiye bi' tekme vurdum, maydanozlar odaya dağıldı. Odamız yeşillendi. Tepede sallanan ampulü söndürdüm. Şimdik sadece yatağın başucundaki lamba yanıyordu. Odamız şimdik gölgelikler içinde maydanoz bahçesiydi.

Sonra bana ne olduysa oldu, en derinlerden gelen bi' zelzele uğultusunun ardından ağlamaya durdum. Harbi söyleyeyim, çocukluğumdan beri hiç böyle sarsıntılı ağlamamıştım. Belki hayattaki bütün ağlamalarım bi' araya gelse bu kadar hissiyatlı olamazdı.

Ağlamak galiba ayıp değildi. Benim için sanki bi' ihtiyaçtı, mütiş bi' ihtiyaçtı.

Sonra Züleyha kollarıma yapışıp beni oturttu. Kendisi de yanıma ilişti, saçlarımı okşamaya başladı. Bi' yandan konuşuyor, beni sakinleştirmek istiyordu:

– Ağlama Kocakurt, dedi, gözyaşlarını harcama. İnsanın en nazik suyudur gözyaşları. İnsanın tükenmez pınarı...

* * *

Züleyha öyle tesirli konuşmuştu ki zırlamayı pek uzatmadım. Biraz dinlenip ayağa kalktım, valizimi açıp karıştırmaya başladım. Züleyha sakince bekliyordu, kendisini bana emanet etmiş, bekliyordu. Sonra aradığımı buldum, valizden beklenmedik bi' şeyler çıkarttım.

– Al Züleyha, al bunlar senin, dedim.

Tıkanır gibi oldu:

– Kocakurt, nerden buldun onları?

– Ben bazen acayip bi' şeylere kıymet veririm.

– Hep valizinde mi sakladın?

– Evet, senelerdir bu incir yapraklarıyla beraber gezdim!

Züleyha o zaman yatağa oturdu, çorabının içinden bi' esrar pilakası çıkardı. Gayetle becerikli bi' şekilde, çift kâadı sardı, cıgarayı çabucak yaktı.

Cıgaradan ıslıklı bir nefes çekti Züleyha, sonra bana uzattı.

Aldım, düşünmeden yere atıp topuğumun altında ezdim bu püf cıgarasını!

– Şimdik de püfe mi başladın Züleyha? Püfçü mü oldun?

– Çoktan!

– Zulanda başka püf var mı?

– Yok!

– Tamam! Şimdik buradan gidiyoruz, tamam mı?

– Nereye gidiyoruz?

– Bilmiyorum! Lakin bu otelden, bu şehirden gitmemiz icap ediyor! Eşyaların felan var mı? İstersen gidip onları alalım...

– Var!

– Nerde? Gidip alalım...

– İşte elinde!

İncir yaprakları hâlâ elimdeydi.

Odadan çıkınca Uyanık'a seslendim. Koridorun öte ucunda bekliyordu gariban! Koşa koşa geldi. Odadaki eşyalarımızı toplayacak sanıyordum. Hayır, yere eğildi, yerden pörsük bi' maydanoz dalı aldı, ona uzun uzun baktı, sonra yine yere attı.

CİLDİMİZ

"...
buruştu yüzü:
mantarlı file-minyonun salçası kaçmıştı
çürük dişine"

Nâzım Hikmet

Netice, Uyanık'ı Ankara'da ektik, Züleyha'yla ikimiz İstanbul'a demir attık.

Züleyha benim bu sefer dikatli davranmamı istiyordu.

– Kocakurt, bak yaşını başını aldın. Artık reklamcılığa heves etme! Bunlar, çoluk çocuğa mahsus işler! Sen şimdik gıravatlı kibar bi' iş tutmalısın Kocakurt!

Kibar bi' iş... Neden olmasın? Dur bakalım...

Kibar bi' iş tutabilmek için, deral İstanbul'un kibar muhitlerinde dolaşmaya başladım: Maçka, Teşvikiye, Nişantaş, Osmanbey, Şişli! Daha ilerlere uzanmadım. O zamanlar Mecidiyeköy pek de kibar bi' maalle sayılmazdı. Çünkü yakınında Zincirlikuyu Mezarlığı vardı.

Maçka ile Nişantaş ve Şişli arasında gittim geldim, sokaklara girip çıktım, iyice bakındım, pek bi' karar veremedim.

– Züleyha, bu zengin muhitlere yanaşmak zor! Burası benim için muamma! Acep nasıl etsem de yanaşsam? Muz felan mı satsam?

– Bi' şey satman şart mı Kocakurt? Başka bi' yol bul!

Başka bi' yol?

Yavu, bizim gibi Keltepeli bi' vatandaş, maallebicilerle nasıl kaynaşabilir?

– Züleyha, eskiden bizim gibi adamlar, bu muhitlere tek bi' şartla adım atabilirdi...

– Nasıl?

– Bi' zamanlar, "Körlere Yardım Derneyi" pek revaçtaydı. Yanına aldığın kör bi' dilenciyle bu muhitlere gidip yardım makbuzu kesilirdi...

– Ben de bi' şey söyliyecen sandım!

– Badema, zelzele dernekleri tutar oldu!

– O neymiş?

– Zelzele olan bölgedeki felaketzadeler namına aynî bağış toplanırdı. Allah ne verdiyse, battaniye, palto, caket, pantol, don, gömlek vesayire gibi eşyalar bu muhitlerden toplanıp acilen bitpazarında satılırdı... Netice, milli helecan ve milli felaket durum modasına göre, yıldan yıla dernekler kurulurdu... Acep şimdinin modası nedir?

– Bırak bu lafları Kocakurt! Şimdi kibar insanlar pek helecanlanmıyor!

– Peki n'apıyor?

– Her biri kendi zevkine mahsus durum vaziyyetlerle uğraşıyor!

– Nedir o meseleler?

– Valla o kadarını bilemem! Ben bu insanların derinine pek inmedim Kocakurt! Onu sen bul...

* * *

O günlerde tanıdık bi' matbaacı arkadaşa gitmiştim... Ben bu arkadaşı teee destancılık yaptığım zamanlardan tanımıştım. Destanları onun matbaasında bastırırdım... Aaa? Bi' de baktım, yavu burası muazzam bi' matbaa olmuş! Çocuğun işleri fevkalade gelişmiş!

Ben orda bu eski arkadaşla çay içerken, içeri bi' herif girdi, bu herif lüküs bi' davetiye bastırmak istedi. Ne davetiyesi? Matbaacıyla ikisi konuştular ve ben annadım ki, herifin bastırmak istediği davetiye, defile davetiyesiydi.

Acep "defile" ne demek?

Matbaacı arkadaşa yekten sordum:

– Defile ne demek?

– Defile demek, baayanların giyim kuşam hususunda en son moda esvapları müşteriye göstermek demek!

– Nasıl gösteriliyor?

– Elbiseler "manken" denen sosyete kızlara giydiriliyor, bu kızlar alıcıların önünden sıra ile yürüyüp geçiyorlar.

– Vay be! Kim yapıyor bu defileyi?

– Bi' dernek! Baayanlar derneği...

Demek ki kibar muhitler defile davetiyesi peşindeydi. Aman kardaşım, muz taşımaya ne hacet? Kulunuz da böyle lüküs bi' davetiye götürebilirdi. Hem bu davetiye satışı, çaprazdan bakınca destan satmaktan bin kerre zevkli olurdu.

Kafamda şimşeğin çakmasıyla matbaacının önündeki davetiye numunesini hemen yürütüverdim. Ordan Sultanahmet Parkı'ndaki banklara çöküp, elimdeki davetiye numunesinin manasını çözmeye çalıştım.

Geçmiş gün, şimdi pek bilemiyecem, kâatta aşağı yukarı şunlar yazılıydı:

> "Sayın baayan,
>
> Derneğimizin ayarlamış olduğu en moderen ve bilakis en yeni moda esvapları size de göstermek gaye ve maksadıyla salı günü Lüküs Hotel salonlarında yapılacak defile merasimine teşrif etmenizi reca ederiz. İş bu davetiye hussi bilet yerine kayimdir. Baylar da gelebilir. Kıyafet mecburi değildir."

Arap! Şimdik ben bu davetiyeyi tercüme edip söyledim, lakin davetiye numunesi ilk elime geçtiği gün valla bi' şey çakma-

mıştım. "Kıyafet mecburi değildir" ne demek? İsteyen davetli oraya kıyafetsiz, yani cıbıl da gelebilir mi demek? Daha bi' sürü anamadığım kelime vardı. Bu kelimeler, Sultanahmet Meydanı'ındaki putperest gâvurlardan kalma dikilitaşın üstündeki liysandan daha alengirli, daha bi' muammaydı.

Neyse, bu tarafı beni alakadar etmez! Mühim olan, böyle helalinden basılmış bi' davetiyeyle gidip kapıları çalabilmekti. Gösterdiğim davetiyenin manasını, kapıyı açmış olan baayanlar nasıl olsa anlardı.

Tamam da, ben davetiyeleri hangi dernek namına satacaktım?

Anadolu turnelerinden biliyorum, o yıllarda yurdun her tarafında "güzelleştirme" dernekleri salgını vardı. Çünkü kalkınmalarımız pek ilerleyip son noktasına geldiğinden naşi, şimdik esas davamız maallemizi veya kendimizi güzelleştirmekten ibaretti!

Rastlamış olduğum dernek levhaları arasında şunları görmüştüm: "Kuruköy'ü Güzelleştirme Derneyi", "Kasabamızı Yeşillendirme Derneyi", "Bağ ve Bahçelerimizi Güzelleştirme Derneyi" vesayire...

Pekiy ben neyi veya hangi beldeyi güzelleştirme derneyinin defile davetiyesini götürebilirdim? Üstelik bu derneklerin bi' çoğu hacı hoca takımı tarafından idare edilirdi.

Bi tesadüf, o akşam Züleyha laf arasında şöyle dedi:

– Kocakurt, acep kartlaştım mı nedir? Belki de püfçülük yüzünden cildim pek bozuldu!

İşte o anda bizim derneyin adı bulundu:

CİLT BAKIMI VE CİLDİ GÜZELLEŞTİRME DERNEYİ

Tamam mı? Deral ertesi gün tanımadık bi' matbaaya gidip kendimi takdim ettim:

– Ben kardaşım, Cilt Bakımı ve Cildi Güzelleştirme Derneyi'nden geliyorum. Ben orda odacıyım. Baayan başkanımız

reca etti, elimdeki defile davetiyesi numunesini en yaldızlı bi' surette bastır bakalım dedi! Aman matbaacı bey kardaşım, bizim baayan başkanımız oldukça titizdir, ödeyeceğimiz paranın hiç önemi yoktur, lakin sen bu işi en nazik sanatını göstererek yap abicim.

Matbaacıya bunu dedim ve ayriyeten beheri yirmi ve kırk liradan iki koçan makbuz bastırdım.

Demek ki şimdik, zekâma kuvvet, yeni bi' meslek sanatına atılmıştım! Lakin bu sanatı öğrenmek pek kolay olmadı. Bu hususta kaşarlanıncaya kadar, villa ve apartuman kapılarında epey madara oldum.

– Şimdik söyle bakalım Arap? Bu sanatta, kapının zilini çalmak için ayıp olmayan en münasip saat hangisidir?

Arap ne bilsin? İzahatta bulundum:

– Sabahın köründe gidilmez! Yemek saatında rahatsız edilmez! Baayanlar öğlen uykusundan kaldırılmaz! Beş çayında sohbet kesilmez! Akşam yemeğinde hiç gidilmez! Geceleri evde kimse bulunmaz! Pekiy, ne zaman gidilir?

Bu bi' kısmet işidir, lakin zengin muhitlerin baayanları için en münasip saat, öğlenden önce on bir buçuk veya on iki demleridir. Bu saatlarda zili orta kuvvette çalmak, en bereketlisidir! Bi' de bakarsın Arap, selvis kapısından hizmetçi başını uzatır! Hamfendi evde olmayınca o zaman bi' üst kata çıkılır...

* * *

Zili çalmadan önce, kapıdaki ad ve soyad levhasına bakardım. Orda ne yazıyor? Remzi Tatarcıkoğlu! Onun altında Yük Müh!

– Baayan Tatarcıkoğlu evdeler mi acep?

– Benim efendim, buyrun?

– Boncur baayan! Beni Pırafosor Salih Zeki bey gönderdi, nassınız?

– Mersi! Tanıyamadım...

– Acep bi' yanlışlık mı oldu? Burası "Kameliya" apartumanı on iki nomra değil mi?

– Evet burası...

– Listemizde bulunuyorsunuz hamfendi! Belki de idare heyyetinden başka bi' bay veya baayan göndermiş olabilir... Ben efendim, Cilt Bakımı ve Cildi Güzelleştirme Derneyi'nden geliyorum. Hamfencim, saayın belediye başkanımızın himayelerinde derneyimizin bi' defilesi var efendim. Ayın on sekizinde defileye şeref vermenizi arzuluyorlar efendim. İdare heyyetinden emir aldım, davetiyenizi getirdim. Ayriyeten, makbuz kesmemi sıkı sıkıya tenbih ettiler hamfencim! Takdim edebilir miyim?

Hey be! Şu ağızlara bak! Şu ağızların tutarı seksen kayme!

Satış hususunda şansım ise, onda iki nisbetindeydi.

Netice, kapı kapı dolaşıp taban tepmek zor görünse de, zengin muhitlerin apartuman katlarına veya villa, köşk ve yalılarına gitmek beni çok açıyordu. Apartumanların geniş sahanlıkları ve yumşak merdivenleri göynüme ferahlık verirdi. Buraların giriş kısımlarında kocaman saksılar ve çiçekli yapraklar, hatta sarmaşık ve yeşillikler bulunurdu. Yavu nasıl annatsam? Hangi birini saysam? Penpe mermerden merdivenler mi desem, yekpare ceviz cilalı tırabızanlar mı desem, aynalı asansörleri mi annatsam?

Bu kapıların zilleri bile nazikti! Çalardım:

– Di daaaan! Di di daaaan...

Veya bi' kuş sesi gelirdi.

– Cik cik ciiiiyk! Cicicicici ciiiiyk!

Alafıranka makam üzre ıslık çalan kapılar da vardı!

Yavu ne diyorsun Arap? Herif, arabasının kılaksiyonuna alafıranka rumbalar takar da, kapı zilini boşlar mı?

O sebeple ben caket ve pantol ütüsü ile pabuç boyasına pek dikat ederdim. Çünkü neden? Bülbül sesiyle zil çalan bi' kapıyı açmış

olan baayan, bizim Aza Tahsin gibi, suratında faça, bıçak kesiği izler, saç sakal birbirine karışmış bi' herifle karşılaşabilir mi?

Ben her sabah, yüzümü kanatmadan sinek kaydı tıraş olurdum. Saçlarımı yağlayıp parlatır ve ona göre tarardım. Boynuma ipekli atkılar dolardım.

Zili çalınca, elimdeki meşin çantayı göğsüme yapıştırıp, öteki elimle eldivenlerimi ve bi' de gâvur dergisinin renkli kapak yüzünü tutardım. Çünkü neden? Çünkü bu dekor kostümü pek itimat kazandırdığından maada, elimdeki eşyalar yüzünden makbuz kesmek vesayire gibi işler zorlaştığı için, baayanların beni içeri alması kolaylaşırdı. Çünkü defile davetiyesi satmanın yolu, içeri buyur edilmekten geçerdi.

Arap! Eğer ki zengin muhitlerin liysanına aykırı bi' kelime söylenmiyecek olursa, eğer ki nezaketle selbesce konuşulacak olursa, bundan tatlı bi' iş yoktur!

* * *

Zili çaldım, selvis kapısı açıldı. "Ah pardon!" diye tatlı bi' baayan sesi duyuldu ve kapı kapandı. Bu sefer, misafir kapısı açıldı ve evin baayanı beni karşıladı. Lakin ben bu baayanı görünce pek şaşırdım! Çünkü suratı bembeyaz kıremler içindeydi. Sanki bi' bakraç yoğurdu bu kadının yüzüne çalmışlardı!

Bol kepçe kırem kullandığına göre, demek ki cildine düşkün bi' baayandı.

Sonra ben, Cilt Bakımı ve Cildi Güzelleştirme Derneyi'nden geldiğimi ve öbür malum kelimeleri sıraladım. Baayan beni içeri buyur etti.

– Rahatsız etmiş olmayayım?

– Buyrun buyrun! Yabancı sayılmazsınız!

İçeri girdim. Böyle yerlerde, cami kapısı gibi pabuç çıkartılmaz! Pabuçlar dış kapının paspasına yarım yamalak bi' silinir ve içeri girilir! Ben de öyle yaptım.

– İyi ki geldiniz... Ben bugün çok sıkılmaktayım. Oturmaz mısınız?

Kendisi oturmadığı için, ben de oturmadım.

Bu kadında bi' haller vardı: Sıkıntıdan bahsedip pek konuşmuyordu. Mütiş hüzünlü, suskun bi' baayandı.

– Sormak ayıp olmasın hamfendicim, acep neden sıkılıyorsunuz?

Uzunca düşündü, ardını döndü ve nihayet konuştu:

– Ben mi? Yağmurlardan! Bu yağmurlar sıkıntıdan patlatacak beni!

Baayanın arkası bana dönüktü, pencereden yağmuru seyrediyordu.

Heralde âdet böyledir diyerekten, ben de ona ardımı döndüm ve bu vaziyette bi' daha sordum:

– Yağmur sizi neden sıkıyor baayan?

– Duymuyor musunuz? Küf kokuyor! Bu yağmurlar, bu sızıntılar beni öldürecek! Her şey, her yer küf kokuyor...

Derken, baayan pencerenin önündeki tül perdelere sarındı, tüller içinde kıvranmaya başladı.

– Hamfendi, üzülmeyiniz, sıkılmayınız! Tüllerin içinden çıkınız!

Beş dakka sonra cevap geldi:

– Bana "hamfendi" demeyiniz! Ben dost arıyorum, arkadaş arıyorum! Anlamıyor musunuz?

Geri basıp iki adım attım. Şimdik ikimiz sırt sırta duruyorduk.

– Ah bayılacam!

Ben tabii filimlerdeki gibi yapıp kolumu uzattım. Bayılıp düşerse bu kolun üstüne düşsün, diyerekten! Ayriyeten, dengemi sağlamak için tek bacağımı da biraz havaya kaldırdım. Şimdik ikimiz, biblo heykellerindeki gibi bi' vaziyetlerde kaskatı kesilip kalmıştık.

Beş dakka da böyle bekledik. Yavu ben de sıkıldım!

– Saayın baayan! Bakarsınız yağmur diner...

– Dinmez! Hayır dayanamıyacam! Saçaklardan sızan sular içime damlıyor! Ah ne tatsız... Hayat ne tatsız...

Yavu neden tatsız? Bu baayanın yerinde ah keşkem ben olsam, hayatın tadını çıkarır mıydım, bunu görürdün Arap!

Hayat sıkıcıymış! Hayat pek yavaşmış! Uçaklar dahi yavaşmış! Uçağa binince bizim baayan, yarım dakka sonra terminalde olmak istiyormuş! Alışverişe çıkıyormuş, çarşıdan dünyanın giyim kuşam eşyasını toplayıp getirdiği halde, bu esvaplardan iki dakka sonra bıkıyormuş! Satın aldığı eşyaları geri götürüp değiştiriyormuş! Terziye uğrayıp model değiştiriyormuş! Lakin hayır! Yine de sıkılıyor, hep sıkılıyor, sıkıntıdan başını alamıyormuş!

– Sıkılıyorum... Değişik elbiseler giymekle kendimi değiştiremiyorum, anlamıyor musunuz?

Vay be! Belki de beş yüz kat elbisesi vardı bu baayanın! Fekat elbiseleri arttıkça sıkılıyordu. Çünkü neden? Çünkü beş yüz kat elbiseden sonra beş yüz birinci esvabı alsa ne değişecekti?

Aynen şunu dedi:

– Kardırobumda boğuluyorum!

Derken ağlamaya başladı. Pek derinden gelen hıçkırıklarla ağlıyordu. Ağlamak onu mafetmişti: Halılara yattı, yerlerde titremeye durdu. Seccadelerin uzun tüylerini tırmalayıp çekiştirdi...

Ses etmeden bekledim. Sonra baayan ağlamayı kesti, kalkıp pencereden yağmura bakmaya başladı.

– İşte hayat! Yağmurlu, puslu ve tatsız... Hıh! Defileden bahsediyorsunuz! Defilenize gelmiyecem! Fekat zahmetiniz için verin beş davetiye! Verin verin! Hak ettiniz... Beni dinnediniz, annayış gösterdiniz... Verin beş davetiye!

Davetiyeleri zorla satın aldı. Acıdım da azcık indirim yapayım dedim:

– Baayan! Mademki defileye gelmeyeceksiniz... Yüz elli lira vermeniz kâfidir!

– Hıh! İki yüz lira, veya beş milyon lira! Neyi değiştirir?

Belki de haklıydı...

* * *

Günlerden bi' gün, gittiğim evin küçükhanımıyla karşılaşmıştım, bu taze beni işletmeye kalkıştı! Küçükhanım her sözüme kih kih gülüyordu. Heralde henüz beş yüz kat esvap almamış olacak ki, fingirdeyip duruyordu.

Cilt Bakımı ve Cildi Güzelleştirme Derneyi'ni duyar duymaz, dövüne dövüne gülmeye durdu. Sonra gözlerini alayla süzüp beni içeri davet etti.

Bu küçükhanım, kendisine pek güveniyordu. Üç beş konuşmadan sonra, kulunuz Kocakurt'u valla avcuna aldı. Lakin öyle taze, güzel ve canlı bi' kızdı ki, ne derse desin, benimle nasıl gırgır geçerse geçsin, başım gözüm üstüne, bilerek katlandım hepsine!

Ben kardaşım, hayatta böyle zarif bi' güzel mahluk pek görmedim! Bi' cildi vardı, sanki şeffaf kâattandı. Yüzünde en ufak bi' leke, tüy veya çizik görülemezdi! Melekler gibiydi.

Küçükhanım, cilt güzelliği hususunda beni sınadı.

– Bilmiyorum! Ben derneyin kâtibiyim! Ben defile davetiyesi için geldim!

Gülüyordu, boyna gülüyordu.

– Pekiy, siz ne kıremi kullanırsınız küçükhanım?

– Salatalık sütü!

– Yani (sözüm meclisten dışarı), hıyar sütü mü?

Gülmekten yerlere yattı!

Yavu bu ne işti? Potinlerime bakıp gülüyor, bıyığıma bakıp gülüyor, gıravatıma, mendilime, tükenmez kalemime, caketimin kopmak üzere olan düymesine bakıp gülüyordu...

Ben de onu süzmeye başladım: Tüllü bi' kumaştan bi' tuvalet sabahlığı giymişti. Sabahlığın kuşağını sıkıp belceğizini iyice daraltmıştı. Beli bileğim kadardı. Bu baayanın her tarafı inceydi. Lakin sivri bi' kız değildi. Boynu, omuzları, dizleri, tekmil bedeni yuvarlacıktı. Çünkü neden? Çünkü incelik başka, sivrilik başka! Bu kız ince ama sivri değildi! Ih yavrum, kaşlarını incecik yolup yüzünü meleklere benzetmişti! Gözleri ise duru, parlak ve şeffaftı. Gözlerinin sarılı yeşilli çiziklerden meydana gelmiş bi' rengi vardı.

Varsın benimle gırgır geçsin! Ben iplemiyordum! O bana baktıkça ben de ona bakıyordum! İnci dişlerine, kirpiklerine, ellerine bakıyordum. Cıgara yakışına, yakarken bükülüp bi' haller takınışına, dumanları arada bi' savurup bu meyanda saçlarını arkaya atmasına hayran kalmıştım.

Lakin küçükhanım beni kerizlere benzettiğinden naşi, ha bire gülüyor, bununla da yetinmeyip ayağa kalkıp tepinerek gülüyordu.

Arap! Belli ki bu kız kuş sütüyle beslenip inek sütünde hamam yapıyordu! Lakin Arap, şu hususu annayamadım: Söyler misin hıyarın süt sağılan memeleri nerdedir? Biliyorsan söyle, biz de bu memeden emelim!

Havuç ve mandalina sütü dahi kullanıyormuş küçükhanım! Pekiy Arap, hadi söyle! Havuç ile mandalina yemişi hangi mevsimde doğurur? Bu saydıklarım ne zaman süt emzirir?

* * *

Bi gün de Teşvikiye maallesinde başka çeşit bi' hamfendiyle karşılaştım! Ne var bunda? İnsanlar kısım kısım, yer damar damar... Bu, yaşlıca bi' baayandı. Lakin bunlara "hanımefendi" denir, tamam mı? Ben lafa başlayıp meramımı anlatmak üzre daha ağzımı açmadan, cilt bakımı mevzularına henüz giremeden hamfendi lafı ağzımdan kaptı:

– Hıh! Cildiyecilerle asabiyecilere hiç güvenim yok! Pilastikçiler deseniz, şöyle böyle...

Yavu benim pilastikçiden, yok tenekeciden konuştuğum yok yavu!

– Hamfencim, doktorlar...

– Sus! Sen annamazsın! Pilastikçiler kızımın burnunu rezil ettiler!

Kadın lafı bana bırakmıyordu:

– Burnunu rezil ettiler! Yapamıyorsan "yapamıyorum!" de efendim! İllaki kızın burnunu nokta haline getirmenin âlemi var mı? Kızın burnunu Ruslara benzettiler! Yapamıyorsan, "yapamıyorum" de efendim...

Öyle sinirli konuşuyordu ki şöyle bi' şey dedim:

– Kim, ben mi?

– Hayır! Pilastikçiler!

Allah Allaaaaaah! Yavu ne pilastikçisi? Yavu bu karı çıldırtacak beni!

– Teyzeciğim, üzülmeyin, pilastikçiler öyle yaptılarsa...

– Sus! Ben sizin nerden teyzeniz oluyorum bakim? Sen kimsin? Memlekette terbiye de kalmadı! Daha kapıyı açmamla terbiye, görgü, usul, erkân, nezaket, nezafet, zarafet, nezahat, hepsi birden uçup gidiyor! Nerde efendim o eski ayile görgüleri? Nerde rahmetlik sevgili paşa babamın Erenköy'deki köşkleri? Ben sizin nerden teyzeniz oluyorum bakim?

Kadın bu sefer Erenköy'ün köşklerini annatmaya başladı...

Sadede gelmek için bir iki kere:

– Hamfendi, davetiye, demeye kalkıştım...

– Sus! Dinnemesini öğren! Eskiden, büyükler konuşur, küçükler susardı! Efendim, o senelerde şimdiki gibi sonradan görmeler, yeni zenginler yoktu...

Yavu nedir? Bu kadın kime ne annatıyor yavu? Kadın kapıda durmuş, annattıkça annatıyor!

– Sus! Davetiyeye sıra gelmedi! Evladım benim terbiyem, kapıdan adam kovmaya müsayit değildir! Mademki geldiniz,

içeri teşrif ediniz, bi' acı kavemi içip beni dinneyiniz! Bizim eski İstanbul terbiyesine göre...

Mecburen içeri girdim. Kadın hizmetçiye dönüp kave pişirmesini söylediği bi' sırada tüyecektim ki, kadının torunu çıktı karşıma! Bu velet, altı yedi yaşlarında bi' erkek çocuktu. Deral geldi kucağıma zıpladı, ilk sorduğu soru şu oldu:

– Senin pipin var mı?

Heyvah! Bu sefer de başka meslekten girecez içeri!

Mevzuları değiştirmek için sordum:

– Evladım, adın ne senin?

– Orhan!

Yavu bu ne yaramaz çocuk! Nişantaşlı bu çocuk, hep de pipilerden annatmamı istiyordu.

Neyse ki, anneanne içeri girince, Orhan'a ve bana söz düşmedi! Anneanne maaşallah konuşmaya başladı:

– Efendim, benim terbiyem müsayit değildir! Mademki teşrif ettiniz, davetiyenizden bi' adet almak isterim! Bizim eski İstanbul terbiyesine göre...

* * *

Gayrımüslüman vatandaşlara da epey davetiye sattım.

Hele dur, ilkin gayrımüslüman vatandaşları annatayım... Ben bunları severim Arap! Çekingen görünüşlü, ama anasının gözüdür bunlar! Fevkalade tatlı bi' dille acele konuşurlar. Edebiyat kitaplarındaki gibi, devrik devrik konuşurlar. Fekat davetiye hususunda pek ince eleyip sık dokurlar! Davetiyeyi okuyup incelerler, soru felan sorarlar.

Kapıyı ummiyetle çocuklar açar:

– Bakayim mi o davetiyenize müsadenle? Maamaaaa! Papaaaaaaa! Kapida bi' bay gelmiş, davetiye getirmiş!

Maması papası, yedi sülalesi başıma üşüşür. Davetiyeyi alana dek bana epey ter döktürürler.

Arapçım, baktım ki zengin muhitlerde bilakis gayrımüslüman vatandaşlar oldukça fazla, bunlara göre hususi bi' dernek adı kullandım:

SOSYAL DÜZENİ KORUMA DERNEYİ

Neden böyle bi' dernek? Çünkü neden? Çünkü azınlıklar, düzenden pek hoşnutturlar, gidişatın değişmesini katiyen istemezler. Ayriyeten "mücadele" felan gibi lafları hiç sevmezler. O sebeple derneyin adını böyle münasip gördüm.

Bütün bunları Züleyha için yapıyordum! Züleyha'nın göynünü hoş tutmak istiyordum. Azcık da Züleyha gün görsün istiyordum. Neden gelmişiz şu dünyaya? Hayattan Züleyha gibileri de azcık bi' tat alsın, ne var yani?

Şimdik Züleyha'nın keyfi yerindeydi. Geçici olarak püfçülüğü bırakmıştı. Akşamları ona neşeli hikâyeler annatıyordum.

Kapıdan girer girmez, sorardı Züleyha:

– Kocakurt, bugün neler gördün? Nerelerde dolaştın?

– Bugün baldır bacak borsasındaydım Züleyha!

Ben annatıkça, Züleyha neşelenip gülerdi.

– Bugün İstanbul'un lüküs yazlıkçı muhitlerine gittim! Yavu nasıl da o biçim lüküs maalleler varmış İstanbul'da? Ben bu muhitleri hiç bilmezdim! Yarı ömrümüz İstanbul'da geçti, lakin İstanbul'da böyle bi' lüküs yerler olduğunu hiç bilmezdim...

Züleyha gördüğüm apartuman ve villaları da çok merak ederdi. Annatırdım:

– İnsanları cıvıl cıvıl Züleyha! Villa ve köşk balkonlarında külbastı kokularıyla karışık, kahkahalar yükseliyor! Bahçelerde danslar oynanıyor, fasıllar söyleniyor! Kızlar, oğlanlar ve avrada benzeyen başka erkek mahlûklar, sokaklarda sarmalaşıp koklaşıyor!

– Sonra Kocakurtum, sonra neler gördün?

– Donla gezen karılar gördüm!

– Nasıl donla?

– Basbayağı, bildiğimiz beyaz donla!

Züleyha kıtır atıyorum zannederdi. Halbukim neden kıtır atayım? Arapçım, bazı karılar sokaklarda valla donla gezerdi! Bilakis Anadolu yakasındaki yazlıkçı lüküs muhitler, hakkaten baldır bacak borsasıydı. Buraların caddeleri bi' alemdi: Kimisi avaz avaz bağırmayla şakalaşır, kimisi tenis rekâtını sallar, kimisi faytona biner, kimisi köpek gezdirir, kimisi velespit ile gezer, kimisi deniz banyosuna giderdi.

Sen bu muhitleri bilir misin Arap? Tahsincim, sen bilir misin? İçinizde bilen var mı?

Dokuz yüz kırklı, ellili, altmışlı senelerde, Kadıköy'den itibaren tee Pendik'e kadar uzanan Bağdat Caddesi adlı genişçe bi' asfalt yol vardı (sonradan sahil yolu yapıldı, bu başka). Bu caddenin sağ tarafında denize inen asfalt yollar bulunurdu. Bunlara şimdik de "Pilaç yolu" veya "İskele yolu" denir. Kırklı ellili senelerde pilaç yoluna doğru bakarsan ne görünür? Yerlerde öbek öbek beygir fışkısı görünür! Fayton beygirlerinin bıraktığı bu fışkıların arasında, renkli defanslarıyla veya beyaz donlarıyla bitakım karılar kıvırtıp hoplaya sıçraya yürür gider... Bu karılar nereye gider? Bu karılar, denize gider! Deniz dediğin ise o biçim ağır kokulu ve suyun üstü silme sidik köpüklüdür! Kıyılardan denize doğru uzanan büyük çimento borulardan o biçim pislikler püskürür. Lakin karılar ve oğlanlar, bu denizi pek beyenir. Denizin artık bilmem, nesi tatlı geliyorsa, günde iki fasıl, sabah ve ikindi vakti denize girip püsüre sıvaşırlar. Denizden çıkınca karılar ve oğlanlar tabii mecburen parföm esansları sürünürler. Yetmezse, derilerini soyarlar. Bilakis baayanlar, yazları yılan gibi deri değiştirirler. Kolları, bacakları ve omuzları, panayır maymununun kıçı gibi kırmızı cılk et kesilir... Ben hiç annamadım, bu izdiham, bu işkence nedendir? İnsanları buna kim zorlar? Avratları boyacı küpüne kim sokar? Hepsi de çiroz gibi olduklarına göre, bunların etlerini butlarını hangi kasap sıyırır?

Yedikleri külbastılar nereye gider? Ve illaki, buranın oğlanları neden sinek valesi gibi saç sakal koyverip çullara bürünür.

Ama arkadaşlar, sanmayın ki bu muhitlerin asıl en zengin kısmısı onlardır! En zenginler katiyen ortalıkta yoktur! Bunlar asaletini korur! Bunlar tosbağa gibi kabuklarına çekilip gözden ırak yaşarlar. Çünkü neden? Çünkü lüküslerini gizlerler. Nazar deymesin diyerekten, kendilerine göre hussi bi' alemde yaşarlar!..

Benden kaçar mı? Ben böyle bi' yalı köşküne dahi gittim:

Bigün, yazlıkçı lüküs muhitlerde gezerken, yüksek duvarlı acayip bi' bahçe gördüm. Merakımı celbetti. Bahçe duvarları sarmaşıklarla kaplıydı. İçerde kocaman, ulu ağaçlar, esrarengiz vaziyetlerde hışırdıyordu. Bahçe kapısı ise, eski usul üzre, dört kanatlı, demir oymalı büyük bi' kapıydı. Üstünde kameliyası vardı. Kapı kitliydi. Görünürde bi' asma kilit vesayire olmadığı halde, n'ettimse bu kapı açılmadı. Ben de tuttum, sarmaşıklar vasıtasıyla duvarlara tırmandım, bahçeye atladım.

Acep bu Gülhane Parkı'na benziyen bahçe kimindi? Buradaki yalı köşk nerdeydi?

Kardaşım, burası çok garip, çok sihirli bi' bahçeydi! Benim de o gün filim çocukluğum tuttu, içimden şöyle dedim:

– Hadi arslanım Kocakurt, şimdik renkli sinamaskop o biçim Harun Reşit'li bi' filim çevirebilirsin! Ağaçların ardındaki yalı köşkünü deral keşfetmelisin!

Lakin, gözüme çarpan ilk husus, önümde dikilip duran bi' tabela levhası oldu:

DİKKAT KÖPEK VAR!

Ne köpeği lan? Köpek bana n'apacak? Ben kardaşım, önüme bi' arslan çıkacak olsa filimlerdeki gibi, arslanla boğuşabilirdim!

Etrafıma bakındım, herhangi bi' köpek evi veya köpek köşkü göremedim. Ortalık sessizdi. Sadece kuş sesleri duyuluyordu. Vay be! Ben bu bahçenin güzelliğine hayran kaldım. Her taraf

yeşillikti ve her tarafta çiçek ekiliydi. Çiçekleri gelişigüzel dikmemişlerdi. İncecik yollar ayırıp, bu yollara çakıllar döşeyip, yolların arasında bahçe göbekleri ayırmışlardı. Bu çiçekli göbekleri üçgenli ve dörtgenli şekillerde yeşillendirip kıvırtarak, üstüne rengârenk çiçekler ekmişlerdi. Sol koldaki geniş göbeklerde ise koyu renkli acayip bi' otlar dikiliydi. Ben böyle bi' çimen hayatta hiç görmedim! Çimenlerin sıralanışından belli, her bi' çimen otu, tek tek ve tutam tutam, elle dikilmişti! Kim bilir ne kadar işçi ve bahçevan çalışmıştı bu çimenleri dikmek için? Yarabbim, burası sanki cennetten bi' parçaydı. Yapraklar, beyaz ve sarı ağaçlar, mavi renkli çamlar, kumaş gibi otlar, çember çember tarhlar, burası hakkaten cennettin bi' köşesiydi. Keltepe'nin imamı da cennet hakkında buna benzer manzaralar annatırdı:

– Duvarları sütlaçtan, yolları maallebiden, otları telkadayıftandır!

Pekiy, şu gördüğüm bahçeyi cennetin hakikisine çevirmeye ne kalmıştı? Çimenlere gülsuyu mu serpelemeliydi? Baklavaya benzesin diye, çiçek göbeklerinin üstüne kaymaklar, lâtilokumlar mı yerleştirmeliydi?

Arapçım, bu kaarun gibi zengin herifler, isterse onu da yapardı!

Bahçede epey yürüdüm, lakin bahçenin sonuna bi' türlü gelemedim! Burası fevkalade büyük bi' bahçe olduğundan naşi, yürümekle bitmiyordu. Netice, ilerdeki ağaçların ardında, yalı köşkünü seçtim. Köşkün önüne varınca, beni bi' uşak karşıladı. Bu herif aynısı filimlerdeki gibi, asık suratlı bi' uşaktı. Hanımefendiyi, olmazsa beyefendiyi sordum.

– Denize indiler, şimdik rahatsız edilemezler!

– Kulüpten geliyorum, çok mühimdir, beyefendinin menfaatleri icabıdır, felan deyince uşak elimdeki çantaya baktı, beni şöyle bi' süzdü ve birisini çağırdı. Bi' de baktım Arap, beni beyefendinin bulunduğu yere götürmek için yanıma fıstık gibi fingirdek bi' kız geldi.

Biz uşaktan ayrıldık, köşkün içinde yürümeye başladık. Ben bu fıstık kıza dedim ki:

– Küçükhanım, babanız acep istirahatte mi?

– Ben küçükhanım değilim! Ben bu köşkün oda hizmetleri görevlisiyim! Hi hih! Herkes beni küçükhanım sanır, fakat değilim!

Vay be! Amarikan filimlerinde dahi böyle bi' hizmetçi görülemezdi. Onun kim olduğundan emin bulununca, ben tabii bastım çimciği! Hizmetçi buna pek memnun oldu, önümden yol gösterip bu sefer iyice bi' kıvırtarak yürümeye başladı.

Arap, ikinci bi' çimcik daha atsam, bu kız beni köşkte bi' yerlere saklardı. Lakin ben bunu istemedim. Çünkü ben iş adamıyım! İçimden lahavleler çekip köşkün koridorlarında yürümeye devam ettim.

Koridor ki ne koridor? Geçtiğimiz koridor, en lüküs lokanta restoranları gibi cilalı ağaç oymalıydı. Sonra bi' salona çıkıldı, Arap istersen sen bu salonda at koştur! Amanin, salonun önünde bi' balkonlar vardı, istersen burada motorsiklet yarıştır!

Biz balkona çıktık ve ordan deniz deryaya nezaret ettik! Deniz derya ayaklarımızın altındaydı şimdik. Adalar, Moda'lar, tekmil sahiller, Münir Nurettin'in Kalamış sahilleri vesayireler sanki işportamızda yatıyordu! Seç seç al, Arap? Penpeli bi' Kalamış! Turunçu bi' Filoriya! Filiyzi taraflarından bi' Heybeliadası! Limonii bi' Yassıada...

Bi de aşşağıya baktım, aşşağısı uçurumdu! Uçurumun dibi yemyeşil çimenlik bi' düzlüktü. Çimenlerin üstüne renkli büyük şemsiyeler çakılmıştı. Ayriyeten, çimenlerin üstünde renkli seccadeler vardı. Uzaktan görüldüğü kadarıyla bu seccadelerin üstüne bitakım cıbıl baylar baayanlar uzanmıştı.

Sonra kardaşım, biz hizmetçiyle asansüre bindik, uçurumun dibine asansürle indik! Yavu ne sandın? Böyle bi' muhitlerde, deniz kenarına merdivenle inilecek değildi ya! Tabii ki patron, zahmeti ortadan kaldırmak maksadıyla tekmil makine motordan faydalanacaktı...

Hizmetçi kız beni baayanların yanına kadar getirdi, baayanlara gâvurca bi' şeyler söyledi, sonra çekip gitti. Ben orda sap gibi ayakta kalmıştım. Mayolu cıbıl baayanların yanında ayakta duruyordum. Azcık daha bekledim. Helbet bu incecik ilik gibi baayanlar bana bi' şey soracaktı. Lakin hayır! Hiçbi şeycik demediler. Kıllarını bilem oynatmadılar! Azcık daha bekledim. Hayır! Beni arayan soran yoktu! Sanki ben oraya gelmemiştim! Yavu bu ne iştir? Biz misafir olmasak dahi, adam değil miyiz? Allahın yarattığı bi' kul değil miyiz? "Selamünaleyküm" denmese bile, "hoş gelmişsiniz, buyurun oturun veya bizim gibi çimenlere serilin" denmez mi?

Valla bi' şey demediler. Beni katiyen iplemediler. Sonra o ilik gibi kızlardan biri ayağa kalktı, kediler gibi gerindi, saçlarını toparlayıp topuz yaptı, denize doğru yürüdü. Ben bu baayanı denize girecek sandım. Hayır! Orda iskeleye rampa etmiş büyük bi' yelkenli vardı, baayan bu yelkenli kotrasına yöneldi. Kız ona da binmedi! Kaptan şapkalı bi' herif ve yelkenlinin tayfaları istediği kadar hazrola geçsin, kız bu tekneye binmek hususunda katiyen tenezzül göstermedi. Kız boyna göklere bakınıyor, gerinip halsizleşmiş gibi kendini salıveriyordu.

Henüz yatmakta bulunan başka bi' cıbıl baayana dönüp baktım. Bu baayan, kaplan gibi koca yeşil gözlü, iri kemikli, dalyan gibi bi' karıydı. Karıya iyice baktım. Karıyla göz göze geldim. Karıya gülümsedim. Kafamdaki hasır şapkayı çıkarıp sonra gene kafama yerleştirip selam vermiş oldum, baş eğdim, göz kırptım, valla karı kılını bile kıpırdatmadı! Sanki ben orda yoktum! Belki de karının kafası izne çıkmıştı. Lakin bu durum benim çok zoruma gitti. Acep bu karı beni neden görmez veya görmezden gelirdi? Yoksa ben, "görünmeyen adam" filimindeki rolün sahibi miyim? Ben buna çok bozuldum, karıya inadına Anadolu usulü bi' "selamünaleyküm bacı" dedim. Karı bunu da duymadı. Fekat bu sefer kaplan gözlerini bana dikti, devamlı bakmaya başladı. Şimdik bu yeşil gözlü karı bana neden bakıyordu, acep bu bakışın manası neydi? Acep "Aleykümselam" mı demek istiyordu? Yok-

sa kızmış mıydı, annamadım, bilmem ki anama mı sövüyor, ne düşünüyordu?

Bu karı neden sonra bana gâvurca bi' şeyler söyledi. Lakin öyle bezgin bi' hali vardı ki, konuştuğu kelimenin manasını heralde kendisi de annamamıştı. Çünkü suratı aynen keçiboynuzuydu. Bu karı katiyen artiz olamazdı! Bu karı rol yapamazdı! Bu karı, durgun, hasta, belki de arızalı, manyak bi' karıydı!

Halbukim nedir? İşte yelkenli orda! Deniz motoru orda! Bin git! Denizlerde dolaşmayı canın çekmiyorsa, taksiye bin git!

Hayır! Öbür karılardan da belli ki, bu ilik gibi hanımlar, dünyadan kâm almak istemiyordu. Çünkü neden? Çünkü çimenlere tosboğa gibi yüzükoyun yatmışlardı. Dünyadan hiçbi haber almak istemiyorlardı. Sanki o yelkenli ve iskele babasına bağlı canavar deniz motoru iskeletti. Sanki eylencelik vasıtalar yerinde saymış, donmuş kalmıştı...

Ben böyle ayakta bakınıp dururken, patron geldi Arap! Patron, yelkenli teknesinin arka taraflarındaki bi' yerden çıkageldi!

Lakin patron da beni sanki görmedi! Kızların yanına gitti, eda ilen, poz ilen, ağırdan alıp yüzükoyun uzandı.

Yavu nedir? Biz burada azcık bi' adam değil miyiz? Yoksa biz maydanoz muyuz? Hamsi balığı mıyız?

İyi ki patron hemencecik yanıma gelmedi! Yekten soru soraydı ne diyecektim ki? Böyle büyük, çok çok zengin adamların karşısında cevap vermeye hazır mıydım?

İyi ki vakit kazandım! Ben bu meyanda patron hakkında kanaat toplamaya çalıştım... Nasıl bi' adamdı patron? Mayoluydu, omzuna mavi bi' havlu atmıştı.. Yaşlıydı! Yüzünde çil gibi benekler, lekeler vardı. Yelkenlinin ordan gelirken gördüm, etleri sarkıyordu. Lakin büyük bi' adamlardan olduğu her halinden belliydi. Elindeki gözlüğü öyle bi' tutuyordu ki, bunu anca büyük adamlar becerebilirdi.

– Beni bekliyormuşsun, nedir?

Patronu burnumun dibinde görünce şaşakaldım, ama deral hürmetlerimi arzettim.

– Ruhiyat ve Maneviyatımızı Koruma Derneyi'nden geliyorum efendim...

– Kim gönderdi?

Patron soru sorarken kendine öyle bi' güveni vardı ki, valla öyle şakasız duruyordu ki, yalan söylemeyi göze alamadım:

– Kimse! Beni buraya asaletiniz çekti efendim!

Tepeden tırnağa süzdü beni. Yavu bu herif, böyle cılcıbıl olmayıp da caketli manşetli vaziyetlerde bulunsa kim bilir nasıl ürkerdim? Büyük zenginlerimizin mebusluğa veya açıktan siyasetçiliğe neden tenezzül etmediğini işte o zaman annadım! Bu adamlar, olsa olsa parti başkanlarını kendi makaamında kabul edip, onlara "şöyle yapın, böyle edin" diye nasihat çekerdi.

– Ne istiyorsun?

– Para?

– Kimin için?

– Milletin dinine imanına bağlılığını artırmak için!

Bi daha süzdü beni patron. Sordu:

– Neden milletten istemiyorsun?

– Milletimiz her bi' şeyi sayenizde yapıyor efendim...

Durakladı gene. Başını denize çevirdi, bakındı. Sonra kısık bi' sesle sordu:

– Öyle mi?

Ben emindim, lakin patron emin değildi. Milletin dost mu, düşman mı olduğunu bilemediği gibi, hayata ve memleketteki durumlara umumiyetle pek güvenemiyordu. Kendi durumlarından da emin değildi.

– Yardım ederseniz efendim, milletimizin dinine imanına bağlılığı hususunda yardımcı olursanız, millet size daima sadık kalacaktır.

Dudağını kıvırdı. Galiba gülümsemişti. Yine deniz tarafla-

rına dönüp baktı. Rüzgâr, patronun seyrek saçlarını keten helva gibi savuruyordu. Patron istekle bakıyordu denize. Solurken burun kanatları kabarıyordu. Birden döndü:

– Aferin! Zeki bi' herifsin!

Hörmetlerimi arzettim.

Güneşlik koca şemsiyenin dibindeki zile bikaç kerre bastı patron. Hizmetçi kız geldi.

– Hasan beyden çek defterini al ve getir bana!

Birazdan çek defteri geldi.

– Bu değil! Öbür bankanın çeki!

O da geldi. Patron çeke yazılar yazdı, imzayı çaktı, koçanından yırtıp bana verdi...

* * *

– Bak Züleyha, bu nedir biliyor musun?

– Kâat! Renklice bi' kâat! İşe yarıyor mu?

– Buna "çek" diyorlar. Adını duydun da hiç görmedin demek... Bin kâatlık bi' çek! Bunu ben patrondan aldım.

– Hangi patrondan?

– Büyük bi' patrondan! En kodamanından! Yarın sabah doğruca bankaya gidecem bankadan bin kaymeyi çekecem...

– Aferin Kocakurtum! Meslekte ilerliyorsun!

– Valla sana bu yollar helal ossun! Gari püfçülüğü de bıraktın...

– Sen de mangır kesmeyi öğrendin...

– Yıkılmayız Züleyha! Hayatta valla pek mesudum!

Doğrusu ya, sayemde az buçuk gün görüyordu Züleyha. Onu sadece şu püfçülükten kurtarmış olmam dahi, beni cennete sevk ederdi.

Pek tutkundum Züleyha'ya. Panayır ve köylerde dolaştığım günleri düşündüm. Ben Züleyha'sız n'ederim?

– Ben senin için daha neler yapacam! Seni hayatta hiç gariban

bırakmıycam! Görüyorsun, kazancım yerinde! Günde üç beş yüz kementliyorum...

– Kocakurt, sen eskiden de para kazanmayı bilirdin... Ne değişti?

– Parayı kazanırdım, lakin yemesini bilmezdim! Ya saklardım, ya savururdum! Ben hayatta mangırın kıymetini hiç bilmedim! Fekat bu sefer! Bu sefer senin için harcayacam, bak gör! Şurda, şu İstanbul'da on-on beş gün daha kalalım, biriktirdiğimiz parayla sana neler alacam?

– Neler? Ben gecekondu istemem!

– Pekiy arsa? Arsaya ne dersin?

– Onu da istemem! Bana küçük bi' ev al Kocakurt!

– Tamam! Lakin Ankara'da! Ankara'da oturalım! İstersen seni eve kuma getireyim...

– İstemem! Ben öyle bi' şey yapamam! İcap etmez! Ankara'da bana bi' ev al, yeter!

– Kale maallesinde satlık evler var...

– Kale maallesini istemem! Orası Nuh Peygamber'den kalma!

– Pekiy, Koyunpazarı civarına ne dersin?

– Olabilir...

– Şimdik söyle bakalım! Birikmiş kaç para var?

– Son günlerde saymadım. Lakin heralde otuz bin vardır...

– Güzel! Yarın ben çek parasını almaya bankaya giderken, sen de gelirsin Züleyha, bu parayı bankaya senin namına yatırırız! Ne olur ne olmaz, otuz bin kayme senin üstünde dursun! Buna mukabil senden bi' makas alayım!

* * *

Çek kâadını bankacı memur beye uzattım, sakince bekledim. Bankacı memur, bikaç evrak karıştırdı, sonra yanaşıp şunu dedi:

– Bu çek karşılıksız! Bu çekin nomrasında para yok!

– Nasıl olur? Bu çek kimin biliyor musun? Bu imza kimin?

– Biliyorum, en büyük bi' zenginimizin! Lakin kendisi bu bankadan hesabını çekeli çok oldu... Hesapta numunelik para bile bırakmadı! Ödeme yapamıyacaz!

– Yavu nasıl olur Tahsin? Böyle bi' adam bana bunu neden yapar?

– Yapar! Kafası kızdıysa yapar Kocakurt!

– Neden pekiy? Bula bula benim gibileriyle mi uğraşır?

– Ondan değil! Onun dört adet sekreteri vardır...

– Tamam, şer'an dört sekreter alınabilir.

– Dur ki söyleyim! Dört sekreteri vardır, eğer ki sekreterlerinden birine yan bakılacak olursa, bu adamın tepesi atar!

Annaşıldı! Demek ki yalı köşkünde gördüğüm ilik gibi avratlar, patronun sekreterleriydi! Demek ki o yeşil gözlü, iri kemikli Alaman kızı, beni fitlemişti! Demek ki patronun ikinci bi' defa çek defteri getirtmesi ondandı! Demek ki, işte o sebeple çek yerine boş kâat vermişti!

– Aldırma Züleyha, aldırma anam! Gel aynı bankaya senin otuz bin papeli yatıralım! Bankacılar görsün bakalım, kimin eli açık ve kimin kalbi temizmiş?

Fekat bu çek davasına mütiş canım sıkıldı! Bankadan çıkınca Züleyha'yı eve saldım, kendim o hızla davetiye satışına giriştim. Üç, beş, altı kapıyı çaldım, ikisinde satış yaptım, yedincide kapı açıldı, bi' de baktım karşımda Cabir bey! Emekli öğretmen Cabir bey!

Vay be! Dünya ne kadar küçük ve yuvarlak! Cabir beyi görünce hemen atıldım:

– Ooooo Cabir beycim, yavu sen ne arıyorsun bu muhitlerde?

Cabir bey azcık duraladı. Düşünüp şu cevabı verdi:

– Benim kız evlendi. Damadım Yük. Müh!

– Yani bu ev damadın mı?

– Evet, içeri buyursana! Gir içeri, hadi lütfen gir...

– Gireyim, lakin Cabir beycim benim çok işim var! Acele gitmem lazım. Dernek namına çalışıyorum da...

– Hayırdır? Ne derneği?

– Maneviyatımızı Koruma Derneyi!

– Fevkalade. Dernek namına n'apıyorsun?

– Bağış makbuzu kesiyorum, davetiye satıyorum.

– Ne âlâ... Lütfen içeri buyur da davetiyeden bizim damat beye de satalım.

Buyurduk. Damadın evi hakkaten şahaneydi. Salonda koca halılar, geniş koltuklar falan doluydu... Derken meendis ve aynı zamanda mütahit olan damat salona geldi. Cabir bey beni gösterdi:

– İşte Kocakurt bu! Hani sana annatırdım ya... Bahçesine heykel dikmişti hani... Yıkımcılar bu heykeli yıkmıştı hani? İşte Kocakurt karşında!

Damat şöyle yaptı:

– Haaa, şu mesele!

Sonra damat benim davetiye ve makbuzlara felan baktı. Cabir bey ise hep helecanlıydı. Herhalde damada illaki davetiye satayım istiyordu.

Damat sordu:

– Sizin derneğin başkanı kimdir?

İsmini verdim. Lakin damattan da huylandım. Dernek başkanı kimse kim? Sana ne lan? Ben Cabir beyin kırk yıllık arkadaşıyım, ayıp değil mi? İstemiyorsan verme bağış! Kayınpederin arkadaşına böyle bi' şey sorulur mu?

– Derneğin faaliyetleri nedir?

Hoppalaaaa! Bu lafa da gıcık oldum.

– Mütahit bey! Bu ahret soruları beni alakadar etmez. Ben porofosyenelim! Ben dernek namına bağış toplayıp yüzdemi alı-

rım. İstemiyorsanız bağış vermeyin! Ben bu eve kapıyı zorlayıp da girmedim. Cabir bey beni buyur etti, ondan geldim...

Cabir bey araya girdi, beni yatıştırmak istedi:

– Üzülmeyiniz Kocakurt bey. Damat biraz titizdir de... Bu davetiyelerden muhakkak alır. Ben sizi tanırım. Siz milliyetçi bi' arkadaşsınız. Şimdik de maneviyat uğruna çalışmaktasınız...

Sonra damada dönüp sordu:

– Yani, almayacak mısın davetiyelerden?

– Alacam, peki sen neden almıyorsun?

– Ben de alacam... Buyur Kocakurt! Şu elli benimkisi, bu da damadınki...

Helecanlı gözüküyordu. Ortada hiçbi mesele yokken soluk soluğa kalmıştı.

Davetiyeleri aldıktan sonra Cabir bey bana bi' teklifte bulundu:

– Gel şimdik alt kattaki kiracılara gidelim, onlar da alır. Ben araya girersem muhakkak alır.

Bu Cabir bey aslen ükela ve işgüzar bi' adamdı. Huyu hiç değişmemişti. Her bi' işe burnunu sokardı. Yavu sana ne alt kattaki kiracıdan? İllaki beni oraya götürecekti:

– Yoooo bırakmam, oraya da gidelim. Kocakurt bey onlara da satabilirsin...

Mecburen alt kattaki kiracıya indik. Damat bey evinde kaldı. Ben bu durumdan azcık huylandım: Bazı beygirof herifler gözümün önünde durmalı! Böyle kuşkucu kıl tiplerin gözden kaçırılması hiçbi zaman işime gelmedi benim. Lakin Cabir bey aşağıdaki kiracılara öyle bi' samimiyetle dil döküyordu ki, şüpelenecek bi' durum yoktu.

– Yoooo, bırakmayız, bi' de kave içelim, diyordu kiracılar.

Kaveyi sanki kendisi pişirecekmiş gibi mutfağa gitti Cabir bey. Döndüğünde pek helecanlıydı.

– Kocakurt, bi' kave daha içmeden katiyen bırakmam! Kaç zamandır görüşemedik, biraz sohbet edelim...

– Son olarak maçta karşılaşmıştık. Şimdik burada görünce Toto'dan üç tutturmuş gibi oldum.

– Hayır Toto değil, damat hususunda bi' niyet tutmuştum, maçı kazandık ve işte böyle bi' damada rastladık!

– Güzel! Müsadenle ben artık gideyim...

– Yooo hayır, n'olur az daha otur!

Yalvarıyordu Cabir bey. Maçtaki hali gibi: "N'olur bi' golcük yavu!" der gibisine yalvarıyordu.

Neyi bekliyorduk annamadım.

Sonrası malum: Kapı açıldı, polisler içeri paldır küldür doluştu! Polisler hemen yakama yapıştı, makbuzlara, paralara el koydu!

Cabir bey şimdik mosmor kesilmiş bi' vaziyetlerde yüzüme bağırıyordu:

– Seni ahlaksız herif seni! Ben seni bilmez miyim? Sen alçak bi' dolandırıcısın! Heykel meselesini de araştırdım! Arsa istimlak edilmesin diye diktirdin di mi o heykeli? Bunu öğrendim! Şimdi de sahte dernekçilik yapıyorsun di mi? Milliyetçiliğin kanına giriyorsun! Mukaddesatımızın kanına giriyorsun! Seni gidi dolandırıcı seniii! Bu cemiyetin cildinde sen bi' çıbansın! Maneviyatımızla oynuyorsun! Bırakır mıyım yanına? İşte Allah bana bu günleri de gösterdi! Seni nihayet polise teslim ettim!

Vay be! Cabir bey daha neler de neler demiyordu? Cabir bey, karakolda da aynı ifadeleri verdi! Cabir bey beni mafetti! Karakolda iyice gazaba gelip şunu dedi:

– Böyle herifler çıban başı, çıban! Biz aslen tertemiz bi' milletiz! Asaletliyiz! Lakin işte bu tip dolandırıcı herifler, cemiyetimizde bozgunculuk yapıyor! Cemiyetimizi bunlar bozuyor! Bunlar yüzünden cildimizde kan çıbanı çıkıyor! Bu herifleri yok etmeli! Bunları asmalı, kesmeli...

* * *

Sonrasını hiç sorma Arap! Ben o günden itibaren mafoldum! Dünyam kaydı: Hapishanelerde süründüm durdum. Hakkımda belki seksen dava açıldı, itildim, horlandım, yolsuz kaldım vesayire... Cabir bey, mahkemede de aleyhte şahitlik yaptı. Kaçar mı ondan? Aleyhte şahitliğin feriştahını yaptı!

Züleyha mı dedin? Züleyha ancak iki ay sonra beni Paşakapısı Cezaevi'nde buldu! Perişandı, mafolmuştu. Tekrardan püfçülüğe başlamıştı. Züleyha, Paşakapısı'nın görüş yerinde baygınlıklar geçirdi.

– Mafolduk Kocakurt! Bittik, öldük, tükendik!..

– Alınyazımız Züleyha! Sıkma canını!

– Kederden ölecek gibiyim Kocakurt! Seni aylarca aradım. O gün, bankadan çıktıktan sonra nasıl neşeliydik? Bu son hadiseyi hiç beklemiyordum! Hiç aklıma gelmezdi. Alnımızda yazılıymış demek... Kocakurt, sen kaybolunca öldün sandım! Bi' anda ortadan nasıl kaybolur bi' adam? Gidebileceğin her yeri araştırdım! İşte, sonunda Paşakapısı'nda buldum! Biz mafolduk Kocakurt! Konuşma, hayır, sus, sus! Her şey bitti...

– Züleyha...

– Mafolduk!

– Züleyha, hayatta senden son bi' arzum, bi' tek arzum var. Dinne! Otuz bin kaymeyi püfçülük yolunda deve yapma! Git, Koyunpazarı civarında bi' ev al Züleyha! Tamam mı? Söz veriyor musun?

– Kocakurt, mafolduk!

– Söz veriyor musun?

– Veriyorum! Hayatta bu son arzunu yapacam! Belki günün birinde çıkarsın... İş işten geçtikten sonra... Umudum hiç kalmadı, lakin senin sözünü tutacam!

– Pekiy püfçülük hususunda?

– Ona söz veremem! Ben zati tükendim bittim! Na bak şu suratıma! Ben artık göbek de atamam! Kartlaştım, çürüdüm, hoşaf gibi bi' sıçırık oldum! Beni dansözlüğe kim alır?

– Züleyha...

– Bırak bildiğim gibi yaşayım Kocakurt! Alınyazımız böyleymiş! Evi alacam! Lakin püfçülük hususunda söz veremem! Olacağına varır! Na bak şu halime...

Hakikaten, Züleyha'nın cildi fevkalade bozulmuş, pek fena olmuştu...

BİTER Mİ HİKÂYEMİZ?

Biz de çocuktuk, bir şeyler öğrendik;
Bildiklerimizle övündük, eğlendik.
Şu oldu, bu oldu da ne oldu sonra?
Bir bulut gibi geldik, yel gibi geçtik.

Ömer Hayyam (1140–1223)

(S. Eyüboğlu çevirisi)

– Kocakurt, n'oldu, filim mi koptu? Annatsana!

– Nesini annatayım Arap? O gün bugündür boka sardım, maçayı kurtaramadığım gibi, bi' daha da toparlanamadım. Karanlık bi' dehlizlerdeyim! Nesini annatayım? Hapishaneler, falakalar, ikinci şubeler, adliyeler, mahkemeler...

– Ne zaman tahliye oldun?

– Dokuz yüz altmış dokuzda! Lakin hükmü yok: Bikaç ay sonra yine girdim! Çıktım, bi' daha girdim! Ha bire girip çıkmaya başladım. Tahliyeler gibi, içeri tıkılmalar da laçka oldu. Nesini annatayım Arap? Bu yolları sen de bilirsin!

– Züleyha n'oldu?

– Züleyha duman oldu! Züleyha tabii püfçülükte azıttı, son demlerine taşındı.

– Koyunpazarı'nda ev aldı mı?

– Evet, bu sözümü tuttu!

– Gördün mü kendisini?

– Bi' kerre rastladım! Perişandı. Beni evine götürdü. Koyunpazarı'ndaki evine... Hiç olmazsa başını sokacak bi' mekânı vardı. Lakin kaç yazar? Benim de var: Başta gelen mekânım işte bu delik! Ömür geçip gittikten sonra, mekân dediğin nedir ki? Can çekişme odası ...

– Kocakurt, dokuz yüz altmış dokuzdan sonra neler oldu?

– Annatmam! Di gidin başımdan!

– N'oldu ki yavu?

– Yavu Arap, yavu Tahsin, nesini annatayım? Bu tarihten itibaren ben gemiler gibi battım, denizin dibini boyladım.

– Abicim, dokuz yüz altmış dokuzdan sonra zaten her bi' şey çöktü! Fırtınada nice gemi battı...

– Bunu bana sorma Arap! Böyle bi' mevzuları okumak bana düşmez! Ben kendimi biliyorum: Ben tamamen çürüdüm.

– Yok be ağbi! O senin kuruntun!

– Lakin kabak hep bizim başımızda patladı! Bilmez misin Arap? Denizde fırtına çıkarsa n'olur?

– N'olur ağbi?

– Önce sandallar batar...

* * *

Ve nihayet Uyanık beni ziyarete geldi.

Bozuk çaldım:

– Nerdesin lan? Utanmaz mısın? Aylardır neden ziyarete gelmedin?

– Ağbicim, Kocakurtum, valla gelecektim, lakin huylandım. Çünkü höcreye atıldığını sezdim ağbi! Arap'a vermiş olduğum pilakalar yüzünden benim de reçetem yazılır diye çekindim...

– Lan amma da ciyersiz herifmişsin! Annat bakalım: Sıteyşından n'aber?

– Sıteyşınımız artık yorgun ağbi! Motor, şanzuman, diferansiyel, iyi değil!

– Ne kaldı geriye?

– Arabamız köy yollarında haşat oldu abicim. Zaten elli dört model...

– Eyyyy, başka n'aber?

– Sana bi' şey annatacam ağbi... Lakin bilmem ki, acep söylesem mi?

– Züleyha'ya rastladın, di mi?

– Evet!

– Durumu neydi?

– Haşat vaziyetteydi! Nasıl ki ağbi, arabanın motoru çekmiyor... Kocakurt, benim ismimi bile söktüremedi. Durdu durdu da: "Sen Uyanmaz mısın?" dedi...

– İyi demiş!

– Neden ağbi?

– Çünkü biz uyanmayız!

– Abicim, bunu Züleyha mı bilecek? Züleyha bu kelimeyi söylerken hurda vaziyetteydi! Ne dediğini bilmiyordu.

– Ossun! Acele ile son anda söylenmiş bazı kelimeler doğrudur! Neden bozuluyorsun oğlum? Sen nesin? Çürük bi' arabanın şoforusun. Başka ne? Şimdik dinne yeğenim! Şimdik senden bi' recam var! Tez elden Züleyha'yı bulacaksın. Züleyha'nın son durumu hakkında bana rapor getireceksin!

– Kocakurt, ağbicim, ben onu nerden bulayım? Son gördüğümde, sokakları deniz sanıp kaldırımlarda yüzüyordu ağbi! Züleyha'yı nerden bulayım?

– Dinne! Bugünden itibaren, her gün ve her saat, icabında yüz kerre, Koyunpazarı'na gideceksin! Sol kolda ikinci sokak, sağdan birinci çıkmazın köşesindeki bakkala soracaksın! Maallede onu tanırlar! Helbet evini bi' gösteren olur, tamam mı? Bu işi halledeceksin! Sana üç gün müsaade!

– Oldu ağbi!

– Dur gitme! Bana bak, o suratının hali ne lan? Mahkeme duvarından da betersin! Adliye bodrumundaki eski dosyalar yığınına dönmüşsün! Bu ne surat?

– Ağbi uyanamadık...

* * *

Benim için bundan daha tatsız günler bulunamazdı! Poyraza çevrildim. Sebebini bilmiyordum. Bildiğim, amorf vaziyetlerde, avluda hayalet gibi geziniyordum.

Af çıkacakmış! Aslında hikâye, masal, martaval ya, ne fark eder? Benim için ne değişir? Uyduruk haberler efkâr siler mi?

Lakin o günlerde bi' şeyler oldu. Bu meyanda koğuşumuzda değişikliklere gidildi: Yeni tutuklu ve mahkûmlar verildi koğuşa! Bitakım karayağız delikanlılar gelmişti. Ranzalarımız acayip sıkıştı...

Sürüsüne bereket, yavu kimdi bu çocuklar?

Tam da o günlerde, bu delikanlılardan ikisi yanıma yanaştı, şunu sordular:

– Bizi tanıdın mı ağbi? Ha? Tanıdın mı?

– Hayır! Yan dön bakayım... Çıkaramadım!

– Lakin biz seni tanıdık! Sen Keltepeli Kocakurt'sun, di mi?

– Evet, n'olmuş?

– Biz de Keltepeliyiz!

– Kimsiniz, kimlerdensiniz?

– Çorumlu Zekeriya'nın çocuklarıyız!

– Siz ha? Pekiy suçunuz ne?

– Siyasiyiz!

Ben buna hayret etmedim! Çünkü neden? Daha bacak kadarken dozere saldırmalarından belliydi!

– Yavu Zekeriya'nın çocuklarını hatırlamaz mıyım? Beş altı yaşındayken bile dikilip dozerlere dayılık taslardınız...

Bu çocuklar şimdik daha beterdi! Hallerinden belli, bu çocuklar dozer mozer dinnemeyip saldıracak gibiydi.

– Pekiy, üçüncü bi' kardaşınız daha vardı, o n'oldu?

– Vuruldu!

– Hasımları mı vardı? Hasmı mı vurdu?

– Evet, hasımları vurdu!

– Nasıl oldu? Annatsana!..

– Boş geç Kocakurt! Bu siyasi mevzular seni açmaz!

Beni açmaz, evet! Lakin bu çocukların, dedesi yerindeki bi' adama "Kocakurt" diye hitap etmesi ne demek?

Zekeriya'nın çocuklarını iyice süzdüm. Hallerine ve gözlerinin içine baktım, düşündüm. Haklıydılar! Bu çocuklar bana "Kocakurt" diyebilirdi! Gözleri, yani bakışları farklıydı bu çocukların! Babası veya dedesi yerinde dahi olsam, "Kocakurt" demeye selahiyeti vardı onların!

Bilmiyorum neden? Bunu sadece sezdim...

Aralarında şenlikli bi' gurup kurdular. Bizim Alamancı işçi var ya, siyasi? Onu da aralarına aldılar! Gurupları gün geçtikçe büyüdü! Gelen bunlara katıldı, gelen bunların gurubuna girdi...

Yavu nedir? Mapusane dünyasında bizim devrimiz geçti mi nedir? Hapishaneler, bu karayağız delikanlıların mekânıydı demek! Bilakis 1970'li senelerde tarih böyle yazmıştı demek...

* * *

Vay be! Uyanık görüşe gelmiş! Uyanık acep ne haber getirdi?

– Uyanık, n'aber, n'oldu?

– Abicim, yakında af çıkıyormuş, af!

– Geç onu... Züleyha'dan n'aber?

– Abicim, af çıkınca durumları toparlarız di mi ağbi? Yeni bi' araba alırız...

– Ağız yapma lan! Züleyha'yı soruyorum...

– Sorma ağbi! Allahını seversen sorma!

– Annat Uyanık! Bakkaldan Koyunpazarı'ndaki evi buldun mu?

– Buldum!

– Beni illet etme Uyanık, moralimi bozma! Bak kötü kötü terliyorum... Çabuk annat!

– Abicim, ben de öyleyim... Çünkü ağbi, annatması zor ağbicim, tamam mı? Çok zor: Koyunpazarı'ndaki eve gittim, ama...

– Eeeee?

– Evin önü kalabalıktı... Orda bi' hadise vardı!

– Ne hadisesi?

– O sabah, Züleyha evinde ölü olarak bulunmuştu! Ceseti yeni götürülmüştü! Daha annatayım mı ağbi?

– Annat! Neden ölmüş? Nasıl olmuş bu hadise?

– Ceset morga kaldırılmış! Savcılık tahkikat yapıyormuş... Lakin boğularak öldürülmüş! Kaza mıdır, intihar mıdır, cinayet midir, belli değilmiş!

Boğularak ölümde intihar olur mu lan? Veya insan kazaen kendini boğar mı?

Çökmüştüm...

Önce bikaç saat hayalet gibi gezindim, sonra ranzama çekilip avcuma bi' ayna aldım, hayatı okumaya başladım. Mevzu belliydi: Züleyha'yı kim öldürebilir?

Ben biliyordum Züleyha'nın katilini, belliydi:

Bu işi tabii Recayi yapmıştı! Evet Recayi!

Alacağı ossun Recayi'nin! Görür gününü o Recayi!

Vay be! Demek ki maceralar bitmeyecekti...

Yavu biter mi bizim hikâyemiz?

SON